

**JOURNAL OF APPLIED AND THEORETICAL SOCIAL
SCIENCES**

TEORİK VE UYGULAMALI SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

(e-ISSN: 2687-5861)

(DOI Prefix:10.37241/jatss)

*International Peer-Reviewed and Open Access Electronic Journal
Uluslararası Hakemli ve Açık Erişimli Elektronik Dergi*

VOLUME 5. ISSUE 2. 2023

CİLT 5. SAYI 2. 2023

PUBLISHER AND CHIEF EDITOR / SAHİBİ VE BAŞ EDİTÖR

PROF. DR. NİLGÜN SERİM

RESEARCHER-WRITER/ARAŞTIRMACI-YAZAR

Journal of Applied and Theoretical Social Sciences/Istanbul/ Turkey

editor.jatss@iccsor.com , **nilgun.serim@iccsor.com**

ASSISTANT EDITOR/ YARDIMCI EDİTÖR

AST.PROF.DR / DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NAZMİ Y.YAĞANOĞLU

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART UNIVERSITY

Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of
Econometrics/Çanakkale/Turkey/ **nazmiyagan@comu.edu.tr**

COMMUNICATION AND COORDINATION/İLETİŞİM VE KOORDİNASYON

<https://www.iccsor.com/index.php/jatss>

E-mail/ E-posta:

editor.jatss@iccsor.com

Ferah M. Nihat Sami Banarlı S. 32/ 8 Üsküdar-Istanbul/Turkey

Ferah M. Nihat Sami Banarlı S. 32/ 8 Üsküdar, İstanbul, Türkiye

We are Indexed by the Following Databases / Endekslendiğimiz Veri Tabanları

EBSCO*host*

Since 2021

CiteFactor
Academic Scientific Journals

Since 2021

INDEX COPERNICUS

I N T E R N A T I O N A L

Since 2021

Since 2021

Since 2021

Since 2021

Since 2020

Since 2019

Since 2020

Since 2020

Since 2020

Since 2020

ROOTINDEXING
JOURNAL ABSTRACTING AND INDEXING SERVICE

Scilit

Since 2020

Since 2020

Since 2021

Since 2020

International Institute of Organized Research (I2OR)

Since 2020

Since 2020

Since 2021

Since 2021

www.wcosj.com

World Catalogue of Scientific Journals

Since 2021

ADVANCED SCIENCE INDEX

CENTRAL EUROPEAN SCIENCE ARCHIVE AND EVALUATION

Since 2020

FIELD EDITORS/ ALAN EDİTÖRLERİ

Prof. Dr. Nilgün SERİM (Emeritus) editor.jatss@iccsor.com, nilgun.serim@iccsor.com

European Union, Natural Resources and Environmental Economics, Energy Consumption, Energy Policy, Energy Planning, Energy Pricing, Energy Use, Energy and Environment, Energy Systems, Renewable Energy, Public Finance, Political Sociology, Local Governments, Urban and Environmental Policies and other fields of social sciences.

Avrupa Birliği, Doğal Kaynaklar ve Çevre Ekonomisi, Enerji Tüketimi, Enerji Politikası, Enerji Planlaması, Enerji Fiyatlaması, Enerji Kullanımı, Enerji ve Çevre, Enerji Sistemleri, Yenilenebilir Enerji, Maliye, Siyaset Sosyoloji, Yerel Yönetimler, Kent ve Çevre Politikaları, ve Sosyal Bilimlerin diğer alanları.

Ast.Prof.Dr./Dr. Öğr. Üyesi Nazmi Y. YAĞANOĞLU nazmiyagan@comu.edu.tr

ÇANAKKALE ONEKİZ MART UNIVERSITY/ÇANAKKALE ONSEKİZMART ÜNİVERSİTESİ

Econometrics, Macroeconomics, Microeconomics, International Economics, International Trade, Higher Education Studies.

Ekonometri, Makro İktisat, Mikro İktisat, Uluslararası İktisat, Uluslararası Ticaret, Yükseköğretim Çalışmaları

Assoc.Prof.Dr./Doç. Dr. İlkin Yaran ÖGEL ilkinyaran@aku.edu.tr

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY/AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

Marketing, Product and Brand Management, Consumer Behaviors, , Management Information Systems, Management and Strategy.

Pazarlama, Ürün ve Marka Yönetimi, Tüketici Davranışları, Yönetim Bilişim Sistemleri, Yönetim ve Strateji.

Assoc.Prof.Dr./Doç. Dr. Serdar ÖGEL serdarogel@aku.edu.tr

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY/AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

Energy Finance, Business Finance, Accounting, Quantitative Decision Methods, Behavioral Finance, Financial Markets,

Enerji Finansmanı, İşletme Finansmanı, Muhasebe, Nicel Karar Yöntemleri, Davranışsal Finans, Finansal Piyasalar.

Ast.Prof.Dr./Dr. Öğr. Üyesi Murat KORALTÜRK mkoralturk@marmara.edu.tr

MARMARA UNIVERSITY/MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Economic Thought, Economic History, Banking and Insurance, Globalisation and Social Change, Economic Geography, Social Policy, Public Administration, Economic Sociology

İktisadi Düşünce, İktisat Tarihi, Bankacılık ve Sigortacılık, Toplumsal Değişme ve Küreselleşme, İktisadi Coğrafya, Sosyal Politika, Kamu Yönetimi, İktisat Sosyolojisi.

Ast.Prof.Dr./Dr. Öğr. Üyesi İlker AKTÜKÜN iaktukun@istanbul.edu.tr

İSTANBUL UNIVERSITY/İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

Political Thought, Political Life and Institutions, Political Science, Political History, Political, International Relations, Analysis of Regional Geopolitics

Siyasal Düşünceler, Siyasal Hayat ve Kurumlar, Siyaset Bilimi, Siyasi Tarih, Uluslararası İlişkiler, Bölgesel Jeopolitik Analizler.

TECNICAL EDITOR/ TEKNİK EDİTÖR

Prof.Dr. Hamza EROL herol@mersin.edu.tr .

MERSIN UNIVERSITY FACULTY OF ENGINEERING, DEPARTMENT OF COMPUTER ENGINEERING/ MERSİN ÜNİVERSİTESİ MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ, BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

ENGLISH LANGUAGE EDITOR/ İNGİLİZCE DİL EDİTÖRÜ

Ast.Prof.Dr./Dr. Öğr. Üyesi Mehmet TUNAZ mehmet.tunaz@nevsehir.edu.tr

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ UNIVERSITY SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES/ NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ YABANCI DİLLER YÜKSEKOKULU

Res. Asst. Dr./Arş.Gör.Dr.Tuncay KARALIK tuncaykaralik@beun.edu.tr

ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT UNIVERSITY, FACULTY OF EDUCATION, DEPARTMENT OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION/ ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ, EĞİTİM FAKÜLTESİ, YABANCI DİLER EĞİTİMİ BÖLÜMÜ

TURKISH LANGUAGE EDITOR/TÜRKÇE DİL EDİTÖRÜ

Assoc.Prof.Dr./Doç. Dr. Emel KOŞAR emel.kosar@msgsu.edu.tr

MİMAR SİNAN FINE ARTS UNIVERSITY, FACULTY OF SCIENCE AND LITERATURE, DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE /MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ, FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ, TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

EDITORIAL and ADVISORY BOARD/ YAYIN ve DANIŞMA KURULU

By Title In Alphabetical Order/ Ünvana Göre Alfabetik Sıra ile

Prof. Dr.	Erkan AKTAŞ	Mersin University/ Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Economics/Mersin/Turkey	erkanaktas@mersin.edu.tr
Prof. Dr.	Mehmet ASUTAY	Durham University/Durham University Business School/ Durham/England/United Kingdom	mehmet.asutay@durham.ac.uk
Prof. Dr.	Ireide Martínez de BARTOLOMÉ	UNIR La Universidad en Internet /Vicerrectorado de Ordenación Académica/ Madrid /Spain	ireidem@gmail.com
Prof. Dr.	Duncan BENTLEY	Federation University/ Vice-Chancellor and President/Melbourne/Australia	vc@federation.edu.au
Prof. Dr.	Massimo BIASIN	University of Macerata/ Department of Economic and Financial Institutions/ Macerata/ Italy	massimo.biasin@unimc.it
Prof. Dr.	Jaroslav DVORAK	Klaipeda University/ Faculty of Social Sciences and Humanities/ Department of Public Administration and Political Sciences / Klaipeda/ Lithuania	jaroslav.dvorak@ku.lt
Prof. Dr.	Kamil GÜNGÖR	Afyon Kocatepe University/Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Public Finance/Afyon/Turkey	kgungor@aku.edu.tr
Prof. Dr.	Mario JADRIĆ	University of Split, Faculty of Economics, Business and Tourism, Department of Business Informatics/Split/ Croatia	mario.jadric@efst.hr
Prof. Dr.	Muharem Harry KARAMUJIC	University of Sarajevo, The School of Economics and Business / Sarajevo/ Bosnia and Herzegovina	mkar67@hotmail.com
Prof. Dr.	Cantürk KAYAHAN	Afyon Kocatepe University/Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Business(English)/ Afyon/Turkey	ckayahan@aku.edu.tr
Prof. Dr.	Erich KIRCHLER	University of Vienna/ Faculty of Psychology / Department of Occupational, Economic, and Social Psychology/Vienna/Austria	erich.kirchler@univie.ac.at
Prof. Dr.	Kaoru NATSUDA	Ritsumeikan Asia Pacific University/Graduate School of Asia Pacific Studies/ Jumonjibaru (Beppu), Oita/ Japan	natsuda@apu.ac.jp
Prof. Dr.	Oka OBONO	University of Ibadan/Faculty of the Social Sciences/ Department of Sociology/ Ibadan, Oyo State/ Nigeria	okaobono@gmail.com

Prof. Dr.	Neven ŠERIĆ	University of Split/Faculty of Economics, Business and Tourism/Department of Marketing/Split/Croatia	nseric@efst.hr
Prof. Dr.	Dixon Olutade TORIMIRO	The Obafemi Awolowo University/ Faculty of Agriculture/ Department of Agricultural Extension & Rural Development/ Ile-Ife, Osun State/ Nigeria	torimiro@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Jakub BERCIK	Slovak University of Agriculture/ Faculty of Economics and Management/ the Department of Marketing and Trade/ Nitra/ Slovakia	bercik.jakubxx@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Hasan DURAN	Istanbul University/Faculty of Political Sciences/Department of Political Science and International Relations/Istanbul/Turkey	hasan.duran@istanbul.edu.tr
Assoc.Prof.Dr.	Aleksander JANEŠ	University of Primorska/ Faculty of Management & Faculty of Polymer Technology/Koper/Slovenia	aleksander.janes.fm@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Dushko JOSHEKI	University "Goce Delcev" at Stip, The Department of Business Administration/ Stip/North Macedonia	dushkojosheski@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Adiqa KAUSAR KIANI	Federal Urdu University of Arts, Science & Technolog/Department of Economics/Islamabad/ Pakistan	adiqakian@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Aroon P. MANOHARAN	Suffolk University/The Institute for Public Service (IPS)/ Sawyer Business School/Boston,/Massachusetts/ U.S.A	amanoharan@suffolk.edu
Assoc.Prof.Dr.	Jasmina MANGAFIC	University of Sarajevo/ The School of Economics and Business/Sarajevo/ Bosnia and Herzegovina	jasminamangafic111@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Nelda MOUTON	North-West University, Business School, Operations Management / Supply Chain Management, North West / South Africa	nelda.mouton@nwu.ac.za
Assoc.Prof.Dr.	Edwin QUINN	Tennessee Wesleyan University/ Business Administration Program/ Athens, Tennessee/U.S.A.	ehq00@hotmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Mesut SAVRUL	Çanakkale Onsekiz Mart University/Çanakkale Onsekiz Mart University/Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Econometrics/Çanakkale/Turkey	msavrul@comu.edu.tr
Assoc.Prof.Dr.	Alexander SHEMETEV	The Russian Presidential Academy of National Economy and Public Administration/ Moscow, Saint-Petersburg/Russia	anticrisis2010@mail.ru

Assoc.Prof.Dr.	Arunkumar SIVAKUMAR	VIT-AP University/ VIT School of Business/ Tamil Nadu/India	arunkumar.sivakumar@vitap.ac.in
Asst.Prof.Dr.	Verda Davaslđil ATMACA	Çanakkale Onsekiz Mart University/Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Econometrics/Çanakkale/Turkey	verdaatmaca@comu.edu.tr

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

Research Articles/Araştırma Makaleleri

Neriman AÇIKALIN & Hasan SEVER 97-132

Unwanted Short-Term Guests of School: Romani Children's Access to Education The Case of Mersin, Turkey/ Okulun İstenmeyen Kısa Süreli Misafiri: Roman Çocukların Eğitime Erişimi Mersin Örneği, Türkiye

Elif N. BAYRAM & Fuat GÜLLÜPINAR 133- 163

Gençlik, Sosyal Sermaye ve Gönüllük Üzerine Sosyolojik Bir Bakış: İzmir Gençlik Merkezleri Örneği / A Sociological Perspective on Youth, Social Capital and Volunteering: The Case of Izmir Youth Centers

Erdal BAYRAKTAR 164-196

Maske, Mesafe ve Hijyen Tedbirleri Yeterli Miydi? İnsan Hakları Kentleri Bağlamında İstanbul Belediyeleri Üzerine Bir Saha Araştırması / Were Mask, Distance, and Hygiene Measures Sufficient? A Field Study on Istanbul Municipalities in the Context of Human Rights Cities

Usman A. OJEDOKUN , Chinedu E. DİNNE & Ikem G. UJENE..... 197-216

Trends and Patterns of Police Professional Misconduct in Nigeria: Analyses of Newspaper Reportage (2008-2018) / Nijerya'da Polislik Meslekleğini Suistimal Eğilimleri ve Örnekleri: Gazete Röportajlarının Analizleri (2008-2018)

Samuel Ayodeji OMOLAWAL 217-233

Social and Economic Determinants of Business Risk-Taking Propensity Among Entrepreneurs of Small and Medium Scale Enterprises in Akoko Region, Ondo State / Akoko Bölgesi, Ondo Eyaleti, Nijerya'daki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Girişimcileri Arasında Ticari Risk Alma Eğiliminin Sosyal ve Ekonomik Belirleyicileri

Ethical Committee Approvals/Etik Kurul Raporları 234-235

JATSS, 2023 ; 5(2), 97-132

First Submission: 06.05.2023

Revised Submission After Review: 25.05.2023

Accepted For Publication: 29.06.2023

Available Online Since:30.06.2023

Research Article

**Unwanted Short-Term Guests of School: Romani Children's Access to Education The
Case of Mersin, Turkey**

Neriman Açıkalın^a & Hasan Sever^b

Abstract

As for all children on earth, education, as a fundamental human right, must be available, accessible, acceptable and adaptable to diverse needs for Romani children as well. This study has addressed the issues of Romani children's access to education, their reasons for being absent from school, the fact that they are branded as "retarded", the problems they face when accessing quality education by being based on the data of a field research. According to the data it has been concluded that Romani children in the educational institutions have remained as unwanted short-term guests of the educational institutions, under conditions extremely remote from the principles of inclusive education.

This study, which is based on a field research, was conducted in the city of Mersin in Turkey. The process of data collection of this study was realized in two stages. First of all, data were collected through a semi-structured questionnaire form, which sampled 530 Romani households and contained subcategories such as the demographic qualities, employment areas, educational status, exposure to discrimination, daily life practices, etc. of the residents. Beside this quantitative data collecting technique, data were also collected through in-depth interviews on these subcategories and focus group techniques. The heading on which this study will focus will be the educational problems of Romani children in different subcategories of the field research.

Keywords: Romani children, inclusive education, disadvantaged children, vulnerable children, segregation

JEL Codes: I24, I26, I32, J13, J15

^a Prof. Dr, Mersin University, Faculty of Science and Letters Department of Sosyology, Mersin/Turkey, acikalın@mersin.edu.tr ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1574-1912>

^b Ph.D. Candidate, Mersin University, Faculty of Social Science, Department of Sosyology, Mersin/Turkey, hasan_sever@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8946-0411>
(Corresponding Author)

JATSS, 2023; 5(2), 97-132

İlk Başyuru: 06.05.2023

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı: 25.05.2023

Yayın İçin Kabul Tarihi: 29.06.2023

Online Yayın Tarihi: 30.06.2023

Araştırma Makalesi

**Okulun İstenmeyen Kısa Süreli Misafiri: Roman Çocukların Eğitime Erişimi
Mersin Örneği, Türkiye**

Neriman Açıklın^a & Hasan Sever^b

Öz

Yeryüzündeki tüm çocuklar gibi Roman çocuklar için de, eğitim temel bir insan hakkı olarak, mevcut, erişilebilir, kabul edilebilir ve farklı ihtiyaçlara uyarlanabilir olmalıdır. Bu çalışma Roman çocukların eğitime erişimi, devamsızlık nedenleri, “zeka geriliği” ile damgalanmaları, kaliteli eğitime erişimde karşılarına çıkan sorunları, alan araştırması verilerine dayalı olarak ele almıştır. Verilere göre, eğitim kurumlarında Roman çocukların, kapsayıcı eğitimin ilkelerinden son derece uzak koşullarda eğitim kurumlarının kısa-dönem istenmeyen misafirleri olarak kaldıkları ortaya çıkmıştır.

Saha araştırmasına dayanan bu çalışma, Türkiye'nin Mersin ilinde yapılmıştır. Bu çalışmanın veri toplama süreci iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, 530 Roman hanesini örnekleyen ve mahalle sakinlerinin demografik özellikleri, çalışma alanları, eğitim durumları, ayrımcılığa maruz kalma durumları, günlük yaşam pratikleri gibi alt kategorileri içeren yarı yapılandırılmış bir anket formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Bu nicel veri toplama tekniğinin yanı sıra, bu alt kategorilere ilişkin derinlemesine görüşmeler ve odak grup teknikleri ile de veriler toplanmıştır. Bu çalışmanın odaklanacağı başlık, saha araştırmasının farklı alt kategorilerinde yer alan Roman çocukların eğitim sorunları olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Roman çocuklar, kapsayıcı eğitim, dezavantajlı çocuklar, savunmasız çocuklar, ayrımcılık.

JEL Kodlar: I24, I26, I32, J13, J15

^a Prof. Dr, Mersin Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Mersin/Türkiye, acikalin@mersin.edu.tr ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1574-1912>

^b Doktora Tez Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Mersin/Türkiye, hasan_sever@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8946-0411> (Sorumlu Yazar)

Introduction¹

The document that is received from formal educational institutions is the most important condition for individuals in modern societies to be employed in any job and this is called “credentialism”. The position of the individual in professional life and the possibilities of social mobility are determined by the rules of credentialism. The subject matter of this study comprises children’s access to educational opportunities in Romani society, the quality of the education and the possibilities of social mobility. For this purpose, a field study, in which quantitative and qualitative data were collected, was conducted with students in primary and secondary schools, class teachers and school counselors, school administrators, and the families of the children in areas of Mersin densely populated by Romanis.

Leaving school early for good, absenteeism, failure, and diplomas received without gaining qualification are the most commonly seen educational problems among Romanis. In other words, a meaningful accessibility is the most important problem of Romani children in relation to education. The phenomena of lack of education, not having qualities fit for the conditions of the market, unemployment, having to work under bad conditions, early marriage, not having access to basic human living conditions all constitute a vicious cycle and become one huge, complicated problem in which the relations of cause and effect are interwoven. The subject matter of this study is to make an effort to assess Romani children’s situation in educational institutions, the most fundamental institutions of modern societies in which possibilities of social mobility may be created.

The main point of view non-Romanis have regarding Romanis lurches from an extremely romanticized view that Romanis are “freedom loving”, “itinerant” people, an approach which ignores the sociological reasons for being “of no fixed abode”, to a view in which Romanis are declared a scapegoat which is automatically responsible for all the evil, the root of crimes, and all the crimes the perpetrators of which are unknown in society, thus criminalizing a group altogether. Nonetheless, these efforts to romanticize include extremely serious ironies in themselves and go as far as to make explicit or inexplicit references that Romanis are a group of people that are “carefree, work and eat on a daily basis and therefore are unconcerned about the future”. This general view is reflected on the problems Romani children face in educational institutions. If Romani children are failing, it must be because they are “lazy, low motivated, fatalist, unsuccessful because of not fulfilling their obligations”; with this criminalizing point of view, the side which considers itself to have the power/authority to determine the “culprit, perpetrator” tends to be of the opinion that “There is nothing that can be done for these people any longer, so we should at least separate our children from the Romani children and isolate them”. In other words, the Romani community is classified as belonging to a ‘sub-culture of poverty’ (Cemlyn & Clark 2005). Therefore, the subject matter of this study is to open a discussion on the educational problems of Romani children, to determine the problems in a realistic way, and to try to put forward suggestions for a solution based on the data of the field research conducted.

The study will primarily address the issue of Romani children’s access to education as a fundamental human right. Later on, the role the educational institutions play in the maintenance of existing inequalities will be assessed pursuant to the data and the experiences of Romani children. Another heading will be about the situation of Romani children that are at

¹ Ethics Committee Permission obligation has been introduced in every survey, interview observation conducted after 2020. However, since this study was conducted before 2020, ethics committee approval was not obtained.

a disadvantage and risk in the educational institutions, in the context of factors such as school, family and teachers. The answer to the question in which way the relation between private educational institutions and disadvantaged families and their children exposes Romani children to double disadvantage will be addressed over the experiences of an expert psychologist in work life. Romani children's access to preschool education and the importance of this in breaking the vicious cycle of poverty constitute another matter of debate. The segregation Romani children are exposed to in the cities and neighborhoods they live and in the schools and classes they attend will be the last heading worth being addressed as one of the most important phenomena in Romani children's access to quality education.

Method

The purpose of this study is to address Romani children's access to education, the quality of the education they are able to access and the reasons why they leave school early for good from a sociological perspective. The field research of this study was realized in two stages. In the first stage, quantitative and qualitative data on demographic information, level of education, employment areas, work and accommodation conditions, educational problems of the children, and practices of exclusion and discrimination were collected, including 530 households. For this purpose, the structured questionnaire form technique and in-depth interviews were conducted. In the assessment of the quantitative data the SPSS program was used. This study contains not only data collected from the Romanis, but at the same time in-depth interviews with the teachers and students in Romani schools and non-Romanis living in the neighborhoods. This study was carried out in Kiremithane, Turgut Reis, Alsancak, Barış and Mahmudiye neighborhoods of Mersin. The data of the study were collected between 1 February 2019 and 30 March 2019. Ethics Committee Permission obligation has been introduced in every survey, interview observation conducted after 2020. However, since this study was conducted before 2020, ethics committee approval was not obtained.

When we look at the educational status, in Romani community in which both the woman and the man are extremely disadvantageous, it is understood that women have to experience this disadvantage much more greatly because of their gender. For example, while the illiteracy rate is 46.1% among women, this rate is 19.4% among men; the rate of elementary school graduates is 12.6% among women, while the same rate is 41.3% among men. The study, in which the level of education, professions and jobs of the parents of the interviewees were also asked about, clearly puts forth how the disadvantageous heritage is transferred from generation to generation. For example, the interviewees said that 57.1% of their fathers and 83.2% of their mothers were illiterate. 84.6% of the men interviewed have casual jobs with irregular pay. A vast majority of the women go do house-cleaning irregularly and both groups have to work without social security. It was found out that in the previous generation 96.6% of the fathers worked in temporary irregular jobs and 31.2% of the mothers went out to do jobs like house-cleaning.

Romani Children's Access to Education as a Human Right

“...none of us goes to school...”

(Literate, Romani woman, 26).

The Universal Declaration of Human Rights regards everyone's right to have access to education as a fundamental human right irrespective of their language, religious beliefs, ethnic roots, and gender. According to this;

Article 26

1. Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and professional education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.

2. Education shall be directed to the full development of the human personality and to the strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms. It shall promote understanding, tolerance and friendship among all nations, racial or religious groups, and shall further the activities of the United Nations for the maintenance of peace.

3. Parents have a prior right to choose the kind of education that shall be given to their children (UN 2015:54).

In this context, education as a fundamental human right, must be available, accessible, acceptable and adaptable to diverse needs for everyone (UNESCO, 2017). The Committee on Economic, Social and Cultural Rights on the other hand discusses education in the contexts of eradicating poverty and being able to provide opportunities to participate in society: "... education is the primary vehicle by which economically and socially marginalized adults and children can lift themselves out of poverty and obtain the means to participate fully in their communities" (CESCR, 1999).

Despite being important on its own, access to education, without a doubt, has to include much more than just meaning the duration of an individual's remaining in school. There are multi-dimensional problems including the duration of remaining in school especially on the topic of Romani children's access to school, which constitutes the subject matter of this study. The data of this study and similar quantitative studies indicate that (Uzpeder et al. 2008; Marsh 2008; Uzpeder 2008) Romani children's education problem in Turkey includes much more fundamental problems than just discussing the quality of the education Romani children receive. For Romani children, the problem that stands out in contemporary Turkey seems to be "leaving school early". Without a doubt, the problem of leaving school early directs the study to analyze elements such as the students, teachers, parents, physical conditions and administrative structure of the schools, all of which are constituent parts of the educational institution, and social conditions together. In other words, elements such as the student's conditions of being able to come to school physically and academically prepared, the opinions of the teachers of the student, parents and the location of the school, the expectations of the parents from the educational institution and the child, their educational status and occupations, the funds allocated to the schools, regional disintegration, the effects of values and norms produced by the social environment on the student, teacher, and parents all influence the quality of the education the student receives as well as the duration of his/her remaining in school. Unfortunately, all these conditions are unfavorable to Romani children who are born into disadvantageous conditions and at the same time put them in a vicious circle in which they are at the risk of being the uneducated, impoverished adults of the future, thereby rendering them fragile.

The Educational Institution

"Romani students do not cause a lot of trouble.

They are not mentally capable of causing trouble." (Non-Romani teacher)

Education is an extremely complex institution in which social, cultural, economic and political dimensions are interwoven. The educational institution has been defined in different ways throughout history. With the emergence of modern societies in which education had already left the traditional familial institution and started to become an institution on its own, the functionalist theory left its mark on the basic approach to examining the concept of education. From the perspective of this theory, the educational institution plays an important role in the socialization process of individuals. In this context, the functionalist theory regarded the educational institution as conservative, or in other words, having the task of maintaining the social structure already in existence. According to Durkheim, an important representative of the functionalist theory, “education is a social fact and its main task is transmission of cultures” (Durkheim, 1956).

Nonetheless, the functionalist theory, which examines the educational institution isolating it from social, economic and political contexts in the same way it does with other social institutions, has been severely criticized. Behind this criticism lie arguments that the educational institution too reproduces the inequalities that already exist in society like other social institutions do (Althusser, 2014; Illich, 1971, Bourdieu, 1998). According to this, social groups which are in a constant conflict of interest struggle with one another over the distribution of social resources, power, and status. The side that emerges victorious from this struggle imposes its values and culture on the other side through education. In Bourdieu’s words, in modern societies the nobility of the sword (“noblesse d’épée”) has left its place to the nobility of the robe (noblesse de robe) (Bourdieu, 1998: 22).

In this context, access to educational institutions appears to be an important social problem. In other words, education includes much more than its technical content by being an institution in which people socialize and acquire a profession only. Access to education means that the child becomes aware of his or her potential, is able to develop it together with his or her self-confidence, and have a life compatible with human dignity, as well as being an important instrument in minimizing social inequalities. The Convention on the Rights of the Child expresses the goal of education with its different dimensions as follows:

Article 29 (1) not only adds to the right to education recognized in article 28 a qualitative dimension which reflects the rights and inherent dignity of the child; it also insists upon the need for education to be child-centred, child-friendly and empowering, and it highlights the need for educational processes to be based upon the very principles it enunciates. [1] The education to which every child has a right is one designed to provide the child with life skills, to strengthen the child’s capacity to enjoy the full range of human rights and to promote a culture which is infused by appropriate human rights values. The goal is to empower the child by developing his or her skills, learning and other capacities, human dignity, self-esteem and self-confidence. “Education” in this context goes far beyond formal schooling to embrace the broad range of life experiences and learning processes which enable children, individually and collectively, to develop their personalities, talents and abilities and to live a full and satisfying life within society (CRC, 2001).

Article 24 (e) To ensure that all segments of society, in particular parents and children, are informed, have access to education and are supported in the use of basic knowledge of child health and nutrition, the advantages of breastfeeding, hygiene and environmental sanitation and the prevention of accidents (CRC, 2001).

One of the biggest problems Romani children face in educational institutions is that aside from being able to come to school academically prepared, being physically prepared for

school is even a bigger challenge under current conditions, and there are approaches in which these situations are tied to the matters of “conscious” or “intelligence”. This approach is extremely discriminatory and go as far as turning into hate rhetoric aimed at Romani children. In fact, the laws guarantee that children are not to be discriminated against because of their identity as well as being entitled to receive education in schools.

The Committee also wishes to highlight the links between article 29 (1) and the struggle against racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance. Racism and related phenomena thrive where there is ignorance, unfounded fears of racial, ethnic, religious, cultural and linguistic or other forms of difference, the exploitation of prejudices, or the teaching or dissemination of distorted values. A reliable and enduring antidote to all of these failings is the provision of education which promotes an understanding and appreciation of the values reflected in article 29 (1), including respect for differences, and challenges all aspects of discrimination and prejudice. Education should thus be accorded one of the highest priorities in all campaigns against the evils of racism and related phenomena. Emphasis must also be placed upon the importance of teaching about racism as it has been practised historically and particularly as it manifests or has manifested itself within particular communities. Racist behaviour is not something engaged in only by “others”. It is therefore important to focus on the child’s own community when teaching human and children’s rights and the principle of non-discrimination. Such teaching can effectively contribute to the prevention and elimination of racism, ethnic discrimination, xenophobia and related intolerance (CRC, 2001).

Romani Children and Their Educational Opportunities

“we let them go to school and off they go,
we don’t know what happens after that...”

(Romani Woman, illiterate, 28)

The main reason why Romani children’s school success is discussed in this study is that the overall educational level of the Romani community is very low, that they live in extreme poverty having to work in menial, low-paying jobs, and that they transfer this poverty to their offspring in a vicious circle in Turkey as well as in the rest of the world (Alves, 2017; Coste&Cavalli, 2015; Duminica&Ivasiuc, 2010; EU 2012; European Agency for Development in Special Needs Education 2011; Kirova & Prochner 2015; OFSTED, 2014; Ivanova 2013). In these multi-dimensional qualities of poverty, the subject matter of this study will especially focus on analyzing the sociological dynamics that influence Romani children’s academic success.

HDR, which has been published since 1990, aims to have people reach a “humane” level of life and sets forth the criteria of this. In this context, the main theme of the HDR, without a doubt, means much more than accessing healthy nutrition or healthy living conditions only. The three fundamental principles of humane living conditions are stated in the report as follows:

Human development is a process of enlarging people's choices. The most critical of these wide-ranging choices are to live a long and healthy life, to be educated and to have access to resources needed for a decent standard of living. Additional choices include political freedom, guaranteed human rights and personal self-respect (HDR, 1990 :1).

Access to quality education and a comprehensive educational policy that guarantees social justice are also human rights as well as access to education. A comprehensive, quality education is a factor that will change the course of life of a person from their work life to accommodation conditions, from the possibilities of social mobility of future generations to citizenship consciousness that actively participates in social life. A comprehensive, quality education is a multi-dimensional, broad and complex issue that cannot be explained with economic variables only.

Increasing public expenditure alone cannot guarantee high-quality education. Investment must ensure that the education system is supported by skilled teachers and appropriate and good-quality facilities, including access to libraries, resource materials, and equipment. Education must also be guided by a well-balanced curriculum that fosters theoretical and practical application (UNDP, 2018:6).

Data regarding Romani children's schooling ratio, duration of remaining in school, dropout rate and its reasons, and the like, which are related to the educational process, are unavailable in Turkey. The academic and other problems Romani children face in educational institutions will be assessed with the qualitative data of this study. When we look at the general statistics of Turkey, the net schooling ratios in recent years are stated by TUIK as follows. According to the data supplied by TUIK, the net schooling ratios in Turkey on a yearly basis are as follows: 2012-2013 98.86%, 2013-2014 99.57%, 2014-2015 96.30%, and 2015-2016 94.87%. And the number of students per teacher per year are seen as 20-19-18-18 respectively (TUIK (2017)). However, what concerns this study in here from a sociological perspective is the overall average of these statistics in Turkey, which are not supposed to have any data regarding the accessibility to or quality of education in relation to different social groups.

According to the OECD's "Education at a glance 2017" report, with its one-third investment in public expenditures per student from elementary to higher education compared to the average of the OECD countries Turkey is in the second rank from the bottom (OECD 2017). Undoubtedly, these "average" statistics of the OECD are far from reflecting the problem of inequal distribution of funds. There are extreme cases of inequal distribution in terms of children's accessibility to education and the quality of education among the regions, cities, and neighborhoods depending on the socio-economic levels and the educational status and income levels of families. The most evident example of this reality is experienced by Romani children.

According to the Report of the European commission Working Committee, the assessment of the quality of education is done in four main categories. These four categories have many criteria from the student's academic success to the teachers' academic qualities, from the parents' cooperation with the school to the infrastructure of the school. The attainment levels are determined by taking into consideration the criteria regarding the development of mathematics, reading, science, information and communication technologies (ICT), foreign languages, learning to learn and civics skills of students. Educational success and transition examine the indications of dropping out, completion of upper secondary education and participation in tertiary education of students. Monitoring of school education comprises the indications of evaluation and steering of school education and parental participation, and heads of schools, teachers, students and parents are considered to be the most important stakeholders in the attainment of academic success.

The fourth category is resources and structures. Resources and structures comprise the indicators of 'educational expenditure per student', 'education and training of teachers', 'participation rates in pre-primary education' and 'number of students per computer'. Each indicator is a fundamental factor in the student's academic success and school performance

(EC, P.7). There are no data based on systematic research or research done by official institutions in the world and Turkey in the field of education as well as in the other fields regarding the Romani community. Nevertheless, the limited research that has been done so far proves that the Romani community all over the world faces extremely important accessibility problems in accessing fundamental humane living criteria such as employment, health, and education.

Multiple Vulnerabilities of Romani Children

“the child and his/her family don’t consider school obligatory, they don’t think it matters if the child goes to school or not.

They don’t expect anything from school...”(Non-Romani Teacher)

Child poverty is a phenomenon that has devastating effects especially on the physical, cognitive and social development of the child. Low educational level leads to a vicious cycle that will have a lifelong influence on the child and be transferred to future generations. First the child pays the high cost of poverty and later the effects of this cost are felt across the whole society. According to the UNICEF&WORLD BANK GROUP 2016 data, almost 385 million children live in extremely poor households and are thus more at the risk of having inadequate education, healthcare and nutrition, as well as being exploited and abused (UNICEF & WORLD BANK GROUP 2016 : 6).

Factors such as the socio-economic situation of the family, the educational status of the parents, family type (in other words, the number of people in the family, to live with the parents or in a separated family where there is only one parent or there are no parents, etc.), nutrition and accommodation conditions, school attendance, role models and sense of self all play a very important role in the child’s school success. Children who live under such conditions where these factors are negative have a significantly low ratio of remaining in school. In this context, it is possible to define the disadvantaged child as follows:

- low family socio-economic status;
- aggression and/or hostility on the part of the child towards the teacher or towards other children;
- broken or incomplete families for example, only one parent in the home due to marital problems, separation, desertion, etc.);
- emotional problems shown by the child;
- poor or inadequate living conditions;
- large family size;
- poor attendance at, or truancy from, school;
- less regard for ‘conscience’ on the part of the child (for example, failing to understand or to obey simple examples of ‘right’ and ‘wrong’ behaviour, lying, or cheating at school work)
- poor language ability of the child;
- low self-esteem or child (for example, showing an with school work, or in situations children) (Edwards 1974).

The disadvantaged situation of children, if precautions to improve this situation are not taken, has the very serious risk of causing them to be the poor of the future. In other words, disadvantaged children are a vulnerable group at the same time.

Disadvantaged group is a group of people that already faces “a problem or a situation”. On the other hand, a vulnerable group of people is a group that is in a risk of “the problem or the situation”, a group that “may” soon face such a problem or situation. Child vulnerability is a relative, not an absolute state. The degrees of child vulnerability can be seen as a downward spiral where each loop downward in the spiral leads to a situation where the child is more likely to experience a negative outcome as a result of a shock. The 'spiral' concept adds to the vulnerability definition by allowing for multiple stages of vulnerability (EDU-MONT 2009).

Factors such as if the parents are literate or not, their educational level, occupations, and income and if that income is regular or irregular, the value they give to the child, if the parents are divorced or not, their expectations from the child’s education, if the family is separated or not, who looks after the children, and marriage norms may be mentioned as family factors in the child’s school success.

In the schools where the children of high socio-economic level families attend the teacher says to the students “do this homework and come to class” and the parents help their child with the assignment; but it’s not that easy in here and we treat those receiving an education there and the ones receiving an education here in the same way. During the enrollment process in here the child is accompanied by a small child or a neighbor so that no registration fee is requested. In the other schools, there is an economic competition, in here there is a conscientious competition. (Non-Romani Teacher)

“Literate parents are more likely to send their children to school; literate people are better able to access continuing education opportunities; and literate societies are better geared to meet pressing development challenges” (UNESCO, 2005). Despite the fact that scientific studies have been conducted regarding the educational problems and problems of accessibility to education/quality education of children and adults in the world and in Turkey, these studies are largely ignored and unfortunately the approach to the educational problems of Romani children is still far from being scientific and furthermore it even includes bias and discriminatory attitudes toward them, which makes the subject worth investigating for its own sake.

In here, they too listen to you, but they can’t do well because of impossibility. For example, the child’s parents are divorced, the child doesn’t live with the mother or the father, he/she lives with either the grandma or an aunt or uncle. Most of the parents, fathers are in jail. The mother has a miserable life. Now you come and keep telling them how to treat the child whose parents are divorced, they don’t have the means. These people are accustomed to this reality, I don’t think they’re heavily affected. I mean, that home is like this, the one next to it the same, the one next to that, and so on, I mean the parents of at least some of them are either in jail or have gone somewhere to work, they’re just absent... there is no family integrity and the children are accustomed to this, for instance the child says “I’ve got double dads”, his/her dad is in jail, the mother is married to someone else, or the child says “I’ve got two dads” for example, “father Mustafa is in jail, father Ahmet is at home”. For example, he/she says “mom went out to do the dishes somewhere last night”, but the teacher understands what the mother does for a living. I haven’t done any individual interviews for two years. But the children become accustomed to that situation. The psychology we studied does not cut it in here, it just doesn’t work. (Non-Romani Guidance Teacher)

There is sometimes domestic conflict. Sometimes the parents are separated, there is a second father or mother in some cases. I ask the child what the name of his/her father is and he/she replies “which one are you asking about?”, he/she means if I’m asking about

the new one or the old done. Our children are in fact pitiful ones. Some of them on the other hand come to school just for kicks, for the fun of it and they leave for good a week or so later. (Non-Romani Teacher)

An important project that needs to be disseminated in the neighborhoods and schools heavily populated by Romanis is run by ACEV (Mother and Child Education Foundation) especially aimed at fathers and it has been observed that this has had a huge positive effect not only on the communication between fathers and their children, but also on the communication between parents as well. It is very important that Romani families have access to this and similar projects. With the father assistance program that was initiated by ACEV in 1996, fathers are educated on the active paternity role by experts and the training sessions are continued for 10 to 13 weeks in the evening hours. The program, which is run in coordination with the Ministry of National Education, is said to aim to strengthen children and help re-organize the social gender relations in the family in an egalitarian way, and prevent domestic violence. The four main objectives of the program that are directed at fathers are:

Responsibility: The child develops when the father takes on the same responsibility in looking after him/her as the mother.

Correct Communication: If the father sets up a democratic relation with the child, he/she will learn how to express himself/herself.

Trust: If the father does not hurt the child, he/she will trust the father, and he/she will discover life when the father gives a chance.

Affection: So long as the father shows affection, the child will learn to love himself/herself (ACEV 2018).

It is very important that the father-child and mother-child education programs be maintained for all parents of schools on every socio-economic level, but especially for parents of the ones in disadvantageous places consistently and tenaciously, without hoping to achieve results in the short-term. However, it is equally important that teachers try to understand, without stigmatize them, that disadvantageous families need to develop strategies for survival. The most common type of stigmatize in Turkey as far as the Romani community, who work on simple, daily jobs and have no regular income, is concerned is that they “find food and eat it on a daily basis and don’t think about tomorrow”, unfortunately. Nonetheless, the data of the study indicate that the irregular and limited income of the household is far from feeding the family adequately for one day. Within the scope of this field research, interviews were conducted with shopkeepers in the neighborhoods and especially with grocers from whom Romanis buy staple food products. The data clearly disprove the “myths” about the spending patterns of Romani families, who have limited and irregular income:

...they shop for cheese and similar items, they get the smallest amount I give them, like for one lira...they say ‘we don’t have a fridge at home, we buy as much as we eat’, they shop on a daily basis... (Non-Romani neighborhood grocer)

There is a father-child education foundation called ACEV. That ACEV has a program “paternal assistance program”, briefly known as BADEP. Teachers are recruited to BADEP and they complete a three-week training program. They then serve in schools as paternal assistance educators. I’m one of them, we were involved in such a training in here, paternal assistance training, Romanis didn’t show any interest. They have this mindset, let’s eat and live today, we’ll see what happens tomorrow. (Non-Romani Teacher)

The number of divorced parents is very high. I'm not exaggerating, in some classes 40% of the students have divorced parents. This is one of the biggest problems we have. In such a case, the child has to stay with the grandparents. There is that problem. This is the biggest problem I have to deal with if you ask me. (Non-Romani Guidance Teacher)

The job of creating the conditions under which it will be possible to provide children with physical health and safety, and with emotional, behavioral, social and cognitive competence is not only the responsibility of families, it is also the responsibility of the educational institutions and the other related institutions of the state. It is imperative that all the dimensions from physical health to emotional, behavioral, social and cognitive competence be taken into consideration to enable the child to develop in a healthy and safe environment as a competent and self-sufficient individual.

Physical Health and Safety : Children need to be cared for in a way that promotes their ability to thrive and ensures their survival and protection from injury and physical and sexual maltreatment. While such safety needs are important for all children, they are especially critical for young children, who typically lack the individual resources required to avoid dangers. **Emotional and Behavioral Competence :** Children need care that promotes positive emotional health and well-being and that supports their overall mental health, including a positive sense of self, as well as the ability to cope with stressful situations, temper emotional arousal, overcome fears, and accept disappointments and frustrations. Parents and other caregivers are essential resources for children in managing emotional arousal, coping, and managing behavior. **Social Competence :** Children who possess basic social competence are able to develop and maintain positive relationships with peers and adults. Social competence, which is intertwined with other areas of development (e.g., cognitive, physical, emotional, and linguistic), also may include children's ability to get along with and respect others, such as those of a different race or ethnicity, religion, sexual orientation, or economic background. **Cognitive Competence:** Cognitive competence encompasses the skills and capacities needed at each age and stage of development to succeed in school and in the world at large. Children's cognitive competence is defined by skills in language and communication, as well as reading, writing, mathematics, and problem solving. Children benefit from stimulating, challenging, and supportive environments in which to develop these skills, which serve as a foundation for healthy self-regulatory practices and modes of persistence required for academic success (Gadsden&Ford&Breiner 2016: 46-47).

According to the data of this study, to be a Romani child means to be born into disadvantageous conditions with all its dimensions. The facts that the children's health and safety are at risk, they lack conditions under which they can develop their emotional and behavioral competence, and they do not have the means to support their social and cognitive competence in a positive way restrict the time they remain in school considerably, but they also cause them to have social and emotional problems. According to the data of the study, the accommodation conditions are unsuitable for both the physical health and academic success of the children.

It is imperative that the current applications in the educational institutions in which the children of families on a high socio-economic level will have social mobility whereas the children of impoverished and uneducated families will continue their life as the poor of the future be replaced by policies that are aimed at strengthening all children.

In this context, student empowerment means that the student is encouraged to take on responsibility in every field of life, school success, peer groups, etc. and his/her participation in the decision-making process is supported, that their right to benefit from all these opportunities is not taken away from them because of any social identity they carry, and that they are encouraged to have self-confidence and be successful in life. Therefore, student empowerment has five main elements. These are commitment, knowledge and skills, confidence, opportunities and responsibilities, active support.

Student empowerment means giving young people the opportunity to actively participate in school activities and decisions that will shape their lives, the lives of their families and the lives of their peers. Examples include:

- seeing young people as assets, valuing their experience, and adopting a positive view of their potential rather than focusing on problems,
- focusing on resilience and strengths instead of risk factors and deficits,
- providing opportunities for contribution and participation for all students, regardless of ability, location, status, background, culture or sexuality,
- active participation from students and support from leadership (MindMatters, n.d: 6).

How empowerment benefits individuals can be explained as follows:

- **Improved awareness of mental health issues:** By participating in self-directed mental health initiatives, students develop a better understanding of relevant issues.
- **Better decision making** Young people make better decisions when they have been involved in the decisionmaking process. This improved decision-making flows on to improved mental health.
- **Enhanced resilience:** Student participation in decision-making strengthens resilience factors such as supportive relationships, sense of personal choice, problem solving skills, opportunities for success and mastery, and peer support and help seeking.
- **Sense of being valued** When students participate in a respectful and meaningful context they are more likely to feel that their views, knowledge and involvement are valued. This then leads to increased confidence, self-belief, knowledge, skills and educational attainment.
- **Improved capacity to help** Involving students as partners in mental health promotion increases their motivation and skills for supporting their peers (MindMatters, undated: 6).

The Absenteeism Trick

“Doesn’t quit. Graduates...”

(Non-Romani Teacher)

“Do absentees quit school?” This question is one of the most fundamental educational problems of Romani children. Unfortunately, the education system allows absentees to pass as well and thus absenteeism, which is the main problem of Romani children, is swept under the rug in an indirect way and there is no systematic struggle against it. This system in fact discriminates in an indirect way. Thus, allowing absent children to pass instead of looking into the reasons why they are absent from school, taking precautions aimed at solving their problems, and developing educational policies to keep them at school means nothing but a de facto exclusion of them from school, something which cannot be done de jure.

As the “fruits” of this system, it was seen that many children who were granted an eight-year diploma lacked basic reading and writing skills in the interviews done with children and youths during this study. As Duminica&Ivasiuc have put it, dropping out is considered to be the main form of exclusion from compulsory schooling, which also generates social exclusion (Duminica&Ivasiuc, 2010: 23).

Assessment of the student’s success Article 31 Students who never attend school and students whose points are not entered in all of the subjects in the weekly course schedule of primary school, and students who do not attend school for at least one semester except for the excuses that are stated in the fifth paragraph of Article 27 of this Directive will repeat the grade they could not pass. (2) In secondary schools and imam-hatip secondary schools; a) The student receives education with his/her pers and is assessed as a whole. b) Whether those who are absent from school for 20 days without any excuse in an academic year and those who receive less than 45 points from any subject at the end of the year will pass or repeat the grade or not will be decided by a council of their teachers in the last week of the second semester. c) The points of students who pass with the decision of a council of their teachers are not changed. The following phrases are recorded in the school’s registry: “Passed with the decision of a council of class teachers” or “It has been decided that the student will repeat the grade”. This situation is also stated in the student’s annual school report (Ministry of National Education – 2014).

Doesn’t quit. Graduates. Now there is something like this in our directives, if the child never comes to school, he/she fails. The system doesn’t let them pass. But if he or she comes to school for 3 or 5 days, or 1 or 2 months, that’s already a pass. I mean, they can pass easily up until the fourth grade... we teach them as much as they can be taught, we let them graduate, they finish eight... (Non-Romani Teacher)

Whether or not the student will fail because of attendance is left to the decision of a council, and a similar procedure is followed in case of academic failure. The Directives of the Ministry of National Education regarding preschool and primary education institutions leaves the decision of repeating the grade for unsuccessful students up to their guardian. For reasons such as the economic cost of education, a possible stigmatize of the child as incompetent among classmates and peers due to his/her failure, and the like the family almost never wishes the unsuccessful child to repeat the grade he/she could not pass.

Assessment of the student’s success Article 31 Students are not normally supposed to repeat a grade in primary schools. Nonetheless, primary school students who are not at a desired competency level may be allowed to repeat a grade for only once during their primary education provided that their legal guardian makes a written request in regard to this” MEB (2014).

Not much. They don’t participate in the lessons a lot. Some of them are indifferent to the lessons. They just come to school for the sake of coming. Some of them come to school because they don’t want their families fined. Because after some time of nonattendance the Directorate of National Education sends them a fine through legal ways. If they can’t pay this, they may be arrested and put in jail afterwards, if they don’t send the child to school. So, some of them come to school because of this, but some of them do try to do something. (Non-Romani Teacher)

The concept of success no longer exists, we just do our job like security guards, nothing else. Most of them leave without even knowing how to read and write, you can’t fail

them according to the system. You can fail them only if they never show up at school...
(Non-Romani Teacher)

The Cost of Opportunity in Education

“The child stays away from school because of hunger...

There is great poverty...” (Non-Romani Teacher)

The more the cost of opportunity in education, the lower the possibility of participation in education. One of the main reasons for leaving school early is that there is no hope of staying in school and the child has to work and bring money to the household. In the short term, the problem is that the labor quality request of the labor market and the school curriculum do not match. The cost of opportunity is when you give up something to be able to increase the production of a product for one unit, the amount of goods and/or gain that needs to be waived. In other words, when you are making an economic choice, it is the second best alternative you have to let go. The alternative with the highest cost that is given up as a result of an economic choice is the cost of opportunity (Alkin, 2005:36). The cost of opportunity is the financial value that is expected to be gained with the most profitable employment of the funds. The cost of opportunity in education is, when poverty and the cost of education are thought together, the family's projections regarding the child's acquisition of a trade and the possibilities of making a living through this trade are immensely weakened, in fact because of the conditions they live under making such projections becomes almost impossible. In other words, the projection that the child will abort his/her education because of the multi-dimensional reasons that are discussed in this text cannot be afforded by the parents because of the investment made in the education in this period and the labor loss of the child in the meantime. That is to say, this should be taken as a problem of cost-opportunity calculated under conditions of poverty rather than a problem of subculture. Therefore, instead of stigmatize the poor, social policies that will change the balance of cost-opportunity in favor of the child should be developed. So long as the cost of opportunity in education is not considered for disadvantageous groups, the family and children will continue to be worried about their survival in the short term. In other words, when a Romani family sends their child to school, they do not only lose the money the child can bring home by working, but they also lose money because of expenses related to school (clothes, uniform, stationery, books, etc.).

They don't expect much from school. They don't have great expectations. They just want to graduate as soon as possible and then begin to work right away. Make music, dance or pick up trash. Picking up trash is a very normal thing for them. The child says for example, I ask him 'Why didn't you come yesterday?', the child says 'I went out with my dad to pick up trash'. What that means is that he/she goes out with his/her dad and they go through trash containers, dumpsters in the city together to try to find things that may be worth some money. (Non-Romani Teacher)

I talk to those who don't come. Sometimes we threaten them as well. For each day you stay away from school there is a fine of 25 liras. If the child doesn't come for ten days, that makes 250 liras, for a hundred days, it's 2500 liras, how will you be able to pay this? They say 'Gosh, I hope you didn't issue a fine yet, OK I will send him/her tomorrow'. Then they say he/she was sick, so I couldn't send him/her. Education is provided, but education is of no importance to them. If you give them a bag of pasta, that's more important to them. (Non-Romani Teacher)

There is a lot of nonattendance. They're after making easy money in the future. The children don't have any goals. They reflect their domestic problems at school and they

share them with the teachers. When they're away from school, they're working with their families. The child stays away from school because of hunger. Romani students don't cause trouble. They're not smart enough to cause trouble. They're not aware of what they do. They don't take school seriously. They're not like 'Oh, I should go to school and study'. There is great poverty. They don't spend their money in a balanced way. When I ask them what they want to be in the future, they don't say anything. (Non-Romani Teacher)

Romani Children in Private Educational Institutions: “Center for Stigmatize Romani Children”

“Poor neighborhoods are chosen for screening...

They think the poor are closer to retardation.”

(Non-Romani specialist psychologist in a state hospital)

Gender, disability, AIDS, household poverty, broken families, ethnicity, minority status, orphanhood and child labour, the attitude of the teacher to the student etc. are interrelated and they cause the child to leave school early or determine the quality of the education he/she receives. As a fundamental human right every child's right to access education is an important problem related to clearing the obstacles in front of children. According to the study done by Edwards, the creativity of the child, his/her power of abstract thought, his/her self-respect, the existence of the books at home and the teacher's predictions about his/her school development are shown to be related to one another. Moreover, there is a close relationship between the value given to education in the family, the existence of books at home, the general atmosphere in the home, the socio-economic situation of the family and their physical living conditions, and the child's school success.

In addition to all this, this study has shown that there is a close relationship between the teacher's guesses about the child's emotional problems and the general atmosphere in his/her home (Edwards 1974). In other words, the cause of a student's failure should not make us think that the student's capacity is insufficient; because in reality the student could not find the conditions under which he or she would be able to make enough effort or he or she did not receive as much assistance as required. In this context, the fact that Romani children are sent to RAMs (Guidance Investigation Centers) with the idea that their school failure is connected to “low intelligence” although they are exposed to almost all kinds of disadvantageous conditions not only brands the children negatively, but it also causes them to lose their self-confidence and self-esteem. Special educational policies that have been developed regarding Romani children and are specifically aimed at assessing their living conditions are not devised. The lack of such policies results in stigmatize children, who have difficulty in learning only because they were born into disadvantageous conditions, as “retarded”. The data of this study show that the guidance units in the schools are far from providing effective service in this respect. This phenomenon is proof that the schools in Romani neighborhoods are subjected to de facto segregation, not de jure, and in a similar fashion Romani children are subjected to de facto discrimination, not de jure. In the field research, an interview was conducted with a psychologist who works in a state hospital and issues reports after he/she has applied an intelligence test on the children sent from the schools. As the specialist psychologist put it, although intelligence tests, considered on their own, are applications that may be beneficial to the retarded child when suitable conditions are created, things work out quite differently in practice:

There is a problem called ‘learning disability’, those who come to the institutions with this problem don’t have a single problem. Some of them come without any condition, there are children who really suffer from retardation, the most general assessment here is that the procedure is not followed properly. Once the child who has a learning disability applies and is given a special education report, various improvements may be made in his/her academic life, so it wouldn’t be absolutely right to denounce all the applications that are carried out right off the bat, but this has to do with the scope within which the applications have been carried out. I mean, in fact, the interaction in the hospitals is not very healthy because there is a hierarchical relationship. I mean poor families who come to the hospital are already worried and scared. Because they see you as part of the institution that gives the money. Why do they come, to make money. The institutions receive money from the state per each child, these are private education schools that are affiliated with the Ministry of National Education, they receive between 500 and 800/900 liras per child. Because an education is provided and the state pays them in exchange for this education. That is to say, private education institutions seek customers. They give small bribes to the family to facilitate the child’s school attendance. Sometimes these are very small things, for example paying for a telephone bill of theirs, giving them a small allowance, and so on. If the child is furnished with this document he/she goes to a private education institution for a certain time, and the family receives small allowances from the institution. This is completely informal, it’s even an offense actually. Therefore, the document is not to be given on every occasion. (Specialist psychologist in a state hospital)

The data of the field research have shown that it is essential that the educators, school counselors, class teachers or psychologists at every stage of children’s education give value to the child and try to win him/her instead of treating poor children as expendable beings.

The child is first sent to the school counselor, who then refers him/her to a psychologist. In every step of the way in every institution, there is the passing the buck approach, ‘let me refer him/her to the next level, so he/she becomes somebody else’s problem’. In fact, the first stop is the school counselor. And the psychologist refers the child to RAM, so RAM becomes the third stop, the final decision for private education institutions lies with RAM. RAM, the guidance research center, is affiliated with the MNE. For the report to be able to send the child to a private education institution there must be RAM’s approval. And RAM refers the child to hospitals for a decision to be made, orders a medical board report be received. This is one of the main reasons why private education institutions are corrupted. This is what happens in reality... (specialist psychologist in a state hospital)

The fact that private education centers regard children as customers and they go on a “child hunt” as it were in especially poor neighborhoods causes a serious rift between poor children and children of a high socio-economic level during the process of obtaining a report from the institution.

The private education institution follows the procedure closely to enable the family to receive this document. They reach the family, especially by going to poor neighborhoods, this is called screening, they do screening in poor neighborhoods, they go there and say “we’ll get a report for you”, they think that the poor are closer to retardation. Secondly, there is no awareness about this. They predict that if they go to a rich family and say “we’ll provide you with a special education” they will be rejected. But it’s possible to manipulate the poor family more quickly.”we’ll take you in our

institution”, and the second step is, almost commonplace, “we’ll apply for a monthly pay”, a monthly pay for the disabled. They deceive with small things by saying we’ll do this first, and then we’ll do that, etc. Even if no money is involved in this, for one thing they take the child in their institution, so in fact the burden on the family decreases. These are problematic children who don’t go to school and have behavioral problems, even if they’re not mentally retarded. The fact that the child is away from home means less burden on the shoulders of the parents. Therefore it may not be enough to explain all this with economic reasons. (Specialist psychologist in a state hospital)

When children who experience school failure because of their negative conditions and children with mental challenges are schooled together, this has quite negative effects on the already disadvantageous children. Unfortunately, private education centers exploit the children of poor families, who lack the education to be able to form an idea on the consequences of their children’s attendance in those schools, not only economically but also emotionally.

They take the children in a rehabilitation center, children who aren’t mentally disabled, and when they stay with mentally-challenged ones, they’re negatively affected. Later on the family is annoyed by this, they see that there is a negative behavioral change in the child. Therefore, they don’t send the child to the institution any longer, but officially the child seems to be attending the school. And the institution receives money over this, this is very common. MNE is trying to prevent this with its inspectors. (Specialist psychologist in a state hospital)

Children who are sent to private education institutions despite being mentally normal are very badly affected in multi-dimensional ways. The fact that children are manipulated before an interview with a specialist psychologist, they are forced to tell lies, and they are branded as “retarded” in their social environment all show that these institutions malfunction in practice. The damage these institutions whose purpose of foundation is to be beneficial and to provide assistance to children cause during their operation is of crucial importance that it must be investigated in another study.

How does this damage children? First of all, they’re branded. Secondly, being exposed to those informal processes corrupts them as well. I mean, the child is made to tell lies, this is corruption if you ask me. You’re made to tell lies to derive some benefit for yourself. You establish a hierarchical relationship between institutions, money giver-taker, you establish an authoritarian relationship. (Specialist psychologist in a state hospital)

Because they come with the worry that they’re going to be branded, this is reinforced. In fact, mostly poor families with a low level educational background come. The children are taken with a service bus, which makes the child more visible by getting into that street and taking the child from that house, all of this is stigmatize. Families whose awareness and educational background are on a higher level are concerned, if these people think the child needs this, that is to say if they didn’t come to be manipulated, if the teacher at school told them about this, they are worried thinking “will the child be branded for life if he/she gets this report”. This anxiety is relatively a good thing when you look at it, in fact it shows that there is a need there, if there’s not such an anxiety, it’s completely bad. (Specialist psychologist in a state hospital)

While it is required to create funds and develop social policies to improve the living conditions of poor and disadvantageous children, policies aimed at finding out the cause and

effect relations are not being implemented, and unfortunately this causes us to waste our funds and lose our children in a vicious cycle.

Disadvantageous children are mostly those who don't go to school, but why don't they go to school, when you look at there, there's lots of problems in the family. In Romani families, the father is in jail, the mother has left, broken families are very common. What is the cause and what is the effect, these are entangled. (Specialist psychologist in a state hospital)

Nonetheless, it should be stated at this point that private education institutions are extremely beneficial to children who really need them, but what we want to draw attention on is that these institutions may be exploited.

Private education institutions are largely corrupted. Because there are informal processes, but it wouldn't be completely right to say "bad, nonfunctional, useless" etc. from head to toe regarding them. Because they're corrupted the risk is much too high. Frankly, I know many children in need of special education and therefore have to go to such schools and they benefit from them when they do. (Specialist psychologist in a state hospital)

The family has no expectations about the future of the child, that is to say since the family does not think the child is likely to be in an institution in the future, stigmatize is no problem. However, since the child of a family on a high educational level may be worried about his/her future career and education, being branded is important for him/her.

The Romani child will be picking up trash at five, fifteen or fifty years of age, he or she is not likely to work in an official institution, so for the family there is no possibility of being branded. The main point that should be taken into consideration in terms of education is "Is there a will to integrate disadvantageous children into the system?". Will we turn a blind eye on the problems faced by poor children under risk, and even ignore those children and their families altogether and try to maintain the system with middle-class children who have the possibility of social mobility, or will we develop social policies aimed at integrating disadvantageous children into the system under humane conditions? The answer to this question is very important.

The Inclusive Education of Romani Children

“...They're not conscious at all.

There is no conscious about this subject...” (Non-Romani Teacher)

Dworkin says that true equality is the equality of the sources people are able to use, not their accomplishments (Dworkin, 2002). In this context, without discriminating children by using categories like good/bad, successful/unsuccessful, etc. we need to take a look at the problem of distribution of sources, which is the primary concern of social justice. In this respect, the concept of comprehensive education is also very important for this study as well. Although comprehensive education is a long-term application which requires labor and effort, it has a content that aims to support all children. “Involvement” does not only mean to place disabled students in general education classes. This process includes fundamental change in the way a school supports each child's individual needs. Therefore, effective models of comprehensive education do not only let disabled students benefit, but it also creates an atmosphere in which every other student is able to develop as well. Some of the ways in which comprehensive

education applications will provide all students with quality education are expressed by UNICEF as follows: ‘introduce child-centred teaching methodologies’, ‘use cooperative learning strategies’ and ‘give children opportunities to learn’(UNICEF, 2000a).

In another report UNICEF discusses educational quality with its different dimensions. The first of these draws attention to students’ basic living needs and the relation this has with learning. According to this, the importance of the facts that students are healthy, well-nourished, and ready to learn and learning is supported by families and communities is discussed. The second dimension is about drawing attention to students’ being in an environment which is safe, protective and gender-sensitive and which provides adequate resources and facilities. Another dimension is about aiming to provide students with access to curricula and materials with which they can acquire skills especially in fields such as literacy, numeracy, and skills for life, and knowledge in such areas as gender, health, nutrition, HIV/AIDS prevention, and peace. It is of vital importance that teachers develop processes to facilitate learning and decrease inequality in skillfully administered classes and schools by using child-centered teaching approaches (UNICEF, 2000b).

Unfortunately, teachers’ evaluations regarding children’s success seem to be so far away from the comprehensive education approach.

...I mean they take their families as a role model. Whatever they see in them, they continue to do the same. They’re not really open to development and learning. They like to live on a daily basis, this is the truth. Their families too live on a daily basis. They follow them. The children follow in their footsteps. If I find food today, I’ll eat it today, they say I don’t care what happens tomorrow. (Non-Romani Teacher)

This problem can only be prevented with the development of inclusive education. In this context, inclusive education may be defined as follows: inclusive education ‘focuses on the full and effective participation, accessibility, attendance and achievement of all students, especially those who, for different reasons, are excluded or at risk of being marginalized’. Inclusive education is a process, not an endpoint (UNESCO, 2018). These principles were upheld by the Dakar Framework for Action in 2000, which emphasized Education for All as an ‘inclusive concept’, which “must take account of the needs of the poor and the most disadvantaged, including working children, remote rural dwellers and nomads, and ethnic and linguistic minorities, children, young people and adults affected by conflict, HIV/AIDS, hunger and poor health; and those with special learning needs” (UNICEF 2000c).

As it can be understood from this definition, inclusive education means to apply an education system in which the different individual needs of all children are taken into consideration. The following factors are very important in creating the conditions for inclusive education: supporting children academically, taking into consideration children’s needs when preparing the curriculum, ensuring that children are integrated into school, respecting children’s differences in terms of economy or ethnicity, creating a school atmosphere in which children are able to express their thoughts and feelings without being exposed to discriminatory and oppressive attitude (Anderson, 2018).

In the context of comprehensive education, the most serious problems regarding teachers is that despite knowing about Romani children’s poverty, their obligation to work, and the educational and occupational problems of their parents, their handling of these issues is problematic. The teacher expects a miracle from the parents and children under such conditions and thinks that the source of the problem lies in the “behavioral poverty” of Romanis. The fact that a teacher who knows that his student collects discarded materials from dumpsters all night

long and he ties the child's situation in class and his failure to the "conscious of Romanis" indicates that teachers should urgently receive in-service training on the education of disadvantaged children.

"...For example Barış came the other day like 15 days or so ago. He slept there until the last hours. He slept for five class hours, he goes out to collect trash..." (Non-Romani Teacher)

"... The female student who never showed up in the second semester... she goes out with her mother to do cleaning in homes." (Non-Romani Teacher)

After the teacher made this explanation about the student's nonattendance in school, the talk we had about education went on like this: "...They're not conscious at all. There's no conscious about this matter." (Non-Romani Teacher)

According to Wells&Fox&Cordova-Cobo, inclusive classroom settings lead to beneficial academic outcomes and better interpersonal relations for students of all backgrounds. Giving children the opportunity to interact with people of different races and socio-economic status reduces stereotypes and intolerance. They also references data showing integrated schooling closes the achievement gap, and allows more equal access to facilities, resources and highly-trained teachers (Wells&Fox&Cordova-Cob, 2016).

The child-friendly school model of UNICEF includes elements such as a safe, healthy and protective environment, having been staffed with trained teachers, equipped with adequate resources and offering conditions appropriate for learning. In the child-friendly school model, the objective is to ensure that every child can access education, which is their fundamental right. According to this, the child-friendly school model is based on the principles of access, gender equity, empowerment and learning achievement (UNICEF 2009:1). In the human rights-based education approach put forth by the UNESCO, the philosophy is based on the right of every child to quality education and having respect for the universal human rights of the child.

• **The right of access to education** – the right of every child to education on the basis of equality of opportunity and without discrimination on any grounds. To achieve this goal, education must be available for, accessible to and inclusive of all children.

• **The right to quality education** – the right of every child to a quality education that enables him or her to fulfil his or her potential, realize opportunities for employment and develop life skills. To achieve this goal, education needs to be child-centred, relevant and embrace a broad curriculum, and be appropriately resourced and monitored.

• **The right to respect within the learning environment** – the right of every child to respect for her or his inherent dignity and to have her or his universal human rights respected within the education system. To achieve this goal, education must be provided in a way that is consistent with human rights, including equal respect for every child, opportunities for meaningful participation, freedom from all forms of violence, and respect for language, culture and religion (UNESCO, 2007:4).

Preschool Education

"Pre-school education is the first button of the shirt,
it will go on how you did it the first time." (Non-Romani Preschool Teacher)

The effect of receiving a preschool education on the future school success of the child plays a very important role in preventing the reproduction of social inequalities. Research shows that children who receive a preschool education and who do not differ considerably in terms of

future academic success. Again according to research, the higher the socio-economic and educational level of the family, the more likely their children will receive a preschool education. In other words, the family transfers their advantageous or disadvantageous situation over to the child. In this sense, children's access to education plays a vital role in ensuring social equality.

Preschool education has great importance in terms of lessening the differences of success among children and dealing with inequality indirectly. Despite the objectives stated in high policy documents, the spending made on this stage is insufficient and this leads to a low ration of schooling and the fact that children of especially socio-economically disadvantageous families remain devoid of preschool education. In addition to investments aimed at increasing the access to preschool education, it is also necessary to make investments in the quality. Participating in preschool education in Turkey is largely affected by the wealth of the family, the educational level of the mother and the employment situation of the mother, and this effect becomes visible after the 44th month. At the age of one, the likelihood of participating in preschool education of the children from the highest wealth group of 20% is 26% higher in comparison to the children from the lowest wealth group of 40%. The fact that the mother has received education for one more year increases the possibility of the child's participation in preschool by 3%. At the same age, the possibility of benefiting from preschool education services of the children mothers working in the industrial or services sector is 16% higher than those whose mothers do not (ERG 2017a: 28-29). It is known that in Turkey there are no statistics regarding the Romani population's situation in preschool or in higher stages of education. Nonetheless, it is clear that when the educational level and occupations of the families are taken into account, the possibility of the children of the Romani people participating in preschool will be at a very low level.

...there is a very serious case of poverty, in addition to this the child comes to us in a bad condition, there's also a lack of nutrition, a child who just eats a piece of dry bread every day and a child who takes in a good amount of proteins and carbohydrates are not the same... for example, due to nutrition, the fact that the child lacks sufficient and balanced nutrition affects his/her development also. For example, the children come on the first day, you look at them and may think most of them have a mental challenge. And then when the atmosphere has settled, the child begins to make rapid progress. I mean, at first they look so different, because their nutrition is insufficient, another important point is environmental deprivation. For instance, the child doesn't have any toys, has no toys to play with, when there is environmental deprivation, the lack of stimulus affects the cognitive development of the child. If the child doesn't have a doll, a toy car, the cognitive skills of him/her are affected unavoidably. Let's say the child is now six years old and lacks stimulus in his/her environment. But at the same age another child, let's say living in Yenisehir has all kinds of stimulus, plays with puzzles, has all sorts of toys, etc., the more stimulus the child is exposed to, the better his/her cognitive skills will develop. This shows that the problem child is not mentally-challenged, but he/she can't use his/her potential, they can't learn how to use it... (Non-Romani Preschool Teacher)

Preschool is a like long bridge to the child's further academic life. The maxim I like best, a saying I hold as a principle. Preschool education is the first button of the shirt, it will go on how you did it the first time. This is how I look at the profession, if we do the shirt like this, it will go on in the same way for the rest of his/her life, it depends on how you do up the shirt. If you do up the shirt correctly, their lives will be in order, we as teachers want them to be in schools like this where they socialize in the best way and

are able to express themselves and their feelings within a particular scope of civilization.
(Non-Romani Preschool Teacher)

The European Union Minorities and Discrimination Survey in nine countries showed that only one in two Romani children attended preschool. Only 15% of young Romanis completed upper secondary or vocational education. About 20% of Romani respondents could not read, compared to 1% of non-Romani respondents (European Union Agency for Fundamental Rights, 2014). In Turkey, as in the other fields, there are no statistics regarding Romani children in preschools. However, when we consider the facts that access to preschool is less than access to primary education in terms of proportion and it is also optional, we can safely arrive at the conclusion that the possibility of Romani children participating in preschool education should be very low. This prediction which is based on the statistical data are also supported by the quantitative data of this study. Factors such as the cost of preschool to the family, seasonal agricultural labor done by the whole family, trash collection, the educational level of the family, etc. prevent Roma children from preschool. According to the data of the MNE, the net schooling ratio for ages 3-5 in preschool in Turkey are as follows: 2012-2013 26.63%, 2013-2014 27.71% , 2014-2015 32.68% , 2015-2016 33.26%, 2016-2017 35.52% (MEB (2017)).

However, what needs attention in here is that these data show the average in Turkey and the lower the socio-economic level of the families, the less likely the children will have access to preschool education. In this context, participation in preschool in Turkey increases as the age of the child is older and the wealth of the family is larger. Although the schooling ratio is low for ages 3-5 across Turkey, this ratio is even lower among the poor. The ratio of participation in preschool education for children aged 3 from the poorest 20% of society is 2%, and for children at 4 it is 17%. The total ratio of participation in preschool and primary at age 5 is 69%. The ratio of participation in preschool education for children aged 3 from the wealthiest 20% is 33%, at age 4 it is 71%. The total ratio of participation in preschool and primary at age 5 is 92% (MEB (2017)).

Among the 17 sustainable development goals published by the UN, the fourth one is “to guarantee that by 2030 all female and male children will have access to quality preschool education which will prepare them for primary education”. Various researches have proven that participation in preschool education plays an important role in the mental, verbal and social-emotional development of children, has a positive effect on academic performance in educational processes, and helps them prepare for their adult lives.

They come to us in 48 months. When these children have come to us, they're glued to TV in the garden and home most of the time, something I disapprove of, a child who spends all his/her day in front of the TV. The TV causes lack of attention, I think it affects their attention very negatively, when the child focuses on TV, he or she is closed to all other stimuli. Let me give you an example from one of the homes I visited; I went to this home, there's a room, a kitchen and a toilet, a home on the ground floor. I tell the parents, I'm not coming to check out your home, I just want to see where the children live, I give the assignment accordingly. In the room the parents sleep in a double-sized bed, there's a convertible sofa next to it, both of the children sleep in this next to the parents and there's only a TV in the room. The child is in a single room, I'd schooled his elder sister, he came to me, he's like living in a different world because there aren't any toys, he can't play with anything, he doesn't have a balanced and regular diet, and the families stay up all night and they go to sleep during the day, the nighttime is when the growth hormone is active, the child is up through the night, thus his development is

badly affected. Yes, he grows taller, but that's the only thing, the body is not healthy, these are huge problems. A lack of materials badly affects the children's cognitive development. (Non-Romani Preschool Teacher)

Early child education is still not obligatory for children aged 3 and below in Turkey. Only 9% of children aged 3 are enrolled for early childhood and pre-primary education in Turkey and this ratio is far below the OECD average which is 78%. When compared to the OECD average of 39%, almost none of our two-year-olds receive early childhood education OECD (2017). "Regardless of a family's income, children whose parents read to them when they were just starting school develop a greater sense of enjoyment of reading than those whose parents did not read to them or read to them infrequently (OECD 2012 : 18).

According to ACEV, the mothers of the children who attend preschool programs have three more years of education compared to the other mothers and the possibility of them being illiterate is lower than the other mothers. The fathers of the children who attend preschool education have about 2.5 more years of education compared to the other fathers and the possibility of them working in the agricultural sector is lower. While the five-year-old children of the wealthy families and educated mothers attend a preschool education institution, the children of the poorest families are much more likely to directly enroll at a primary school. The difference seen among the socio-economic status in the demand for preschool and primary school options for age 5 causes social inequality to be ingrained as of this early age and the socio-economic status seems to be the factor that stands out by being the strongest effect on the participation in preschool education by outweighing factors such as the residential area, ethnic and cultural differences and gender. This and similar studies indicate that the existing demand for preschool education for five-year-olds is largely met in Turkey, however the financial situation and socio-economic status of the families are obstructing the existing demand for four-year-olds. The socio-economic status of the families determines if they can afford to pay the fees of preschool education or not either in the public or private sector, thereby the participation of their children. The increase in quality, accessible, low cost early childhood care and preschool education services provided by the state may help the families among especially the poorest 40% benefit more from these services. The development and dissemination of the centrally-based early childhood care and preschool services provided by the state may support the development of children and provide them with equal opportunities. It has been observed that the demand for especially four-year-olds, the group which is most affected by the socio-economic situation, has increased as well. Moreover, the increase in preschool educational services may enable all women to participate more in the labor market independent of the socio-economic situation (ERG 2017b).

The Teacher Issue in the Inclusive Education of Romani Children

“...they become a bad lot, thugs, thieves, beggars, etc. in the end...” (Non-Romani Guidance Teacher)

Especially the preschool and primary school periods are very important because that is when the child develops a character and a sense of self. In this period, the trust the teacher builds with the child plays an important role in the child's ability to express himself/herself and focusing on achievements rather than making mistakes. The communication the teacher establishes with the student is a determining factor in the student's school success as well as his or her teaching qualities and methods, and all of these have an influence on not only the student's school success, but also on the time he or she spends in educational institutions and

his or her future plans. According to the PISA report on Turkey, the teacher's intervention in the curriculum is 0%. The report shows that the success of a class increases as much as the teacher makes a contribution to the curriculum in accordance with the needs of the students and is able to render them as active and participating as possible in class (ERG 2017a).

To be able to provide a comprehensive education in class the teacher must believe that all children are worth an education, they can all learn, they all have the capacity to make a difference in their lives, and that working for these objectives is not only the responsibility of experts or specialists, but at the same time it is also their responsibility as teachers (Rouse, 2008). Nonetheless, the general inclination of teachers is far from caring about the individual needs of children; they either want to hand out diplomas to "pass the buck" before children attain a sufficient level of success, or they just want to teach them "how to wash their hands and gain basic reading and writing skills" like so-called "teachers with best intentions". However, it is of course not realistic to expect teachers to deal with such a huge problem on their own. According to the outcomes of the study, teachers are suffering from a serious feeling of occupational exhaustion.

Teachers should exchange their locations once every two years, the others should come here, too. Let us go to good schools, too, we're stuck in here, I want to be assigned elsewhere but can't go. Class teachers are in a worse situation because they're deeply involved with the children. We're in a heartbreaking situation. The other day I was walking to school too slowly, one of my colleagues said "You're not willing to come to school at all", it was the first week of the year. I swear my feet go backwards. We often make jokes saying that 179 days left, workdays are 180 you know, we count them... You see that's how we are. Being an administrator is another trouble here, everyone has a problem of some sort... Don't expect any academic success from here... (Non-Romani Guidance Teacher school)

Another serious outcome of the study is that although it is seen that children are foreseeably at a risk, no improvement or inclusive policies for children specifically aimed at disadvantaged children either on a micro level in classes or on a macro level have been developed.

"...How much support will be given, you have to furnish them with a diploma, they experience the same things in secondary education, then they become a bad lot, thugs, thieves, beggars, etc. in the end..." (Non-Romani Guidance Teacher)

A teacher who makes his student feel that he is valued lets him express himself. The teacher who determines the student's emotional, physical and academic needs, and takes an approach aimed at developing these needs has assisted the student's academic development as well. A student who knows that he is supported by his teacher and trusts him becomes open to developing skills to ask questions in class, express himself and communicate with his peers. In other words, the teacher's supportive attitude positively affects the child's social relations as well as his school success. Especially preschool and primary periods are the most important periods in which the child's sense of self in his school life develops. In this period, the constructive attitude of the teacher toward the child and his making the child focus on the things he can do rather than the things he cannot allow the child to think that he is approved and accepted. This situation creates motivation in the child who begins to believe that he will make it, and he develops a positive perception regarding himself and his mates. Nonetheless, the general inclination in the teachers who work in the schools in disadvantaged neighborhoods is that academic success and pedagogical education of the children is a problem that exceeds their capabilities.

Romani students have no intention of studying. The main reason is indifference, the parents are no role models. They're not aware of the advantages of education. They can't see the things education brings. The only reason why they send their children to school is literacy. The child thinks that his/her first duty is to help the parents. The families work in other towns in seasonal jobs. The children have an attendance problem, they don't take on responsibility. Since they don't see school as beneficial, attendance is no problem for the families. The families can't help the children become successful. (Non Romani Teacher)

In here the fact that the teachers both draw attention to the disadvantageous conditions of the children and they interpret this as "*Romani children have no intention of studying.*" is a completely tragic situation from a pedagogical perspective. According to the United Nations Convention of the Rights of the Child, providing the child with a protective environment is within the rights of the child. According to this, a protective environment for the child means that he or she is raised in such a way that he or she is physically healthy, has self-confidence and self-respect, and is able to live without any threat of abuse or exploitation. Therefore, a child who is branded because of his/her ethnicity cannot fully benefit from his/her right to education (UNICEF, 2005:7).

The School Environment for Romani Children

"I'm the porter, cleaner, repairperson and administrator of the school..."(Non-Romani School Manager)

According to the data of the 2017 Global Education Monitoring Report Turkey, especially the schools in disadvantageous places are seriously deprived of adequate physical infrastructure, heating-cooling, and workers/employees at school. According to the PISA Report of 2015, physical infrastructure problems affect the schools in which disadvantageous children receive education more negatively. It is essential that educational institutions have strong physical infrastructure. In the PISA 2015 Report, about 40% of the school administrators in Colombia, Costa Rica, Indonesia, Jordan and Mexico state that infrastructure problems considerably affect education. In Turkey, 69% of the school administrators of the schools that have disadvantageous students state that education is affected by physical infrastructure problems. More than 60% of the managers of the primary schools in Turkey state that there is not enough educational space in their schools and that this prevents education. More than half of the managers state that the heating and cooling system in the school prevents education (ERG 2017a).

In Turkey, there is no support for state schools in terms of physical infrastructure, so school administrators try to fix the problems with donations from parents. It is evident that this situation brings about physical shortcomings in the schools especially in poor neighborhoods.

I'm the porter, cleaner, repairperson and administrator of the school, the state doesn't allocate any funds to the school, we try to meet the needs of the school with our own means, it is also illegal to receive donations from the parents, so our hands are tied. (Non-Romani School Manager)

This place is very difficult for a working teacher, but it's easy if you don't care... If you say that you want to struggle with your children, it's a very difficult place. All our teachers are struggling in their own way. Some say "these kids will never be any good. (Non-Romani Teacher)

There are no legal obstructions in front of Romani children in the sense of equal opportunities; however, in practice the schools Romani children attend are in the poorest

neighborhoods of the city they live in and the physical conditions of the schools are extremely inadequate. One of the most important indicators of this is although the schools are not socio-economically or ethnically segregated from a legal perspective, in reality the children are quite homogenous in them in accordance with the ethnic identities and socio-economic roots of their families.

According to the data of 2017, there are 833.039 Syrian children at school age in Turkey (ERG 2017a). These children who were previously educated at temporary educational centers by Syrian teachers who are native Arabic speakers have been transferred to Turkish state schools after the closure of the temporary educational centers in the 2018/19 academic year. However, the data of this study show that this transfer, which has been done without any social, psychological, lingual and academic preparation, has left the teachers, native children and school administrators with many academic and nonacademic problems.

...Right now our average number is 650-700. We have three times more Syrian students, the teachers are struggling, if we think of the 250 Romani children of ours, we have almost three times more Syrian students now, 60-70% of our students are Syrian, many Turkish parents are withdrawing their children by saying “there are no more Turkish students here”, they take them to other schools. Because in general they have economic difficulties, and the Bahçe neighborhood is where this kind of families live... (non-Romani Teacher)

...One of the first grade classes is made up of 54 students of which 50 are Syrian, 4 Turkish. 90% of the school is made up of Syrian students. 80% of the Syrian families are not willing to learn Turkish, the children don't know, either, they know this much “come, go, sit”, this is not enough for academic study. The teachers here are under unbelievable stress. The teacher can't express himself/herself, can't convey the things he/she wants to convey, transfers the information to the child but the child doesn't get it, there's no feedback, we're flogging a dead horse, so to speak. (Non-Romani Teacher)

In addition to this problem, especially in the primary schools in poor regions, a dense population of Syrian children has been detected. In the schools in poor regions, the families that are relatively in a better situation have had their children transferred to other school because of the dense presence of Syrian students. Especially in the preschools and primary schools of the Romani neighborhoods in which we did research, at least 60% or more of the student population is comprised of Syrians. Romani children who are already extremely disadvantaged have become double disadvantaged with the addition of Syrian children to the classes without any preparation. According to the data of the study, Syrian children either do not speak Turkish at all or they have a very limited knowledge and comprehension of Turkish. The fact that the teachers do not speak Arabic and the students do not speak Turkish has seriously hindered the academic operation of the class. In every school two Syrian teachers are assigned as translators for communication between the teachers and students, but this study has shown that Turkish comprehension and speaking skills of these people are also very limited.

The efforts the teachers make in class to develop the language and academic skills of the Syrian students have almost rendered the Romani children invisible. According to the data, the Syrian students who make up the majority in the school, have displayed such behavior that they tend to establish a closed communicative environment among themselves in class and outside class. Besides, the psychological/emotional problems of the Syrian children, especially of those who have witnessed the war, have forced the teachers to struggle with other problems in addition to attaining academic success.

...The children here are now having academic difficulties, problems of communication, unbelievably there are especially children who have seen war, they have lost relatives, there are those who have a traumatic life, the teachers discipline all these students together, they try to solve the problems and meanwhile they try to do the academic studies, I mean they try to continue the education and schooling. (Non-Romani Teacher)

Another important effect on the Romani children of the addition of the Syrian children to the state schools in an eclectic way without developing educational policies regarding them is the degradation it has created in their minds, and in an identity who has already been exposed to exclusion and humiliation it has resulted in the consolidation of that feeling. The most striking example of this is seen in the international aid delivered to the Syrian children. For instance, the Unicef aid delivered to the Syrian children through the schools, satchels, crayons, stationery, boots, parkas, etc. is being done without considering the children in the schools in disadvantageous neighborhoods.

The UNICEF sends a lot of equipment, clothes, etc. to the Syrians, our children cry when they go, our children don't receive anything. Stationery has come, summer bags and winter bags have come separately, track suits have come for summer and winter, sneakers, etc. First grade child, what a pity, the other one says "I want one, too", "they're not for you, they're for the Syrians"...Ours look on and go away crying. It's sad, the child hasn't seen such things. (Non-Romani Teacher)

During the interviews, one of the most important issues the school counselors and teachers pointed out was that during these aid deliveries the feelings of deprivation and disappointment in the Romani children grew considerably and they developed a mood in which they regarded themselves as unimportant/unworthy. At this point the outcome, which has been shown by the data of the study and is extremely interesting and just as tragic, is the fact that the Romani children are rendered invisible and neglecting them is made to look normal in any conjuncture.

The Segregation of Romani Children in The City, Neighborhood, School, and Class

"...they told us: "Dirty gypsies why are you playing ball?"

they said "This can't be your place..."

(13 year-old Romani primary school student)

Segregation takes place in the Romani neighborhood on a number of levels. First, the stigmatize of the neighborhood as "Gypsy Neighborhood" in the sense of both poverty and ethnicity and the fact that it has a relatively homogenous structure according to these features comprise the first cycle of segregation. In the context of our subject matter, the second cycle of segregation takes place when the families of the neighborhood that are relatively better off in the economic sense send their children to the schools outside of the neighborhood because the ones in their place are branded as "Gypsy College". The third cycle of segregation takes place because in classes the children are separated as "gypsy children" and "non-gypsy children" and the families explicitly or inexplicitly tell the teachers not to seat their children next to the "gypsy children" and they also tell their children not to hang out with them outside the class. In other words, segregation takes place with its different dimensions, which are residential, social and academic attainment.

Word Origin for segregate; past participle of segregare "set apart, lay aside; isolate; divide," literally "separate from the flock," from *se gregare , from se "apart from" + grege ,

ablative of grex "herd, flock"(onlineetymologydictionary). Residential segregation may result from the facts that people want to live together because of ethnicity and other similarities, they have limited choices on the housing market because of their income level or they are exposed to institutional applications, ethnic or cultural discrimination (Alves, 2017). In other words, residential segregation may happen “voluntarily” or due to acts of God. It is possible to see that Romanis are exposed to residential segregation and isolation on each level of different fields of life in Turkey. According to the data of this study, particular neighborhoods of the city that are surrounded by invisible walls are known to be “gypsy neighborhoods” by all the residents. Residents do not normally go to the Gypsy neighborhoods because they are unsafe, eerie places where you do not know who you might run into. In the same way, “gypsy children” are prevented by invisible walls from going out of their neighborhoods.

...To the astro pitch with my brother. Some other kids were playing...They said to us: “Dirty Gypsies why are you playing ball” they said “This can’t be your place, you can’t pay the price of this place”. But I told them “We don’t have rich families like you do...Can you relate to the poor?” “No” they said.”We don’t want to relate to them actually.”and I told them “I would want to if I were you”. (13 year-old Romani Primary School Student)

A similar segregation is seen in education institutions as well. The primary and secondary schools located in the Romani neighborhoods are schools which are predominantly attended by the poor and largely Romani children of the place. These schools, which are ironically called “gypsy college” by the residents of the city outside of the Romani neighborhoods, are like temporary shelters for unwanted guests because they host their students for a short time and cannot prepare them for the next level educational institutions. The educational system in Turkey places students into primary, secondary and high schools based on their residential address. Because residential areas are determined predominantly by the socio-economic level of their residents children are placed in different schools through automatic segregation according to their socio-economic situation. In addition to this, because families that live in the same neighborhood and are “relatively” on a higher socio-economic level send their children to schools or private schools in other places, the already existing segregation becomes even much sharper.

There are children that are said to be Romani at school, there are also families that send their children to other schools although they are not Romanis and live near us. There are other families, too, which do not want to do the same just because there are Romanis in here. (Non-Romani Teacher)

This school wasn’t built for Romanis only, this is a school built for every student in this neighborhood. If a service bus stops in front of that apartment building over there and takes the student to another school, this leads me to think that some things are disconnected in here. (Non-Romani Teacher)

According to the OECD Report, there are still huge inequalities between the learning environment of state and private schools. Small classes enable teachers to allocate more time to their students and their needs, and help them make more effort. The average student number in a class in private institutions was below the OECD average in 2015, but this ratio in state schools was among the highest among the OECD countries. Turkey is the country that has the biggest difference between its state and private schools in terms of the number of students per class among the OECD countries (OECD 2017).

In in-class relations the fact that non-Romani parents have discriminatory attitude toward Romani children and that they transfer this attitude to their children as a social value result in the marginalization of Romani children in class as well:

... For example a parent tells me “sir, please don’t seat my child with a Romani child”. Why is it not possible? Somebody says this. Or in class a student develops the discriminatory language he has acquired from his family and says this about a Romani classmate of his: “teacher, they’re peddlers. (Non Romani Teacher)

In-class segregation is basically done over the distinction of good student vs. bad student. This discrimination is applied to Romani children by teachers, non-Romani parents and non-Romani students. In this context, Romani children have always been the ones who are instantly pointed at as first “suspects” when something goes missing in class. Another type of segregation is, unfortunately many teachers who work in the schools predominantly attended by Romani children brand them as “mentally retarded” and create a serious case of discrimination in class. In the interviews done with the teachers during this study, very few teachers did not accentuate the “mental retardation” of the children and did not state that this was a “genetic feature that pertains to gypsies”.

Conclusion

Romani children are the thieves, lazybones, retards, dirtbags, negroes, in short as being the small representatives of the “Romani” brand in society, they are the unwanted, short-term guests of the school who are exposed to all this discriminatory rhetoric and stigmatize in the short time they remained in school.

In this context, it is imperative that teachers receive in-service training on ethnic discrimination, marginalization, pedagogy, and the child and family. The teachers who said they were not developing a discriminatory attitude or there was no discrimination among the peers in class during the interviews often said that the Romani children were “retarded” or the Romani families were “carefree people living on a daily basis” later on.

A pedagogical perspective that is based on the positive development of children has to uncover and help develop the physical and mental potential of children primarily. All kinds of precautions must be taken to protect the child rights of Romani children. Pedagogical approaches must be applied aimed at developing egalitarian and fair relations far from developing a discriminatory rhetoric among Romani and non-Romani children who attend the same school together. Solutions must be found without normalizing Romani children’s leaving school early through the principle of every child’s right of access to inclusive and quality education. The trick of regulatory compliance is, although some children do not attend school, they are still allowed to graduate without even learning how to read and write, which results in their exclusion from social life. Not even a single teacher has the right to restrict the expectations from a Romani child to “reading-writing and learning how to wash one’s hands”; expectations turn into outcomes, they become a self-fulfilling prophecy. At this point, it is essential that the good of children be given the highest priority with the help of family school cooperation and social policies. Children must be provided with easy and free access to areas where they can express themselves through sports, arts, and entertainment in their spare time. The existing educational policy is dismissive toward children and tries to put them out of sight; in other words, it is aimed at sweeping the problem under the rug instead of developing policies to strengthen vulnerable children. Thus, accessing quality education is heavily dependent on the advantageous or disadvantageous heritage inherited from the family and vulnerable children are very likely to live as the poor of the future, doing the dirtiest, riskiest and lowest-paying

jobs as their families in a vicious cycle they will never be able to break. The most important answer that needs to be given by the policy-makers to the question of the educational problems of Romani children is whether they are willing to develop policies that will include disadvantaged children in the system or not.

References

- ACEV (2018). BADEP: Baba Destek Programı (father support program). Retrieved January 9, 2019, from http://ilkisbabalik.acev.org/wpcontent/uploads/2017/06/badepbrosurkucuk.acevlogolu.16.05.17.bsk_ongoruntu_son.pdf
- Althusser, L. (2014). *On the reproduction of capitalism: Ideology and ideological state apparatuses*, trans. and ed. G.M. Goshgarian (Verso, 2014). Retrieved May 1, 2019, from <https://libcom.org/files/louis-althusser-on-the-reproduction-of-capitalism.compressed.pdf>
- Alkın, E.&Yıldırım, K.& Özer; M.(2005). *İktisada giriş*. Anadolu Üniversitesi.
- Anderson, A. (2018). 7 Ways to create an inclusive classroom environment. ASCD. Retrieved February 1, 2019, from <http://inservice.ascd.org/7-ways-to-create-an-inclusive-classroom-environment/>
- Alves, S (2017). *Ethnic housing segregation and the Roma/Gypsy population: a portuguese perspective* (Conferans Presentation), Conference: Spaces of Dialog for Places of Dignity: Fostering the European Dimension of Planning. 30th annual AESOP 2017 Congress.
- Bourdieu, P. (1998). *Practical reasons: on the theory, stanford*. Stanford University Press.
- Cemlyn, S. & Clark, C. (2005). The Social Exclusion of Gypsy and Traveller Children. In G. Preston, (ed). *At Greatest Risk. The children most likely to be poor*. Child Poverty Action Group (CPAG), pp. 150-65.
- (CESCR, 1999). Committee on Economic, Social and Cultural Rights, 'General Comment No. 13: The right to education (article 13)', E/C.12/1999/10, December 1999.
- Coste, D. & Cavalli, M. (2015). Education, mobility, otherness: The mediation functions of schools. Language Policy Unit DGII – Directorate General of Democracy Council of Europe, 2015. Retrieved April 13, 2019, from www.coe.int/lang
- Convention on the Rights of the Child (CRC) (2001). | Right to education. Retrieved March 13, 2018, from <http://www.refworld.org/docid/4538834d2.html>
- Duminica, G.&Ivasiuc, A. (2010). One school for all? Access to quality education for Roma children: Research Report, Project financed by UNICEF Romania, Bucharest.
- Durkheim, E. (1956). *Education and sociology*, (trans. S.D.Fox), The Free Press.)
- Dworkin, R. (2002). *Sovereign virtue: The theory and practice of equality*. Harvard University Press.
- Edwards J. R. (1974). Characteristics of disadvantaged children, *The Irish Journal of Education*, 8(1), pp. 49-61.
- ERG (2017a). Küresel Eğitim İzleme Raporu ve Türkiye, (Global Education Monitoring Report). Eğitim İzleme Raporu 2016-17. Retrieved February 5, 2019, from http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/Kuresel-Egitim-Raporu-ve-Turkiye_ERG.pdf

- ERG (2017b). Türkiye’de Erken Çocukluk Bakımı ve Okul Öncesi Eğitime Katılım, AÇEV. Retrieved May 110, 2019, from <https://www.acev.org/wp-content/uploads/2018/01/Tu%CC%88rkiyede-Erken-C%CC%A7ocukluk-Bak%C4%B1m%C4%B1-ve-Okul-O%CC%88ncesi-Eg%CC%86itime-Kat%C4%B1%C4%B1m-30.10.17.pdf>
- EDU-MONT (2009). The EDU-MONT project is co-funded by E. U. (Grundtvig projects 2009) (GR) Edumontguidelines: Disadvantaged groups: Disadvantaged and vulnerable groups and education in mountain areas, Kek Kronos. Retrieved February 1, 2019, from http://ec.europa.eu/programmes/proxy/alfrescowebscripts/api/node/content/workspace/SpacesStore/63166f02-e6d5-4553-9c60-23b96e87836c/2009-1-RO1-GRU06-02997-1_5
- European Union Agency for Fundamental Rights (2014). Education: The Situation of Roma in 11 EU Member States – Roma Survey, Data in focus. Luxembourg, European Union Agency for Fundamental Rights.
- European Agency for Development in Special Needs Education (2011) Participation in Inclusive Education – A Framework for Developing Indicators, Odense, Denmark: European Agency for Development in Special Needs Education. Retrieved May 1, 2019, from www.european-agency.org
- EU (2012). Roma and education: Challenges and opportunities in the European Union, Retrieved February 1, 2019, from <http://europa.eu>
- Gadsden V. L.&Ford M.&Breiner H. (2016). Parenting knowledge, attitudes, and practices (*chapter 2*, Parenting Matters : Supporting Parents of Children Ages 0-8. In V.L. Gadsden, M. Ford, & H. Breiner, (Eds.) Board on children, youth, and families division of behavioral and social sciences and education, The National Academi Press. Retrieved February 1, 2019, from https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK402024/pdf/Bookshelf_NBK402024.pdf
- Illich, I. (1971). *Deschooling Society*, Publisher: New York, Harper & Row [1971] Edition: 1st ed. | 18 Editions ISBN: 0060121394 9780060121396 Retrieved February 10, 2019, from <http://learning.media.mit.edu/courses/mas713/readings/DESCHOOLING.pdf>
- Ivanova, V. (2013). Parenting in the prevention of early school leaving in the Roma community. European Union&Connecting Cities Building Successes.
- Kirova, A. &Prochner, L. (2015). Otherness in pedagogical theory and practice: the case of roma. *Alberta Journal of Educational Research*, Vol. 61(4), 381-398.
- Marsh, A. (2008). Eşitsiz vatandaşlık: Türkiye çingenelerinin karşılaştığı hak ihlalleri 1, saha araştırması. Retrieved February 25, 2019, from https://www.hyd.org.tr/attachments/article/30/biz_buraday%C4%B1z_turkiye'de_rom_anlar-2.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı (2014). Yönetmelik Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 26 Temmuz 2014 Cumartesi, Resmî Gazete Sayı : 29072
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017). *Millî eğitim istatistikleri: Örgün eğitim (1. Dönem) 2016-2017*. MEB.

- MindMatters (undated). Empowering Students, Module 2.4., C2. (MindMatters is a national mental health initiative for secondary schools developed by beyondblue with funding from the Australian Government Department of Health). Retrieved March 10, 2018, from https://www.mindmatters.edu.au/docs/default-source/learning-module-documents/module_2-4-moduleoverview.pdf
- Rouse, M. (2008). Developing inclusive practice: A role for teachers and teacher education? *Education in the north*, 16, (1). pp. 1-20 Retrieved February 10, 2019, from <https://www.abdn.ac.uk/eitn/journal/46/>
- OECD (2012). Let's Read Them a Story! The Parent Factor in Education, PISA, OECD Publishing. Retrieved February 20, 2019, from <http://dx.doi.org/10.1787/9789264176232-en>
- OECD (2017). Education at a Glance 2016: OECD indicators, OECD publishing. doi: 10.1787/eag-2016-en
- OECD (2017). Bir Bakışta Eğitim OECD Göstergeleri Retrieved February 10, 2019, from <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EAG2017CN-Turkey-Turkish.pdf>
- OECD (2018). Education at a Glance 2018: OECD Indicators, OECD Publishing, Retrieved February 10, 2019, <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-en>
- TUIK (2017). Eğitim istatistikleri- education statistics. Retrieved March 10, 2018, from www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1606
- UN (2015). Universal declaration of human rights, Retrieved March 10, 2018, from http://www.un.org/en/udhrbook/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf
- UNESCO (2005). EFA global monitoring report 2006: Education for all literacy for life, published in 2005 by the United Nations educational, scientific and cultural organization. Retrieved March 10, 2018, from <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001416/141639e.pdf>
- UNESCO (2007). A Human Rights-Based Approach to Education for All, UNICEF and UNESCO, Retrieved March 10, 2018, from <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001548/154861e.pdf>
- UNESCO (2017). Global education monitoring report 2017/8 - Accountability in education: Meeting our commitments. UNESCO Publishing. Retrieved March 15, 2018, from <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002593/259338e.pdf>
- UNDP (1990). Human development report 1990, Oxford University Press.
- UNDP (2018). National human development report 2018: Planning the opportunities for a youthful population, 1 UN Plaza, New York, NY 10017, Retrieved May 10, 2018, from http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/2843/978-92-1-126436-4_web.pdf
- UNESCO (2018). Concept note for the 2020 global education monitoring report on inclusion. Retrieved March 7, 2018, from <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002653/265329e.pdf>
- UNICEF (2000c). Dakar framework for action: *Education for all: Meeting our collective commitments*. Retrieved March 10, 2018, from <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001211/121147e.pdf>

- UNICEF (2000a). Curriculum and Learning education update March 2000. Retrieved March 10, 2018, from <https://www.unicef.org/spanish/education/files/edu.pdf>
- UNICEF (2000b). "Defining quality in education". A paper presented at the meeting of the International Working Group on Education, Florence, Ital June 2000.
- UNICEF. (2009). Child friendly schools. UNICEF.
- UNICEF&WORLD BANK GROUP (2016). Ending extreme poverty: a focus on children, Retrieved October 10, 2018, from https://data.unicef.org/wpcontent/uploads/2017/09/Ending_Extreme_Poverty_A_Focus_on_Children_Oct_2016.pdf
- OFSTED (2014). Overcoming barriers: ensuring that Roma children are fully engaged and achieving in education. Retrieved October 10, 2018, from www.ofsted.gov.uk/resources/140195.
- UNICEF (2005). Dünya çocuklarının durumu 2005: çocukluk tehdit altında. Retrieved October 5, 2018, from https://www.Unicef.Org/Turkey/Pdf/_Dcd05.Pdf
- Uzpeder, E. & Danova/Roussinova,S. & Özçelik,S.&Gökçen,S. (2008). Biz buradayız! Türkiye’de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi. Retrieved October 10, 2018, from https://www.hyd.org.tr/attachments/article/30/biz_buraday%C4%B1z_-_turkiye'de_romanlar-1.pdf
- Uzpeder, E. (2008). Türkiye’de Roman hakları hareketinin gelişimi :Örgütlenme. Retrieved October 10, 2018, from https://www.hyd.org.tr/attachments/article/30/biz_buraday%C4%B1z_-_turkiye'de_romanlar-3.pdf
- Wells, A.S.&Fox, L.&Cordova-Cobo, D. (2016). How Racially Diverse Schools And Classrooms Can Benefit All Students, Retrieved October 10, 2018, from [Http://Apps.Tcf.Org/How-Racially-Diverse-Schools-And-Classrooms-Can-Benefit-All-Students](http://Apps.Tcf.Org/How-Racially-Diverse-Schools-And-Classrooms-Can-Benefit-All-Students)
- Online Etymology Dictionary (n.d). Segregate. İn online etymology dictionary. Retrieved October 10, 2018, from <https://www.etymonline.com/word/segregate>

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

Conflict of interests/ Çıkar Çatışması

The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The authors declared that this study has received no financial support.

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Author Contributions/ Yazar Katkıları

The draft process of the manuscript/ Taslağın Hazırlanma Süreci N.A./H.S. Writing The Manuscript/ Makalenin Yazılması N.A./H.S. Submit, Revision and Resubmit Process/ Başvuru, Düzeltme ve Yeniden Başvuru Süreci N.A./H.S.

,

JATSS, 2023 ; 5(2), 133-163

First Submission: 25.05.2023

Revised Submission After Review: 24.06.2023

Accepted For Publication: 29.06.2023

Available Online Since:30.06.2023

Research Article

**A Sociological Perspective on Youth, Social Capital and Volunteering: The Case of
Izmir Youth Centers^a**

Elif N. Bayram^b & Fuat Güllüpinar^c

Abstract

This research focuses on how young people experience volunteering in public youth centers and how they make sense of volunteering in their own lives, depending on their youth identity, within a historical, factual, and conceptual framework. In this direction, which profiles of youth are the ones engaged in volunteering and in what ways, with which motivations they reach the volunteering activities, and which material and moral benefits they receive in their lives by doing volunteering activities are studied through social capital theory. In the research, semi-structured interviews were conducted with 16 young people between the ages of 17-30 who participated in volunteering activities at the Alsancak Havagazı Youth Center affiliated with the local government in İzmir. Participant observation was conducted for five months in the research, and active participation was developed through different roles in the activities. Böhnisch's concept of "coping with life" aimed to examine how young people's experience of volunteering provided them comfort. The research showed that young people who could participate more often, depending on their living conditions, can derive more meaningful benefits from the relevant activities in the youth center and that the volunteering activities carried out in the youth center allow for differentiation of young people as "project producers" and "project beneficiaries." This situation is explained by Bourdieu's concept of "reproduction."

Keywords: youth, youth center, social capital, volunteering, youth employment, İzmir

JEL Codes: J13, E24, J24, L31, D63, H72

^a This article was produced from the master's thesis titled "A Sociological Analysis of Youth's Attitudes Towards Volunteering Activities: The Example of Izmir Youth Centers", which was completed at Anadolu University, Graduate School of Social Sciences, Department of Sociology.

^b Master of Science on Sociology, Independent Researcher, İzmir/Turkey, elifnurbyrm@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3147-3674>

^c Prof. Dr., Anadolu University, Faculty of Letters, Department of Sociology, Eskişehir//Turkey, fgullupinar@anadolu.edu.tr ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3661-7232> (Corresponding Author)

JATSS, 2023; 5(2), 133-163

İlk Başvuru:25.05.2023

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı:24.06.2023

Yayın İçin Kabul Tarihi:28.06.2023

Online Yayın Tarihi:30.06.2023

Araştırma Makalesi

**Gençlik, Sosyal Sermaye ve Gönüllük Üzerine Sosyolojik Bir Bakış: İzmir Gençlik
Merkezleri Örneği^a**

Elif N. Bayram^b & Fuat Güllüpinar^c

Öz

Bu araştırma, tarihsel, olgusal ve kavramsal çerçeve içerisinde, gençlerin kamuya ait gençlik merkezlerinde gönüllülüğü nasıl deneyimlediğine ve genç kimliğine bağlı olarak gönüllülüğü kendi yaşamlarında nasıl anlamlandırdığına odaklanmaktadır. Bu doğrultuda, hangi profillerin gönüllülük ile hangi yollarla tanıştığına, hangi motivasyonlarla gönüllülük faaliyetlerinde bulunduğuna ve gönüllülük faaliyetlerinde bulunarak hayatlarında ne tür maddi ve manevi faydalar sağladığına ilişkin bulgular sosyal sermaye kuramı üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırmada İzmir'de yerel yönetime bağlı Alsancak Havagazı Gençlik Merkezi'nde gönüllülük faaliyetlerine katılan 17-30 yaş arası 16 gençle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada beş ay boyunca katılımcı gözlem metodu uygulanmış ve etkinliklerde farklı rollerle aktif katılım sağlanmıştır. Gençlerin gönüllülük deneyimlerinin kendilerine ne tür bir konfor sağladığına yönelik tartışmada ise Böhnisch'in hayatla baş etme kavramından faydalanılmıştır. Araştırmada, yaşam koşullarına bağlı olarak daha sık katılım fırsatı bulan gençlerin, gençlik merkezindeki ilgili faaliyetlerden daha anlamlı faydalar elde ettiği, gençlik merkezinde yürütülen gönüllülük faaliyetlerinin gençleri "proje üreten gençler" ve "proje ile gidilen gençler" olarak ayrıştırdığı bulgusu dikkat çekmiştir. Bu durum, Bourdieu'nün "yeniden üretim" kavramıyla açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: gençlik, gençlik merkezi, sosyal sermaye, gönüllülük, genç istihdam, İzmir

JEL Kodlar: J13, E24, J24, L31, D63, H72

^a Bu makale Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Bölümü'nde tamamlanan "Gençlerin Gönüllülük Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarının Sosyolojik Bir Analizi: İzmir Gençlik Merkezleri Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

^b Sosyoloji Bilim Uzmanı, Bağımsız Araştırmacı, İzmir/Türkiye, elifnurbyrm@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3147-3674>

^c Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Eskişehir/Türkiye, fgullupinar@anadolu.edu.tr ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3661-7232> (Sorumlu Yazar)

Giriş¹

Gençliğin bir kategori olarak tartışılması ve kaynak olarak değerlendirilmesi kuşkusuz modern bir olgudur. Bu kaynağın ulus devletlerin geleceği açısından verimli hale getirilmesine yönelik çalışmalar ise başlangıcını İngiliz Sanayi Devrimi'nden alır (Verschelden, Coussee, Walle & Williamson, 2010). Din ve ekonomi temelli olan bu ilk oluşumlar, işçi sınıfına mensup erkeklerin kontrol altında tutulması ve kilisenin bu alt sosyal sınıftaki etkinliğinin sağlanması hedefleriyle organize edilmiş; ulus devletlerin ve serbest piyasanın gelişmesiyle farklı boyutlar kazanmıştır. Günümüzde, modern anlamdaki gençlik çalışmaları, özellikle Avrupa Birliği'nde (AB) aktif, demokratik bir toplumun oluşturulması ve mevcut örgütlü yapının devam etmesi için yatırım yapılan önemli bir hizmet alanına dönüşmüştür.

Gençlik çalışmalarından bahsedildiğinde ne anlaşıldığı, gençlik çalışmalarının hangi amaç ve anlayışa hizmet ettiği konusunda farklı görüşlere rastlamak mümkündür. Sınıf merkezli bir başlangıcı olan, zamanla kamu dışı kuruluşlarla birlikte devletin de organize bir şekilde aktör haline geldiği gençlik çalışmalarının hedefi, bazı kaynaklara göre yaşa dayalı bir ayırıştırma ile bireylerin önceden nitelikleri tanımlanmış bir topluma entegre olmasını sağlamakla ilgilidir (Davies, 2005). Türkiye'de gençlik çalışmalarının yürütülme prensiplerine bakıldığında ise bu alandaki çalışmaların AB ile müzakere süreciyle doğrudan ilgili olduğu görülür (Lüküslü & Osmanoglu, 2018). Bu sebeple, günümüzde Türkiye'de bu alanda çalışan sivil toplum ve kamu kuruluşlarının hedef ve prensiplerinin yanı sıra takip edecekleri türlü kavramsallaştırmaların da AB'de yürütülen gençlik çalışmaları perspektifi ile uyumlu halde olduğu izlenebilir. Ancak her ne kadar gençlik çalışmaları AB entegrasyonu merkezli bir sürecin çıktısı olarak görülse de Türkiye'de ulusal düzeydeki gençlik tartışmalarının tarihi daha eskilere dayanır.

Gençlerin aldığı eğitim ve edindiği tecrübenin devlet tarafından sağlanması, düzenlenmesi ve yönlendirilmesi ulus-devletleşen ülkelerin öncelikli konularından biri olmuştur. Cumhuriyet tarihinin her döneminde siyasal aktörler tarafından gençliğe farklı anlamlar ve misyonlar yüklenmiştir (Lüküslü, 2009). Erken Cumhuriyet yıllarında milli bilinç oluşturma odaklı olan bu misyonla, gençliğin ideolojik ve bedensel eğitiminin devlet müfredatlarına nasıl yansıdığına dair çalışmalara sıklıkla rastlamak mümkündür. Gençlerin yabancı dil eğitimi alması ve yurt dışı tecrübesi kazanmasına yer yer imkanlar sağlandığı ve bu imkanların verildiği gençlerin ülke idaresinde önemli roller üslendiği de resmi kaynaklarda izlenebilir (bkz. Erdoğan, 2016). 20. yy sonlarında bu yaş grubuna yönelik tartışmalarda kendilerine “Atatürkçü gençlik”, “dindar nesil”, “asi gençlik”, “apolitik kuşak” isimlendirmeleri atfedilirken, son yıllarda, özellikle Gezi Parkı olayları ve sonrasında, önceki neslin özelliklerinden tamamen ayırıştırılmaya çalışılan, tanımlamada zorluk çekilen ve her zamankinden daha fazla merak edilen bir “Z Kuşağı” olgusu gündemde yer almış ve bu söylem literatürde de tartışmalı bir kavram olarak kullanılmıştır.

Değişimin öncüsü olması sebebiyle kimi zaman “tehlikeli” bulunabilen genç kimliği, tercihlerinin ve davranışlarının öngörülemez hale gelmesiyle son dönemde yeniden mercek altına alınmıştır. İşsizlik, beyin göçü, ekonomik kaygılar, küresel salgın koşulları döneminde istediklerini alamayan, beklentilerini gerçekleştiremeyen; üzerlerine giderek daha fazla yüklenen ailevi ve ekonomik sorumluluklar sebebiyle zaman zaman beklentilerinden ve

¹ Anadolu Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 15.06.2021 tarihli kararla izin alınmıştır.

hedeflerinden feragat edebilen bu yaş grubunun gönüllülük tecrübesine ne tür bir anlam yüklediğini incelemek, gençlerin hem içinde buldukları toplumu hem kendi yaşam koşullarını nasıl değerlendirdiğini anlamının bir yolu olarak değerlendirilebilir.

Literatür Taraması

Sosyoloji Kuramları Perspektifinden Gençlik Araştırmaları

Gençliğin, yetişkinliğe geçişte bir aşama olarak ele alınması ve hem çocuk hem gencin fiziksel ve psikolojik gelişim aşamalarının takip edilmesi, farklı disiplinlerde çalışma konusu olduğu gibi, sosyolojide de farklı kuramlar etrafında ele alınmıştır. Toplumsal yapıyı bir sistem olarak değerlendiren ve olguları uyum temeliyle değerlendiren yapısal işlevselci yaklaşım, gençliği, bireylerin yetişkinlikteki yeni rollere hazırlanması için bir geçiş dönemi olarak görür (Baran, 2013). Bu doğrultuda, kurumlar aracılığıyla gençlerin sosyal uyum, toplumsal bütünleşme ve çalışma disiplininin geliştirilmesi hedeflenir. Bu gelişimin sağlanamaması durumunda kuşak ve kimlik çatışmaları ortaya çıkar. Yapısal işlevselci yaklaşım, değişimin meydana getirdiği sorunları dikkate alarak, bütünleşme ve uyum temelinde toplumsal kurumların birlikte hareket etmesi gerekliliğini ön plana koyar. Çatışmacı kuramda çıkar grupları arasındaki rekabet ve toplumsal çıkarların güçlüler lehine işlemesi yaklaşımından hareketle, gencin davranışlarının ve yaşam koşullarının, bağlı bulunduğu sınıfın yapısal özellikleri tarafından belirlendiği görüşü ortaya çıkar. Marx'tan etkilenen Bourdieu, habitus kavramı ile kişinin çocukluktan itibaren yetiştiği ailenin tüm normlarını ve alışkanlıklarını öğrendiğini ve bunu kültürel sermayesi ile birleştirerek bir toplumsal hareketlilik yaşadığını, böylece kendinde belli zevk ve beğeniler geliştirerek yatkınlıklar kazandığını vurgular (Allan'dan aktaran Baran, 2013). Sembolik etkileşimcilik kuramı ise toplumun ve gencin birbirini karşılıklı olarak etkilemesi ve dönüştürmesi bakış açısına odaklanır. Buna göre genç, içinde bulunduğu roller çerçevesinde hareket eder ve toplumsal etkileşimler doğrultusunda hareketlerini şekillendirerek ve kendi yorumunu katarak benliğini oluşturur. Süreç içinde edindiği, taşıdığı ve geliştirdiği kültürel kodlar onu toplumun bir bireyi yapar ve gencin toplum içindeki aktif katılımı onu toplumsal dönüşümün de bir parçası haline getirir.

Türkiye’de Gençlik Araştırmaları

Türkiye’de gençlik, özellikle Cumhuriyet tarihi boyunca her dönemde siyasi hedef ve misyonlarının taşıyıcısı olarak görülmüştür. Tanzimat Dönemi ile başlayan, başlangıçta Osmanlı’nın yeniden doğuşu ve sonrasında genç Türkiye’nin kuruluşu için izlenen politikalarda ülkenin geleceğinin tesis edilmesi hedefiyle gençlerin nitelikli eğitime ya da yetiştirilmesine ayrı bir önem verildiği anlaşılmaktadır. Tanzimat Dönemi’nde gençlere yüklenen roller Şerif Mardin’in ilgili çalışmalarında, Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu (Mardin, 2021) ve Jön Türklerin Siyasi Fikirleri adlı eserlerde izlenebilir (Mardin, 2019). 1930’lar sonrası küresel düzeyde yaşanan gelişmelere bağlı olarak, iki kutuplu dünya fikrinin gelişmesi, Türkiye’deki gençlik hareketlerinin ve gençlik çalışmalarının da bu düzeyde incelenmesini gerekli kılmıştır (Kaya, 2020). 1968’de dünyada yaşanan siyasal ve kültürel farklılaşmalarla birlikte Amerikan emperyalizminden rahatsızlık duyan öğrencilerin başlattığı devrimci hareket ve bunun Türkiye’deki neoliberalleşme, askeri darbe ve balyoz süreçlerine denk gelen yansımaları, Lüküslü’nün “Türkiye’nin 68’i: Bir Kuşağın Sosyolojik Analizi” isimli çalışmasında incelenmiştir (bkz. Lüküslü, 2015a). 2000’li yıllarda AKP’nin iktidara gelişi, imam hatipleşme, başörtüsü tartışmaları, tarikatlaşma ve karşısında konumlanan seküler niteliklere sahip derneklerin ortaya çıkışı, gençleri “dindar gençlik” ve “Atatürkçü gençlik” olarak ülkeye özgü bir çift kutuplu siyasal polarizasyona itmiştir. Lüküslü, tüm bu süreçlerde gençlerin nasıl

konumlanması gerektiğine yönelik tanımları ve gençlere yüklenen misyonları “gençlik miti” ismiyle kavramsallaştırmıştır (Lüküslü, 2015b).

Teknoloji ve ağ toplumunun devreye girmesiyle, siyasette yeni katılım biçimleri ortaya çıkmış, oy verme, bir partiye üye olma gibi geleneksel katılım türleri değişim hızına ve farklı sorunlara yeni çözümler üretmede geri kalmaya başlamış; gençler geleneksel katılım yollarından uzaklaşmıştır. Bu süreçte Türkiye’de de geleneksel siyasal partiler gençlerin kamusal alandaki yerini eski değerlere göre tanımlayamaz hale gelmiştir. 90’ların sonuna denk gelen bu dönemde “apolitik kuşak” tanımlaması ortaya atılmış, gençlerin toplumsal alanda eskisi kadar üretkar olmayan yeni halleri bu kuşağın daha içine kapanık, kamu bilincini ve kamusal değerleri artık önemsemeyen, anı yaşayan, tüketim odaklı bir küme olarak değerlendirilmesine sebep olmuştur. Neoliberal ekonominin aktörleri ise bu dönemde gençleri güçlü bir tüketici potansiyeli olarak “Z kuşağı” adı altında sınıflandırmış ve Z kuşağının tüketim alışkanlığının belirlenmesi ve hem müşteri hem insan kaynağı olarak doğru değerlendirilmesi hedefiyle 21. yüzyıl gençlerini içinde buldukları sınıfsal ve toplumsal değerlerden arındırarak küresel değerler taşıyan yerel öznelere olarak konumlandırmıştır (Pew Research Center, 2019).

Günümüzde Türkiye’de yeniden alevlenen Z kuşağı tartışması, temelde 80 sonrası yaşanan ekonomik gelişmelerin ve dışı açılmanın toplumsal düzeyde getirdiği sanayileşme, hızlı kentleşme ve bundan etkilenen toplumsal yapının, 80 öncesi ve sonrası kuşağın yaşam biçimlerini bambaşka noktalara taşımasıyla ilgilidir. Kırdan kente göç öyküsünün ailelerin yaşam koşullarını dramatik şekilde değiştirmesi, geleneksel ailelerin kentte yetiştirdikleri çocuklarının artık kendilerinden farklı, “kentli” bir yaşam tarzına sahip olmalarını beraberinde getirmiştir. Türkiye’ye özgü ekonomi temelli bu yeni toplumsal yapı, gençler ile ailelerinin hayat görüşü ve yaşam beklentileri açısından kopuş yaşamasına, kamusal ve siyasal alanda farklı seçimlere yönelmesine sebep olmuştur (Ağirdir, 2020).

Gençlerin siyasal bir özne olarak kamusal alana müdahale gücünü ellerinde buldurmaları durumu ancak 2013 Gezi Direnişi ile birlikte dikkat çeker hale gelmiş ve “apolitik kuşak” tanımlamasının anlamını yitirdiği yeni bir döneme girilmiştir (Güven, 2014). Gençlerin yeni dönemde ortaya çıkardığı, teknolojiyi, sosyal medyayı ve mizah dilini içine alan bu yeni örgütlenme ve mücadele etme biçimi, geleneksel siyasal aktörler için de bu yeni dile ve yeni iletişim biçimine ayak uydurmayı zorunluluk haline getirmiştir. Bu sebeple son dönemde gençlerin kendilerini ve çevrelerini nasıl tanımladıkları, nasıl anlamlandırdıkları ve içinde buldukları toplumsal koşulları nasıl değerlendirdikleri soruları yeniden önem kazanmıştır.

Avrupa Birliği’nde Siyasal Bir Aktör Olarak Gençlik ve Gençlik Çalışmaları

Son dönemde gençlerde geleneksel siyasi katılım oranlarının gözle görülür şekilde düşüşünü takiben (Kitanova, 2020) AB’de alternatif demokrasi üretim şekillerinden biri olarak örgütsel üyelik ve sivil katılım olgularına ilginin arttığı görülür (Ekman & Amnå, 2012). Avrupa’da aşırı sağ rejimlere desteğin artması ve buna bağlı olarak AB’den ayrılma fikrinin tartışılmaya başlanması durumları dikkate alındığında, topluluğun geleceğinin güvence altına alması açısından en temel misyonlarından biri, AB değerlerinin ve avantajlarının farklı destek programlarıyla gençlere fark ettirilmesi olmuştur (Motti-Stefanidi, F. & Cicognani E. 2018). Bu doğrultuda her yıl giderek artan biçimde gençler için toplumsal süreçlere demokratik katılımın desteklenmesi, AB içinde çalışma ve eğitim hareketliliğinin sağlanması ve proje fonu desteği sağlanması gibi teşvikler sağlanmaktadır. Erasmus+ ve benzeri gençlik programları ile bunlar özelinde oluşturulan uzun ya da kısa süreli projeler ve hedefler, gençlerin hem yerelde hem AB düzeyinde siyasal ve toplumsal katılımına destek vererek, içinde buldukları

toplumla uyumlu, küresel süreçler ve geleceği etkileyen küresel sorunlar konusunda bilinçli ve AB değerlerini benimseyen bir dünya görüşü geliştirmesine imkan sağlamaktadır (Verschelden, Cousse, Walle & Williamson, 2010) .

Türkiye’de Gençlik Çalışmaları ve Kavramsal Çatışmalar

Türkiye’de gençlik çalışmaları, yerel yönetimler, merkezi yönetim ve sivil toplum örgütleri tarafından yürütülmektedir ve gençlik politikaları ile gençlik merkezlerine yönelik yaklaşım Avrupa Birliği sürecinin demokratik kazanım ölçütleriyle doğrudan ilişkilidir (Lüküslü & Osmanoglu, 2018). Ancak en başta Türkiye’de sivil toplumun, siyasal katılımın ve “örgüt üyeliğinin” anlaşılma ve uygulanma şekli AB örneğinden çok daha farklıdır. Zira kimi zaman, kamusal taleplerin daha yoğun olduğu kent mekanlarında, özellikle genç nüfus tarafından aktarımı sağlanan kentli bir çeşit sivil katılım türünün (Barrett & BruntonSmith, 2014), kamusal alanın karar alıcıları tarafından dışlandığı gözlemlenebilmektedir (Güven, 2014). Bee ve Kaya'nın çalışmasına göre Türkiye, biri hükümetler tarafından desteklenen, diğeri vatandaşlar tarafından talep edilen olmak üzere iki farklı aktif vatandaşlık yapısına sahiptir. Hükümetler tarafından desteklenen sivil toplum örgütlerinin desteklenme biçimleri ve boyutları farklılaşırken, toplumun bu kurumları benimsemesi ve itibar etmesi de bu kurumların kim tarafından ne boyutta desteklendiğine bağlı olarak değişmektedir. Siyasi kutuplaşma ve devlet kontrol mekanizmalarının bu alandaki işleyişi, sivil toplum örgütlerindeki katılımı ve çeşitliliği azaltıcı şekilde etkilemektedir (Bee & Kaya, 2016a).

Yerel Yönetimler ve Gençlik Çalışmaları

Türkiye’deki gençlik merkezleri üzerine etnografik yaklaşımla yapılan, Avrupa Birliği süreçlerini ve politik yapının yerel düzeydeki etkilerini dahil ederek bu konuda doğrudan sosyoloji literatürüne katkı sağlayan Lüküslü ve Osmanoglu’ya ait (2018) araştırmaya göre, merkezlerin politik konularından doğan çeşitli avantaj ve dezavantajlar, merkezlerde yürütülen faaliyetlerin mahiyetini etkilemekte, merkezdeki faaliyetlerin misyon ve bakış açılarının belirlenmesinde belirleyici olmaktadır. Buna göre, Türkiye’de belediyeler tarafından kurulan gençlik merkezleri fiziki alan ve çalışma prensipleri bakımından standart bir yapıya sahip değilken, bakanlığa bağlı gençlik merkezleri daha örgütlüdür ve kamu kaynaklarından faydalanma imkanları daha yüksektir. Merkezi yönetime bağlı merkezlerde “ideal gençlik” yetiştirme misyonu tüm gençlik merkezlerinin niteliğini belirler ve çalışmaların merkezi olarak yürütülmesi ve dağıtılması dolayısıyla katılım oranının az ya da fazla olması daha az önceliklidir. Belediye merkezlerinde ise katılımcı sayısının fazla olması yerel politikacıların gençlik merkezine atfedeceği önemi belirlediğinden, niceliksel kullanım verileri, çalışmaların devamında belirleyicidir. Bu aynı zamanda yerel merkezlerin, katılımcıların beklenti ve taleplerine daha çok önem vermesini de gerektirir. Sınırlı maddi kaynaklar dolayısıyla AB fonları yerel merkezlerde alternatif olarak değerlendirilirken, merkezi yönetimin yerel çalışmalarında AB prensiplerine daha mesafeli olduğu ifade edilmiştir (Lüküslü & Osmanoglu, 2018). Araştırmanın temel sonuçlardan biri gençlik politikalarının uygulanmasında yerel ve merkezi yönetimler arasındaki rekabet tutumudur.

Yerel ve ulusal düzeyde uygulayıcı kurumlar arasında aynı hedef kitleye yönelik benzer hizmetlerin olması hizmetlerin içeriği ve kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir. Merkezi otoritenin denetleyici ve koordine edici, yerel yönetimlerin uygulayıcı rollerinin karşılıklı belirlenmemesi sonucunda benzer işleri yapan belediye gençlik merkezleriyle merkezi otoritenin gençlik merkezleri arasında iletişim eksiklikleri

olmakta, bu da makro düzeyde bir kaynak israfına yol açabilmektedir. (Kalkınma Raporu, 2015)

Lükslü ve Osmanoğlu'nun çalışmasında da ortaya çıkan, farklı merkezlerde yürütülen çalışmalarda görülen ideolojik ayrışma dikkate alındığında, merkezlerin aynı hedeflerle benzer çalışmaları yürüttüğünü ifade etmek güçleşmektedir. Türkiye'deki gençlik çalışmalarının AB'nin uyum temelli toplumsal hedeflerinden olduğu gibi iç politika ve kamusal yapılanmalardan da doğrudan etkilendiği görülmektedir. Yerel ve merkezi yönetimler arasındaki çekişmelerin kamusal kaynakların kullanımında ve kurumlar arası işbirliğinde avantaj ve dezavantajlara yol açtığı gibi, istatistiksel üstünlük elde etme hedeflerinin de çalışmaların niteliksel etkilerinin önüne geçmesi ve gençler arasında politik ayrışmayı pekiştirmesi gibi sonuçlara yol açması beklenebilir.

Sosyoloji Kuramları Perspektifinden Gönüllülük Çalışmaları

Türkiye'deki gençlik çalışmalarının yapısını izlerken dikkat edilmesi gereken önemli tartışmalardan biri "gönüllülük" olgusudur. En kaba haliyle gönüllülük, neoliberal ekonomik yapılanmanın beraberinde getirdiği gelir adaletsizliği, artan yoksulluk, çevre sorunları, ekolojik dengenin bozulması, göç, işsizlik ve yaşlanma gibi nitelikli sorunlara ulus devlet örgütlenmesinin baş edemediği noktada ihtiyaç duyularak geliştirilmiş bir sivil örgütlenme biçimidir. Afşar, "Gönüllülük Olgusunu Sosyolojik Teorilerle Anlama Denemesi" adlı makalesinde (Afşar, 2019) işlevselcilik, rasyonalizm, sosyal alışveriş ve sosyal sermaye kuramları üzerinden bu olguyu ele almıştır. Afşar, gönüllülüğün rasyonel fayda bakışıyla değerlendirildiğinde, gönüllünün kişisel gelişimine katkı sağlamak, bir alanda niteliklerini arttırmak, kendine meydan okumak ve limitlerini test etmek, kişisel tatmin sağlamak gibi saiklerle eylemde bulunacağı sonuçlarını ortaya koymuştur. Buna göre, bireysel olarak bu tür saikler çerçevesinde yapılmış bir gönüllülük eyleminin sonuçları, bireysel faydaya dayalı olsa da gönüllülük alanındaki toplumsal işleyişe etki edebilmektedir (Afşar, 2019). Homans'ın alışveriş kuramı ve bu kuramı açıklayan "başarı önermesi", "uyarıcı önermesi", "değer önermesi", "ihtiyaç-doyum önermesi" ve "saldırganlık-onaylama önermesi" olarak ayırdığı beş farklı nitelikle birlikte değerlendirildiğinde gönüllü eylemde bulunma olasılığı ödüllendirilme sıklığına bağlı olarak artmaktadır. Gönüllü bireylerin yaptıkları eylemle girdikleri alışveriş sürecinden bekledikleri ödüller neyse ve eylemleri ne kadar sık ödüllendirilirse bu eylemlerini tekrar etme olasılığı da o kadar yüksek olacaktır (Afşar, 2019). Uyarıcı önermesine göre, gönüllü birey, daha önce katıldığı gönüllülük faaliyetlerinden kişisel bir fayda elde etmişse, benzer bir kişisel fayda elde etmenin güvenilir bir yolu olarak yine gönüllülük faaliyetlerine yönelecektir. Değer önermesine göre ise kişiler karşılıklarına çıkan ihtimaller arasında bir seçim yaparlar ve hangisinin sonucunda elde edeceği kazanç kendileri için daha değerliyse, o seçime yönelirler. Örneğin, gönüllü bir faaliyette bulunarak ulaşacakları ücretsiz kursları, etkinlikleri ya da sosyal çevreyi yarı zamanlı çalışarak edinecekleri cüzi gelire tercih edebilirler (Afşar, 2019). Bu durum ihtiyaç-doyum önermesiyle de ilişkilendirilebilir. Saldırganlık-onaylama önermesi ise bir kurumda ücret karşılığı çalışarak edinebileceği faydayı ücret beklemeden yapmanın getirdiği tatmin ve onaylanma ile ilişkilendirilebilir. Kişinin gönüllü olarak yapabileceği bir eylem için tarafların ücret karşılığı olarak beklentiye girmemesi, kişinin gerçekleştirdiği eylemde üzerinde oluşacak baskının azalmasını sağlayacaktır. Afşar'a göre, bir kurum içerisinde gönüllü olarak faaliyette bulunan bireyler, hem yaptıkları eylem hem de birbirleriyle kurdukları ilişki üzerinden olumlu duygusal iletişim yaşamaya başlarlar. Bu nedenle, girdikleri alışveriş sürecinde gönüllülüğü birlikte devam ettirme, kurum, kuruluş veya platform gibi bu oluşumlara katkıda bulunma olasılıkları artar (Afşar, 2019).

Gönüllülük olgusu sosyal sermaye teorisiyle incelendiğinde, temelde üç farklı nitelikte yaklaşım ön plana çıkmaktadır: Coleman sivil katılımı, bireylerin hedeflerine ulaşmak için ihtiyaç duydukları sosyal ağ ve ilişkilere ulaşması ve bu şekilde sosyal sermayesini artırmasıyla ilişkilendirir. Putnam ise sosyal sermayesini artırmanın ve artırması gerekenin bireyler değil toplumlar olduğunu savunur. Gönüllülük kuruluşlarının ve gönüllülük faaliyetlerinin artması ile bir toplumdaki sivil toplumlaşma, dernekleşme ve yardımlaşma ağlarının gelişmiş olması o toplumun sosyal refahının artmasını ve toplumsal bütünleşmeyi sağlayacaktır (Afşar, 2019). Bourdieu'nün ele aldığı çerçevede ise bireyler, toplumsallaşma sürecinde edindikleri, ailelerinden devraldıkları veya formel eğitim sürecinde biriktirdikleri sosyal sermayeye göre toplumsal alanda yer edinirler (Afşar, 2019). Yeniden üretim teorisiyle birlikte el alındığında gönüllülük süreçleri ile tanışma ve buradaki katılım, gençlerin sınıfsal konumlarından kaynaklı olarak, buldukları mahalle, okudukları okul ve büyüdükleri ailenin dezavantajlı koşullarından kaynaklanan, kendini gerçekleştirme, özgüven kazanma, tek başına hareket edebilme ve değerlerinin farkına varma gibi eksikliklerin kapatılması için uygun ortamı oluşturmaktadır.

Türkiye perspektifinden bakıldığında, modern gençlik çalışmalarının yürütülmesinde sivil aktif katılım ve aktif vatandaşlık olgularının tartışılması sınırlıyken (Bee & Kaya, 2016b) sivil toplum alanında yürütülen faaliyetlerin “gönüllülük” kavramı ekseninde değerlendirilmesi ve Türkiye için henüz yeni bir alan olarak görülen bu kavramın, gençlikten bağımsız olarak tartışmaya açılması akademik literatürde daha yaygındır (Çakı, 2015). Türkiye’de sosyal politikaların hak temelli bir anlayışla kurumsal ve örgütlü bir zemine oturtulmak yerine hayırseverlik anlayışına teslim edilmesi (Buğra, 2015), gönüllülüğün de sivil toplumun örgütlenmesiyle yayılan sistemli bir kamusal hizmet olarak tabanda benimsenmesini beraberinde getirmiş ve buna yönelik rakamları olumsuz yönde etkilemiştir.

Gençlerin Yaşam Koşullarını Belirleyen Etmenler

Gençlerin mutluluk düzeyleri, mutluluk kaynakları, yaşam doyumları, en büyük sorunları, gelecek beklentileri, değerleri, amaçları, aidiyetleri ve alışkanlıkları farklı kurumlar, şirketler ve araştırmacılar tarafından, farklı dönemlerde farklı hedeflerle mercek altına alınmıştır. Ne var ki tüm bu anlamlandırma çabalarının, gençlerin hedef ve beklentilerine uygun yönetim politikaları geliştirmede yetersiz kaldığı görülmektedir. Türkiye Gençlik STK'ları Platformu (TGSP)'nin 2020 yılı araştırmasına göre gençlerin %70,1'i Türkiye’de kendilerine değer verilmediğini ifade etmektedir. TÜİK'in 2020 yaşam memnuniyeti araştırmasına göre ise Türkiye’de 18-24 yaş grubu gençlerin mutluluk düzeyleri, önceki yıla göre dramatik bir düşüşle %47,1 olarak kaydedilmiştir (TÜİK, 2020).

İstihdam ve işsizlik Sorunları

Sanayi gelişimini tamamlamış ve bilişim düzenine ayak uydurmuş ülkelerde nitelikli iş gücüne ulaşma sorunları görülürken, sanayi düzeyindeki gelişimini tamamlayamadan bilişim çağına yakalanan ve bu sebeple eğitim ve istihdam alanlarında yapısal sorunlar yaşayan Türkiye’de genç işsizliği, ekonomik rekabet halinde olduğu ülkelerle kıyaslandığında kritik boyutlardadır. TÜİK'in Kasım 2021 verilerine göre, Türkiye’de genç işsizliği oranı %22,1 iken, 15-24 yaş arasındaki dört gençten biri ne eğitim ne istihdamda yer almaktadır. Ne eğitimde ne istihdamda yer alan gençlerin %39,7'si ise yükseköğretim mezunudur.

Türkiye’de gençlere yönelik politika yetersizliğinde gençlerin devlet nezdinde, yani anayasada aileden bağımsız birer birey olarak yer almaması önemli bir etki yaratmaktadır. Bununla birlikte, neoliberal dönemin getirdiği güvencesiz çalışma koşulları, eğitim süresinin

artması ve ekonomik hayata katılımın gecikmesi dolayısıyla gençler ailelerine daha uzun süre bağımlı hale gelmektedir (Lüküslü & Yücel, 2013). Tüm bunlar, ailenin gençler için işsizlik koşullarında sigorta görevi görmesinin (Bora, 2011) ve sosyal devletin yetersiz kaldığı noktada işsizlikten doğabilecek maddi ve manevi zararları telafi etmesinin koşullarını oluşturmaktadır. Bu açıdan bakıldığında ailenin gençler üzerindeki destekleyici ve koruyucu konumu neoliberal ekonomi düzeyinde anlamlı bir hal alırken, gençlerin ekonomik özgürlüklerini kazanmaları, birey olarak gelişimleri, karar alma süreçleri ve yaşam tercihleri konusunda aile yapısına ve ailenin yaşam koşullarına bağımlı olmaları durumu, gençlerin edindikleri ekonomik avantaja karşın kamusal kimlik oluşturmalarını geciktirmektedir. Gençlerin aile evinden ayrılma yaşı açısından Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında 27,8 yaş ile Doğu ve Güney Avrupa seviyelerinde, 26,4 olan AB ortalamasının üzerinde bulunmaktadır (Eurostat, 2020). Aile evinden ayrılma kararını etkileyebilecek konular arasında, gençlerin romantik bir ilişki içinde olup olmadıkları veya öğrenim görüp görmedikleri, mali (bağımlılık) düzeyleri, işgücü piyasası koşulları, barınma maliyeti ve daha genel olarak yaşam maliyetleri sayılabilir (Eurostat, 2020).

Aile evinin gençler üzerindeki etkisi cinsiyet düzeyinde önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Buna göre, erkekler aile evinde kalmanın üzerlerindeki mali baskısını daha yoğun şekilde hissederken, kadınların ev içi görevlerde daha fazla sorumluluk üstlendiği ve buraya ayırdığı zamana bağlı olarak kamusal alandaki etkinliklerinden feragat ettiği anlaşılmaktadır. Cinsiyetlere yüklenen toplumsal roller ve bu rollerin gençler üzerinde yarattığı etki, erkeklerin “gelir getiren” rolü bakımından işsizlikten kadınlara oranla daha fazla etkilenmesine sebep olmaktadır. Kadınların ise kendilerine biçilen ev içi roller sebebiyle işsizliğin yarattığı psikolojik gerilimi alt etmesi ya da işsizlik haline psikolojik olarak uyum göstermesi daha mümkün olabilmektedir (Yılmaz, Fidan & Karataş, 2010). LGBTİ+ gençler ve istihdam durumlarına yönelik yeterli araştırma olmamakla beraber, Kaos GL’nin yaptığı araştırmaya göre kamuda çalışan LGBTİ+ bireylerin sadece %3,4’ü cinsiyet kimlikleri açısından çalıştıkları kurumda açık olabilmektedir. %50,50’si 18-30 yaş grubundan oluşan araştırmada, işe alım süreçlerinde ayrımcı tutum, söylem, davranış ya da uygulama ile karşılaştığını beyan edenlerin örneklemedeki oranı %6,9’dur. Katılımcıların %66,3’ü ise işe alım süreçlerinde bu tarz bir tutum ya da uygulama ile karşılaşmamasını cinsiyet kimliği, cinsel yönelimi veya cinsiyet özelliklerini gizlemesine ya da bunların belli olmamasına bağlamaktadır (Köylü & Güzel, 2020).

İşsiz gençlerin yaşamlarını idame ettirmelerindeki en önemli destek unsuru, aileleri ve aile evleridir. Bora’ya göre işsizlik sorunu gençlerin bağımsızlıklarını erken yaşta kazanmasının önünde bir engeldir ve ailelerin ekonomik yapılarına göre gençlerin aileye bağımlı olma düzeyleri ve biçimleri değişmekte, seçme şansları ekonomik koşullar bozuldukça düşmektedir. Ekonomik koşulların daha iyi olduğu durumlarda ise gençlerin eğitim süreleri uzamakta, evlilik yaşları yükselmekte, aileye olan bağımlılıkları uzun süreli hale gelmektedir (Bora, 2011). Aileye ekonomik anlamda bağımlı olmak gençleri yeni bir ev kurma, yaşam masraflarını üstlenme gibi sorumluluklar konusunda rahatlatırsa da ailenin ekonomik düzeyine bağlı yaşam koşullarının gencin kendi yaşamında tekrarlanmasına ve pekişmesine sebep olmaktadır. Bu durumda, özellikle sosyo-ekonomik açıdan toplumsal düzlemde dezavantajlı konumda olan gençlerin sosyal sermayelerinin gelişiminde ailenin olumsuz etkilerinin nüksettiği ifade edilebilir.

Yöntem

Kamu destekli aktif vatandaşlık uygulamalarının yürütüldüğü gençlik merkezlerinde faaliyette bulunan katılımcıların demografik yapılarını ve sosyo-politik tutumlarını nitel olarak inceleyen bu araştırma, temelde katılımcı gözlem ve derinlemesine mülakat teknikleri ile yürütülmüştür. Araştırmanın evreni, araştırmanın hedeflerine uygun olarak Türkiye'de kamu kurumlarına bağlı gençlik merkezlerinde faaliyetlere katılan 17-30 yaş aralığındaki gençlerdir. Yaş aralığı, çalışmanın istihdam boyutlu hedeflerinin nitelikli biçimde değerlendirilebilmesi açısından üniversite ve üniversite sonrası dönemin yaş grubunu kapsayacak şekilde sınırlandırılmıştır. Araştırmanın örnekleme, İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Alsancak Havagazı Gençlik Merkezi'nde faaliyet gösteren bu yaş grubundaki gençler olarak belirlenmiştir. Araştırmanın nitel kısmına katılacak olan örneklem grubu, gençlik merkezindeki faaliyetlerde en az bir defa bulunmuş olan katılımcı grubu arasından gönüllülük esasına dayanılarak seçilmiştir. Katılımcıların bir kısmı, daha önce nitel araştırmayı desteklemesi için pilot olarak uygulanan anket formunda katılımcıların rıza beyanıyla paylaştıkları e-posta adreslerinden ulaşılarak, geri kalan çoğunluğu ise saha ziyaretleri sırasında aktif faaliyette bulunduğu gözlemlenen hedef gruba şahsen uygun koşulları taşıyıp taşımadığı sorularak belirlenmiştir. Araştırmanın niteliksel boyutunda, araştırma konusuna bağlı olarak, evreni belirlenmiş olan nüfusu, buldukları ortam ve koşullarda takip ederek, araştırma konusu çerçevesinde ilişki ve davranışlarını inceleyen, katılımcı (aktif) gözlem, katılımcı olunmayan (pasif) gözlem, derinlemesine görüşme, serbest görüşmeler ve serbest bilgi günlükleri teknik olarak kullanılmıştır. Öncelikli olarak araştırma konusu ve etkilediği deneyimler çerçevesinde, nüfusun yapılanmasını, ilişkileri, davranış biçimlerini ve yaşam deneyimlerini analiz ederek niteliksel sonuçlara ulaşılması hedeflenmiştir.

Derinlemesine görüşmeyi kabul eden 8'i kadın 8'i erkek toplamda 16 katılımcı ile yüz yüze görüşme sağlanmıştır. Önceden hazır bulundurulan sorular her bir katılımcıya aynı sıra ile ve tek tek sorulmuş, görüşmeye başlamadan önce tüm katılımcılar araştırmanın mahiyeti, araştırmacının kimliği konusunda bilgilendirilmiş ve deşifre sürecinde yardımcı olacağı belirtilerek ses kaydı için rızaları alınmıştır. Kayıtlar görüşmeler sonrasında bilgisayar ortamında deşifre edilmiş ve araştırma süresince araştırmacının kişisel bilgisayarında şifrelenerek depolanmıştır.

2020 yılından itibaren yapılan her derinlemesine görüşme çalışmasında Etik Kurul zorunluluğu getirilmiştir. Bu çalışmaya temel oluşturan derinlemesine görüşme 2020 yılından sonra yapıldığı için etik kurul onayı gerektirmektedir. Söz konusu izin Anadolu Üniversitesi'nin Etik Kurulundan, 15.06.2021 ve 81646 sayı numarası ile alınmıştır ve bu makale ekinde erişime açılmıştır. Katılımcı gözlem ve mülakat süreci boyunca katılımcılardan elde edilen kimliği açığa çıkaracak tüm kişisel bilgiler gizli tutulmuş ve çalışmanın her alanında kodlanarak kullanılmıştır. Katılımcıların gerçek isimleri rastgele isimlerle değiştirilmiş, kayıt sırasında paylaştıkları ancak yayınlanmasını tercih etmedikleri bilgiler deşifreye eklenmemiştir.

Araştırmanın Sınırları

Araştırma sahası olarak seçilen İzmir, yerel, ulusal ve uluslararası öğrencilerin tercih ettiği, yerleşme ve şehirleşme bakımından gençlerin sosyal, sanatsal, kültürel, sportif faaliyetlerde aktif olma imkanlarının yüksek olduğu, 6'sı devlet 3'ü vakıf olmak üzere 2021 yılı itibarıyla 9 üniversite barındıran önemli öğrenci şehirlerinden biridir. Şehrin farklı noktalarında konuşlanmış üniversite yerleşkeleri çoğunlukla kampüs yapısında olup, bağlı buldukları Balçova, Bornova, Buca, Çiğli, Karabağlar, Menemen gibi farklı semtlerde

öğrenci hareketliliğinin ve öğrenci temelli sosyal-ekonomik faaliyetlerin gelişmesine imkan vermektedir. Gençler vakit geçirmek için genellikle şehir merkezini tercih etse de şehirdeki dağınık yerleşim durumunun gençlik merkezlerinin şehrin farklı bölgelerindeki farklı kitlelere ulaşmasını zorlaştıracığı, bunun da örneklem grubuna yansıtacağı tahmin edilebilir.

Katılımcılara gençlik merkezindeki faaliyetlere katılmaları neticesinde ulaşılması sebebiyle aynı zamanda çalışmalara daha önce katılmış ancak çeşitli sebeplerle artık devam etmeyen ya da gençlik merkezindeki aktiviteleri gönüllülük harici, farklı çıkar ve beklentiler doğrultusunda takip eden, dolayısıyla rutin faaliyetlere katılım göstermeyen katılımcı grubuna erişilmediği söylenebilir. Bu kısıtlar göz önüne alındığında, görüşülen katılımcı profilinin yoğunlukla gençlik merkezindeki rutin faaliyetleri düzenli olarak takip edebilen, yeni veya eski gönüllerden oluştuğu ifade edilebilir.

Prosedür ve Uygulama

Görüşmeler yarı yapılandırılmış teknikte gerçekleştirilmiş, böylelikle görüşme öncesi belirlenen hipotezlerin kanıtlanma hedefine bağlı kalınarak, katılımcıların ilettikleri cevaplar üzerine ek sorular sorulabilmesi mümkün olmuştur. Katılımcılara yöneltilen sorular nitelik bakımından temelde dört ana başlığa ayrılmaktadır. Bunlardan ilki, katılımcının gönüllü profiline bağlı olarak, kendisini ve kendi sosyal/sınıfsal çevresini nasıl tanımladığını anlamaya yöneliktir. İkincisi, katılımcıların gençlik merkezinin yapısını ve faaliyetlere bu kurumda devam etme sebeplerini nasıl açıkladığını; üçüncüsü içinde bulunduğu, kendisini çevreleyen ve yaşam koşullarını doğrudan etkileyen toplumsal/siyasal koşulları nasıl değerlendirdiğini; dördüncüsü tüm bu toplumsal/siyasal koşullara yönelik olarak nasıl tavır aldığı ve kendisini nasıl var ettiğini anlamakla ilgilidir.

Katılımcı gözlem yönteminin sağlıklı işleyebilmesi için merkezdeki hiyerarşik yapı ve işleyiş dikkatle gözlemlenmiş; katılımcılar ile sağlayıcıların görev ve sorumlulukları tespit edilmiştir. Faaliyetlerin nasıl düzenlendiği, katılımcılarla nasıl irtibata geçildiği, hangi araçların kullanıldığı, bürokratik düzenin ve işleyişin nasıl olduğunun anlaşılması için beş aylık bir süre ile sahadaki gönüllülük faaliyetlerinde, çalıştaylarda, etkinliklerde, kurslarda, toplantılarda, tören ve yürüyüşlerde aktif olarak görev alınmış; bürokratik süreçlerin daha iyi anlaşılması için araştırmacı tarafından gönüllü eğitimlik başvurusu yapılmış ve araştırmacı saha süreci boyunca gençlik merkezinde yabancı uyruklu gençler için Türkçe konuşma atölyesi düzenlemiştir. Tüm bu süreçlerde gerek yerleşke sorumluları gerek görevli memurlar ve müdürlerle sıklıkla irtibata geçilmiş; katılımcılarla farklı zamanlarda sohbet edilmiş ve serbest bilgi günlükleri tutulmuştur.

Katılımcı gözlem metodu, bürokratik yapıyı ve kurum kültürünü anlamayı kolaylaştırmıştır. Faaliyetlerin içinde aktif rol oynamak ve kişilere tek taraflı çıkar ilişkisiyle yaklaşmamak; merkezdeki gönüllülerle ve çalışanlarla daha doğal, samimi ve gerçekçi ilişkiler kurulmasını mümkün hale getirmiştir. Yapılan saha gözlemleri, araştırmacıya mülakat katılımcılarının yanıtlarını anlamlandırma imkanı verdiği gibi, gönüllü profillerinin sahada kendilerini nasıl konumlandıkları ve nasıl konumlandıklarının gözlemlenmesini sağlamıştır. Karşılaşılan farklı dinamikler ile olumlu ve olumsuz sonuçlanan çeşitli talepler, araştırmacıya farklı bakış açıları katarak zenginleştirmiştir.

Analiz ve Bulgular

Gençlerin kurum içinde gönüllülük faaliyetlerine katılımlarının sınıfsal olduğu savından hareketle, Türkiye'deki gönüllülük faaliyetlerinin özgün ideolojik yapısı ve gençlerin mevcut

toplumsal koşulları göz önünde bulundurularak katılımcı grubunu oluşturan 16 gence bir dizi soru yöneltilmiştir. Görüşmeler süresince katılımcıların gönüllülük olgusunu nasıl değerlendirdiği, yerel yönetime bağlı gençlik merkezi bünyesinde bunu nasıl deneyimlediği, kendisini sosyal ve ekonomik biçimleriyle burada nasıl konumlandığı, ailelerinin yaşam koşullarını ve tercihlerini nasıl etkilediği, ekonomik sermaye geliştirme anlamında geleceğe dönük kariyer hedeflerinin neler olduğu ve kendilerini hangi kavram ya da özelliklerle nitelendikleri merak konusu edilmiştir.

Gönüllülük Algısı

Gönüllülük kavramının ya da gönüllü olma halinin nasıl algılandığı sorusu yalnızca gönüllülüğü deneyimleyen gençlerin değil, gönüllülük deneyimi sağlayan gençlik merkezinin de ortaya koyduğu çalışmalarda hangi misyon ve hedefleri taşıdığını anlamaya imkan verecek niteliktedir (Smith, 2013). Bu sayede, belli kabul ve anlaşmalarla bir araya gelen ve bu çalışmaları gerçekleştiren farklı aktörlerin, bu yapıyı hangi açık ve örtük saiklerle var ettikleri anlamlandırılmaya çalışılmıştır (Konda, 2011). Öte yandan gönüllülüğün kurumsal yanı, kendi çevresini, kendi ilişkiler ağını, kendi rutinlerini beraberinde getirmektedir (Lüküslü & Osmanoglu, 2018). Bu ağlar ve rutinler, belli kişilerin kuruma eklenmesine izin vermekte, belli kişileri dışarıda bırakmaktadır. Gönüllü katılımı neyin etkilediği sorusunda Seda, kendisi ile gerçekleşen diyalogda, gençlik merkezindeki gönüllülük aktivitelerinin belli kurallara dayandığı ve çalışmaların belli saatlerde belli yerlerde toplanmak, belli bir süre boyunca alanda olmak gibi sorumluluklar gerektirmesinin gençlik merkezindeki gönüllü profilini ve sayısını etkilediğinden; bu kriterlere uyamayacak olanların dışarıda kaldığından ya da daha uygun yerlerde gönüllülük yaptığından bahsetmiştir:

Seda: Mesela burası resmi bir kurum. Yani sonuçta Büyükşehir Belediyesi çatısı altındayız. Burada yapacağımız her gönüllülük faaliyeti onları temsil edecek. Hani bizim bireysel olarak gidip bir kedi köpek beslenmemizle aynı şey değil hani. O yüzden mesela bir gönüllülük evet kavram olarak var. Gönüllü katılım hani ne kadar olur, ne kadar olmaz tartışılır ama buranın kurallarına uyum sağlayabilen insanlar gönüllü katılıma teşvik edildiği için katılım artıyor. Ama tabii uyum sağlayamayan insanlar bir şekilde başka bir kuruma gidebiliyor. (...) Yani mesela burada Abla Abi Kardeş Projesi vardı. Sabah 9'da buradan araçlar kalkacak. Her cumartesi günü üç saat, dört saat bizim gittiğimiz mahallelere zaman ayırıyoruz. Git gel beş saat belki. Hani buraya yirmi hafta boyunca her cumartesi beş saatini verebilecek insanın gelmesi lazım. Hani bu bir sorumluluk gerektiriyor. Zaten yarısında mesela ikinci dönem gelmiyordu. (Seda, 22, Kadın, Edebiyat)

Genel olarak kurum içi gönüllülüğün düzenli katılım gerektirmesiyle ilişkili olarak maliyet kaygısı getiriyor olması çokça dile getirilirken, çalışmalara katılımında bir karşılık beklemek ya da beklememek durumları gönüllüler arasında hem olumlu hem olumsuz yanlarıyla değerlendirilmiştir. Buna göre, kimi katılımcılara göre kişiler, proje bitirme ya da özgeçmişini bırakma gibi kişisel çıkarlarını gerçekleştirene kadar ve gerçekleştirebildiği ölçüde gönüllü faaliyetlere devam ettiğinden, gönüllülükte devam etmenin ön koşulu, karşılık beklentisine girmemektir. Öte yandan maddi bir beklenti olmamasına karşın karşılıklı alış veriş ilişkisi bağlamında, gençlerin ortaya koyduğu özverinin kurum tarafından suiistimal edilmemesi, ayrılan bütçe ve kaynakların doğru kullanılması, görevlilerin organizasyon sorumluluklarını yerine getirmesi ve gönüllülerin motive tutulması bakımından beklentilerinin karşılanması gerektiğini ifade eden katılımcılar vardır.

30 Ekim 2020 İzmir Depreminin Gönüllü Katılıma Etkileri

Katılımcıların gençlik merkezine başlama sebeplerini etkileyen çok çeşitli sebepler olduğu görülmüştür. Ancak gençleri gençlik merkezi ile tanıştıran en önemli etkenin 30 Ekim 2020 tarihinde meydana gelen ve büyük kayıplara yol açan İzmir depremi olduğu görülmektedir. Deprem, 1999 yılında da devlet aktörlerinin gönüllülükle tanışmasına ve sivil katılımı artırıcı kamusal politikalar geliştirmeye başlamasına sebep olan itici bir unsur olarak etki göstermiştir. İzmir'deki deprem deneyimi de aynı şekilde İzmir halkında büyük travma etkisi yaratmış, bir ay süren arama kurtarma faaliyetleri ve günümüzde de devam eden yıkım çalışmaları bu travmanın kent hafızasında yerleşmesine sebep olmuştur. İzmir depremi, arama kurtarmanın gönüllülük boyutunda hem merkezi otoritenin hem yerel yönetimin ciddi sınavlar verdiği, yardım ekiplerinin alanları kullanması tartışmalarının gündeme geldiği bir felaket olmuştur. Deprem gönüllülüğü sırasında gönüllü grupların çeşitli sebeplerle alanlardan çıkarılmış olması ve sadece merkezi nitelikli belli grupların yardımına izin verilmesi durumlarının, gönüllülerin politik sebeplerle ayrıştırıldığı düşüncesine sebep olduğu görülmüştür. Seda ve Cüneyt'in aktarımına göre, kamp alanlarından birinde çıkan bir kavga sonrası alanlara girişler kontenjanla sınırlanmış, bazı merkezi kurumların gönüllüleri, yerel örgütlerin kontenjanlarını sabote etmek adına belediye listelerinden alana giriş yapıp, faaliyetlere kendi gruplarında devam etmiştir:

Şimdi oraya AFAD gönüllüsü geliyor, Kızılay gönüllüsü geliyor. Biz de büyükşehir gönüllüsü olarak biz varız. Valilik polisler vesaire zaten bizi gönüllüden saymıyor. O yüzden form muhabbetine giriyoruz biz. Hani bir yerden sonra konuşuyorlar Tunç Bey ile falan ayarlıyorlar. Ama sınırlı sayıda gönüllü gelecek vesaire durumu oluyor o yüzden form doldurarak biz gidiyoruz. İsmi neye veriyorlar, polise veriyorlar girişte ona göre alıyor almıyor. Orada aynı anda Kızılay'a da AFAD'a da gönüllü olan ama İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde gönüllülük yapan arkadaşlar da var. Hani AFAD'dan gelse rahatlıkla girebilecek Kızılay'dan gelse rahatlıkla girebilecek belki ama Büyükşehir Belediyesi'nden geliyor diye. Hani gönüllü olmasına rağmen, orada gönüllülük yaka kartına bakmıyor. Üstündeki cekete falan da bakmıyor zaten. Herhangi bir sıfatta falan bulamazsın o gönüllülüğü. Ama onu sıfatlaştırıyorlar. Ondan sonra birbirlerine düşürüyorlar bu gönüllü arkadaşları. (Cüneyt, 25, Erkek, Edebiyat)

Gönüllülüğün kurumsal düzeyde organize edilmesi durumu, gönüllülük faaliyetlerinin kurum misyonlarını taşımasına, dolayısıyla kurumların taşıdığı siyasal kimlikleri de katılımcılara yansıtmasına bir örnek olarak, merkezi ve yerel otoritelerin karşılaşma alanı olarak İzmir deprem sahası bu alandaki kutuplaşmanın da ne boyutta olabileceğine dair fikir verecek niteliktedir. Seda'nın aktarımına göre daha önceki kampçılık deneyimlerinde çadır kurmayı öğrenmiş olan belediye gönüllülerinin, deprem toplanma alanında kurdukları çadırlar üzerinden alanda kurumlar arası bir hakimiyet yarışı yaşanmıştır:

Çadır kurmayı bilmiyorlar. Kurulu çadırı onlara koydular. O bana çok koydu yemin ederim var ya hani bak o kadar kargaşanın içinde bir şey demedim ama bütün çadırlara dokuz on kişi ağır ağır Seyit onbaşı gibi taşıdılar (Gülüyor). Ama yani bir tek demir kaldırmamış. Kadın oradan işte e ben AFAD'ın bilmem nesiyim. Bu çadırın numarası artık bu. Şimdi bir şey de diyemiyorsun hani. Belediyenin yetkisini de aşan bir şey çünkü hani bir şey de diyemiyorsun. (Seda, 22, Kadın, Edebiyat)

Tüm bu deneyimler Türkiye'deki gönüllülük tercihlerinin kurumların ilişkili oldukları üst siyasal yapılardan bağımsız bir "sivil toplum örgütü" olmaktan uzak olduğunu

göstermektedir. Yapılan saha araştırmalarında, belediyeye bağlı olmayan diğer STK'lerin de hangi kamu kurumundan destek alabilecekleri hususunun, çalışma alanlarının bağlı bulunduğu ideolojik perspektife bağlı olarak belirlendiği anlaşılmaktadır. Bu sonuçların, bir kurumda gönüllü olmayı seçmenin bazı durumlarda taraf seçmekle eř değer görülebilecek politik bir seçim haline getirdiği görülmektedir.

Gönüllülüğün Gençlerin Yaşam Koşullarına Etkileri

Sosyal Etki

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu gençlik merkezindeki aktivitelere katılmanın en büyük avantajının arkadaşlık ve sosyal evre olduğunu dile getirmiştir (İlgaz, Ceylin, Parla, İnci, Laçın, Eren). İkinci en yaygın yanıt ise bu aktivitelere katılmanın “iyi hissettirmesi”dir (Engin, ınar, Makbule, Aysin, Neva). alışmalara katılım sonrası yaşam tarzları, kişisel ilgileri ve hayata bakış açılarında farklılık olup olmadığına yönelik soruda Pars, gençlik merkezi ile gerçekleştirdikleri bir proje sonrası, kırsalda yaşayan akranlarının “kendisinden daha farklı olduğuna” dair farkındalık geliştirdiğinden bahsetmektedir:

Ben köyde pek genç olduğunu bilmiyordum, düşünmüyordum. Herkesin en azında okul için de olsa şehre geliyordu, sonrasında köye pek gitmek istemiyordum diye düşünüyordum. Gittiğimiz yerde genç çok fazlaydı. Hem ailelerine yardım ediyorlardı hem büyükleriyle zaman geçiriyorlar çoğunlukla. Benden daha farklı olduklarını gördüm. (Pars, 18, Erkek, Spor Bilimleri)

Alınan yanıtlar, katılımcıların edindiği yeni çevrenin kendilerini ifade etmek ve karakterlerini yeniden, eskisinden daha anlamlı bir biçimde kurmak için bir şans verdiğini göstermektedir. Katılımcıların daha önceden içinde buldukları okul, aile, mahalle gibi sosyal ağlar, yetenekleriyle ve becerileriyle özel bir birey olduklarını hissetmelerine ve potansiyellerini gerçekleştirmelerine imkan vermezken, gnlllik çevresi, kişilerin becerilerini sergileme, dikkate alınma ve kabul görme ihtiyaçlarının karşılanması için zemin yaratmaktadır. Katılımcıların gerçekleştirdikleri gnlllik faaliyetlerinden mutlu olmalarını sağlayan önemli bir sebep, buldukları toplumda işe yaradıklarını hissetmenin verdiği tatmin duygusudur.

Ekonomik ve Sosyal Konumlanışlar

Gönüllü faaliyetlere katılımı etkileyen faktörler katılımcılara sorulmuş ve kendileri dahil, gençlik merkezindeki gönüllü vresinin sosyo-ekonomik yapısına dair algılarının nasıl olduğu incelenmiştir. Katılımcıların çoğunluğu, maddi koşulların yetersiz olması durumunu gönüllülüğü etkileyen en önemli sebep olarak ortaya koymaktadır. Katılımcılar genel olarak gençlik merkezindeki gönüllülerin iyi maddi koşullara sahip olduğunu düşünmemektedir. Yine de ortak kabul, devamlılığı mümkün kılacak bazı maddi koşulların sağlanması gerektiği yönündedir:

Ben mesela maddi durumu kötü olmuş olsa aileme yardım etmek için çalışmak zorunda olurduym. Bir şeyler yapmaya girişirdim ama ailemin durumu daha müsait olduğu için şu anlık çalışmama gerektirecek bir şey yok ve buraya daha rahat şekilde gelebiliyorum. (Pars, 18, Erkek, Spor Bilimleri)

Parla, gönüllülerin ekonomik koşullarının “iyi veya kötü” olmasının etkilerine yönelik soruyu, “iyi” perspektifinden değerlendirerek yorumlamayı tercih etmiştir. Burada “durumu çok iyi olan biriyle karşılaşmadığını” ifade eden katılımcıya göre ekonomik durumu kötü olan

biri masrafları gözeterek katılmayı tercih etmeyebilecekken, koşulları iyi olan birinin de gençlik merkezini tercih etmesini engelleyen sosyal sebepleri olabilir:

Çok iyi olması etkileyebilir. Ben burada durumu çok çok iyi olan biriyle karşılaşmadım. Sosyal çevremde birkaç tiki arkadaşım var mesela. Ondan sonra durumu iyi olup da tiki olmayan bir arkadaşım yok gerçi sosyal çevremde. Gerçi var ama o da mesela Rotary'de gönüllülüğünü yapıyor. Rotary'de de de gönüllülük çok gönüllülük gibi değil galiba bilmiyorum. Neyse emin değilim. O yüzden cevap veremeyeceğim buna. Bence yani engelleyen bir şey değil. Gidip o arkadaşlarıma böyle bir şey var Havagazı'nda gelin falan desem tercih etmezler. Yani okuldaki şeyi tercih ediyor ya da çünkü ortam kendi arkadaş ortamı falan. Dolayısıyla etkiliyor. (Parla, 23, Kadın, İİBF)

Kent İçi Ulaşılabilirlik ve Çalışma Durumu

Gençlik merkezi çalışmalarında kırsal ve düşük ekonomik yapıya sahip yerleşim yerlerinin “proje ile gidilen” dezavantajlı bölgeler olarak konumlandırıldıkları görülmektedir. Bu tür mahallelere yakın zamanda sıklıkla projelerin götürüldüğü, mahalle gençlerinin taleplerine uygun etkinliklerin planlandığı ve merkez ile tanışmalarının sağlandığı görülmektedir. Bu tanışmanın dezavantajlı ve çeper mahallelerden gençleri şehir merkezine ne kadar ve ne sıklıkla taşıdığını, taşıyabileceğini doğrudan incelemek mümkün olmasa da katılımcıların erişilebilirlik konusundaki söylemlerine dikkat verildiğinde bu çalışmaların “gönüllülükle karşılaşma imkanı” yaratması açısından dezavantajlı mahallelerde bulunan gençler için olumlu etkisinin bulunduğu görülmektedir. Bunun somut örneği ise gençlik merkezi ile tam da çocukluğunda kendi mahallesine “getirilen” bir proje vesilesiyle tanışan Seda’dır. Seda gençlik merkezi gönüllüleri ile dokuz yaşında kendi mahallesini ziyaret etmeleri sayesinde tanışmış, kendisinin gönüllü olma şartları ise üniversite yıllarında oluşmuştur:

Ben Abla Ağabey Kardeş Projesi’ni duydum. Böyle dokuz yaşında mıyım sekiz yaşında mıyım neyim. Bizim mahalleye geldi proje. Bayağı dezavantajlı bir mahallede oturuyorum ben. Hatta Ömer Abilerin ilk geldiği mahalle bizim mahalleymiş (Gülüyor). O kadar yani. Ben zaten böyle küçüklüğümde beri hep özeniyordum işte. Böyle insanlar gidiyorlar işte balon dağıtıyor, balon dağıtmasına bile özeniyordum gerçekten bir çocuğu mutlu ediyor orada böyle. Ne bileyim. Kediye mama veriyor ben bunu yapamıyorum, küçüğüm ya evden de çıkamıyorsun, sadece bisiklete binmeye, sokağa çıkabiliyorsun hani. O zamandan beri ben de bir şeyler yapayım, yapayım... Öylelikle geldim buraya. Bir tiyatroya başladım işte. Kişisel gelişim seminerleri vardı, onlarla devam ettim. Derken işte üçüncü senem (Gülüşmeler). (Seda, 23, Kadın, Edebiyat)

İlgaz, gençlerin ekonomik bir sıkıntı yaşadıkları zaman ilk vazgeçecekleri yerlerden birinin gönüllü projeler olduğunu ifade eden katılımcılar arasındadır. Ekonomik durumunun daha iyi olması “topluma da zaman ayırabilmesini” daha mümkün kılmaktadır:

Şöyle eğer iyiye çalışması gerekmiyor bir kere. Çalışmadığı için kendine zaman ayırabiliyor, çalışmadığı için çevresine zaman ayırabiliyor, çalışmadığı için topluma da zaman ayırabiliyor. Böyle olunca gönüllülük faaliyetlerine daha rahat bir şekilde katılıyor. Kötü olduğunda dahi yine katılıp bir şekilde hani o durumunu biraz daha göz ardı etmeye çalışıyor. Ama dediğim gibi iyi olması, daha fazla zaman ayırması. Çünkü burada herhangi bir maddi olarak bir sıkıntı yaşamaya başladığında gönüllü ilk vazgeçeceği şeylerden biri burası. Tamam, bir getirisi var ona tamam. Yaptığı şeyin başkalarına da bir getirisi var ama kendi hayatını idame ettiremediği zaman ilk

vazgeçtiği, göz ardı ettiği yerlerden biri gönüllü projeler. O yüzden maddi olarak iyi olan her zaman biraz daha etkin bu konularda. (Ilgaz, 23, Erkek, Mühendislik)

Katılımcıların ifadeleri, gençlik merkezinde gönüllü olmanın ancak buranın koşullarına “uyum sağlanabildiği “ölçüde” devamlı olabileceğini göstermektedir. Gönüllülük faaliyeti tüm katılımcıların kişisel yaşamlarında, özellikle ekonomik koşulların ve dolaylı olarak kişisel kariyer planlarının el verdiği ölçüde gerçekleştirilen, aksi bir durumda ilk önce vazgeçilecek olan faaliyet şeklidir. Bu durumda katılımcıların faaliyetlere erişimde ulaşım, yeme içme gibi günlük giderlerin önemini olup olmadığına yönelik yaşadıkları kafa karışıklıklarına karşın, kendilerinin de ancak kendi yaşamlarındaki ekonomik beklentiler için gerekli adımları atabildiklerine inandıkları ölçüde katılım sağladıkları anlaşılmaktadır. Katılımcılar, kendi sınıfsal koşullarını tanımlamada zorluk çekseler de kimlerin gönüllü olduğu ya da buldukları gençlik merkezinde kimlerle karşılaştıklarına yönelik söylemlerinde, bu kesimin sınıfsal koşullarını, tabanını ekonomik koşulların, tavanını ise sosyal ortamın belirlediği bir profil çizdikleri görülmektedir. Aynı zamanda, gençlik merkezi ile ekonomik sebeplerle aidiyet geliştiremeyen akranlarıyla duygudaşlık kurabildikleri; gençlik merkezinde karşılaştıkları akran grubunun sosyal profiline yönelik beklentilerinin karşılandığı anlaşılmaktadır.

Gençlerin Yaşam Koşullarında ve Tercihlerinde Ailenin Rolü

Türkiye’de gençliğin sınıfsal kimlik çerçevesini oluştururken, birey olarak bağlı olduğu toplumsal ve sosyo-kültürel çevrenin yanında ailesinin konumu ve genç üzerindeki etkilerini incelemek kaçınılmazdır (Konda, 2012). Gönüllülük perspektifinde, ailelerin mevcut durumu sadece gönüllü olmaya teşvik ya da caydırma boyutunda değil, “dışarıya bakarak hayatı yeniden anlamlandırma” konusunda da anlamlı etki yaratmaktadır. Katılımcıların ailelerinin yanında kalıp kalmama durumları ile ailelerin kariyer ve gönüllülük tercihlerine olan etkileri birlikte değerlendirildiğinde, gönüllü katılıma etki konusunda aile yanında kalıp kalmama açısından belirgin bir fark görülmezken, kariyer ve geçim planları konusunda ailesinin yanında kalanların daha fazla etkiye maruz kalması dikkat çekmektedir.

Aylin, ailesinin gönüllü faaliyetlere katılımına olan etkisi konusunda, bu çalışmalara kendi kendine dahil olduğunu ve aslında ailesinden destek verici konumda olmamasının kendisini gönüllülük konusunda motive ettiğini ifade etmiştir:

Ben destek görmedim. Pek çok noktada en ufak bir bilgi dahi benim o bilgiyi öğrenmem çok uzun sürüyordu. Belki bu konuda hassasiyet kazandığım için o bilgiyi aktarmada aktif hale gelmeyi önemsiyor olabilirim. Yani bu noktada bir etkisi olmuş olabilir. Ben çok zor ulaştım. Başkaları kolay ulaşsın. (Aylin, 24, Kadın, İİBF)

Daha önce gönüllülüğün, daha kötüyü görüp kendi koşullarına şükretme konusunda etkisi olduğunu belirten Ilgaz, ailesini gönüllülük konusuna, başka faaliyetlerinden feragat etme koşuluyla ikna ettiğini belirtmektedir:

Yani şöyle zor bir bölüm okuyorum. Yani genele göre. Ailem ilk başta okulla olacak mı, okulla idare edebilecek misin deyince. Sonra bunların yanına sadece gönüllülüğün yanında başka şeyler eklemeyince iyi bari gönüllülük sadece yap da başka şeyler pek fazla olmasın. (...) Dalıcılık yapıyorum yıldız dalıcıyım. Amerikan futbolu oynuyorum. Onun dışında okul takım Quidditch takımında oynuyorum. Başka ne yapıyorum? Yazarlık eğitimi aldım, baristayım. Burada meslek fabrikasında birçok şeyle ilgilendikten sonra ailem de şey yaptı zaten. Tamam dedi bir şeye karar ver dedi. Onlara da en mantıklı gelendi ve desteklediler. İlk başlarda her ne kadar okulu acaba devam

ettirebilecek misin? Çünkü bazı zamanlar haftanın üç dört günü ben burada geçirdiğimi biliyorum. O yüzden biraz daha zaman konusunda onlar sıkıntılıydı. Sonrasında hani bakın bu kadar şey yapıyorum, bunlardan biraz feragat ettim ama bu duracak dediğimde onlar da desteklediler yani. (Ilgaz, 23, Erkek, Mühendislik)

Katılımcıların gönüllülük faaliyetlerini olumlu karşılayan ailelerin, genellikle gönüllülüğün özgüven ve sosyal becerideki olumlu etkilerinin farkında olmaları durumu ön plana çıkarmaktadır. Gençlerin gönüllülük faaliyetlerine katılımında ailelerin tepkisi genel olarak kayıtsızlık gibi dursa da gencin boş zamanını nasıl değerlendireceğine karar verirken ailesinin mevcut koşullarından ve beklentilerinden bağımsız hareket etmedikleri görülmektedir. Ailenin hiçbir etkisi olmasa dahi, gönüllülük gibi kişisel bir çabaya ilişkin alınan kararlarda, aile ve aile yapısıyla duygusal bir hesaplaşma içine girdikleri, bazen de aileden bağımsız hareket edebildiklerini ve doğru kararlar alabildiklerini ispat etmek zorunda hissettikleri anlaşılmaktadır. Ancak gönüllülüğün gence olan somut faydasına ikna olduklarında aileler destekleyici konuma geçebilmekte, aksi halde sorgulayıcı tutum içine girebilmektedirler.

Aile ile Birlikte Yaşamın Farklı Cinsiyetler Açısından Etkileri

Görüştüğümüz gençlerin 9'u aile yanında yaşadığını, 7'si ailesinden ayrı yaşadığını ifade etmiştir. Aile ile birlikte yaşayıp yaşamama durumunun gencin hayatında önemli bir seçim unsuru olduğu ve ekonomik faktörler dahil çeşitli etkenler neticesinde gencin tercihlerinden bağımsız olarak belirlenebildiği ifade edilebilir (bkz. Lüküslü ve Yücel, 2013). AB ortalamasına bakıldığında gencin aile evinden ayrılmasının daha ileri yaşlara denk geldiği Türkiye'de (Eurostat, 2020) bu durumun gencin birey olarak kendi sorumluluklarını üstlenmede ve ailesinden bağımsız bir kimlik oluşturmada geciktirici bir unsur olduğu; gencin daha ileri yaşlara kadar ailenin maddi desteğine bağımlı kalmasına yol açtığı çeşitli kaynaklarca desteklenmiştir (bkz. Lüküslü, 2012). Yapılan görüşmelerde aile yanında kalan katılımcıların, özellikle kariyer ve geçim planlarında da ailelerinin fikir ve tercihlerinden daha çok etkilendiği görülmüştür. Özellikle erkek katılımcıların, zaman geçtikçe aileye ekonomik yük olma baskısını daha çok taşıdıkları görülmektedir. Metin, bu sebeple aynı şehirde olmasına rağmen yurda yerleşen bir erkek katılımcıdır. Cüneyt, aynı soruya ilettiği yanıtta yük olma baskısı neticesinde kendi kendisini eğlenmekten alıkoyduğu ve tutumlu yaşamayı kendisine alışkanlık haline getirdiğini ifade etmektedir:

Ben öyle deniz falan görmüş biri değilim. Ayrıca o tür ekstra zevklere falan bir düşkünlüğüm falan o noktalarda da tutumlu olmaya çalışırım ister istemez. Bir alışkanlık olmuş artık. En sevdiğim iki tane sanatçı vardı festivale gitmişimdir onda da görevli olarak. Para vererek falan da şey yapmıyorum. Rahat değilim falan görevli gidiyorum. Ama şimdi öğrencilik bitmeye yakın bende bir kaygı vesaire oluşuyor. Mümkün olduğunca az harcıyorum ki çok aktifim ben habire dışarı çıkarım. Şimdi tutumlu noktasını biraz abartmışım ben. Ama bunların hepsinin sebebi aslında fazlalık olmayayım. (Cüneyt, 25, Erkek, Edebiyat)

Halihazırda hizmet sektöründe çalışan ve farklı kariyer alanlarında kendini geliştiren bir genç olarak Çınar da çalışmadığı zamanlarda aile evinde kalmanın kendisini çok zorladığından bahseden bir erkek katılımcıdır:

Kişisel olarak kendimden bahsedecek olursak olumsuz yanı ya ben bir yük olduğumu düşünüyorum. Her ne kadar değilsin oğlum ne alakası var deseler de artık belli bir yaşa geldikten sonra insan kendi adımlarını atmalı. Ben de o şekilde düşünüyorum. Ama farklı bir bireyden bahsedecek olursak mesela diyelim ben çok farklı birisiyim,

çalışmıyorum. Param yok işte okul kazanamamışım. Bütün gün evdeyim. İş yok, güç yok falan. Hani artık annenin, babanın eline bakmak çok güç bir durum olduğu için mesela bu zor olur ki bir dönem yaşamıştım bunu. Hani beni zorlayan şeyler bunlar. Hani belli bir yaştan sonra da artık ekonomik olarak da hala ailemin eline bakacaksam. Bu beni çok zorlar. Hani onun dışında sonuçta aile evi yani. (Çınar, 24, Erkek, AÖF)

Kadın katılımcılarda ise aile yanında kalmanın ekonomik avantajlarının, kendilerinde çalışıp “eve para getirme” gibi bir baskı veya “yük olmaktan” kaynaklı bir rahatsızlık hissettirmedeği gözlemlenmiştir. Aynı şekilde, erkek katılımcılardan farklı olarak, aile evinde kaldıkları müddetçe çalışma gereği de duymadıkları görülmektedir. Aile evinde kalan kadın katılımcıların temel sorunu, ekonomik bağımsızlıklarını ve birey kimliklerini kazanmada gecikmeleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Aile evinde kalan Ceylin, kendisini bir şeylere zorunlu hissetmek için evden çıkmak istediğini, ancak annesinin yapamayacağını söylemesi üzerine evden ayrılmadığını anlatmıştır:

Gitmeme sebepim de eve çıkmama sebepim de annem beni çok zorlamıştı. Yapamazsın sen bilmem ne diye. Alttan alttan öyle gitmemi istemiyordu büyük ihtimalle öyle söyledi. Ben de kandım birazcık. Onu yapamadım bir. Onun dışında bir sürü şey vardı. Okulun o taraflarda yapmak istediğim arkadaşlarımla birlikte özellikle. Onlara hiç katılamıyordum. Çünkü evim çok uzak, iki saate filan gidiyorum okuldan. Hayat tecrübesi. Bir de o var. Bunları kazanamadım ben. Yani kendim yaşasaydım bir de büyük ihtimalle o tarafta part time yine bulurdum ve sürekli olarak çalışırdım. Bir tek olumlu yanı özlemedim, o iyi oldu (Gülüyor). (Ceylin, 22, Kadın, Eczacılık)

Aile evinde kalan ve aile evinde kalmanın olumlu yanlarının ağır bastığını, aile evinde kardeşine ablalık ve annelik yapmasının kendisine sorumluluk bilinci kazandırdığını belirten İnci, aile evinin tek olumsuz yanının dışarıdan geç geldiğinde yaşanan “münakaşalar” olduğunu ifade etmiştir:

Olumlu tarafları çok daha ağır basıyor. Aile bağları güçlü bir ailede yetiştim. Annemle babam çalışıyor mesela. Küçük bir tane de kardeşim var. Ona ben neredeyse yedi sekiz yıl ablalık ve annelik yaptım. Aynı zamanda ev içerisinde ev işleri yemek vesaire onlar olmadığı zamanlarda bunun sorumluluğunun bilinci bana işlendi. Hani şu anda bile kaldığımız evde dağılıksa pisse herhangi bir böyle kendimi kötü hissettiğim bir ortamda bulunamıyorum. Bunun gibi bir sürü sorumluluk benimle birlikte geldi. Hani olumsuz olarak bir şey söyleyemem diye düşünüyorum. Sadece akşamları dışarıdan geç geldiğimde onun ardından edilen o münakaşalar. Bu olumsuz tarafları. Hani çok sık üstünüzde baskı kurmaya çalışıyorlar. Sana bir şey olur biz seni düşünüyoruz. Senin iyiliğin için. Onun dışında yok açıkçası. (İnci, 22, Kadın, Edebiyat)

Aile evinde yaşayan ve bu dönemde babasının hastalığından ötürü annesine destek olan Seda, bu durumda onların yanında olmasının ailesi için “çok büyük bir motivasyon” olduğunu dile getirmiştir. Buna karşın, evde aile ile birlikte olmanın kendisini sınırladığını, “toplumda bir yeri” ve “ekonomik özgürlüğü” olması için kişisel sorumluluklarına odaklanması gerektiğini ifade etmiştir:

Evde olmak aile ile birlikte olmak da bir yerde insanı sınırlıyor. Ama kendi adıma düşündüğümde ben şu an sınırlanmazsam evde hiçbir şey ilerlemeyecek. Mesela babam şu an hastanede. Annem başında. Dışarıda yapılabilecek her şeyi ben yapıyorum. Eve dönüyorum evde hani kendi yemeğimi bilmem neyimi zaten yapıyorum. Ama dersimi çalışmam lazım sınavıma hazırlanmam lazım toplumda bir yerim olsun diye. Ekonomik

özgürlüğüm olsun diye. Bilmiyorum sistemde bir şeyler yanlış işliyor ama. Sonunda hep biz çekiyoruz böyle gençler olarak. (Seda, 23, Kadın, Edebiyat)

Öte yandan, ailesinden ayrı yaşayan kadın katılımcılardan biri olan ve yakın zamanda yurt dışında bir gönüllülük projesine kabul alan Parla, ailesinin yanında kalmamasının bu projeye katılma tercihinde daha özgür hareket etmesine imkan sağladığını ifade etmektedir:

İstanbul'da olmadığım sürece, onların yanında, etkileri çok az. Çünkü ben burada onlardan uzaktayken kesinlikle kendim böyle bir sakin kalıp karar verebiliyorum. Ama ne bileyim işte en ufak mesela böyle bir kararsız anımda şu an İstanbul'da olsaydım mesela. Bu Yunanistan muhabbeti bana dönüş yapıldığı zaman sabah o telefon geldiği zaman işte. Ben yine de gitmeye karar verseydim bile çok kötü moralim bozuk bir şekilde karar vermiş olabilirdim. Yani telefonda babamın kızım bırak gönüllülüğü artık bir şirkete gir İBB'ye gir çalış artık falan (gülüyor) demesi... O kadar etkilemedi. Neden, çünkü ben o anda. Böyle evde zıplayarak böyle çok sevdiğim için zıplayarak konuşuyorum yani. Sonuç olarak şunu söylemeye çalışıyorum. Aileme aynı evde yaşamıyor olmak beni çok etkiledi. Bu konuda yani kendi kararlarımı verebilmem anlamında. Yani çünkü onların etkisi altında değil gibi hissediyorum artık olmamaya çalışıyorum. (Parla, 23, Kadın, İİBF)

Genel olarak aile yanında yaşayan ve yaşamayan gençlerin aile evinin kendi iç dinamiklerinin, kişisel yaşam ve tercihlerinde kısıtlayıcı etkilerinden bahsettiği görülmektedir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, aile evinde yaşamak erkekleri ekonomik anlamda daha çok baskı altında hissettirirken, bir gelire sahip olmayıp gönüllü faaliyetlere katılmaları durumu da mahcubiyet sebebine dönüşebilmekte, sosyal faaliyet tercihlerini azaltmalarına ve bu konuda hesap verebilir seçimler yapmalarına sebep olabilmektedir. Kadınlar için ise aile evinde kalmak ekonomik olarak yük olma düşüncesine sebep olmazken, örtülü bir biçimde, ev içinde üstlendikleri cinsiyet rolleri, ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarını geciktirmekte, kamusal alanda etkili ve sürekli bir fail olma imkanlarını sınırlamaktadır. Hem kadın hem erkek katılımcılar, aile evinde kaldıkları sürece ev içi meselelerle kendi kamusal kimlikleri arasında bazen seçim yapmaya, bazen denge kurmaya zorlanmaktadır.

Gençlerin Gelecek Tahayyülü ve Kariyer Hedefleri

Ekonomik çalkantıların ve belirsizliklerin çok yüksek olduğu 2021 Sonbahar döneminde (TÜİK 2021b) vaktinin anlamlı bir kısmını gönüllülük faaliyetlerine ayıran gençlerin iş bulma, para kazanma, kariyer planı oluşturma konusunda fikirlerinin neler olduğu ve özellikle genç işsizliği, genç istihdamı ve yurt dışına beyin göçü tartışmalarında nasıl konumlandıkları incelemeye alınmıştır. Genel tabloda gençlerin tamamına yakınının okudukları alanın dışında çeşitli alternatif çalışma planları geliştirdikleri görülmektedir. Diledikleri gibi bir kariyer geliştirme konusunda çoğunluğu ümitsizken, hedeflerine ulaşana dek geçici bir işte geçimlerini sağlama alternatifi hemen hepsinin gündeminde. Çoğunun daha önce herhangi bir işte çalıştığı ve kendi parasını kazandığı görülmektedir. İfadelerinden anlaşıldığı üzere, tüm bu çabalarına rağmen, üniversitedeki hocaları dahil, kurumlar ve piyasa bu çabayı ödüllendirmek şöyle dursun, kapsama aldığımız gönüllü gençleri bu mücadeleli yaşamlarında yalnızlaştırmaktadır:

Okuyup çalışmaya çalışanlar bu sefer okul tarafında sıkıntı yaşıyor. Bunu ben de yaşadım. Online eğitimde bile, hani madem çalışacaktın okula niye devam ediyorsun diyen profesörlerim vardı. O yüzden hani bu pek kıyaslanamayacak bir şey. Bir standarttan bahsedebilmemiz için önce bir standardımızın olması gerekiyor. Sadece 10

15 tane grubun çok zengin gençlerini değil de tüm ülkeyi belli bir standarda getirmemiz lazım. (Ilgaz, 23, Erkek, Mühendislik)

Eczacılık Fakültesi öğrencisi olan Ceylin alanında iş bulmak için hiçbir uğraşı “yettiremediklerini” ifade etmiş ve alternatif bir plan olarak tekrar üniversiteye hazırlanabileceğinden ve o sırada market tarzı bir yerde çalışabileceğinden bahsetmiştir:

Beklentim hiç yok. Hiç yok. Gerçekten o kadar kafam karışık ki. Eczacılıkta zaten hastane eczacılığı yapabiliyorsun, eczane açabiliyorsun. Endüstri bilmem ne fabrikalar diyorlar ama yani hepsi için kendini yine geliştirmen gerekiyor. En iyisi de olamıyorsun bir şeyden sonra. Eczane için tabii ki en iyisi olman gerekmiyor ama. Onun için para istiyor. Hastane eczacılığı için de sınava girmen gerekiyor. EUS var. Onun zaten yılda bir kez oluyor. Bir ya da iki kez bir iki kişi alıyorlar. Çok insan almıyorlar. Diğerleri için de zaten dil bilmen gerekiyor. İngilizce zaten herkesin bilmesi gerekiyor. Fransızcaya filan başlamıştım, İspanyolca da bir tık. Ama yetmiyor hiçbiri. Yani yettiremiyoruz. O yüzden pek bir beklentim yok açıkçası. Akademisyen olmak zaten istemiyorum. Zaten eczacılığa da istemeyerek girmiştim. (Gülüyor) O yüzden hiçbir beklentim yok açıkçası. (Ceylin, 22, Kadın, Eczacılık)

Ceylin, “Geçiminizi sağlamak için başka alternatif bir yol nasıl bir yol aramayı düşünürsünüz” sorusuna verdiği cevapta “Eczacılık olmazsa –başka bir bölüm kazanana kadar-market tarzı bir yerde iş bulurum” cevabını vermiştir:

Açıkçası hemen bitirip bir işe başlamak istiyorum ama eğer eczacılık kısmında bir şey bulamazsam ne yaparım. Yani yine en kötü herhalde böyle bir yerde iş bulurum, dediğim bir yerde iş bulurum kısmı da hani bir market tarzı. Yine bir yere bir bölüme girerim. En kötü sınava hazırlanırım diye düşünüyorum eğer olmazsa. Böyle saçma geliyor insanlara. Bunu anlatınca, eczacılık deyince ama gerçekten saçma değil. 2023'te mezun olacağım ve ne olacağı belli değil gerçekten. (Ceylin, 22, Kadın, Eczacılık)

Daha önce farklı alanlarda aldığı kurs ve eğitimlerden, iş tecrübelerinden, katıldığı gönüllülük faaliyetlerinden ve yurt dışı projelerinden bahseden Parla, kariyerini gerçekleştirmek istediği ulusal ve uluslararası kurumlarda staj yapmak için -dahi- kendisini henüz yetkin görmemektedir:

Önümde birkaç hedef var. Yüksek lisans yapmak gibi. Yüksek lisanstan sonra işte yüksek lisans süresince yaptığım staj, gönüllülük vesaire faaliyetlerini de. Eğer o kafamdakileri gerçekleştirebilirim. Bir iki üç yıl sonra bence yakınlışacağım diye düşünüyorum. Şu an gidip UNESCO'nun kapısına UNESCO hadi beni staja alın (Gülüyor) diyemem mesela. Ama onun için uğraşıyorum yani işte yüksek lisans başvurularını takip ediyorum sürekli. Aralık'ta başlayacak Mart'a kadar sürüyor. Yurt dışında istiyorum bunu bu arada. O yüzden ne bileyim. IELTS çalışıyorum şu anda. Kasım'da IELTS olacağım. (Parla, 23, Kadın, İİBF)

Kendi alanında istediği gibi bir işte çalışma konusunda çekincesi olmadığını belirten üç katılımcıdan biri olan ve daha önce de “ben aç kalmam” diyebilmek için çok çalıştığını, kendisini çok yıprattığını ifade eden Aylin, bu güveni sağlayabilmek için turizm sektöründeki geçici olarak yer aldığı işlerde 2-3 kişiyi idare edecek tempoda çalıştığından ve bu şekilde yarattığı “ilk izlenim” sayesinde çok sayıda iş teklifi aldığından bahsetmiştir:

Hani ben mesela turizmle lisede tanıştım ve günlük bir işte çalışıyordum. Hani ekstracı diye tabir edilir. Ekstracı olarak gittiğim bir işte orada nasıl harıl harıl çalışıyorsam çünkü disiplinle alakalı bir şey bu. Şef yanıma geldi ve bana şöyle diyor. Gergin olma. Buna gerek yok. Hepimiz burada çalışıyoruz. Çünkü hem korkuyorum yapabiliyor muyum diye. Onun gerginliği var. Bir de çok çalışıyorum. Hani ciddi anlamda 2 3 kişiyi idare ediyorum resmen. Oradan çıkarken 2 tane şef kartvizit verdi bana. İş aradığında mutlaka haberimiz olsun dediler. Yani ilk izlenim de burada önem taşıyor. Ve gülsünler her zaman. Gülmek çok güzel bir şey. Genç tutuyor (Gülüşmeler). (Aylin, 24, Kadın, İİBF)

Genel olarak hedefledikleri ya da umdukları kariyer planlarına ulaşabilmek için yoğun çaba sarf eden ve mevcut koşulları idare etmeye de hazır olduğu anlaşılan katılımcı grubunun bu konudaki en büyük endişesi, ailelerinin ekonomik koşulları, torpil ve istihdam sorunu gibi dış kaynaklı olumsuz koşulların enerji ve odaklarını bölmesi, hedeflerini flulaştırmasıdır:

Ama hayat karşımıza neler çıkarır hep birlikte göreceğiz. Çünkü torpil denen bir kavram çok fazla var. O yüzden tek şüpheli yanımda bu. Torpil olmadığı zamanlarda kendi kazancımız ve başarılarımızla bir yerlere gelebiliriz diye düşünüyorum. Bu hedefler doğrultusunda. (İnci, 22, Kadın, Edebiyat)

Katılımcıların verdiği cevaplar, istihdam alanında gerçekte ne olduğundan çok gençlerin ne olduğuna ilişkin hislerini anlamak açısından önem taşımaktadır. Buna göre katılımcıların hemen hiçbirinin kariyer hedeflerini gerçekleştirme konusunda sağlam bir zemin bulamadığı, bu zeminsizliğin sebeplerini de dış kaynaklara dayandırdıkları anlaşılmaktadır. Kariyer hedefine ulaşma konusunda güvende hisseden katılımcıların ise bu noktaya gelmek için insanüstü bir kişisel çaba sarf ettikleri anlaşılmaktadır. Yaşadıkları tüm bu toplumsal ve ekonomik süreçlerin, bir birey olarak özgürce hareket ettikleri ve para kazandıkları güvenceli bir yaşama kavuşma umudunu bir başka ülkede arama konusunda her zamankinden daha kararlı hale getirdiği görülmektedir.

Yurt Dışına Göç Etme Fikirleri

Türkiye'deki gençlik çalışmaları için önemli bir konu, yurt dışına beyin göçü tartışmalarıdır. Katılımcıların tamamı hayatlarının bir döneminde yurt dışında yaşamak istediğini ifade ederken, kalıcı olarak yerleşmek istemediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların her biri kararlı bir şekilde yurt dışında yaşamak istediğini söylemelerine karşın, neden geçici olarak yaşamak istedikleri konusunda verdikleri cevaplar oldukça ilgi çekicidir. Çınar (24, Erkek), yurt dışında yaşamının “meraklısı olmadığını”, ancak Türkiye’de kendisini gelecekte neyin beklediğini bilmediği için ikilemede kaldığını ifade etmiştir. Çınar, yurt dışına yerleşme sebeplerinde gelecek kaygısını ön plana çıkarmaktadır:

Ya ben açıkçası gelecekte bizi ne bekliyor? Ben bunu korkarak düşünüyorum artık yani. Ama bir yandan da diyorum ki hala umut var. Neden olmasın? Neden bir şeyleri değiştiremeyelim ki. Neden değişmesin? Kaçıp gidecek miyiz yani? Ama bir yanımda diyor ki ya olmazsa? Ben bu ikilemedeyim öyle diyeyim. Ama ben yine de aslında çok böyle yurt dışında yaşayım şu bu hani bu kadar meraklısı değilim. Hani bir şeylerin değişebileceğine inanan bir insanım her zaman. (Çınar, 24, Erkek, AÖF)

Daha önce yurt dışı planlarıyla ilgili “orada aldığı ışığı kendi ülkesine yansıtmak” ifadesini kullanan Aylin (24, Kadın, İİBF) ise kalıcılık ve geçicilik konusunda halen “kendi içinde bir savaş verdiğinden” bahsetmektedir. Ancak, “pek çok kişiye fayda sağlayabilecek

düzeyde” olmasına karşın, kendisine ulaşmak için bir şey yapılmadığını, bu yüzden kalıcı göç fikrinin de ağır bastığını ifade etmektedir.

Yurt dışı tecrübeleri, sosyal medya, yurt dışında yaşayan tanıdıklar vasıtasıyla alınan çeşitli duyular ve arkadaşlıklar neticesinde her biri yurt dışındaki akranlarıyla bağ kuran katılımcı grubunda birkaç kişi için “Avrupa Birliği’nde yaşayan akranlarınızla birlikte düşündüğünüzde kendi yaşam koşullarınızı nasıl değerlendiririz?” sorusunu değerlendirmenin zorlayıcı olduğu, fazla yorum yapmak istemedikleri ya da gülerken karşılık verdikleri gözlemlenmiştir. Eczacılık Fakültesi’nde okuyan, kariyer kaygıları olan ve öğrencilik döneminde hizmet sektöründe çalışma deneyimleri bulunan Ceylin, Youtube aracılığıyla keşfettiği bir gencin eğitim ve çalışma yaşamı ile kendi tecrübelerini karşılaştırmış; izlediği genç, kişisel, profesyonel ve kültürel alanlardaki gelişimine yönelik attığı her adımda ülkesinden maddi destek alırken, kendi koşullarının “insanın içini acıttığını” ifade etmiştir.

KYK deneyimi olan bir öğrenci olduğunu vurgulayan Aylin, siyasetçiler tarafından, Türkiye’deki gençlerin Netflix üyelikleri olduğu için “o kadar da fakir olmamakla” itham edildiklerini; halbuki “dünyayla bağ kurmak için Netflix’ten başka bir şeyleri olmadığını” açıklamıştır. Yurt dışına göç konusu azımsanmayacak kadar gençlerin gündemini meşgul etmektedir. Ne var ki, katılımcıların hiçbiri kalıcı olarak gitme fikirleri olduğunu belirtmemiştir:

Belki kalıcı olarak değil ama yani zamanının büyük bir çoğunluğunu orada geçirecek şekilde kalmak isterim. Neden? Çünkü Türkiye her ne kadar sorunları olan bir ülke olsa da sonuçta burada doğdum, büyüdüm ve bütün çevrem burada. Burada her yeri tanıyorum, ne yapacağımı biliyorum. Hani daha çok böyle bir şey. His hani evdeyim gibi his olur ya. O yüzden hani özlediğim için gelirim yani buraya. (Laçın, 21, Kadın, Edebiyat)

Genç işsizliği, çalışma şartları ve istihdam ile ilgili veriler (TÜİK 2021b), yurt dışında kariyer planlarını gençler için belki de her zamankinden daha anlamlı hale getirmiştir. Buna karşın gençlerin ülkeden tamamen kopmak konusunda yaşadıkları endişelerin, buldukları yerde işe yaradıklarını hissetme arzularıyla ilişkili olduğu görülmektedir. Buradan, olası bir gidiş fikrinin ülkeye ya da topluma karşı bir nefret, kopuş ya da vazgeçiş duygusundan çok, bu zamana kadarki tüm çabalarının göz ardı edilmesine karşı duyulan bir hayal kırıklığından beslendiği çıkarımına ulaşmak mümkündür.

Kendinizi Nasıl Bir Genç Olarak Tanımlıyorsunuz?

Görüşmenin sonunda her bir katılımcıya herhangi bir detay vermeden aynı soru sorulmuş ve kendilerini nasıl, hangi ifadelerle tanımladıklarına dikkat edilmeye çalışılmıştır. Katılımcılar verdikleri yanıtlarda genel olarak “özgür olmaya çalışan” bir genç olduklarını ön plana çıkarmaktadır. Bunun yanında kendilerini, kaygılı, düşünceli, yorgun, enerjik, duyarlı, aktif, farkındalığı yüksek, sıradan ve yaşlı bir genç olarak tanımlamışlardır. Niteliksel olarak baktığımızda, gençlerin kendilerini içinde buldukları sosyal ilişkiler ya da ideolojilerle ifade etmedikleri; ancak tüm bu sosyal ilişkiler ve ideolojik ağlar neticesinde kendilerini nasıl kurdukları ve kendilerini saran bu ağların kendilerine nasıl hissettirdikleri üzerinden tanımlamalar yaptıkları görülür. Bazı katılımcıların kendilerine “özgür” demek istediği ancak kendi şartlarını yeniden değerlendirdiklerinde “özgür bir gencim” diyemediklerini fark ettikleri görülmüştür. Çınar, attığı her adımı, neyi neden yaptığını, her adımının kendisine olan etkilerini “sürekli düşünen bir genç” olduğunu açıklamaktadır:

Şimdi attığım her adımı düşünmek zorundayım. Ne yapıyorum mesela? Gönüllülük faaliyetlerine geliyorum. Bunu niye yapıyorum? Bunu düşünmek zorundayım. Çünkü ben bir gencim. Bu bana ne getirecek? Ya da bir iş yapıyorum, birisiyle konuşuyorum, onu yapıyorum, bunu yapıyorum. Bunların hepsi bana ne getirecek ne kazandıracak? Gelecekte beni ne bekliyor? Burada bulunduğum yerde bunları sürekli düşünen bir genç olarak hissediyorum. Ve sürekli düşünen bir genç olarak. Gelecek kaygısı işte ekonomik kaygı, sosyal kaygı vesaire. Hani bunları her insan gibi ben de düşünüyorum. Düşünen bir genç olduğumu düşünüyorum. (Çınar, 24, Erkek, AÖF)

Ceylin, enerjik bir insan olarak bilinmesinin yanında “hem aile hem ülke genelinden ötürü” içinden atamadığı bir öfkesi olduğunu ifade etmektedir:

Ben enerjik ama bir yandan çok agresif bir gencim. Biraz asiliğim var. Hem aile hem de büyük ihtimalle ülke genelinden ötürü bir içimden atamadığım bir öfke tarzı bir şey var ama genel olarak enerjik bir insan olarak bilinirim bunun yanında da saçma bir şekilde. Bu ikili birlikte yani. (Ceylin, Kadın, 22, Eczacılık)

Seda, “hayatında derdin olmadığı bir günün bile olmadığını”, sürekli problemlerle uğraştığını, bu problemlerden şikayet edecek olsa, yine durumdan olumsuz etkilenenin kendisi olduğunu ifade etmiştir. Seda’nın kendisini, kendisini çevreleyen koşulların arasında sıkışmış olarak nitelediği görülmektedir ve ancak bu problemlerle baş edebildiği ölçüde gönüllülük faaliyetlerine devam edebilmektedir:

Yani hayatımda derdin olmadığı bir gün bile yok. Çünkü insanlar böyle eğlenmeye dinlenmeye hani yeme içmeye zaman ayırabiliyorlar. Ben de ayırabilirim ama ayıramıyorum çünkü hani özel hayatımda aile hayatımda sosyal hayatımda genel olarak hayatımda bir sürü problemler çıktığı için sürekli derdlerle uğraştığımız için derdli bir genç olarak tanımlıyorum. Hatta genelde böyle şeylerden şikayet edince sürekli yine bir şeylerden etkilenen ben oluyorum. (Seda, 23, Kadın, Edebiyat)

Katılımcıların kendilerini tanımlarken, umutlarını, karakter özelliklerini, içinde buldukları sosyal, ekonomik ve politik koşulların kendilerinde bıraktığı izleri duygusal olarak tarif ettikleri görülmüştür. Buna karşın, son yüz yılda kendilerine atfedilen hiçbir makro kimliği kendilerini tanımlamada kullanmamış; kendilerini etnik, milli, dini kimlikleri, politik duruşları ya da takip ettikleri öncü isimlerle tanımlamamışlardır. Gençler bir duruşta kararlı olmaktan daha çok yorgun; apolitik olmaktan daha çok da mücadelecidir. Mücadelelerini herhangi bir üst kimlikle tanımlamamaları, kendilerini politik sahnede görünmez hale getirse de tüm bu makro tanımların izlerini yaşamlarında taşıdıkları; yeni dönem bilgi ve politika üretme araçlarını kullanarak ve hala en etkili değişim öncüsü olarak kamusal alanda seçimler yapmaya devam ettikleri açıktır.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma gençlik ve gönüllük kavramları üzerine bir dizi soruyu irdelemek üzere kurgulanmıştır: Nasıl oluyor da gençler, kendilerini çevreleyen mevcut sosyal yapı ve toplumsal süreçlerin, işsizlik ve güvenlik gibi kaygıların, kişisel kariyer planlarının ve beyin göçü tartışmalarının gölgesinde gönüllü oluyor? Hangi gençler gönüllülükle nasıl tanışıyor? Gençlik merkezinde gönüllü olmak gençlere ne sağlıyor, hayatlarında nasıl bir boşluğu dolduruyor? Gençlik merkezinde gönüllü olan gençler kendilerini çevreleyen ve doğrudan etkileyen toplumsal koşulları nasıl değerlendiriyor?

“Nasıl oluyor da gençler gönüllü oluyor?” sorusunu irdelemek için Türkiye ve AB’deki gençlik araştırmalarına ve Türkiye literatüründeki gönüllülük tartışmalarına başvurulmuştur. Mülakat süresince katılımcılardan gelen cevaplar araştırmada gönüllülüğün sınıfsal boyutunun dikkate değer olduğunu ortaya çıkarmış ve temelde Bourdieu’nün sosyal sermaye kuramı ile Böhnisch’in hayatla baş etme kavramı üzerinden oluşturulan hipotezi desteklemiştir: Buna göre gönüllülük, gençlerin mevcut sosyal, ailevi, ekonomik koşullarıyla baş etme yöntemidir; Bourdieu’nün kültürel yeniden üretim paradoksu ve Türkiye’de modern ekonomik sınıfların oluşumunun özgün yapısına bağlı olarak, gençler gönüllülük pratiklerinin sağladığı sosyal çevre ve imkanlar sayesinde ailelerinden miras aldıkları sınıf hasarlarını onarırlar. Bu sınıfsal onarılmayı sağlayan gönüllülük, esasında “örgütlü” gönüllülüktür ve kurumsal olmayan gönüllülük halinden farklı olarak kişilere, kurum kültürüne ve süreçlerine uyum sağlamak gibi belirli bazı sorumluluklar yükler. Bu da gönüllü profilinin, beklenti ve hedeflerinin, karşılıklı birbirini seçme eylemi bağlamında bağlı oldukları kurumun bürokratik yapısına göre değişiklik gösterebileceğini ifade etmektedir.

Türkiye’de gençlerde kayıtlı gönüllülük oranının %8 olması (Habitat, 2020) kayıtlı, yani örgütlü gönüllülüğün kayıt dışı gönüllülükten farklı olarak süreklilik, düzenlilik ve zamanında hazır bulunma gibi yükümlülükleriyle ilişkilidir. Bu açıdan bakıldığında, gençlerin neden örgütlü gönüllülüğe zaman ayıramadığının, eğitim ve istihdam politikalarına bağlı koşullarına dikkat edilmesi gerekebilir. Gençlerin önce üniversiteyi kazanma, sonra iş bulma ve geçimlerini sağlama konusundaki birbirini takip eden kaygıları ve ailelerine karşı sorumlulukları, zamanı kullanma tercihlerini doğrudan etkiliyor olabilir.

Örgütlü gönüllülüğün gerektirdiği yaşam koşulları bu yapının sınıfsallığını desteklemektedir. Öte yandan katılımcıların, gönüllülüğü birlikte gerçekleştirdiği insanlarla benzer değerleri paylaşmalarının öneminden sıklıkla bahsetmeleri dikkat çekmektedir. Katılımcılar buradaki sosyal yapının kişisel hedefleri için adım atmada, sorumluluk almada ve özgüven kazanmadaki etkilerinden bahsetmişlerdir. Gönüllülük çevresinde bulunmanın katılımcılar üzerindeki olumlu sosyal etkileri ailelerin de dikkatini çekmekte, gönüllü faaliyetleri doğrudan desteklediği görülen ailelerin destekleme nedeninin, gönüllülüğün gençlerin sosyal becerilerinin gelişimine olan katkısı olduğu görülmektedir.

Diğer her konuda olduğu gibi, gönüllülük konusunda da gençler attığı adımlarda ailelerinin mevcut sosyo-ekonomik durumunu göz önünde bulundurmamak durumundadır. Kadın katılımcılar, kimi zaman ailenin ev içi sorunlarını kendi sorumluluklarına önceleyip sosyal açıdan kendilerini kısıtlamak durumunda kalırlarken, ailenin bakımı altında olma konusunda erkek katılımcılara göre daha az kaygı duymaktadır. Aile evinde kalan erkek katılımcıların aileye ekonomik bağımlılık konusunda daha fazla baskı hissettiği, kadın katılımcıların ise yaşam tercihlerinin daha fazla yok sayıldığı ya da kendilerinin bu tercihlerden daha fazla feragat ettiği anlaşılmaktadır.

Katılımcıların gönüllülükle tanışması, gönüllülük fırsatının kendilerine sunulmasıyla mümkün olmaktadır. Örneğimizde bulunan katılımcıların önemli bir kısmı, 2020 İzmir depremi sonrası şehirlerinde meydana gelen ve uzun süre etkileri dinmeyen kargaşa için eyleme geçmek istediğini ve gençlik merkezi ile bu vesile ile tanıştıklarını, sonrasında diğer faaliyetlere de devam ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri de küçüklüğünde kendi mahallelerinde gerçekleştirilen projeler vesilesiyle gençlik merkezinin varlığından haberdar olduğundan; o dönemde mahallesinde aktiviteleri gerçekleştiren kişilere özendiğinden ve üniversite yıllarında uygun koşullar oluştuğunda bunları kendisi de yapmaya giriştiğinden bahsetmiştir.

Bir imkân yaratma ve alan açma olarak kıymetli olsa da gönüllülükle erken tanışma, gönüllü yaşam tarzını benimseyebilmenin tek şartı değildir. Örgütlü gönüllülüğün kimlere ulaştığına dair soruya istihdam odaklı olarak bakıldığında; örneğin, düzenli bir işte çalışıyor olmanın aktivitelere zaman ayırmayı engelleyebileceği, gençlik merkezi katılımcılarının hali hazırda düzenli bir işte çalışmayanlardan oluşması ve katılımcıların genellikle okumakta oldukları bölümlerin istihdam alanlarının iktisadi ve sosyal bilimler ağırlıklı olması ile bu alanların Türkiye'deki istihdam koşulları dikkate alındığında gönüllülüğün sınıfsal boyutu görünür hale gelmektedir. Bunların bir taraftan alan deneyimini artırırken bir taraftan işe yerleştirme sürecini geciktirme etkisinden bahsetmek mümkün olabilir. Gönüllülerin genellikle gençlik çalışmaları alanında çalışma fikirleri olan ve bu alanda öğrenim gören kimselerden oluşması göz önüne alındığında, gençlik merkezinde gönüllü faaliyetlere katılma durumunun - her ne kadar sahada doğrudan bir istihdam beklentisine çoğunlukla dönüşemese de gerçekleştirilen faaliyetlerin ne olduğundan bağımsız olarak, sosyal sermayeyi geliştirme bağlamında istihdam hedeflerini doğrudan beslediğini söylemek mümkün olabilir: Gençlik Merkezi etrafında sıklıkla farklı kurumlarla ve bu kurumların temsilcileriyle temasa geçebilme imkanları, gönüllüler için kendi alanlarıyla ilişkili olarak kendilerine bir çevre oluşturmalarını mümkün hale getirebilmektedir. Buna karşın her ne kadar deneyime bağlı olarak gönüllüler içinde gayri resmi bir hiyerarşi oluşsa da istihdam düzeyinde bir yükseliş görülmediği, dolayısıyla istihdam imkanının yokluğunun bilincinde olan katılımcılar arasında bu açıdan nitelikli bir rekabet oluşmadığı gözlemlenmiştir.

Gönüllülük, farklı ekonomik ve sosyal statüler arasında tanışma alanları yaratmakta, sosyal sermaye anlamında belli nitelik ve donanımlara ulaşma becerisi geliştirebilmiş bir genç kitlenin kendisini sınaması için alan yaratmaktadır. Ancak ne sosyo-ekonomik statü bakımından avantajlı konumda olan gençlerin dikkatini çekmekte ne de dezavantajlı gruptaki gençler için nitelikli ve sürekli bir çözüm olmaktadır. Gençlik merkezindeki kurs ve faaliyetlerin kısa süreli olması ve bir genci ilgili alanda tam donanıma kavuşturma gayesi taşımaması konusunda bir gençlik çalışanının yaptığı yorumdan hareketle; gençler buradaki faaliyetlere katılım göstererek, dışarıda ne yapıp yapamayacağı ile ilgili fikir edinirler. Sonrasında isterlerse ve yapabileceklerini görürlerse, kendi başlarına bu alanda devam ederler ya da etmezler. Bu açıdan gençlik merkezleri, gençlerin kendi kapasitelerini, ihtiyaç ve imkanlarını fark etme fırsatı buldukları bir karşılaşma alanından ibaret olarak düşünülebilir. Bu durum, farklı zamanlarda farklı hedeflerle gençlik merkeziyle karşılaşmış ya da karşılaştırılmış olan gençlerin her seferinde benzer sosyo-ekonomik donanıma ve sosyal sermaye birikimine sahip olanlarının faaliyetlerde kalıcı hale gelmesiyle ilişkilendirilebilir.

Katılımcıların kariyer hedefleri değerlendirildiğinde, tamamının yurt dışında yaşamayı bir ihtimalden daha çok bir hedef ya da plan olarak önlerinde bulundurduğu görülmektedir. Buna karşın, katılımcıların hiçbiri, salt bir kopuş ya da vazgeçişle yurt dışında yaşama fikrinden bahsetmemiştir. Bazıları ülkedeki koşullarının iyileşmesine yönelik umutlarının tükendiği noktada yurt dışında kalıcı olmayı düşünebileceğini belirtirken, genellikle geri dönme isteğini “faydalı hissetme arzusu”nun beslediği görülmüştür. Beklentileri en iyi yaşam koşullarına sahip ülkelerde yaşamaktan ziyade; yaşadıkları toplumda “bir işe yaramak” ve “evlerinde olmak”tır. Kendilerini en çok özgür olmaya dair arzularıyla tanımlayan bu gençleri belki de gitme fikrine bu kadar zorlayan durum, ne işe yaradıklarını ne de evlerinde olduklarını hissedemiyor olmalarıdır.

Kaynakça

- Acar, H. (2008), Türkiye'nin ulusal gençlik politikası nasıl yapılandırılmalıdır?, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-20.
- Afşar, S. T. (2019), Gönüllülük Olgusunu Sosyolojik Teorilerle Anlama Denemesi, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(191), 27-58.
- Ağırdır, B. (2020), *Hikayesini arayan gelecek*. Doğan Kitap.
- Baran, A.G. (2013), Genç ve gençlik: sosyolojik bakış, *Gençlik Araştırmaları Dergisi* 1(1), 6-25.
- Barrett, M. & Brunton-Smith, I. (2014), Political and civic engagement and participation: Towards an integrative perspective, *Journal of Civil Society* 10(1), 5-28.
- Baş, H. (2017), Türkiye'de genç nüfus: sorunlar ve politikalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(2), 225-288.
- Bee, C. & Kaya, A. (2016a). Youth and active citizenship in Turkey: engagement, participation and emancipation. *Southeast European and Black Sea Studies*, 17(1), 129-143, DOI: 10.1080/14683857.2016.1232893
- Bee, C. & Kaya, A. (2016b). Between practices and demands: ambiguities, controversies and constraints in the emergence of active citizenship in Turkey. *Southeast European and Black Sea Studies*, 17(3), 301-324, DOI: 10.1080/14683857.2016.1244235
- Bora, A. (2011). Aile: en güçlü işsizlik sigortası. T. B., A. B., N. E. & İ. Ü. (Der.), "Boşuna mı okuduk?" *Türkiye'de beyaz yakalı işsizliği*, İletişim Yayınları.
- Bourdieu, P. & Passeron, J.C. (2015). *Yeniden üretim*. A. S., Ö. A. & L. Ü. (Çev.), Heretik.
- Bourdieu, P. & Passeron, J. C. (2014). *Vârisler: Öğrenciler ve kültür*. A. S. & L. Ü. (Çev.), Heretik Yayınları.
- Buğra, A. (2015). *Kapitalizm, yoksulluk ve Türkiye'de sosyal politika*. (7. Baskı). İletişim.
- Chisholm, L., Kovacheva, S. & Merico, M. (Eds.). (2011). *European youth studies. Integrating research, policy and practice*. MA EYS Consortium.
- Coşkun, A. E. (2016). *Osmanlı'da yurt dışı eğitim ve modernleşme*. Büyüyenay.
- Council of European Commission (2010). Country sheet on youth policy Turkey. Retrieved May 24, 2023, from https://www.youthpolicy.org/national/Turkey_2010_Youth_Policy_Briefing.pdf
- Çakı, F. (2015). Türk Sosyolojisinde Yeni Bir Alan: Gönüllülük Araştırmaları. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(29), 185-209.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2021). Ulusal genç istihdam stratejisi 2021 – 2023. Ekim 13, 2021 de <https://www.csgeb.gov.tr/media/86869/ulusal-genc-istihdam-stratejisi-ve-eylem-plani-2012-2023.pdf> dan erişildi
- Çelik, K., & Lüküslü, D. (2018), Unemployment as a chronic problem facing young people in Turkey. *Research and Policy on Turkey*, 3(2): 155-172.

- Çelik, K., & Lüküslü, D. (2012), Spotighting a silent category of young females the life experiences of “house girls” in Turkey. *Youth & Society*, 1(44), 28-48.
- Davies, B. (2005). *Youth work: a manifesto for out times*. The National Youth Agency.
- Demirbilek, M, Serpen, A, Turgut, A, Yaylı, E & Yeşilfidan, B. (2017). Sosyal çalışma öğrencilerinin gönüllülük konusunda görüşleri: Ankara Üniversitesi örneği. *Avrasya Eğitim ve Sosyal Bilimler Bildirileri*, 5(7), 103-114.
- Dolejšiová, D., & García López, M. A. (Eds.). (2009). *European Citizenship In The Process Of Construction Challenges for citizenship, citizenship education and democratic practice in Europe*. Council of Europe Publishing.
- Ekman, J., & Amnå, E. (2012). Political participation and civic engagement: towards a new typology. *Human affairs*, 22(3), 283-300.
- European Commission. (2021a). Erasmus+ Programme Guide Version 3. Retrieved January 1, 2022 from <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/erasmus-programme-guide-2021>
- European Commission. (2021b). Erasmus+ Annual Report 2020. Retrieved January 5, 2022, from <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7bda9285-5cc4-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en>
- European Commission. (2015). EU Youth Report. Retrieved December 26, 2021 from <https://op.europa.eu/s/veSa>
- European Council. (2020). Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on the Framework for establishing a European Youth Work Agenda, *Official Journal of the European Union*, 2020C(415/01).
- Eurostat. (2020). Being Young in Europe Today - Family and Society. Retrieved May 24, 2023 from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Being_young_in_Europe_today_-_family_and_society
- Gozzo, S., & Sampugnaro, R. (2016). What happens? Changes in European youth participation. *Partecipazione e conflitto*, 9(3), 748-776, DOI: 10.1285/i20356609v9i3p748
- Güven, A. (2014). Gezi'nin dili: göstergebilimsel bir inceleme. *İnsan ve insan*, 1(2), 19-29.
- Habitat Derneği (2020). Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırması 3 Rapor Sunumu. Aralık 24, 2021 de <https://habitatdernegi.org/wp-content/uploads/genclerin-iyiolma-hali-arastirmasi-3-rapor-sunumu.pdf> dan erişildi
- Henn, M., & Foard, N. (2014) Social differentiation in young people's political participation: the impact of social and educational factors on youth political engagement in Britain, *Journal of Youth Studies*, 17(3), 360-380, DOI: 10.1080/13676261.2013.830704
- Kalkınma Bakanlığı. (2015). 10. Kalkınma Planı 2014-2018 Gençlik Çalışma Grubu Raporu. Mayıs 24, 2023 de https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf dan erişildi

- Kaya, A. (2020). *Modernleşme sürecinde Türkiye’de gençlik hareketleri: örgütsel, düşünsel, fonksiyonel ve tarihsel bir değerlendirme (1865 – 1960)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Kim, H., & Chung, J. (2010). Latent class modeling with covariates: two improved three-step approaches. *political analysis, Cambridge University Press, 18(4)*, 450-469.
- Kitanova, M. (2020). Youth political participation in the EU: evidence from a cross-national analysis, *Journal of Youth Studies, 23(7)*, 819-836, DOI: 10.1080/13676261.2019.1636951
- Konda. (2018). Hayat tarzı – 10 Yılda Gençlerde Ne Değişti. Nisan 5, 2021 de <https://interaktif.konda.com.tr/tr/Gencler2018/#firstPage> dan erişildi
- Konda. (2014). *Türkiye’de gençlerin katılımı 2013*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. Mayıs 24, 2023 de https://stk.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/02/01/turkiyedegenclerin_katilimi.pdf dan erişildi
- Konda. (2012). Türkiye Aile Yapısı Ocak 2012. Mayıs 4, 2021 de https://konda.com.tr/wp-content/uploads/2017/03/KONDA_1201_TURKIYE_AILE_YAPISI.pdf dan erişildi
- Konda. (2011). *Türkiye gençliği araştırması 2011*. İstanbul Kültür Üniversitesi. Nisan 7, 2021 de <https://konda.com.tr/tr/rapor/turkiye-gencligi-arastirmasi/> dan erişildi
- Köylü, M. & Güzel D. (Ed.). (2020). *Türkiye’de kamu çalışanı lezbiyen, gey, biseksüel, trans, interseks ve artıların durumu 2020 yılı araştırması*, Kaos GL.
- Levitas, R. (1990). Educated hope: Ernst Bloch on abstract and concrete utopia. *Utopian Studies, 1(2)*, 13-26. Retrieved February 21, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/20718998>
- Lüküslü, D. (2020). İmtiyazlı bir kitleden işsizler ordusuna değişen gençlik algısı. *Alternatif Politika, 12(2)*, 336-352.
- Lüküslü, D., Uzun B. & Taşkın, Y. (2019). *Gençler konuşuyor: gençlerin gözünden dindar-seküler eksenli kutuplaşma*. TÜSES Yayınları.
- Lüküslü D, & Osmanoğlu B. (2018). Youth work in Turkey: a sector newly emerging and marked by political competition. *Social Sciences, 7(2)*, 31.
- Lüküslü, D. (2016). Creating a pious generation: Youth and education policies of the AKP in Turkey. *Southeast European and Balkan Studies 16(4)*, 637–49. DOI:10.1080 / 14683857.2016.1243332
- Lüküslü, D. (2015a). *Türkiye’nin 68’i: Bir Kuşağın Sosyolojik Analizi*. Dipnot Yayınları.
- Lüküslü, D. (2015b). *Türkiye’de “gençlik miti”*: 1980 sonrası Türkiye gençliği (5. Baskı). İletişim Yayınları.
- Lüküslü, D. (2013). Necessary conformism: An art of living for young people in Turkey. *New Perspectives on Turkey, 48*, 79-100.
- Lüküslü, D. & Yücel, H. (Ed.). (2013). *Gençlik halleri 2000’li yıllar Türkiye’sinde genç olmak*. Efil.

- Mak Danışmanlık. (2020). Türkiye Geneli Gençlik Araştırması. Ocak 2, 2022 de <https://www.makdanismanlik.org/mak-danismanlik-genclik-arastirmasi/> dan erişildi
- Mardin, Ş. (2021). *Yeni Osmanlı düşüncesinin doğuşu*. (14. Baskı). İletişim.
- Mardin, Ş. (2019). *Jön Türklerin siyasi fikirleri 1895–1908*. (22. Baskı). İletişim.
- Motti-Stefanidi, F., & Cicognani E. (2018). Bringing the European Union closer to its young citizens: Youth active citizenship in Europe and trust in EU institutions, *European Journal of Developmental Psychology*, 15(3), 243-249. DOI: 10.1080/17405629.2017.1423052
- OECD. (2021). Employment Outlook 2021: Navigating the COVID-19 Crisis and Recovery. Retrieved December 26, 2021, from <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/5a700c4ben/index.html?itemId=/content/publication/5a700c4b-en>
- Oktay, F. Sentuna, M., Cenk, M., Gorbil, V. & Sener, T. (2009). Youth policy in Turkey in E. B. & V. G. (Eds). *Introduction to Youth Policy: Swedish and Turkish Perspectives*. Ungdomsstyrelsen.
- Osterman, K.F. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70(3), 323–367.
- Özdemir, M. (2018). Ağ toplumu ve siyasal hareketlilik: ağ toplumunda siyasal iktidarın konumu. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 127-138.
- Pew Research Center. (2019). The Generations Defined. Retrieved February 19, 2021, from https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/ft_19-01-17_generations_2019/
- Quntelier, E. (2007). Differences in political participation between young and old people, *Contemporary Politics*, 13(2), 165-180. DOI: 10.1080/13569770701562658
- Smith, M.K. (2013). What is youth work? Exploring the history, theory and practice of youth work. The Encyclopedia of Informal Education. Retrieved December 26, 2021, from www.infed.org/mobi/what-is-youth-work-exploring-the-history-theory-and-practice-of-work-with-young-people/
- Social Progress Imperative. (2021). 2021 Social progress index executive summary. Retrieved December 22, 2021, from: https://www.socialprogress.org/static/9e62d6c031f30344f34683259839760d/2021%20Social%20Progress%20Index%20Executive%20Summary-compressed_0.pdf
- Sora. (2005). Political Participation of Young People in Europe – Development of Indicators for Comparative Research in the European Union (EUYOUPART) Deliverable 17: Final Comparative Report. Retrieved December 24, 2021 from www.sora.at/images/doku/euyoupart_finalcomparativereport.pdf
- Şentürk, M., Adıgüzel, Y. & Turan Tüylüoğlu, B. (Ed.). (2016). *Üniversitede gönüllü olmak üniversite öğrencilerinin gönüllülük algıları eğilimleri ve deneyimleri araştırması İstanbul Üniversitesi örneği*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu.
- Tekindal, M. (2017). The position of the youth in political participation. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(39), 119-140. DOI: 10.21560/spcd.vi.375476

- TGSP. (2020). Türkiye'nin Gençleri 2020. Ocak 3, 2022 de <https://tgsp.org.tr/tr/dokumanlar/arastirmalar-14> dan erişildi
- Toksöz, G. & Elveren, A.Y. (2018). Türkiye'de beyin göçü yazını ve bir alan araştırması. *Gürhan Fişek'in İzinde Ortak Emek Ortak Eylem* içinde, 191-215, Siyasal Kitabevi
- Topcu, M. & Biçimveren, L. (2020). Türkiye'de Bölgesel Genç İşsizlik: Belirleyiciler Cinsiyete Göre Değişken mi?. *Journal of Economic Policy Researches*, 7(2), 51-67. DOI: 10.26650/JEPR727340
- TÜİK (2021a). Tüketici Fiyat Endeksi (Haber Bülteni). Aralık 26, 2021 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Kasim-2021-37389> dan erişildi
- TÜİK (2021b). İşgücü İstatistikleri, III. Çeyrek: Temmuz-Eylül, 2021 (Haber Bülteni). Aralık 26, 2021 da <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Ocak-2021-37486> dan erişildi
- TÜİK. (2020). Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2020. Ocak 3, 2022 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yasam-Memnuniyeti-Arastirmasi-2020-37209>
- UN Volunteers. (2018). 2018 State of the World's Volunteerism Report. Retrieved December 22, 2021 from https://www.unv.org/sites/default/files/UNV_SWVR_2018_English_WEB.pdf
- Walther, A., Lüküslü, D., Loncle, P. & Pais, A. (2021). Regimes of Youth Participation? Comparative Analysis of Youth Policies and Participation across European Cities. *Young*, 29(2), 191–209.
- Warth, A. (2013). Gençlerin hayatla baş etme stratejisi olarak gönüllülük. D. Lüküslü ve H. Yücel (Ed.), *2000'li Yıllar Türkiye'sinde Genç Olmak-Gençlik Halleri* içinde, 247-269, Efil.
- Williamson D. H., Coussée, F., Verschelden, G., Van, D.W.T., & Medlinska, M. (2010). The history of youth work in Europe: relevance for youth policy today, *The history of youth work in Europe*, 2(11), 125-137.
- Yaman, A. (2021). Kamu politikası analizi bağlamında Türkiye'nin gençlik politikası. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(10), 45-71.
- Yavuz, S. & Altıntaş, S. (2020). *Belediyeler için Gençlik Hizmetleri Rehberi*. İdealkent
- Yılmaz, T., Fidan, F. & Karataş, V. (2010). İşsizliğin Sosyo-Psikolojik Sonuçları: Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Bireylerin Tutumları (Bir Alan Araştırması). *Journal of Social Policy Conferences*, 0(48), 163-183.
- Yılmaz, V. & Oy, B. (2014). *Türkiye'de gençler ve siyasi katılım: sosyo-ekonomik statü fark yaratıyor mu*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Yurttagüler, L, Oy, B. & Kurtaran, Y (Ed.). (2014). *Özerklik ve Özgürlükler Açısından Türkiye'de Gençlik Politikaları*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

Conflict of interests/ Çıkar Çatışması

The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The authors declared that this study has received no financial support.

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Author Contributions/ Yazar Katkıları

The draft process of the manuscript/ Taslağın Hazırlanma Süreci E.N.B./F.G., Writing The Manuscript/ Makalenin Yazılması E.N.B./F.G., Submit, Revision and Resubmit Process/ Başvuru, Düzeltme ve Yeniden Başvuru Süreci E.N.B./F.G.

JATSS, 2023 ; 5(2), 164-196

First Submission:20.04.2023

Revised Submission After Review: 17.05.2023

Accepted For Publication: 29.06.2023

Available Online Since: 30.06.2023

Research Article

**Were Mask, Distance, and Hygiene Measures Sufficient? A Field Study on Istanbul
Municipalities in the Context of Human Rights Cities^{a,b}**

Erdal Bayraktar^c

Abstract

After the local administrators of Rosario in Argentina declared it a Human Rights City (HRC) in 1997, administrators of many other cities around the world also joined this movement. The HRC declaration entailed a commitment to leveraging local policies to localize universal human rights norms, while also establishing participatory mechanisms that include vulnerable groups. The capability approach provides a framework for evaluating the outcomes of these practices, as it focuses on the obstacles that prevent individuals from realizing their own potential. The objective of this article is to assess HRC practices during the Covid-19 pandemic in relation to individual freedoms and capabilities. Therefore, the practices of Maltepe and Zeytinburnu municipalities, which participated in the Turkey HRC Project, were compared with the practices of Büyükçekmece and Üsküdar municipalities in terms of the capabilities of their respective city residents. The study involved a sample of 5,022 people from these municipalities. The results revealed that residents of project-participant municipalities were statistically more likely to apply for municipal support ($p=0.005$), but there was no significant difference between municipalities with and without project participants regarding receiving municipal support, exposure to discrimination, awareness of municipal activities, and adequacy of activities.

Keywords: human rights cities, capabilities, municipality, pandemic

JEL Codes: I31, H70, H79, R00

^a This research was financially supported by the Raoul Wallenberg Institute.

^b “The sections of this study on “human rights cities practices” and “capabilities approach” are based on the author's doctoral dissertation.”

^c PhD Candidate, T.C. Istanbul University, Institute of Social Sciences, Political Science and Public Administration Doctorate Program, Istanbul/Turkey, erdalbayraktar88@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4174-5530> (Corresponding Author)

JATSS, 2023; 5(2), 164-196

İlk Başyuru: 20.04.2023

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı: 17.05.2023

Yayın İçin Kabul Tarihi:29.05.2023

Online Yayın Tarihi:30.05.2023

Araştırma Makalesi

**Maske, Mesafe ve Hijyen Tedbirleri Yeterli Miydi? İnsan Hakları Kentleri Bağlamında
İstanbul Belediyeleri Üzerine Bir Saha Araştırması^{a,b}**

Erdal Bayraktar^c

Öz

1997’de Arjantin’in Rosario kentinin yerel yöneticileri tarafından İnsan Hakları Kenti (İHK) olarak ilan edilmesinin ardından dünyanın farklı kentlerinin yöneticileri de bu akıma dahil oldu. İHK ilanı, evrensel insan hakları normlarının yerelleştirilmesi için yerel politikarlardan faydalanılmasına yönelik bir taahhüttü. Bu taahhülle beraber yerel yöneticiler kentlerinde katılımcı mekanizmalar oluşturacaklarını ve kırılğan grupların bu mekanizmalara dahil edileceğini beyan ettiler. Bu uygulamaların sonuçlarını değerlendirmek için yapabilirlikler yaklaşımı kullanılabilir. Çünkü yapabilirlikler yaklaşımıyla bireyin kendi potansiyellerini gerçekleştirme önündeki engellere odaklanılır. Bu makalenin amacı, Covid-19 pandemisi sırasında İHK uygulamalarının bireyin özgürlükleri ve yapabilirlikleri bağlamında değerlendirilmesidir. Bu kapsamda Türkiye İHK Projesi’ne katılan Maltepe ve Zeytinburnu belediyelerinin uygulamaları, proje katılımcısı olmayan Büyükçekmece ve Üsküdar belediyelerinin uygulamalarıyla kent sakinlerinin yapabilirlikleri bağlamında karşılaştırıldı. Araştırmaya bu ilçelerden toplam 5.022 kişi katıldı. İHK Projesi’ne katılan belediyelerde kent sakinlerinin belediye desteği için diğer belediyelerdeki kent sakinlerine göre daha fazla başvuruda bulunduğu hipotezi istatistiksel olarak anlamlı ($p=0.005$) görüldü. Fakat belediye desteği alma, ayrımcılığa maruz kalma, belediye faaliyetlerinin bilinirliği, faaliyetlerin yeterliliği konularında proje katılımcısı olan ve olmayan belediyeler arasında anlamlı bir fark görülemedi.

Anahtar Kelimeler: insan hakları kentleri, yapabilirlikler, belediye, pandemi

JEL Kodlar: I31, H70, H79, R00

^a Bu araştırma Raoul Wallenberg Enstitüsü tarafından finansal olarak desteklenmiştir.

^b “Bu çalışmanın “insan hakları kentleri uygulamaları” ve “yapabilirlikler yaklaşımı” ile ilgili bölümleri yazarın doktora tezine dayanmaktadır.”

^c Doktora Adayı, T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Doktora Programı, İstanbul/Türkiye, erdalbayraktar88@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4174-5530> (Sorumlu Yazar)

Giriş¹

Dünya nüfusunun büyük bir çoğunluğu kentlerde yaşamakta ve 2050 yılında kent nüfusu oranının yüzde 68'e ulaşması beklenmektedir (The United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division [UN DESA], 2019). Kentli nüfusun daha da artmasının kentsel mekândaki ilişkilerin nasıl bir zeminde gelişeceği, toplumların gelecekteki yaşam kaliteleri üzerinde belirleyici etkileri olacaktır. Günümüzde kentler ekonomik, sosyal ve politik eşitsizliklerin giderek daha fazla yoğunlaştığı yerler olma riskiyle karşı karşıyadır. Gerek akademik yazında gerek de küresel politika belgelerinde bu risk göz önüne alınmakta, kentlerdeki yönetsel, tasarımsal ve sosyal süreçler yeniden değerlendirilmektedir.

Kentlerin nasıl kurgulanacağı veya kurgulanması gerektiğine ilişkin tartışmalar özellikle kriz dönemlerinin başlıca tartışma konularından biridir. Zira, Covid-19 pandemisinde de görüldüğü gibi günümüzde küresel krizlerin çoğu ya kent kaynaklıdır ya da kentler üzerinden etkisini artırmaktadır.

11 Mart 2020 tarihinde Covid-19'un Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından pandemi olarak ilanının ardından (The World Health Organization [WHO], 2020) dünyadaki farklı ülkeler ve kurumlar Covid-19'la mücadele kapsamında faaliyetler yürütmeye, aşı geliştirmeye ve koruyucu önlemler almaya başlamıştır. Bu kurumlar arasında belediyeler² de yer almıştır. Belediyeler ve belediye yöneticileri, kimi zaman merkezi hükümetlerin kimi zaman da küresel organizasyonların yönlendirmeleri doğrultusunda pandemi ile mücadele yöntemlerini hayata geçirmiştir. Belediyeler tarafından kent sakinlerine yönelik olarak hijyen çalışmaları, hijyen ve maske ekipmanı dağıtımı, gıda yardımı, eğitim faaliyetleri, maddi ve psikolojik destek gibi faaliyetler gerçekleştirilmiştir (Kavas Bilgiç, 2020; Urhan & Arslankoç, 2021). Ancak diğer taraftan pandemi ile mücadele sürecinin kendisi haklar bağlamında değerlendirilebilecek bazı uygulamaların adeta askıya alınmasının da gerekçesi olmuştur. Örneğin yerel düzeydeki katılımcı mekanizmaların ötelenmesi, kent sakinlerine yönelik kısıtlayıcı faaliyetler, kent sakinleri arasında ayrımcılık yapılması gibi uygulamalar bu dönemde daha görünür hale gelmiştir (Bhanot vd., 2021; Edgell vd., 2021; Sarafian, 2022). Oysa pandeminin; fiziksel, psikolojik, sosyolojik ve kültürel etmenleri sebebiyle zaten kırılğan durumda olan ve savunmasızlığı derinden yaşayan bireylerin bu kırılğanlıklarını daha da derinleştiren bir etkisi olmuştur (Aday, 1994; Forbes-Mewett & Nguyen-Trung, 2019; Kuran vd., 2020; Mechanic & Tanner, 2007). Bu nedenle pandemi süreciyle beraber kentlerde daha da görünür olan eşitsizliklerin hak temelli bir bakış açısıyla yeniden değerlendirilmesi elzem gözükmektedir.

Hak temelli bakış açısı, toplumsal hayatın tüm evrelerine ve yaşam alanlarının her tarafına insan haklarının nüfuz etmesi anlamına gelmektedir. Günümüzde "insan haklarının yerelleşmesi", insan haklarına yönelik faaliyet yürüten kurumların politika belgelerinde ve politika uygulayıcılarının söylemlerinde sıkça kullanılan ve tartışılan bir konudur (Grigolo, 2017; The United Nations [UN], 2022). İnsan haklarının yerelleşmesi bağlamında, bireylere en yakın yerel kamu kurumları olan belediyelere de büyük bir rol atfedilmektedir.

İnsan hakları ile belediyeler ve kentler arasındaki ilişki son birkaç on yıldır giderek artan bir şekilde ele alınmaktadır (Baumgärtel & Oomen, 2019; Davis vd., 2017; Grigolo, 2017; Kjaerum vd., 2017; Oomen, 2018; Oomen & Baumgärtel, 2018). 1960'ların başında kent hakkı çerçevesinde kentlerde başlayan mücadele ve kavramsallaştırma faaliyetleri, Henri Lefebvre'nin (2018) çalışmalarıyla yeni bir boyuta taşınmıştır. 1968 Hareketlerine ilham kaynağı olan kent hakları kavramı daha sonrasında da kent ve haklar çerçevesinde pek çok

¹ Beykent Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 04.11.2020 tarihli kararla izin alınmıştır.

² Bu çalışmada belediye, yerel yönetimlere karşılık olarak kullanılmıştır.

çalışmayı ve mücadeleyi etkilemiştir. Kent haklarına ilişkin tanımlar yıllar içerisinde farklı anlamlarda kullanılmıştır. Lefebvre tarafından anti-kapitalist yönüyle değerlendirilen kent hakkı, sonraki yıllarda insan haklarının yerleştirilmesi ve bu hakların kentlerde güvence altına alınarak güçlendirilmesi için kullanılan bir kavram haline gelmiştir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde sivil toplumun güçlenmesi bu durumun itici güçlerinden birini oluşturmuştur. Ayrıca, küresel politika belgelerinde insani gelişmişliğe ve insan haklarının yerel düzlemde sağlanıp korunmasına ilişkin ifadeler de bu durumun somut yansımaları olmuştur. 1993'teki Viyana Deklarasyonu ile insan haklarının yerleştirilmesi ve gözetilmesi için küresel bir çağrıda bulunulmuş (The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [OHCHR], 1993), ve yine aynı yıllarda İHK için büyüyen bir toplumsal hareket ortaya çıkmıştır (Yücel, 2022). İnsan Hakları Öğrenimi için Halk Hareketi tarafından önerilen uygulamalarla yerel politika tasarım ve uygulama süreçlerinde farklı kesimlerden toplumsal katılımın sağlanması amaçlanmıştır (The People's Decade for Human Rights Education [PDHRE], 2007). Kentlerinin İHK olduğunu ilan eden dünyanın farklı coğrafyalarından yerel yöneticiler ve yerel yönetimlerin yetkili organları, kentlerinde insan hakları normlarını yerleştirmeyi, katılımcı mekanizmaların işler hale getirilmesini taahhüt etmişlerdir (Kjaerum vd., 2018; Oomen, 2018). Benzer şekilde, 2018-2020 yılları arasında İsveç (Lund Üniversitesi) Raoul Wallenberg Enstitüsü, Tük Dünyası Belediyeler Birliği ve Research Worldwide İstanbul tarafından başlatılan ve üç yıl süren Türkiye İnsan Hakları Kentleri Projesi'nde de bu kapsamda çalışmalar yürütülmüştür. Türkiye'nin farklı bölgelerinden yedi belediye Türkiye İHK Projesi'ne katılmış, farklı kırılgan gruplara yönelik çalışmalar yapmak ve stratejik planlarında bu kapsamda değerlendirmelerde bulunmak üzere İHK olma taahhüdünde bulunmuştur. Ankara'dan Altındağ Belediyesi çocuk ve kadın alanında, Çankaya Belediyesi çocuk, engelli, kadın ve yaşlı alanında, Antalya Muratpaşa Belediyesi çocuk, kadın ve yaşlı alanında, Gaziantep Şahinbey Belediyesi çocuk ve sığınmacı alanında, İstanbul Maltepe Belediyesi çocuk ve kadın alanında, Zeytinburnu Belediyesi çocuk, kadın ve sığınmacı alanında, Mersin Büyükşehir Belediyesi de çocuk, engelli, sığınmacı, kadın ve yaşlı alanlarında proje kapsamında çalışmalar yürüteceklerini belirtmiştir (Research Worldwide İstanbul [RWİstanbul], t.y.). Projede İHK uygulamaları için teorik ve kavramsal temel ile göstergeler oluşturulmuş, belediye düzeyinde sağlanan kamusal hizmetlerin politika tasarımı ve uygulama süreçleriyle insan hakları bağlamında farkındalık yaratması amaçlanmıştır (Yücel, 2022).

Dünya genelinde ve Türkiye'de yapılan akademik çalışmalara rağmen, İHK olma beyanının ve bu beyan doğrultusunda gerçekleştirilen faaliyetlerin nasıl değerlendirilmesi gerektiğine yönelik yeterli ampirik çalışma bulunmamaktadır (Grigolo, 2016; Grigolo, 2017). Türkiye İHK Projesi kapsamında önerilen İHK göstergeleri, İHK bağlamında yürütülen faaliyetlerin bireylerin yapabilirlikleri ve yaşam kalitesi açısından incelenmesi için bir başlangıç olmuştur (Günlük-Şenesen vd., 2021; Yücel, 2022). Amartya Sen (2004) tarafından geliştirilen yapabilirlikler yaklaşımı, İHK uygulamalarının dönüştürücü etkilerinin incelenmesi ve bu çerçevede hak ihlallerinin ve en kırılgan grupların mevcut durumlarının değerlendirilmesi için analitik bir araç olabilir. Yapabilirlikler yaklaşımıyla eşitsizlikler ve özgürlükler için böylesi bir değerlendirmeye uygun bir çerçeve sağlanır (Burchardt & Vizard, 2011; Elson, 2003; Fukuda-Parr, 2011; Robeyns, 2003; Nussbaum, 2018; Whiteside ve Mah, 2012). Buradan hareketle, İHK uygulamalarının ve/veya taahhüdünün, Covid-19 pandemisi sürecinde kent sakinlerinin yapabilirlikleri açısından bir fark yaratıp yaratmadığına ilişkin soruya yanıt aranarak gerçekleştirilen uygulamalara ilişkin ampirik bir çalışma yapma fırsatı doğmuştur. Bu makalede, proje katılımcısı olan ve olmayan belediyelerdeki kent sakinleri arasında İHK taahhüdünün Covid-19 pandemisi sırasında belediye hizmetlerine erişim açısından herhangi bir anlamlı fark yaratıp yaratmadığı karşılaştırılmaktadır. Makalenin ilk bölümünde yapabilirlikler yaklaşımına ve bunun yerel politikalarda nasıl yorumlanabileceğine ilişkin yazın taraması

yapılmıştır. İkinci bölümde İHK yaklaşımı ve uygulamalarına yönelik yazın sunulmuştur. Üçüncü bölümde, pandemi sürecinde belediyelerin uygulamaları yapabilirlikler bağlamında ele alınmıştır. Dördüncü bölümde çalışmanın yöntemi ve veri toplama süreçleri açıklanmıştır. Beşinci bölümde de veri toplama sürecinde elde edilen bulgular aktarılmıştır. Sonuç bölümünde ise araştırmanın bulguları özetlenmiş ve gelecekteki çalışmalara yönelik çıkarımlar yapılmıştır.

Bir İnsan Hakları Yaklaşımı Olarak Yapabilirlikler Yaklaşımı

Amartya Sen tarafından geliştirilen yapabilirlikler yaklaşımında, ilk olarak “neyin eşitliği” sorusuna odaklanılmaktadır (Sen, 1979'dan aktaran Broderick, 2018). Nitekim eşitsizlikler ekonomik sebeplerden olduğu kadar sosyal, kültürel ve politik unsurlardan da kaynaklanabilmektedir. Yapabilirlikler yaklaşımıyla, bireylerin bu unsurlar karşısında nasıl güçlendirilebileceği sorgulanır. Yine bu unsurlar kalkınmanın da temel unsurlarıdır. Bu bağlamda Sen (2004), yapabilirlikler yaklaşımıyla kalkınma olgusunun odağında ne olması gerektiğini tartışmıştır. Buna göre kalkınmanın amacı, özgürlüklerin genişletilmesi yoluyla bireylerin yaşam koşullarının önündeki engellerin kaldırılması ve böylelikle bireylerin anlamlı gördükleri bir hayatı yaşayabilmeleridir.

Özgürlüklerin genişletilmesi veya diğer bir deyişle bireyin özgür olabilmesi, insani kalkınmanın bir sonucudur. İnsani kalkınma ise bireylerin hak ihlallerinden, yoksulluktan, yoksunluktan, kamusal hizmetlerdeki dışlanmışlıktan özgür olma halidir (Sen, 2004). Söz konusu özgürlük, salt bir eşitlik haliyle değil, bireyin potansiyelini gerçekleştirebileceği fırsatlara sahip olması, muhtaç hale gelmekten özgür olmasıyla sağlanır (Laruffa, 2020). Böylece birey kendi dirliğini (*well-being*) formüle edebilir.

Yapabilirlikler yaklaşımında, her birey için dirliğin özgün bir şekilde iyileştirilmesi esastır. Bu doğrultuda, iyi bir yaşam önündeki engellerin aşılması ve insan onuruna uygun bir yaşamın temellerinin savunulması gerekir (Nussbaum, 2018). Yapabilirlikler yaklaşımıyla bireylerin içerisinde buldukları koşulların çok boyutlu bir şekilde ele alınabilmesi mümkün olmaktadır (Clark & Hodgett, 2019). Bireylerin içerisinde bulunduğu koşulların değerlendirilebilmesi için üzerinde durulması gereken temel soru, bireylerin ne yapabileceğidir. Nussbaum (2018) bu sorunun cevabını, bireylerin sahip oldukları potansiyellere ulaşabilmeleri için yapabilecekleri şeylerin tamamı olarak ortaya koyar. Buradan hareketle bireylerin sahip oldukları potansiyel, seçim yapabilmeleri ve özgür olabilmeleri üzerinden kavranmakta ve dolayısıyla bireylerin sahip oldukları potansiyellerin önündeki engellerin de bireylere yönelik insan hakları ihlalleri olarak tanımlanabilmektedir.

Yapabilirlikler yaklaşımıyla insan haklarının incelenmesi için uygun bir çerçeve sağlanır (Burchardt & Vizard, 2011; Robeyns, 2003). Ayrıca yapabilirlikler yaklaşımıyla kamu politikalarının bireyin potansiyelini, yapabilirliklerini dönüştürebilme ihtimali incelenebilir. Böylece küresel politika belgelerinde tanımlanan hakların gerçekleşmesinin ne ölçüde geçerlik kazandığı veya kazanmadığı değerlendirilebilir (Elson, 2003; Fukuda-Parr, 2011; Fukuda-Parr vd, 2009; Vaughan, 2007; Whiteside & Mah, 2012). Özgürlüğün yapabilirlikler yaklaşımının merkezinde yer alma sebebi bireyin anlamlı gördüğü bir hayatı yaşamasına yönelik koşulların keşfedilmesindeki rolünden kaynaklanır. Buna karşın özgürlüğün ne ölçüde sağlanıp sağlanamadığı başlıca bir sorundur (Yücel, 2022).

Bu sorunun çözümü için insan haklarının gözlemlenmesi, küresel politika belgelerinde tanımlanan hakların ne ölçüde geçerlilik kazandığının (OHCHR, 1993) incelenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ancak yapılan ampirik çalışmaların çoğunlukla ulusal düzeyde ve ülkeler arasındaki değerlendirmelerde sınırlı kaldığı görülmektedir (Fukuda-Parr, 2007; Randolph vd.,

2017; Randolph vd., 2010). Bölgesel veya kent düzeyinde yapılan çalışmalar nadirdir (Yücel, 2022).

Yapabilirliklerin yerel düzeyde incelenmesi önemlidir, çünkü bireylerin gündelik hayatları daha çok yerel politikalar çerçevesinde şekillenir. Yapabilirlikler, bireyin anlam verdiği bir hayatı yaşayabilmesi için özgürce tercihlerde bulunabilmesine yönelik işlevleri, fırsatları ve bunları gerçekleştirebilme yetkinliğidir (Drydyk, 2011; Nussbaum, 2018; Robeyns, 2003; Robeyns, 2005; Sen, 2004; Sen, 2005; Sen, 2010). Dolayısıyla bireylerin kendi hayatlarına müdahale edebilme yetkinliği bu düzeyde ulusal veya küresel düzeye göre daha güçlüdür. Bireylerin özgür tercihleriyle yapabilirlikleri işlevlere dönüşür ve her birey kendi yapabilirlikler setini oluşturur. Ancak bireyler, içerisinde buldukları sosyal, ekonomik ve politik koşullar sebebiyle bu eşitsizliklerin kendi hayatlarına ve tercihlerine olumsuz etkilerini yaşayabilirler (Burchardt, 2008; Burchardt & Vizard, 2011; Elson, 2003; Robeyns, 2003; Vizard, 2016). Bu olumsuz etkiler, gündelik hayat pratiklerinde derinleşebilir. Bireylerin gündelik hayatlarını yaşadığı yerler olarak kentler, söz konusu bağlamda tüm ilişkileri, mekanizmaları ve yapılarıyla incelenmesi gereken yerler haline gelir.

Kentlerde politika tasarım ve uygulama süreçlerinde insan hakları normlarının yaygınlaştırılması, katılımcı mekanizmaların uygulanması ve farklı kırılgan grupların kent hayatına dahil olmalarının kolaylaştırılması, yani insan haklarının yerelleştirilmesi için yerel politikaların incelenmesi önem arz etmektedir. Diğer taraftan kentsel düzeyde eşitsizliklerle mücadeleye konu olabilecek pek çok faaliyet belediyelerin yetki alanı içerisinde yer almaktadır (Günlük-Şenesen vd., 2017; Günlük-Şenesen vd., 2021; Yücel, 2022).

Yapabilirlikler yaklaşımıyla yerel politikalar değerlendirilebilir ve politikaların etkileri bireylerin yapabilirlikleri bağlamında incelenebilir. Fakat bu noktada süreçlerin nasıl değerlendirilmesi gerektiğine yönelik göstergelerden (Günlük-Şenesen vd., 2017; Günlük-Şenesen vd., 2021; Yücel, 2022) faydalanılmalı ve daha fazla ampirik çalışmayla günlük pratikler ele alınmalıdır. Günlük pratiklerin incelenmesinde kriz dönemlerinde yapılacak çalışmalar ayrıca değerlidir. Çünkü kriz dönemleri kimi zaman katılımcılık gibi temel haklarda (Anaby, 2021) yaşanabilecek ihlalleri de beraberinde getirir. Bu durum, bireylerin taleplerini iletme imkanlarını daha da zorlaştırabilir. Dolayısıyla birey yapabilirliklerinin yerel politikalar çerçevesinde incelenmesi, kriz dönemlerinde belediyelerin insan haklarına ne ölçüde bağlı olduğunun, haliyle kentsel düzeydeki hak ihlallerinin anlaşılmasını sağlar. Böylesi bir kriz döneminde yapabilirlikler bağlamında bir inceleme için Covid-19 pandemisi ve bu dönemde belediyelerin yaptıkları ele alınabilir.

Belediyeler, kent sakinlerinin temel ihtiyaçlarına yönelik faaliyetler gerçekleştirme yetkisine ve bu sayede bireylerin yapabilirliklerini geliştirme gücüne sahiptirler. Pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda da ifade edildiği gibi kırılgan bireylerin ihtiyaçları, yardım, kültürel etkinlik, spor faaliyetleri gibi etkinliklerin belediye hizmetleri arasında yer aldığı görülmektedir (Belediye Kanunu, 2005). Covid-19 pandemisi, belediyelerin bu faaliyetlerinin gerekliliğini ve bunların yaşam kalitesine, özellikle de kentsel düzeydeki yaşam kalitesine etkisini bir kere daha göstermiştir.

İHK taahhüdüyle belediye yöneticileri, politika tasarım ve uygulama süreçlerinde kendi belediyelerinde hak temelli bir yaklaşım benimseyeceklerini, başta kırılgan gruplar olmak üzere toplumun geneli için insan haklarına dayalı bir kentsel yaşamı katılımcı bir şekilde gerçekleştireceklerini beyan etmişlerdir. Her ne kadar bu taahhütler bağlayıcı nitelikte olmasalar da belediye yönetimlerinin karar alma ve uygulama süreçlerine ilişkin iyi niyetlerini göstermektedir. Dolayısıyla pandemi sürecinde bu taahhütte bulunan belediyelerin sınırları içerisinde yaşayan kent sakinlerinin böyle bir taahhütte bulunmayan belediyelere göre daha çok

yardıma erişmeleri, daha az ayrımcılığa uğramaları, belediye faaliyetleri hakkında daha çok bilgi sahibi olmaları, belediye hizmetlerini daha yeterli bulmaları beklenir. Ayrıca tüm bu unsurlar bireylerin yapabilirliklerinin iyileştirilmesine katkı sağlar. Böylece bireylerin yaşam kalitesi artabilir. İHK taahhüdüne sahip belediyelerdeki kent sakinlerinin bu bağlamda yaşam koşullarını taahhütte bulunmayan belediyelerdeki kent sakinlerinden farklılaşması beklenir.

Kent Hakkından Kentte İnsan Haklarına: İnsan Hakları Kentleri

Kentsel mekân bir çelişki mekânıdır ve bu çelişkinin başlıca unsuru bireyler, sosyal yapılar ve kurumlar arasındaki ilişkilerdir (Oomen & Baumgärtel, 2014). Diğer taraftan, kentsel mekân yine bu unsurlar arasındaki ilişkiler üzerinden hak temelli bir şekilde kurgulanması yoluyla iyileştirilebilir. Açıkça belirtilmese de İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nde yer alan pek çok hak kent yaşamıyla ilgilidir. Bununla birlikte, kentsel yaşam koşulları bu hakların sağlanması noktasında bireyler açısından pek çok hak ihlali yaratabilir (Anand, 2018). Bu sebeple kentsel yaşam koşullarının hak temelli bir bakış açısıyla ele alınması ve insan haklarının yerleştirilmesine yönelik son yıllarda gittikçe ivme kazanan bir hareket vardır.

İnsan haklarının yerleştirilmesi; yerel düzeydeki politika tasarım ve uygulamalarına hak temelli bir bakış açısının yerleştirilmesi, böylelikle eşitsizliklerin ve kırılanlıkların azaltılması anlamına gelmektedir. İnsan haklarının yerleştirilmesine yönelik ilk kavramsallaştırma çalışmalarının izi kent hakkına ilişkin çalışmalarda görülebilir. Kent hakkı kavramı ilk olarak 1967 yılında Henri Lefebvre'nin aynı isimli³ kitabında kullanılmıştır. Kent hakkını anti-kapitalist bir bağlamda değerlendiren Lefebvre (2018), özellikle kentsel yaşamın dönüşümüne odaklanmıştır. Lefebvre'nin kullanımıyla kent hakkı, bireylerin kendi arzularını yerine getirebilecekleri ve bu süreçte desteklendikleri bir toplumda yaşam hakkıdır (Marcuse, 2010). Benzer şekilde David Harvey (2008) de kent hakkını toplumsal boyutuyla ele alırken, bunu bireyin kenti ve kendi yaşamını değiştirebilme özgürlüğüyle değerlendirmiştir. Bunlar, kent hakkını özünde anti-kapitalist bir hak olarak ele alan tutumlardır. Oysa 1990'ları takip eden süreçte ve günümüz politika belgelerinde kent hakkı, bu iki anti-kapitalist düşünürün tahayyülü dışında da kullanılmıştır.

Soğuk Savaş sonrasında sivil toplumun ön plana çıkması ve kalkınmada sürdürülebilirlik, yerel kalkınma gibi kavramların gündeme gelmesiyle kent hakkına yönelik yaklaşımlar farklı bir boyut kazanmıştır. Bu boyut, kentsel mekânda değişim ve kullanım değeri üzerinden devrimci bir tartışmanın aksine, kentte farklı aktörlerin dahil olduğu yönetime dayalı bir iş birliğine, iyi yaşama yönelik çevresel, sosyal, ekonomik ve politik unsurlara, kırılan gruplar başta olmak üzere hak temelli politikaların tüm kent sakinleri için temin edildiği bir yöne doğru evrilmiştir. Kavrama ilişkin bu dönüşüm günümüz dünyasında kentlerin mevcut ekonomik ilişkilerde bir lokomotif konumuna gelmesiyle paraleldir (Anand, 2018). 1990'lı yıllarda imzalanan pek çok politika belgesinde kent ve kent yaşamı, bu konum dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Kent hakkına ilişkin bu paradigma değişimi devrimci kimliğinden sıyrılmış toplumsal hareketlerin dahil olduğu, adil, erişilebilir bir kent yaşamı tahayyülüdür.

1990'lı yıllarda yaşanan dönüşüm, insan hakları gündeminin yerel pratiklerde yaşanabilmesine yönelik talepleri de beraberinde getirmiştir. Aynı dönemde kalkınma pratiklerinde temel yaklaşım olarak benimsenen (The United Nations Development Program [UNDP], 1990) yapabilirlikler yaklaşımı açısından da kent hakkı kapsayıcı bir hak olarak

³ Kitabın orijinal ismi *Le Droit à la Ville* Türkçe çevirilerde Şehir Hakkı olarak kullanılmıştır.

yorumlanabilir. Buna göre kent hakkı, kentlerde bireylerin dahil olduğu ilişkilerin yaratılmasıyla, kentsel koşulların bu bağlamda incelenebileceği bir hakktır (Deneulin, 2014).

Gerek merkezi hükümetler gerek yerel yönetimler benimsedikleri stratejilerde, yayınladıkları politika belgelerinde ve hedeflerinde kent hakkına yönelik atıflarda bulunmuştur. Birleşmiş Milletler (BM) tarafından onaylanan Binyıl Kalkınma Hedefleri, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Yeni Kentsel Gündem gibi belgeler bu bağlamda değerlendirilebilir (BM, 2018; UN, 2000; UN, 2015a; UN, 2015b). Yine 1990'lı yıllarda ABD merkezli bir STK olan PDHRE, kentlerdeki sosyal yapıların ve kırılgan grupların kent yönetimine dahil edilmesinin amaçlandığı bir sivil toplum hareketi başlatmıştır. 1997 yılında Arjantin'in Rosario Belediye Başkanı tarafından İnsan Hakları Kenti (İHK) taahhüdünün onaylanmasıyla beraber Rosario Belediyesi'nde insan haklarına duyarlı politikaların tasarlanıp uygulanacağı, yani yerel politikalarda katılımcı süreçlerin işletileceği ve farklı grupların bu süreçlere katılımının sağlanacağı beyan edildi (Oomen, 2018). Bu taahhülle beraber Rosario, dünyanın ilk İHK'si olarak ilan edildi.

İHK uygulamalarının amacı, bireyin ve toplumun yaşamının insan hakları çerçevesinde geliştirilmesi ve yerel politikalarla, kurumlar arasındaki iş birliğiyle bu gelişimin teşvik edilmesidir (PDHRE, 2007). İHK olgusunun temelinde ekonomik ve sosyal bir dönüşüm, bu dönüşüm içerisinde kurum ve kuruluşların insan haklarına dair farkındalık sahibi olmaları yer alır. İHK uygulamalarıyla yerel politikaların bütüncül bir şekilde insan haklarını güçlendirecek şekilde tasarımı ve uygulama süreçlerinin bu kapsamda yerel yöneticilerce benimsenmesi yer almaktadır (PDHRE, 2007). Dolayısıyla İHK'ler için temel unsur, paydaşlar arasında iş birliği ve bu iş birliğine dayanarak insan hakları eğitimlerinin, eylem planlarının oluşturulması ve bunların yaygınlaştırılmasıdır (van den Berg & Oomen, 2013).

Rosario'nun İHK olarak ilan edilmesinin ardından dünyanın farklı coğrafyalarından onlarca yerel yönetici kentleri adına İHK olma taahhüdünde bulunmuştur. 2011 yılında Güney Kore'nin Gwangju kentinde bir araya gelen yerel yöneticiler eşliğinde İnsan Hakları Kenti Deklarasyonu Dünya İnsan Hakları Kentleri Forumu'nda ilan edilmiştir (The World Human Rights Cities Forum [WHRCF], 2011).

Yerel yöneticilerin insan hakları konusunda eyleme geçmeleri ve bu konuda taahhütlerde bulunmaları aslında kentleşmenin sonuçlarına karşı bir cevap üretme çabası olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda insan hakları ve yerel yönetimler arasında ilişki kurma çabaları gerek yazında gerek pratikte son yıllarda giderek artmaktadır. (Baumgärtel & Oomen, 2019; Davis vd., 2017; Grigolo, 2017; Kjaerum vd., 2017; Oomen, 2018; Oomen & Baumgärtel, 2018). Kentleşmenin olumsuz yönleri ve etkileri toplumsal bir karşı çıkışın da nüvelerini barındırmakta ve bu yüzden yerel yöneticiler hem kalkınmanın toplumsal boyutunu desteklemek hem de kalkınma sonucunda ortaya çıkan toplumsal çelişkilerin yerel düzeyde oluşturabileceği muhtemel gerilimleri azaltmak için politika tasarım ve uygulamalarında farklı metotlara girişmektedir. Bu durum hem küresel politika belgelerinde belirtilen sürdürülebilir kalkınmanın bir gerekliliği (Kjaerum vd., 2018) hem de toplumsal çelişkileri yerel düzeyde azaltmanın bir yöntemidir. Ayrıca yerel yönetimlerde bireylerin kırılganlıkları, mahrumiyetleri ve yoksunlukları insan hakları bağlamında ilk elden değerlendirilebilir. Çünkü yerel yönetimler bireye gündelik hayatta en yakın kamusal aktörlerdir (Baumgärtel, 2021).

Her ne kadar yerel yöneticiler tarafından taahhütler söz konusu olsa da İHK uygulamaları için bir kurallar çerçevesi yoktur (Grigolo, 2017). İHK'lere yönelik yapılabilmekler bağlamında hazırlanan göstergeler (Günlük-Şenesen vd., 2021; Yücel, 2022) bu kentlerde insan haklarının ölçülebilir olması için yapılan çalışmalardır. Ölçümler vasıtasıyla mevcut yerel politika tasarım ve uygulama süreçlerine ilişkin bir değerlendirme mümkün olmaktadır. Kriz

dönemleri bu ölçümün kapsamını daraltmayacağı gibi geniş çerçevede bir inceleme yapmak için de bir fırsattır. Çünkü İHK taahhüdü, yerel faaliyetlerde insan haklarına dayalı süreçler izlemeye, politika uygulayıcılarının insan hakları konularında bilinçlendirilmesine, katılımcı mekanizmaların güçlendirilmesine ve kent sakinlerinin yerel düzeyde bilgiye, hizmetlere, uygulamalara erişebilir olmasına dayalı bir taahhüttür (Grigolo, 2017; Yücel, 2022). Bu taahhüdün kriz zamanlarında dikkate alınmayarak ötelenmesi, İHK uygulamalarının bir markalaşma faaliyeti veya mevcut eşitsizlikleri görünmez kılan bir uygulama silsilesi olarak değerlendirilmesine sebep olabilir (Grigolo, 2017). Dolayısıyla Covid-19 pandemisi ve bu pandemi sürecindeki İHK uygulamaları, mevcut taahhütlerin ve uygulamaların incelenmesi için bir fırsat yaratmıştır.

COVID-19 Pandemisi ve Yerel Yönetimler

11 Mart 2020 tarihinde DSÖ tarafından ilan edilen Covid-19 pandemisi (WHO, 2020) kapsamında küresel, ulusal ve yerel tüm kurum ve kuruluşlar farklı düzeylerde eylem ve politikaları hayata geçirmişlerdir. Pandemi sürecinde sığınmacılar, engelliler, kadınlar, çocuklar, LGBTİ+ bireyler, yaşlılar gibi kırılgan gruplar veya çoklu kırılganlık deneyimi yaşayan bireyler mevcut kırılganlıklarını daha da derinleştiren bir krizle karşılaşmıştır.

T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından da ülkenin ilk vakanın duyurulmasının ardından (Sağlık Bakanı Koca, Türkiye’de ilk virüs vakasını açıkladı, 11 Mart 2020) Türkiye’de de pandemiye karşı ulusal ve yerel düzeyde koruyucu sağlık önlemleri ve müdahale çalışmaları başlatılmıştır. Bu süreçte belediyeler de kimi zaman hızlı bir şekilde harekete geçmek kimi zaman da merkezi hükümet direktiflerini uygulamak amacıyla pandemi kapsamında tedbirlerini ve faaliyetlerini gerçekleştirmiştir.

Pandeminin fiziksel ve ekonomik etkilerinin yanında sosyo-ekonomik etkileri, özellikle de gündelik hayat üzerindeki etkileri pandemi ile mücadele önlemlerinde belediyeleri önemli bir konuma taşıdı. Belediyelerce bu süreçte gıda kolisi yardımı, sıcak yemek yardımı, alışveriş kartı uygulaması, bebek bezi ve mama yardımı, evde sağlık, temizlik, eğitim, maske dağıtımı, hijyen malzemesi dağıtımı, kentsel mekânların dezenfektasyonu, psikolojik destek, aile içi şiddet, sağlık personellerine hijyen kiti desteği, nakdi yardım, danışmanlık gibi hizmetlerde bulunuldu (Urhan & Arslankoç, 2021). Bu hizmetler, belediyelerin yaşanan krizle ilgili ilk müdahale noktalarından biri olması sebebiyle önemliydi. Diğer taraftan, böylesi beklenmeyen bir kriz karşısında pandemi koşulları kent sakinleri için olduğu gibi belediyeler için de ekonomik, teknik ve insan kapasitelerini zorlayan bir durum yarattı. Çünkü sosyal hayatın tümüyle etkilendiği bu dönemde belediyelerin de etkilenmesi kaçınılmazdı (Özgün, 2021).

Covid-19 pandemisinin bir diğer yüzü de mevcut eşitsizlikleri yapısıydı. Eve kapanma dönemlerinde artan kadına yönelik şiddet (The United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women [UN WOMEN], 2021), eğitime erişememe (Agormedah vd., 2020) veya yaşlı bireylerin toplumsal bir baskıyla damgalanması ve kaygı yaşamaları (Şimşek vd., 2022) sıkça karşılaşılan durumlar oldu. Bu gibi durumlar bireylerin hayat kaliteleri ve özgürlükleri üzerinde olduğu gibi birlikte yaşanan kentlerdeki kent yaşamı üzerinde de olumsuz etkilere sebep oldu.

Pandemi sebebiyle insan hakları başta olmak üzere pek çok demokratik standart ihlal edildi. Çoğu zaman insan hakları ihlali olarak değerlendirilebilecek olan uygulamaların gerekçelendirilmesinde bu uygulamalar sayesinde toplum sağlığının korunduğu argümanı öne sürüldü. Oysa mevcut verilere göre Covid-19’a bağlı ölümler ile hak ihlalleri arasında herhangi bir doğrusal ilişki kurulamadı (Edgell vd., 2021). Yine benzer araştırmalarda İHK taahhüdüne sahip çoğu belediyenin pandemi ile mücadelede kapsamındaki faaliyetlerinde temel bir

farkındalığa sahip olsalar da insan haklarına dayalı bir yaklaşım izlemediği görülmüştür (Hanotier, t.y.).

Yöntem

2020 yılından itibaren yapılan her anket çalışmasında Etik Kurul zorunluluğu getirilmiştir. Bu çalışmaya temel oluşturan anket 2020 yılından sonra yapıldığı için etik kurul onayı gerektirmektedir. Söz konusu izin Beykent Üniversitesinin Etik Kurulu'nun, 04.11.2020 tarihli toplantısında değerlendirilmiş ve onaylanmıştır. İlgili karar alınmış ve bu makale ekinde erişime açılmıştır.

Raoul Wallenberg İnsan Hakları Araştırmaları Hibe Programı (RW-İHAHP) 2020 kapsamında, Raoul Wallenberg Enstitüsü tarafından desteklenen araştırmanın amacı, Türkiye İHK Projesi'ne katılan ve katılmayan belediyelerin pandemi sürecindeki politikalarını insan hakları bağlamında kent sakinleri üzerinden değerlendirmektir.

Araştırma için akademisyenler, Türkiye İHK Projesi yürütücüleri ve seçilen belediyelerdeki kişilerle sahaya çalışmasına ilişkin ön değerlendirme yapılmıştır. Bu ön değerlendirmeler neticesinde araştırma projesi Raoul Wallenberg Enstitüsü tarafından ikinci bir destekle büyütülmüş ve saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Saha çalışması için yapılan etik kurul başvurusunda ilçelerdeki kırılğan gruplardan bireylerle ve belediye yöneticileriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler, ilçe sakinleriyle de telefon anketi yapılması planlanmış, fakat pandemi koşulları sebebiyle araştırma kapsamında sadece anket çalışması tamamlanmıştır. Saha çalışmasına yönelik veri toplama aşaması için çeşitli araştırma şirketlerinden teklif alınmış ve Etik Araştırma Şirketi ile Kasım 2020 tarihinde veri toplanması için sözleşme imzalanmıştır.

Araştırmanın yürütüldüğü belediyelerden ikisi olan İstanbul'un Maltepe ve Zeytinburnu belediyeleri Türkiye İHK Projesi katılımcısıdır. Bu iki belediye üzerinden karşılaştırma yapılabilmesi için İnsani Gelişme Vakfı'nın (Şeker, Bakış, & Dizeci, 2018) İstanbul'da İnsani Gelişme Endeksi-İlçeler (İGE-İ) 2017 Raporu'ndan faydalanılmıştır.

İGE-İ 2017'ye (2018) göre Maltepe'nin insani gelişmişlik değeri 0,669, Zeytinburnu'nun insani gelişmişlik değeri de 0,500'tir. Her iki belediyeyi başka bir belediye ile karşılaştırmak amacıyla 0,025 uzaklık değeri belirlenmiştir. Ardından bu belediyelerin nüfusları incelenmiş ve 2020 yılı adrese dayalı nüfus verilerine göre Maltepe'nin nüfusunun 515.021, Zeytinburnu'nun nüfusunun da 283.657 olduğu görülmüştür (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], t.y.). Bu doğrultuda nüfus aralığı için artı-eksi 50.000 kişi belirlenmiştir. Sonuç olarak Maltepe'nin Üsküdar'la, Zeytinburnu'nun da Büyükçekmece'yle karşılaştırılması uygun görülmüştür.

Araştırmanın destekçileriyle yapılan görüşmeler neticesinde, seçilen her belediyenin sınırları içerisinde ikamet eden 18 yaş üstü bireyler hedeflenmiştir. Bu kapsamda her ilçeden basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle 1.250 kişi olmak üzere toplam 5.000 kişiye ulaşılması ve katılımcılar arasında cinsiyet dağılımının eşit olması amaçlanmıştır. 25 Kasım- 30 Aralık 2020 tarihleri arasında CATI (telefon anketi) yöntemi ile dört ilçeden toplam 5.022 kent sakini araştırmaya katılmıştır. Araştırma kapsamında hazırlanan 24 soruluk anket çerçevesinde bir karşılaştırma yapılmış ve İHK Projesi'ne katılan ve katılmayan belediyelerdeki kent sakinlerinin cevapları ki-kare testine (*Chi-Square Tests*) göre istatistiksel olarak anlamlı olup olmadıkları bağlamında yorumlanmıştır. Bu çerçevede araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

H1: İHK Projesi'ne katılan belediyelerdeki kent sakinleri pandemi sürecinde destek almak için belediyelerine, projeye katılmayan belediyelerdeki kent sakinlerinden daha fazla başvurmuştur.

H2: İHK Projesi'ne katılan belediyelerdeki kent sakinleri pandemi sürecinde belediyelerinden, projeye katılmayan belediyelerdeki kent sakinlerine göre daha fazla destek almıştır.

H3: İHK Projesi'ne katılan belediyelerdeki kent sakinleri projeye katılmayan belediyelerdeki kent sakinlerine göre belediye hizmetlerinden faydalanırken daha az ayrımcılığa uğramıştır.

H4: İHK Projesi'ne katılan belediyelerdeki kent sakinleri projeye katılmayan belediyelerdeki kent sakinlerine göre pandemi sürecindeki belediye faaliyetlerinden daha fazla haberdar olmuştur.

H5: İHK Projesi'ne katılan belediyelerdeki kent sakinleri projeye katılmayan belediyelerdeki kent sakinlerine göre pandemi ile mücadelede belediyelerce yapılacak hizmetleri daha önemli görmüşlerdir.

H6: İHK Projesi'ne katılan belediyelerdeki kent sakinleri pandemi sürecinde belediye tarafından yapılan hizmetleri, projeye katılmayan belediyelerdeki kent sakinlerine göre daha fazla yeterli bulmuşlardır.

Bulgular

Araştırmanın 5.022 katılımcısının demografik ve sosyo-ekonomik durumları aşağıda özetlenmektedir.

Demografik Özellikler

Demografik özellikler kapsamında katılımcıların cinsiyet, doğum yılı, aylık hane geliri, kaç çocuk sahibi oldukları, evlerinde bakmakla yükümlü oldukları biriyle yaşayıp yaşamadıkları, evde kronik rahatsızlığı veya fiziksel engeli olan birinin olup olmadığı, bakım hizmeti alıp almadıkları, ücretli bir işte çalışıp çalışmadıkları ve çocuklarının olup olmadığı soruları hakkında bilgi edinilmiştir.

Cinsiyet. Katılımcıların %50,1'i kadın, %49,9'u da erkektir (Tablo 1).

Tablo 1.

Katılımcıların cinsiyet dağılımı

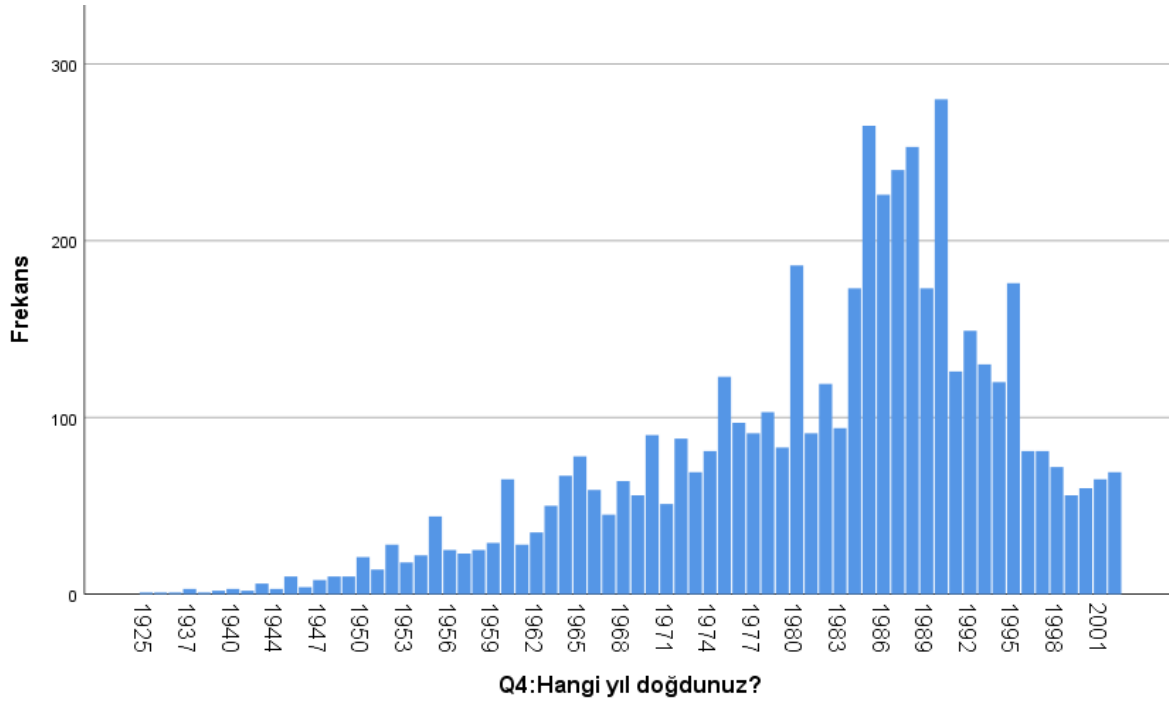
		Q2: Görüşmecinin cinsiyeti			
		Kadın		Erkek	
		N	%	N	%
Q1: Hangi ilçede ikamet ediyorsunuz?	Büyükçekmece	632	50,3	625	49,7
	Maltepe	625	49,8	631	50,2
	Üsküdar	625	50,0	625	50,0
	Zeytinburnu	634	50,4	625	49,6
	Total	2516	50,1	2506	49,9

Açıklama. Araştırma katılımcılarının verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Doğum Yılı. Katılımcıların ağırlıklı olarak **1983-1995** yılları arasında doğan katılımcılardan oluştuğu belirlenmiştir (Şekil 1).

Şekil 1.

Katılımcıların doğum tarihlerinin dağılımı

Açıklama. Araştırma katılımcılarının verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Aylık Hane Geliri. Gelir durumlarına bakıldığında katılımcıların ağırlıklı olarak 2501 TL – 4000 TL gelir grubunda dağılım gösterdikleri (%45,9) tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2.

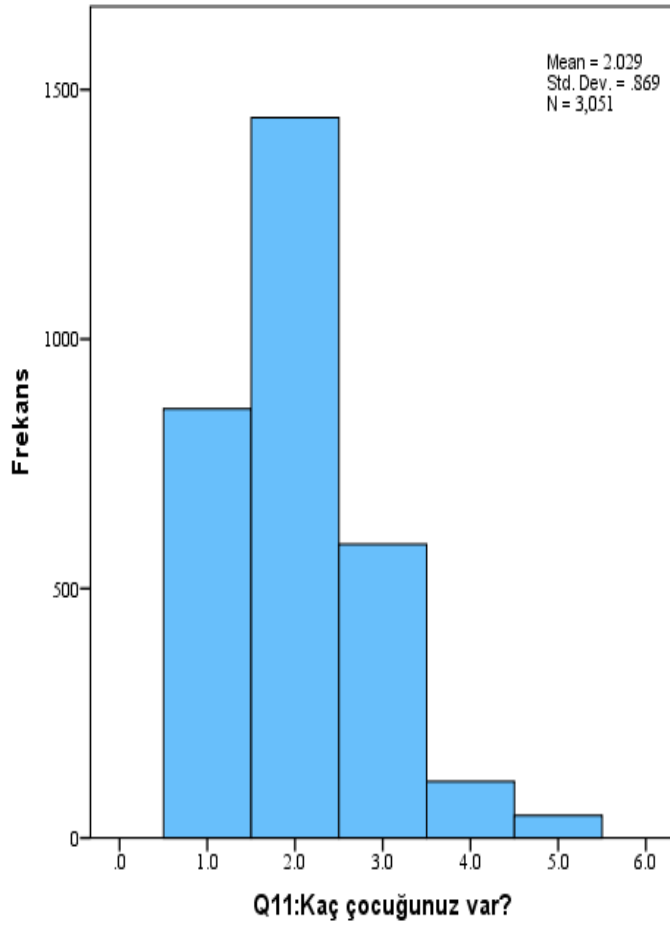
Katılımcıların aylık hane gelirleri

	Q24: Evinizin aylık tahmini geliri ne kadardır?											
	0 TL – 1500 TL		1501 TL – 2500 TL		2501 TL – 4000 TL		4001 TL – 6000 TL		6001 TL – 8000 TL		8001 TL ve daha fazla	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Büyükçekmece	28	2,2	216	17,2	593	47,2	295	23,5	86	6,8	39	3,1
Maltepe	32	2,5	260	20,7	561	44,7	228	18,2	85	6,8	90	7,2
Üsküdar	42	3,4	269	21,5	607	48,6	200	16,0	86	6,9	46	3,7
Zeytinburnu	50	4,0	276	21,9	545	43,3	270	21,4	67	5,3	51	4,1
Total	152	3,0	1021	20,3	2306	45,9	993	19,8	324	6,5	226	4,5

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Çocuk sayısı. Katılımcılardan çocuk sahibi olduğunu belirtenlere yöneltilen “Kaç çocuğunuz var?” sorusuna katılımcıların ekserisinin 2 çocuk yanıtı verdiği görülmüştür. Katılımcıların %39,2’si ise sıfır yanıtını vermiştir (Şekil 2).

Şekil 2. Katılımcıların çocuk sayıları

Açıklama. Araştırma katılımcılarının verdikleri cevaplar doğrultusunda hazırlanmıştır.

Diğer Demografik Bilgiler

Katılımcılar, kendilerine sorulan “Sizin veya evinizdeki başka bir bireyin herhangi bir kronik rahatsızlığı (diyabet, tansiyon, kalp rahatsızlığı veya sürekli ilaç kullanmanızı gerektirecek başka durumlar) veya fiziksel engeli var mıdır?” sorusuna %25,8 oranında evet, %74,2 oranında hayır; “Evde bakmakla yükümlü olduğunuz biri var mı?” sorusuna %19,6 oranında evet, %80,4 oranında hayır; “Evinizde kendiniz veya başka bir birey için dışarıdan çocuk bakımı, engelli bakımı, yaşlı bakımı, hasta bakımı gibi bir bakım hizmeti alıyor musunuz?” sorusuna %2,3 oranında evet, %97,7 oranında hayır; “Ücretli bir işte çalışıyor musunuz?” sorusuna %54,7 oranında evet, %45,3 oranında hayır; “Çocuğunuz var mı?” sorusuna %60,8 oranında evet, %39,2 oranında hayır yanıtını vermiştir (Tablo 3).

Tablo 3.

Katılımcılara ilişkin diğer demografik bilgilerin ilçelere göre dağılımı.

	Büyükçekmece		Maltepe		Üsküdar		Zeytinburnu		Total		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Q6: Sizin veya evinizdeki başka bir bireyin herhangi bir kronik rahatsızlığı (diyabet, tansiyon, kalp rahatsızlığı veya sürekli ilaç kullanmanızı gerektirecek başka durumlar) veya fiziksel engeli var mıdır?	Evet	315	25,1	357	28,4	300	24,0	323	25,7	1295	25,8
	Hayır	942	74,9	899	71,6	950	76,0	936	74,3	3727	74,2
Q7: Evde bakmakla yükümlü olduğunuz biri var mı?	Evet	333	26,5	231	18,4	173	13,8	247	19,6	984	19,6
	Hayır	924	73,5	1025	81,6	1077	86,2	1012	80,4	4038	80,4
Q8: Evinizde kendiniz veya başka bir birey için dışarıdan çocuk bakımı, engelli bakımı, yaşlı bakımı, hasta bakımı gibi bir bakım hizmeti alıyor musunuz?	Evet	5	1,5	3	1,3	5	2,9	10	4,0	23	2,3
	Hayır	328	98,5	228	98,7	168	97,1	237	96,0	961	97,7
Q9: Ücretli bir işte çalışıyor musunuz?	Evet	724	57,6	686	54,6	682	54,6	657	52,2	2749	54,7
	Hayır	533	42,4	570	45,4	568	45,4	602	47,8	2273	45,3
Q10: Çocuğunuz var mı?	Evet	848	67,5	788	62,7	674	53,9	741	58,9	3051	60,8
	Hayır	409	32,5	468	37,3	576	46,1	518	41,1	1971	39,2

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

İHK Projesi Katılımcısı Olan ve Proje Katılımcısı Olmayan Belediyelerin Karşılaştırılması

Türkiye İHK Projesi katılımcısı olan belediyeler (Maltepe ve Zeytinburnu) ile proje katılımcısı olmayan, ama insani gelişmişlik ve nüfus bakımından bu iki belediyeye benzer belediyeler (Büyükçekmece ve Üsküdar) içerisinde ikamet eden kent sakinleri araştırma hipotezleri bağlamında karşılaştırılmıştır. Proje katılımcısı olan ve olmayan kent sakinleri iki gruba ayrılarak hipotezler test edilmiştir.

Destek Başvurusunda Bulunmaya Dair Bilgiler

H1 kapsamında İHK Projesi'ne katılan ve katılmayan ilçelerde ikamet edenler arasında ankete katılan kişilerin "Q14: Pandemi sürecinde destek almak için belediyenize başvurduunuz mu?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde proje katılımcısı belediyelerde yaşayanların projeye katılmayan belediyelerde yaşayanlara göre daha fazla belediyeye başvurduğu görülmektedir. Bu farkın istatistiksel olarak da anlamlı olduğu anlaşılmıştır (Tablo 4; Chi-Square Tests, p=0.006).

Tablo 4.

Pandemi sürecinde destek almak için belediyenize başvurduğunuz mu? sorusuna verilen cevapların projeye katılan ve katılmayan ilçelere göre dağılımı.

		Q14: Pandemi sürecinde destek almak için belediyenize başvurduğunuz mu?	
		Evet	Hayır
Katılm	Türkiye İHK Projesi'ne katılan	239	2276
	Türkiye İHK Projesi'ne katılmayan	184	2323

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Destek Alımına Dair Bilgiler

H2 kapsamında İHK Projesi'ne katılan ve katılmayan ilçelerde ikamet edenler arasında ankete katılan kişilerin “Q16: Pandemi sürecinde belediyenizden herhangi bir destek aldınız mı?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde beyanda bulunan ilçelerde yaşayanların beyanda bulunmayan ilçelere göre daha az destek aldıkları görülmüştür. Bu farkın istatistiksel olarak da anlamlı olduğu anlaşıldı (Tablo5; Chi-Square Tests, p=0.005).

Tablo 5.

Pandemi sürecinde belediyenizden herhangi bir destek aldınız mı? sorusuna verilen cevapların projeye katılan ve katılmayan ilçelere göre dağılımı.

		Q16: Pandemi sürecinde belediyenizden herhangi bir destek aldınız mı?	
		Evet	Hayır
Katılm	Türkiye İHK Projesi'ne katılan	259	2256
	Türkiye İHK Projesi'ne katılmayan	321	2186

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Belediye Hizmetlerinde Ayrımcılığa Dair Bilgiler

H3 kapsamında İHK Projesi'ne katılan ve katılmayan ilçelerde ikamet edenler arasında ankete katılan kişilerin “Q19: Pandemi sürecinde belediye hizmetlerinde herhangi bir ayrımcılığa uğradığınızı düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde beyanda bulunan ilçelerde yaşayanların beyanda bulunmayan ilçelere göre fazla ayrımcılığa maruz kaldıkları ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmıştır (Tablo 6; Chi-Square Tests, p=0.721).

Tablo 6.

Pandemi sürecinde belediye hizmetlerinde herhangi bir ayrımcılığa uğradınız mı? sorusuna verilen cevapların projeye katılan ve katılmayan ilçelere göre dağılımı.

		Q19: Pandemi sürecinde belediye hizmetlerinde herhangi bir ayrımcılığa uğradığınızı düşünüyor musunuz?	
		Evet	Hayır
Katılm	Türkiye İHK Projesi'ne katılan	232	2283
	Türkiye İHK Projesi'ne katılmayan	224	2283

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Belediye Faaliyetlerinden Haberdar Olmaya Dair Bilgiler

H4 kapsamında İHK Projesi'ne katılan ve katılmayan ilçelerde ikamet edenler arasında ankete katılan kişilerin "Q20: Belediyenizin pandemi sürecindeki faaliyetlerinden haberdar oldunuz mu?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde beyanda bulunan ilçelerde yaşayanların beyanda bulunmayan ilçelere göre az haberdar oldukları ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmıştır (Tablo 7; Chi-Square Tests, p=0.352).

Tablo 7.

Belediyenizin pandemi sürecindeki faaliyetlerinden haberdar oldunuz mu? sorusuna verilen cevapların projeye katılan ve katılmayan ilçelere göre dağılımı.

		Q20: Belediyenizin pandemi sürecindeki faaliyetlerinden haberdar oldunuz mu?	
		Evet	Hayır
Katılm	Türkiye İHK Projesi'ne katılan	938	1577
	Türkiye İHK Projesi'ne katılmayan	967	1540

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Belediyenin Pandemi ile Mücadeledeki Rolüne Dair Bilgiler

H5 kapsamında İHK Projesi'ne katılan ve katılmayan ilçelerde ikamet edenler arasında ankete katılan kişilerin "Q22: Sizce belediyelerce yapılacak hizmetler pandemi ile mücadelede önemli midir?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde beyanda bulunan ilçelerde yaşayanların beyanda bulunmayan ilçelere göre belediyelerin pandemi ile mücadeledeki rolüne daha az önem verdikleri ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmıştır (Tablo 8; Chi-Square Tests, p=0.364).

Tablo 8.

Sizce belediyelerce yapılacak hizmetler pandemi ile mücadelede önemli midir? sorusuna verilen cevapların projeye katılan ve katılmayan ilçelere göre dağılımı.

		Q22: Sizce belediyelerce yapılacak hizmetler pandemi ile mücadelede önemli midir?	
		Evet	Hayır
Katılm	Türkiye İHK Projesi'ne katılan	2462	53
	Türkiye İHK Projesi'ne katılmayan	2463	44

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Belediyenin Pandemi Sürecindeki Hizmetlerinin Yeterliliğine Dair Bilgiler

H6 kapsamında İHK Projesi'ne projesine katılan ve katılmayan ilçelerde ikamet edenler arasında ankete katılan kişilerin “Q23: Belediyenizin pandemi sürecinde yaptığı hizmetleri yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde beyanda bulunan ilçelerde yaşayanların beyanda bulunmayan ilçelere göre daha fazla yeterli buldukları ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşıldı (Tablo 9; Chi-Square Tests, p=0.117).

Tablo 9.

Belediyenizin pandemi sürecinde yaptığı hizmetleri yeterli buluyor musunuz? sorusuna verilen cevapların projeye katılan ve katılmayan ilçelere göre dağılımı.

		Q23: Belediyenizin pandemi sürecinde yaptığı hizmetleri yeterli buluyor musunuz?	
		Evet	Hayır
Katılm	Türkiye İHK Projesi'ne katılan	1577	938
	Türkiye İHK Projesi'ne katılmayan	1518	989

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Pandemi Sürecindeki Belediye Hizmetlerine Dair Bilgiler

Pandemi sürecinde araştırma katılımcılarının belediye hizmetlerine ilişkin verdikleri bilgiler aşağıdaki tablolarda sunulmuştur. Bu bilgiler içerisinde hangi destekler için başvurdukları, hangi desteklerden faydalandıkları, belediyeye hangi iletişim kanalları ile ulaştıkları ve belediye faaliyetlerinden nasıl haberdar oldukları yer almaktadır.

Belediye ile İletişim Kanallarına Dair Bilgiler

Katılımcıların “Belediyenize ihtiyaçlarınızı nasıl iletiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar aşağıdaki tabloda (Tablo 10) gösterilmiştir. İhtiyaçları iletme için tüm belediyelerde telefon kullanımının yoğun olarak tercih edildiği anlaşılmıştır.

Tablo 10.

Belediyeye ihtiyaçların hangi kanallarla iletildiğine ilişkin bilgiler.

	Büyükçekmece		Maltepe		Üsküdar		Zeytinburnu	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Telefonla	65	70,7	56	65,9	58	63,0	106	68,8
İnternet sitesinden iletilen mesajla	20	21,7	35	41,2	27	29,3	43	27,9
Ziyaretle	6	6,5	1	1,2	9	9,8	12	7,8
Dilekçeyle	6	6,5	4	4,7	7	7,6	5	3,2
E-Postayla	3	3,3	1	1,2	4	4,3	4	2,6
E devlet	0	0,0	0	0,0	3	3,3	0	0,0
Tanıdık	0	0,0	0	0,0	1	1,1	1	0,6

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Alınan Desteklere Dair Bilgiler

Belediyeden herhangi bir destek alınıp alınmadığına ilişkin şartlı soruya evet cevabı veren katılımcılara hangi destekleri aldıkları sorulmuştur. Buna göre katılımcılar tüm ilçelerde en çok hijyen ekipmanı (maske, siperlik, dezenfektasyon malzemesi, hasta bezi gibi) desteği yanıtını vermişlerdir (Tablo 11). Belediyeden alınan desteklerin cinsiyete göre dağılımı incelendiği zaman hijyen ekipmanının kadınlar tarafından daha fazla talep edildiği görülmüştür (Tablo 12).

Tablo 11.*Belediyeden alınan desteklere ilişkin cevapların ilçelere göre dağılımı.*

	Büyükçekmece		Maltepe		Üsküdar		Zeytinburnu	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Hijyen ekipmanı (maske, siperlik, dezenfektasyon malzemesi, hasta bezi gibi) desteği	65	58,6	64	65,3	163	77,6	96	59,6
Erzak desteği	42	37,8	21	21,4	24	11,4	52	32,3
Nakit desteği	16	14,4	19	19,4	32	15,2	27	16,8
Alışveriş desteği	0	0,0	2	2,0	5	2,4	3	1,9
Diğer	2	1,8	0	0,0	3	1,4	1	0,6
Ulaşım hizmeti desteği	1	0,9	0	0,0	1	0,5	3	1,9
Bakım hizmeti (Çocuk, hasta, engelli, yaşlı bakımı gibi)	0	0,0	1	1,0	4	1,9	0	0,0
Sıcak yemek desteği	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0
Vergi erteleme	0	0,0	1	1,0	0	0,0	0	0,0
Eğitim materyali desteği (tablet, bilgisayar gibi)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Eğitim-kültürel faaliyet desteği	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Hukuki destek	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Psikolojik danışmanlık	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ücretsiz internet desteği	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kira desteği	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Tablo 12.*Belediyeden alınan desteklere ilişkin cevapların cinsiyetlere göre dağılımı.*

	Kadın		Erkek	
	N	%	N	%
Hijyen ekipmanı (maske, siperlik, dezenfektasyon malzemesi, hasta bezi gibi) desteği	238	61,3	150	38,7
Erzak desteği	70	50,4	69	49,6
Nakit desteği	49	52,1	45	47,9
Alışveriş desteği	8	80,0	2	20,0
Diğer	3	50,0	3	50,0
Ulaşım hizmeti desteği	5	100,0	0	0,0
Bakım hizmeti (Çocuk, hasta, engelli, yaşlı bakımı gibi)	4	80,0	1	20,0
Sıcak yemek desteği	0	0,0	1	100,0
Vergi erteleme	1	100,0	0	0,0
Eğitim materyali desteği (tablet, bilgisayar gibi)	0	0,0	0	0,0
Eğitim-kültürel faaliyet desteği	0	0,0	0	0,0
Hukuki destek	0	0,0	0	0,0
Psikolojik danışmanlık	0	0,0	0	0,0
Ücretsiz internet desteği	0	0,0	0	0,0
Kira desteği	0	0,0	0	0,0

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Alınmak İstenen Desteklere Dair Bilgiler

Katılımcılara pandemi sürecinde belediyeden hangi destekleri almak istedikleri sorulmuştur. Bu çerçevede tüm ilçelerde için Belediyeden destek almak istemem yanıtı en yüksek oranda verilmiştir. Bunu, tüm ilçelerde Nakit desteği cevabı izlemiştir (Tablo 13). Belediyeden alınmak istenen desteklerin cinsiyete göre dağılımı incelendiği zaman özellikle eğitim materyali, erzak ve kira desteği taleplerinde erkeklerin oranı kadınlara göre daha

fazlayken, hijyen ekipmanı, ücretsiz internet desteği, bakım hizmeti, sağlık ve sıcak yemek desteği taleplerinde kadınların erkeklere göre oranı daha fazla olmuştur. Bu sonuçlar, ev içerisinde zaman geçirme ve iş gücüne katılım bağlamında değerlendirilebilir (Tablo 14).

Tablo 13.

Belediyeden alınmak istenen desteklere ilişkin cevapların ilçelere göre dağılımı.

	Büyükçekmece		Maltepe		Üsküdar		Zeytinburnu	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Belediyeden destek almak istemem	655	52,1	700	55,7	622	49,8	664	52,7
Nakit desteği	313	24,9	310	24,7	373	29,8	376	29,9
Hijyen ekipmanı maske, siperlik, dezenfektasyon malzemesi, hasta bezi gibi desteği	179	14,2	159	12,7	166	13,3	136	10,8
Erzak desteği	184	14,6	127	10,1	147	11,8	173	13,7
Kira desteği	103	8,2	57	4,5	82	6,6	95	7,5
Eğitim materyali desteği tablet, bilgisayar gibi	74	5,9	36	2,9	38	3,0	51	4,1
Alışveriş desteği	71	5,6	26	2,1	36	2,9	46	3,7
Ücretsiz internet desteği	35	2,8	43	3,4	21	1,7	26	2,1
Ulaşım hizmeti desteği	12	1,0	20	1,6	20	1,6	9	0,7
Bakım hizmeti Çocuk, hasta, engelli, yaşlı bakımı gibi	13	1,0	11	0,9	9	0,7	23	1,8
Vergi erteleme	6	0,5	9	0,7	19	1,5	15	1,2
Eğitim-kültürel faaliyet desteği	8	0,6	9	0,7	9	0,7	12	1,0
Psikolojik danışmanlık	8	0,6	12	1,0	4	0,3	6	0,5
İş	2	0,2	5	0,4	9	0,7	7	0,6
Düşünmedim-aklıma gelmiyor	10	0,8	0	0,0	5	0,4	3	0,2
Fatura desteği	2	0,2	2	0,2	8	0,6	4	0,3
Sıcak yemek desteği	0	0,0	7	0,6	6	0,5	2	0,2
Aranıp sorulması, ilgi	4	0,3	2	0,2	5	0,4	2	0,2
Burs desteği	5	0,4	1	0,1	1	0,1	5	0,4
Sağlık ve ilaç desteği	6	0,5	3	0,2	1	0,1	1	0,1
Diğer	1	0,1	2	0,2	3	0,2	4	0,3
Denetimler artırılmsın	1	0,1	1	0,1	2	0,2	5	0,4
Sokak hayvanlarına destek	1	0,1	2	0,2	2	0,2	0	0,0
Hukuki destek	1	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Tablo 14.

Belediyeden alınmak istenen desteklere ilişkin cevapların cinsiyete göre dağılımı.

	Kadın		Erkek	
	N	%	N	%
Belediyeden destek almak istemem	1307	49,5	1334	50,5
Nakit desteği	687	50,1	685	49,9
Hijyen ekipmanı maske, siperlik, dezenfektasyon malzemesi, hasta bezi gibi desteği	348	54,4	292	45,6
Erzak desteği	265	42,0	366	58,0
Kira desteği	155	46,0	182	54,0
Eğitim materyali desteği tablet, bilgisayar gibi	87	43,7	112	56,3
Alışveriş desteği	71	39,7	108	60,3
Ücretsiz internet desteği	78	62,4	47	37,6
Ulaşım hizmeti desteği	36	59,0	25	41,0
Bakım hizmeti Çocuk, hasta, engelli, yaşlı bakımı gibi	41	73,2	15	26,8
Vergi erteleme	27	55,1	22	44,9
Eğitim-kültürel faaliyet desteği	18	47,4	20	52,6
Psikolojik danışmanlık	14	46,7	16	53,3
İş	9	39,1	14	60,9
Düşünmedim-aklıma gelmiyor	11	61,1	7	38,9
Fatura desteği	7	43,8	9	56,3
Sıcak yemek desteği	10	66,7	5	33,3
Aranıp sorulması, ilgi	7	53,8	6	46,2
Burs desteği	7	58,3	5	41,7
Sağlık ve ilaç desteği	8	72,7	3	27,3
Diğer	7	70,0	3	30,0
Denetimler artırılmalı	2	22,2	7	77,8
Sokak hayvanlarına destek	4	80,0	1	20,0
Hukuki destek	1	100,0	0	0,0

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Belediye Faaliyetlerinden Nasıl Haberdar Olunduğuna Dair Bilgiler

Pandemi sürecinde belediye faaliyetlerinden haberdar olup olmadıklarına ilişkin şartlı soruya evet diyen katılımcılara, faaliyetlerden hangi kanallar üzerinden haberdar oldukları sorulmuştur. Buna göre hem İHK Projesi'nin katılımcısı olan ve olmayan belediyelerdeki kent sakinlerinin en çok kullandığı iletişim kanalları internet ve SMS olmuştur (Tablo 15).

Tablo 15.

Belediyeden faaliyetlerinden nasıl haberdar olunduğuna ilişkin cevapların ilçelere göre dağılımı.

	Büyükçekmece		Maltepe		Üsküdar		Zeytinburnu	
	N	%	N	%	N	%	N	%
İnternet üzerinden	301	58,8	255	58,4	260	57,1	233	46,5
SMS ile	194	37,9	194	44,4	172	37,8	225	44,9
Tanıdık vasıtasıyla	154	30,1	123	28,1	122	26,8	143	28,5
Telefonla	73	14,3	58	13,3	58	12,7	64	12,8
Afişler ile	33	6,4	31	7,1	39	8,6	32	6,4
Belediye personelinin ziyaretleriyle	53	10,4	18	4,1	29	6,4	32	6,4
Televizyon	1	0,2	4	0,9	3	0,7	7	1,4
Sosyal Medya	3	0,6	1	0,2	6	1,3	5	1,0
Gazete Broşür	0	0,0	2	0,5	2	0,4	1	0,2
Muhtar	0	0,0	3	0,7	0	0,0	0	0,0

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Pandemi Sürecinde Yaşanan veya Endişe Duyulan Zorluklar

Pandemi Sürecinde Yaşanan En Büyük Zorluk

Katılımcılara yöneltilen “Q5: Pandemi sürecinde yaşadığınız en büyük zorluk neydi?” sorusuna katılımcıların %31,6’sı Sağlık riskleri yanıtını vermiştir. Bu yanıtı sırasıyla Zorluk yaşamadım (%27,9), ekonomik zorluklar (%24,5) ve sokağa çıkamamak (%4,5) yanıtları izlemiştir (Tablo 16). Aynı cevaplar cinsiyet dağılımına göre incelendiğinde “çocuklarının eğitimden mahrum kalması” cevabının kadınlar tarafından erkeklere göre daha fazla verildiği görülmüştür (Tablo 17). Sonuçlar ekonomik gelir dağılımına göre incelendiği zaman ekonomik gelir artıkça zorluk yaşamadığını belirten kişilerin oranının arttığı, ekonomik gelir azaldığında ise tam tersi bir tablo ortaya çıktığı görülmektedir (Tablo 18).

Tablo 16.*Katılımcıların pandemi sürecinde yaşadıkları en büyük zorluk.*

	Büyükçekmece		Maltepe		Üsküdar		Zeytinburnu		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Sağlık riskleri	313	24,9	404	32,2	450	36,0	421	33,4	1588	31,6
Zorluk yaşamadım	365	29,0	360	28,7	320	25,6	356	28,3	1401	27,9
Ekonomik zorluklar	338	26,9	289	23,0	277	22,2	327	26,0	1231	24,5
Sokağa çıkamamak	69	5,5	58	4,6	59	4,7	31	2,5	217	4,3
Çocuklarımın eğitimden mahrum kalması	27	2,1	14	1,1	24	1,9	13	1,0	78	1,6
Sosyalleşmemek	17	1,4	16	1,3	21	1,7	7	0,6	61	1,2
Alışveriş yapamama	11	0,9	13	1,0	18	1,4	16	1,3	58	1,2
Aile içi şiddet	13	1,0	13	1,0	18	1,4	14	1,1	58	1,2
<u>Yasaklar Kısıtlamalar</u>	12	1,0	28	2,2	3	0,2	11	0,9	54	1,1
Korona oldum	15	1,2	4	0,3	11	0,9	12	1,0	42	0,8
Yalnızlık	15	1,2	5	0,4	9	0,7	13	1,0	42	0,8
Ulaşım sorunu	11	0,9	13	1,0	8	0,6	8	0,6	40	0,8
Yeterli temel gıdaya erişememe	9	0,7	10	0,8	6	0,5	13	1,0	38	0,8
Maske kullanmak	8	0,6	11	0,9	11	0,9	5	0,4	35	0,7
İşsizlik	6	0,5	4	0,3	10	0,8	3	0,2	23	0,5
Bakmakla yükümlü olduğum kişilerin bakımı	15	1,2	4	0,3	0	0,0	2	0,2	21	0,4
<u>İnsanların dikkatsizliği duyarsızlığı</u>	7	0,6	3	0,2	4	0,3	6	0,5	20	0,4
<u>Devletin Belediyenin ilgisizliği</u>	6	0,5	7	0,6	1	0,1	1	0,1	15	0,3

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Tablo 17.*Katılımcıların pandemi sürecinde yaşadıkları en büyük zorluk (Cinsiyete göre).*

	Kadın		Erkek	
	N	%	N	%
Sağlık riskleri	927	36,8	661	26,4
Zorluk yaşamadım	637	25,3	764	30,5
Ekonomik zorluklar	524	20,8	707	28,2
Sokağa çıkamamak	122	4,8	95	3,8
Çocuklarımın eğitimden mahrum kalması	58	2,3	20	0,8
Sosyalleşmemek	39	1,6	22	0,9
Alışveriş yapamama	30	1,2	28	1,1
Aile içi şiddet	34	1,4	24	1,0
<u>Yasaklar Kısıtlamalar</u>	20	0,8	34	1,4
Korona oldum	26	1,0	16	0,6
Yalnızlık	24	1,0	18	0,7
Ulaşım sorunu	17	0,7	23	0,9
Yeterli temel gıdaya erişememe	12	0,5	26	1,0
Maske kullanmak	23	0,9	12	0,5
İşsizlik	4	0,2	19	0,8
Bakmakla yükümlü olduğum kişilerin bakımı	6	0,2	15	0,6
<u>İnsanların dikkatsizliği duyarsızlığı</u>	9	0,4	11	0,4
<u>Devletin-Belediyenin ilgisizliği</u>	4	0,2	11	0,4

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Tablo 18.

Katılımcıların pandemi sürecinde yaşadıkları en büyük zorluk (Ekonomik gelire göre).

	0 TL – 1500 TL		1501 TL – 2500 TL		2501 TL – 4000 TL		4001 TL – 6000 TL		6001 TL – 8000 TL		8001 TL ve daha fazla	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Sağlık riskleri	11	7,2	292	28,6	817	35,4	300	30,2	119	36,7	49	21,7
Zorluk yaşamadım	19	12,5	263	25,8	595	25,8	279	28,1	117	36,1	128	56,6
Ekonomik zorluklar	99	65,1	324	31,7	514	22,3	218	22,0	50	15,4	26	11,5
Sokağa çıkamamak	4	2,6	43	4,2	104	4,5	56	5,6	6	1,9	4	1,8
Çocuklarının eğitimden mahrum kalması	2	1,3	14	1,4	29	1,3	30	3,0	1	0,3	2	0,9
Sosyalleşememek	1	0,7	11	1,1	24	1,0	17	1,7	3	0,9	5	2,2
Alışveriş yapamama	1	0,7	11	1,1	37	1,6	7	0,7	1	0,3	1	0,4
Aile içi şiddet	0	0,0	2	0,2	56	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
<u>Yasaklar Kısıtlamalar</u>	0	0,0	11	1,1	23	1,0	14	1,4	4	1,2	2	0,9
Korona oldum	0	0,0	9	0,9	16	0,7	16	1,6	1	0,3	0	0,0
Yalnızlık	1	0,7	10	1,0	17	0,7	10	1,0	2	0,6	2	0,9
Ulaşım sorunu	0	0,0	12	1,2	13	0,6	10	1,0	1	0,3	4	1,8
Yeterli temel gıdaya erişememe	0	0,0	3	0,3	14	0,6	10	1,0	11	3,4	0	0,0
Maske kullanmak	0	0,0	2	0,2	20	0,9	9	0,9	2	0,6	2	0,9
İşsizlik	10	6,6	9	0,9	3	0,1	1	0,1	0	0,0	0	0,0
Bakmakla yükümlü olduğum kişilerin bakımı	0	0,0	0	0,0	4	0,2	11	1,1	6	1,9	0	0,0
İnsanların <u>dikkatsizliği duyarsızlığı</u>	3	2,0	0	0,0	14	0,6	3	0,3	0	0,0	0	0,0
Devletin-Belediyenin ilgisizliği	1	0,7	5	0,5	6	0,3	2	0,2	0	0,0	1	0,4

Açıklama. Araştırma verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Sonuç

Bu çalışmada, İHK uygulamalarının değerlendirilmesinde yapabilirlikler yaklaşımının bir çerçeve sağlayabileceği argümanından hareket edilmiştir. Yapabilirlikler yaklaşımının bir insan hakları yaklaşımı olması, bireylerin yaşam koşulları ve bu koşullar altında özgürlüklerinden faydalanmalarına engel olan unsurların belirlenmesinde bu yaklaşımı önemli bir analitik araç haline getirdiği söylenebilir.

Bu çerçevede, başta kırılgan gruplar olmak üzere tüm kent sakinlerinin kentteki insan hakları bağlamında ele alınması İHK uygulamaları ve yapabilirlikler yaklaşımının kesiştiği alanı oluşturmaktadır. Bu alan içinde yerel politikalar ile insan hakları normları arasındaki boşluğu doldurmaya yönelik daha fazla araştırma gerek yapabilirlikler yaklaşımına gerekse de İHK'ye ilişkin akademik yazına katkı sağlayacaktır. İHK uygulamalarının nispeten yeni uygulamalar olduğu göz önüne alındığında bu uygulamaların geçerliliği, özellikle de bireylerin yaşam kalitelerinde anlamlı bir fark yaratıp yaratmadığı önemli bir inceleme alanını oluşturmaktadır. Pandemi gibi neredeyse tüm kent sakinlerinin kırılganlaştığı kriz dönemlerinde İHK uygulamalarının kent sakinlerinin yapabilirlikleri bağlamında değerlendirilmesi bu uygulamaların sınanması için de bir fırsat yaratmaktadır. Bu bağlamda yerel politikalar aracılığıyla gündelik hayatın önemli birer aktörü olan belediyelerin bu türden kriz durumlarında hayata geçirdikleri uygulamaların bireylerin erişebilirliği, hizmetlerden yararlanırken nasıl bir muamele gördükleri, bireylerin talepleriyle uyuşup uyuşmadığı ve yine bireylerin yapabilirliklerinin sağlanmasına yönelik uygun koşulların yaratılıp yaratılmadığı çerçevesinde incelenmelidir.

Böylesine bir amaçla yapılan bu çalışmada, ortaya çıkan araştırma sonuçlarında Türkiye İHK Projesi'nin katılımcısı olan ve olmayan belediyelerdeki kent sakinleri arasında proje katılımcısı belediyeler lehine anlamlı farkların olması beklenirdi çünkü İHK uygulamalarının amacı kentte tüm aktörlerin politika tasarım ve uygulama süreçlerinde katılımcı bir şekilde rol almasıdır. Bu katılım yerel politikalar hakkında bilgi sahibi olma, politikaların oluşumunda taleplerin dikkate alınması, yerel yöneticiler ve kent sakinleri arasında etkili bir iletişimin varlığı gibi unsurları içermelidir. Hak ihlallerinin kapsamı geniş bir şekilde değerlendirilmelidir. Bilgiye erişim, haber alma, kararlara katılabilme bu perspektifte hak olarak görülmelidir. Bu konuların hak olarak değerlendirilmesiyle hak ihlallerinin artma ve belediyelerin de bu hakların sağlanmasındaki rolünü anlama fırsatı yakalanabilir. Bu aynı zamanda kent hakkına ilişkin de gerek Lefebvre'nin gerek de günümüz politika belgelerinin değindiği bir gerekliliktir. Ancak bu sayede kent yaşamını dönüştürebilme durumundan, yani kent hakkının varlığından bahsedilebilir. Oysa araştırma bulguları yazında gösterildiği gibi insan haklarına dayalı bir politika tasarım ve uygulama süreçlerinin varlığından bahsetmeye izin vermemektedir. Oysa altı hipotez içerisinde yalnızca belediyeye yapılan destek başvurularında İHK Projesi katılımcısı belediyeler lehine istatistiksel olarak anlamlı tek bir sonuç çıkmış, diğer hipotezlerde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. Belediye hizmetlerinin pandemi ile mücadeledeki önemine her iki grupta yer alan ilçelerdeki kent sakinleri neredeyse eşit düzeyde bir önem atfetmişlerdir. Yine, belediye faaliyetlerinden haberdar olma konusunda da İHK projesi katılımcısı olan ve olmayan belediyeler arasında da anlamlı bir farkın olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bu sonuçların pandemi sürecinde ortaya çıkan ekonomik, sosyal ve politik ilişkiler içerisinde yorumlanması gerekmektedir. Araştırma, sonuçların altında yatan sosyo-ekonomik çelişkilerin, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin nedenlerinin ortaya konması bakımından sınırlı bir kapsama sahiptir. Bununla birlikte araştırma sonuçlarıyla İHK taahhüdünün belediye uygulamalarına ne derece yansıyor yansımadığına ilişkin birtakım tespitler yapılabilmektedir. İHK taahhüdünün bir prestij konusu olarak kalmaması için bu taahhüdün tüm politika tasarım ve uygulamalarında hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Her ne kadar İHK taahhüdü belediyeler açısından bağlayıcı bir niteliğe sahip olmasa da belediyelerin yetkili organlarıncı böyle bir taahhütte bulunmaları insan haklarının yerleştirilmesi bağlamında önemli bir adımdır. Taahhütte bulunsun veya bulunmasın belediyelerin kırılgan gruplar özelinde çalışmaları vardır. İHK taahhütlerinin, bu grupların güçlendirilmesi ve insan haklarının yerleştirilmesi için itici bir motivasyon olma potansiyeli bulunmaktadır.

İHK uygulamaları yeni, fakat insan haklarının yerel düzeyde güçlendirilmesi ve kırılgan grupların yaşam kalitelerinin artırılması için potansiyeli olan uygulamalardır. Türkiye İHK Projesi sürecinde yaşanan pandemi krizi, projenin sonuçlarının günlük pratiklerde görülmesi üzerinde kısıtlayıcı etkiler yaratmış olabilir. Dolayısıyla bu belediyelerin özelinde İHK uygulamalarının takip edilmesi, belediye çalışanlarının konuyla alakalı farkındalık düzeylerinin incelenmesi ve kent sakinlerinin yapabilirliklerinin anlaşılabilmesi için daha fazla ampirik çalışmaya ihtiyaç vardır. Bu sayede hem İHK uygulamaları için yapabilirlikler ve özgürlükler temelinde bir katkı sağlanabilir hem de kent sakinlerinin anlamlı gördükleri bir hayatı yaşamaları önündeki engeller ve bu anlamlı hayatın koşulları politikalar nezdinde tartışılabilir.

Teşekkürler

Bu araştırmanın uygulanması için desteklerini esirgemeyen Raoul Wallenberg Enstitüsü'ne, Raoul Wallenberg Enstitüsü'nden Dr. İlhami Alkan Olsson'a, Research Worldwide İstanbul'a, Türkiye İnsan Hakları Kentleri Projesi'nin yürütücüsü Bahar Özden Coşgun'a, araştırmaya akademik değerlendirmelerini sunan ve doktora tezimin danışmanı olan İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Gülay Günlük Şenesen'e, Marmara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Devrim Dumludağ'a, çalışmalarım sırasında akademik katkılarını esirgemeyen Doç. Dr. Seda İrem Çakırca Yüceoğlu'na ve Doç. Dr. Ülke Evrim Uysal'a, araştırma kapsamında ön görüşmelerle sahaya ilişkin bilgi aktarımda bulunan Büyükçekmece Belediyesi'nden Şilan Eraslan, Başak Sancar ve Damla Karanuh'a, Maltepe Belediyesi'nden Bahadır Keşan ve Savaş Eroğlu'na, Üsküdar Belediyesi'nden Üzeyir Işık ve Harun Kopuz'a, Zeytinburnu Belediyesi'nden Osman Dinç ve Sami Ünlü'ye, saha çalışmalarının yürütülmesinden dolayı Etik Araştırma Şirketi'ne ve çalışmaların incelenmesinde desteğini esirgemeyen Kayseri Erciyes Üniversitesi'nden Doç. Dr. İnanç Özekmekçi'ye katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Kaynakça

- Belediye Kanunu. (2005, 3 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 25874). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050713-6.htm>
- Aday, L. A. (1994). Health status of vulnerable populations, *Annual Review of Public Health*, 15(1), 487-509. <https://doi.org/10.1146/annurev.pu.15.050194.002415>
- Agormedah, E. K., Henaku, E. A., Ayite, D. M. K. & Ansah, E. A. (2020). Online learning in higher education during covid-19 pandemic: A case of Ghana. *Journal of Educational Technology & Online Learning*, 3(3), 183-210. <https://doi.org/10.31681/jetol.726441>
- Anaby, D., Ryan, M., Palisano, R. J., Levin, M. F., Gorter, J. W., Avery, L., Cormier, I., Teplicky, R., Coulter, J. & Hanes, J. (2021). Participation during a pandemic: Forging new pathways. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 41(2), 115-119. <https://doi.org/10.1080/01942638.2021.1875739>
- Anand, P. B. (2018). Cities and the capability approach. İçinde F. Comim, P. B. Anand & S. Fennell (Eds.), *New frontiers of the capability approach* (ss. 519-548). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108559881.022>
- Baumgartel, M. (2021). Dispute settlement. İçinde P. Aust & J. E. Nijman (Eds.), *Research handbooks in international law* (ss. 147-157). Edward Elgar Publishing Limited.
- Baumgärtel, M. & Oomen, B. (2019). Pulling human rights back in? Local authorities, international law and the reception of undocumented migrants. *The Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law*, 51(2), 172-191. <https://doi.org/10.1080/07329113.2019.1624942>
- Birleşmiş Milletler. (2018). *Yeni kentsel gündem: Herkes için sürdürülebilir kentler ve yerleşimlere ilişkin Kito Bildirgesi*. <http://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Turkish.pdf>
- Bhanot, D., Singh T., Verma, S. K. & Sharad, S. (2021). Stigma and discrimination during covid-19 pandemic. *Frontiers in Public Health*, 8(577018). <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.577018>
- Broderick, A. (2018). Equality of what? The capability approach and the right to education for persons with disabilities. *Social Inclusion*, 6(1), 29-39. <https://doi.org/10.17645/si.v6i1.1193>
- Burchardt, T. (2008). Monitoring inequality: Putting the capability approach to work. İçinde G. Craig, T. Burchardt & D. Gordon (Eds.), *Social justice and public policy: seeking fairness in diverse societies* (ss. 205-229). The Policy Press.
- Burchardt, T. & Vizard, P. (2011). 'Operationalizing' the capability approach as a basis for equality and human rights monitoring in twenty-first-century Britain. *Journal of Human Development and Capabilities*, 12(1), 91-119. <https://doi.org/10.1080/19452829.2011.541790>
- Clark, D. A. & Hodgett, S. (2019). The integrated capabilities framework: Exploring multiculturalism and human well-being in participatory settings. İçinde D. A. Clark, M. Biggeri & A. A. Frediani (Eds.), *The capability approach, empowerment and participation: Concepts, methods and applications* (ss. 223-260). Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-35230-9>

- Davis, M. F. (2017). Introduction. İçinde M. F. Davis, T. Gammeltoft-Hansen & E. Hanna (Eds.), *Human rights cities and regions: Swedish and international perspectives* (ss. 3-7). CA Andersson.
- Deneulin, S. (2014). Creating more just cities: The right to the city and capability approach combined. *Bath Papers in International Development and Wellbeing No 32*. Bath: University of Bath, Centre for Development Studies (CDS). <http://hdl.handle.net/10419/128127>
- Drydyk, J. (2011). Responsible pluralism, capabilities, and human rights. *Journal of Human Development and Capabilities: A Multi-Disciplinary Journal for People-Centered Development*, 12(1), 39-61. <https://doi.org/10.1080/19452829.2011.541734>
- Edgell, A. B., Lachapelle, J. Lührmann, A. & Maerz, S. F. (2021). Pandemic backsliding: Violations of democratic standards during covid-19. *Social Science & Medicine*, 285(114244). <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2021.114244>
- Elson, D. (2003). Gender justice, human rights, and neo-liberal economic policies. İçinde M. Molyneux & S. Razavi (Eds.), *Gender justice, development, and rights* (ss. 78-114). Oxford University Press.
- Forbes-Mewett, H. & Nguyen-Trung, K. (2019). Defining vulnerability. İçinde H. Forbes-Mewett & K. Nguyen-Trung (Eds.), *Vulnerability in a mobile world* (ss. 5-27). Emerald Publishing Limited.
- Fukuda-Parr, S. (2007). *Human rights and human development*. The Human Rights Institute: University of Connecticut Economic Rights Working Paper Series Working Paper 4. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2212866>
- Fukuda-Parr, S. (2011). The metrics of human rights: Complementarities of the human development and capabilities approach. *Journal of Human Development and Capabilities*, 12(1), 73-89. <https://doi.org/10.1080/19452829.2011.541750>
- Fukuda-Parr, S., Lawson-Remer, T. & Randolph, S. (2009). An index of economic and social rights fulfillment: Concept and methodology. *Journal of Human Rights*, 8(3), 195-221. <https://doi.org/10.1080/14754830903110194>
- Grigolo, M. (2016). Towards a sociology of the human rights city: Focusing on practice. İçinde B. Oomen, M. F. Davis & M. Grigolo (Eds.), *Global urban justice: The rise of human rights cities* (ss. 276-293). Cambridge University Press.
- Grigolo, M. (2017). Local governments and human rights: Some critical reflections, *Columbia Human Rights Law Review*, 49(1), 67-98.
- Günlük-Şenesen, G., Yücel, Y., Yakar-Önal, A., Ergüneş, N. & Yakut-Çakar, B. (2017). *Kadınsız kentler: Toplumsal cinsiyet açısından belediyelerin politika ve bütçeleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Günlük-Şenesen, G., Arun, Ö., Aykara, A., Sunata, U. & Yücel, A. Y. (2021). *Human rights cities indicators*. İstanbul: Raoul Wallenberg Institute & Research Worldwide İstanbul.
- Hanotier, F. (t.y.). *Webinar [Human Rights Cities Network Webinars] The human rights cities & covid 19: The way forward*. Şubat 05, 2023'te <https://humanrightscities.net/wp-content/uploads/2020/12/HRCN-Webinars-Final.pdf> den erişildi
- Harvey, D. (2008). The right to the city, *New Left Review*, 53 (5), 23-40.

- Kavas Bilgiç, A. (2020). Covid-19 ile mücadele sürecinde yerel yönetimlerin genel görünümü. *İdealkent*, 11(31), 2084-2112. <https://doi.org/10.31198/idealkent.817322>
- Kjaerum, M., Andersson, J., Lindström, A. & Warfvinge, T. (2017). Human rights cities and regions in the embryonic stage – the Swedish case. İçinde S. Philipp & K. Starl (Eds.), *Focusing on human rights at local and regional level* (ss. 93-98). ETC Graz.
- Kjaerum, M., Davis, M. F., Fredriksson, G. & Sartori Reis, I. (2018). *Human rights cities and the SDGs*. Raoul Wallenberg Institute of Human Rights.
- Kuran, C., Morsut, C., Kruke, B., Krüger, M., Segnestam, L., Orru, K., Nævestad, T., Airola, M., Keränen, J., Gabel, F., Hansson, S. & Torpan, S. (2020). Vulnerability and vulnerable groups from an intersectionality perspective. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 50(101826). <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2020.101826>
- Laruffa, F. (2020). What is a capability-enhancing social policy? Individual autonomy, democratic citizenship and the insufficiency of the employment-focused paradigm, *Journal of Human Development and Capabilities*, 21(1), 1-16. <https://doi.org/10.1080/19452829.2019.1661983>
- Lefebvre, H. (2018). *Şehir hakkı*. Sel Yayıncılık.
- Marcuse, P. (2010). Rights in cities and the right to the city?. İçinde A. Sugranyes & C. Mathivet (Eds.), *Cities for all: Proposals and experiences towards the right to the city* (ss. 87-98). Habitat International Coalition.
- Mechanic D. & Tanner J. (2007). Vulnerable people, groups, and populations: societal view. *Health Aff (Millwood)*, 26(5), 1220-1230. <https://doi.org/10.1377/hlthaff.26.5.1220>
- Nussbaum, M. C. (2018). *Yapabilirlikler yaratmak: İnsani gelişmişlik yaklaşımı*. İletişim Yayınları.
- Oomen, B. (2018). Human Rights Cities: The politics of bringing human rights home to the local level. İçinde J. Handmaker & K. Arts (Eds.), *Mobilising international law for 'global justice'* (ss. 208-232). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.4135/9781473909335.n39>
- Oomen, B. & Baumgärtel, M. (2014). Human rights cities. İçinde A. Mihr & M. Gibney (Eds.), *The SAGE handbook of human rights* (ss. 709-730). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781473909335>
- Oomen, B. & Baumgärtel, M. (2018). Frontier cities: The rise of local authorities as an opportunity for international human rights law. *The European Journal of International Law*, 29(2), 607-630. <https://doi.org/10.1093/ejil/chy021>
- Özgün, C. (2021). Koronavirüs salgınının belediye hizmetlerine etkisi: Trabzon örneği, *Karadeniz Araştırmaları*, 17(71), 571-589. <https://doi.org/10.12787/KARAM1734>
- Randolph, S., Fukuda-Parr, S. & Terra, L. R. (2010). Economic and social rights fulfillment index: Country scores and rankings. *Journal of Human Rights*, 9(3), 230–261. <https://doi.org/10.1080/14754835.2010.501257>
- Randolph, S., Fukuda-Parr, S., Lawson-Remer, T., Reisinger, U. & Stewart, J. (2017). SERF index methodology (2017 Technical Note). Economic and Social Rights Empowerment Initiative. https://serfindex.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/1843/2017/12/SERF-Index-Methodology-Version-2017-Technical-Note_final.pdf

- Research Worldwide Istanbul. (t.y.). *İnsan hakları kentleri*. Şubat 02, 2021'de <https://www.rwistanbul.org/insan-haklari-kentleri.php> den erişildi
- Robeyns, I. (2003). Sen's capability approach and gender inequality: Selecting relevant capabilities. *Feminist Economics*, 9(2-3), 61-92. <https://doi.org/10.1080/1354570022000078024>
- Robeyns, I. (2005). The capability approach: A theoretical survey. *Journal of Human Development*, 6(1), 93-117. <https://doi.org/10.1080/146498805200034266>
- Sağlık Bakanı Koca, Türkiye'deki ilk virüs vakasını açıkladı. (2020, Mart 11). BBC. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-51828267>
- Sarafian, I. (2022). Key considerations: Tackling structural discrimination and covid-19 vaccine barriers for Roma communities in Italy. *Social Science in Humanitarian Action Platform (SSHAP)*. <https://doi.org/10.19088/SSHAP.2022.014>
- Sen, A. (2004). *Özgürlükle kalkınma*. İletişim Yayınları.
- Sen, A. (2005). Human rights and capabilities. *Journal of Human Development*, 6(2), 151-166. <https://doi.org/10.1080/14649880500120491>
- Sen, A. (2010) The place of capabilities in a theory of justice. İçinde H. Brighouse & I. Robeyns (Eds.), *Measuring justice: Primary goods and capabilities* (ss. 239-253). Cambridge University Press.
- Şeker, M., Bakış, Ç. & Dizeci, B. (2018). *İnsani Gelişme Endeksi - İlçeler (İGE-İ) 2017 Tüketiciden İnsana Geçiş*. İnsani Gelişme Vakfı. http://ingev.org/raporlar/IGE_RAPOR_2017.pdf
- Şimşek, N., Albayrak, E., Selvi, Y., İzgi, N. G. & Bektaş, O. (2022). Experiences of older people in the covid-19 process towards stigmatization and anxiety: A qualitative study. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 2022; 14(Ek 1), 11-20. <https://doi.org/10.18863/pgy.1005892>
- The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (1993). *Vienna Declaration and Programme of Action*. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/vienna.pdf>
- The People's Decade for Human Rights Education. (2007). *Human Rights Learning and Human Rights Cities* (Achievements Report). <https://web.archive.org/web/20220703212857/https://www.pdhre.org/achievements-HR-cities-mar-07.pdf>
- The United Nations. (2000). *United Nations millennium declaration – (Resolution 52/2 adopted by the General Assembly)*. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/559/51/PDF/N0055951.pdf?OpenElement>
- The United Nations. (2015a). *Role of local government in the promotion and protection of human rights* (Final report of the Human Rights Council Advisory Committee). <https://digitallibrary.un.org/record/848739>
- The United Nations. (2015b). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. (A/RES/70/1) <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

- The United Nations. (2022). *Local government and human rights* (Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights). <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G22/412/02/PDF/G2241202.pdf?OpenElement>
- The United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2019). *World population prospects 2019: Highlights* (ST/ESA/SER.A/423). https://population.un.org/wpp/publications/files/wpp2019_highlights.pdf
- The United Nations Development Programme. (1990). *Human development report 1990*. <https://www.un-ilibrary.org/content/publication/7007ef44-en>
- The United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. (2021). *COVID-19 and violence against women: What the data tells us*. <https://www.unwomen.org/en/news-stories/feature-story/2021/11/covid-19-and-violence-against-women-what-the-data-tells-us>
- The World Health Organization. (2020). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020*. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19--11-march-2020>
- The World Human Rights Cities Forum. (2011). *Globalizing human rights from below: Challenge of human rights cities in the 21st Century*. <https://www.uclg-cisd.org/sites/default/files/Gwangju%20Declaration%20on%20Human%20Rights%20Cities%20%282011%29.pdf>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (t.y.). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları*. Kasım 09, 2021'de <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95> den erişildi
- Urhan, G. & Arslankoç, S. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde sosyal politika ve yerel yönetimler: İstanbul ilçe belediyeleri örneği. *Çalışma ve Toplum*, 2(69), 945-980.
- van den Berg, E. & Oomen, B. (2013). Towards a decentralization of human rights: The rise of human rights cities. İçinde T. van Lindert & D. Lettinga (Eds.), *The future of human rights in an urban world: Exploring opportunities, threats and challenges* (ss. 11-16). Amnesty International Netherlands.
- Vaughan, R. (2007). Measuring capabilities: An example from girls' schooling. İçinde M. Walker & E. Unterhalter (Eds.), *Amartya Sen's capability approach and social justice in education* (ss.109-130). Palgrave Macmillan.
- Vizard, P. (2016). Inequality and public action. *Journal of Human Development and Capabilities*, 17(3), 453-459. <https://doi.org/10.1080/19452829.2016.1203032>
- Whiteside, N. & Mah, A. (2012). Human rights and ethical reasoning: Capabilities, conventions and spheres of public action. *Sociology*, 46(5), 921-935.
- Yücel, Y. (2022). Capabilities indicators for human rights cities in Turkey: A gender-specific approach. *Social Indicators Research*, 159, 495-522. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02741-4>

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler**Conflict of interests/ Çıkar Çatışması**

The author has no conflict of interest to declare.

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The author declared that this study has received financial support.

Yazar bu çalışma için finansal destek aldığını beyan etmiştir.

JATSS, 2023 ; 5(2), 197-216

First Submission:29.05.2023

Revised Submission After Review:17.06.2023

Accepted For Publication:29.06.2023

Available Online Since:30.06.2023

Research Article

**Trends and Patterns of Police Professional Misconduct in Nigeria: Analyses of
Newspaper Reportage (2008-2018)**

Usman A. Ojedokun^a , Chinedu E. Dinne^b& Ikem G. Ujene^c

Abstract

Professional misconduct involving police officers has consistently put the Nigeria Police Force in a bad light and negatively impacts the public image of the law enforcement agency. In view of this, this study investigated incidents of police professional misconduct recorded in Nigeria between 2008 and 2018. Differential association theory and situational choice theory were employed as conceptual framework. Data were strategically elicited through content analysis of the online versions of three purposively selected first generation national newspapers in Nigeria. The results revealed that 137 cases of police professional misconduct were captured within the timeline. The highest percentage (32%) of the cases was reported in 2017 with Lagos State alone accounting for 29.9%. Furthermore, the involvement of police personnel in unethical behaviour was generally high in the last four months of every year. Extra-judicial killing (36.5%) was the most commonly reported type of police professional misconduct.

Keywords: police misconduct, police officers, Nigeria Police Force, Nigeria

JEL Codes: H83, Y10, Z18

^a PhD., University of Ibadan, Department of Sociology, Ibadan/ Nigeria, uaojedokun@gmail.com,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0925-3675> (Corresponding Author)

^b PhD., University of Ibadan, Department of Sociology, Ibadan/ Nigeria,, dchineduernest@yahoo.com,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5272-8640>

^cLecturer, Achievers University Department of Sociology, Criminology and Security Studies, Owo/
Nigeria,, profikechukwu@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6647-9419>

JATSS, 2023; 5(1), 197-216

İlk Başyuru:29.05.2023

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı:17.06.2023

Yayın İçin Kabul Tarihi:29.06.2023

Online Yayın Tarihi:30.06.2023

Araştırma Makalesi

**Nijerya'da Polislik Mesleğini Suistimal Eğilimleri ve Örnekleri: Gazete
Röportajlarının Analizleri (2008-2018)**

Usman A. Ojedokun^a , Chinedu E. Dinne^b & Ikem G. Ujene^c

Öz

Polis memurlarının karıştığı mesleki suiistimaller, Nijerya Polis Gücünü sürekli olarak kötü bir ışığa soktu ve kolluk kuvvetlerinin kamuoyundaki imajını olumsuz etkiledi. Bunun ışığında, bu çalışma Nijerya'da 2008 ve 2018 yılları arasında kaydedilen polisin görevi kötüye kullanma olaylarını araştırdı. Kavramsal çerçeve olarak farklı çağrışım teorisi ve durumsal seçim teorisi kullanıldı. Veriler stratejik olarak, Nijerya'da amaçlı olarak seçilen üç birinci nesil ulusal gazetenin çevrimiçi versiyonlarının içerik analizi yoluyla elde edildi. Sonuçlar, zaman çizelgesi içinde 137 polis mesleğini suistimal vakasının yakalandığını ortaya koydu. Vakaların en yüksek yüzdesi (%32) 2017'de bildirilmiştir ve yalnızca Lagos Eyaleti %29,9'dur. Ayrıca, polis personelinin etik dışı davranışlara karışma oranı genel olarak her yılın son dört ayında yüksektir. Yargısız infaz (%36,5) polisin profesyonel görevi kötüye kullanmasının en sık rapor edilen türüydü.

Anahtar Kelimeler: polis suistimali, polis memurları, Nijerya Polis Gücü, Nijerya

JEL Kodlar: H83, Y10, Z18

^a PhD., University of Ibadan, Department of Sociology, Ibadan/ Nigeria, uaojedokun@gmail.com,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0925-3675> (Corresponding Author)

^b PhD., University of Ibadan, Department of Sociology, Ibadan/ Nigeria., dchineduernest@yahoo.com,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5272-8640>

^cOkutman, Achievers University Department of Sociology, Criminology and Security Studies, Owo/
Nigeria., profikechukwu@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6647-9419>

Introduction

Professional misconduct of police personnel is among the universal problems confronting police organizations worldwide (Prenzler & Lewis, 2005; Klockars, Kutnjak & Haberfield, 2006; Porter & Warrender, 2009; International Association of Chiefs of Police, 2011; Dean & Petter, 2011). Professional misconduct simply connotes all forms of behaviours exhibited by employees that negates the work ethics and prescribed standard codes of conducts of their organization. Although while it is true that the dimension, frequency, and intensity of police professional misconduct, as well as the attention given to it vary widely, its occurrence often has serious deleterious effects on victim(s), the police department which the deviant officer(s) represents, and other police officers respecting the ethics of their profession (Igbinovia, 1985; Skolnick & Fyfe, 1993; Bayley, 2002; Sunshine & Tyler, 2003; Son & Rome, 2004; Pino & Johnson, 2011). The involvement of a police officer(s) in a professional misconduct does not only constitute a deviance, the fact that the possibility of detecting and/or prosecuting officers perpetrating such acts is slim makes it particularly problematic. Generally, police misconduct has been broadly categorized to include sex-driven crimes, economic crimes, and crimes bordering on the excessive use of force (Stinson, Liederbach, Lab & Brewer, 2016).

In Nigeria, the involvement of police personnel in acts constituting professional misconduct is rife and wide ranging (Onyeozili, 2005; Hills, 2008; Ojedokun, 2010; Agbiboa, 2015, Ojedokun & Badmus, 2022). Indeed, the unethical conduct involving officials of the Nigeria Police Force is closely tied to the institutional legacy of the law enforcement agency (Akinlabi, 2017a). For instance, Tamuno (1970) reported that a total of 117 police officials were prosecuted and convicted for offences such as corruption, stealing, false pretenses and "other offenses bordering on dishonesty" between January, 1952 and March, 1955. Over five decades after Tamuno's analysis, police professional misconduct still constitutes a serious issue in Nigeria in spite of the fact that unethical behavior is expressly forbidden among police personnel (Ojedokun, 2010). Despite the fact there is dearth official national statistics on the recorded incidents of police misconduct in Nigeria, its frequency of occurrence as exemplified in the large array of media reports on the issue demonstrates its problematic nature (Adejoro, 2023; Sahara Reporters, 2022; The Cable, 2019).

Police professional misconduct is a major problem confronting the Nigeria Police Force (Hills, 2008; Alemika, 2010; Ojedokun & Badmus, 2022; Agbiboa, 2015; Akinlabi, 2017a). Consequently, the legitimacy of the law enforcement agency is increasingly being questioned, while its public image and integrity is consistently being tarnished and undermined by the actions of some of its personnel engaging in unethical and unprofessional conduct. Therefore, a study of this nature is imperative and apt considering the fact it does not only provide significant insight into the problem of police professional misconduct in Nigeria, but it equally suggests some useful recommendations which can assist police chiefs and police managers in Nigeria to make informed policy decision towards addressing it.

Moreover, although issues bordering on police corruption and police brutality have been widely researched in Nigeria (Udosen, Etiuma, Ugare & Basse, 2006; Aremu, Pakes & Johnston, 2011; Oluwaniyi, 2011). However, there is paucity of recent and holistic research on other forms of professional misconduct involving police officials. Therefore, this research was conceived to fill this gap and thereby further expand the frontiers of knowledge in this area. Against this background, the central objective of this study was to investigate the trends and patterns of cases of police professional misconduct which occurred in Nigeria between 2008 and 2018. It was guided by these research questions: (i) what is the yearly trend of the recorded cases of police professional misconduct in Nigeria between 2008 and 2018? (ii) what is the

spatial distribution in the recorded cases of police professional misconduct that were recorded in Nigeria between 2008 and 2018? (iii) what types of police professional misconduct were recorded in Nigeria between 2008 and 2018? (iv) what forms of punishment did the Nigeria Police Force mete-out to police personnel involved in professional misconduct between 2008 and 2018?

Literature Review

Police integrity is among the major contentious issues in most parts of the world. For instance, the police in Australia and United Kingdom at different points in time have been accused of engaging in unethical behavior (Yeadon, 2006; MacPherson, 1999; Newburn & Webb, 1999). Also, several cases bordering on professional misconduct have been linked to police departments in the United States of America (Chappell & Piquero, 2004). Similarly, the New Zealand Police Service has also been enmeshed in a series of scandal bordering on the allegations of officers committing rape and sexual assault since 2004 (Rowe, 2009). Moreover, policing operations in Nigeria have been characterized by personnel misuse of power (Akinlabi, 2017b).

The nature of police profession provides officers with unique opportunities for engaging in crime and other forms of misconduct because they routinely operate alone and often with little or no direct supervision (Stinson *et al.*, 2016). Apart from the fact that police profession creates room for personnel to engage in misconduct, it equally gives them excuses to legitimize their actions (Chappell & Piquero, 2004). Indeed, it is a common practice amongst police officials to shield their colleagues from being held accountable for their misdeeds (Donner & Jennings, 2014). Although the majority of police personnel are people of sterling qualities, unscrupulous officials are present in every police agency (United Nations Office on Drugs and Crime, 2006).

Police officials' involvement in acts of misconduct has the potential for breeding multiple devastating consequences for police organizations and the society at large. For instance, Lynch and Diamond (1984) articulate that acts constituting police misconduct are wide-ranging and could be criminal or civil in nature. In the opinion of Her Majesty's Inspectorate of Constabulary (HMIC) (1999), the occurrence of police misconduct is capable of having devastating impacts on the police and members of the public. Stinson *et al.* (2016) assert that crimes involving police personnel generally calls into question police legitimacy and the integrity of police departments. On his own part, Igbinovia (1985) states that effective crime control would be impossible, while policing would be replaced with a totally different concept whenever there is a general prevalent belief that the police are not much different from common criminals, thugs and crooks. Furthermore, Bayley (2002) maintains that the fact that community willingness to assist the police in conducting their operations is typically hampered by peoples' negative perceptions of the police. In essence, cases of police misconduct can have multiple ramifications for a police agency and the community it serves (Skolnick & Fyfe, 1993).

Punch (2003) asserts that police organizations typically recognize the involvement of some officers in unethical conducts and frequently link the problem to the 'rotten apple metaphor'. Donner and Jennings (2014) describe the involvement of police officials in unethical behaviours as ironic since they are expected to uphold the law. Mastrofski (2004) laments that police crimes frequently go unreported and are often less noticed by police leadership. Apart from the fact that victims of police misconduct usually encounter barriers in the course of seeking justice, people affected are often unwilling to seek redress against law enforcement officials (Collins, 1998). Conversely, police agencies with cordial police-public relations are likely to receive more complaints bordering on officers' unethical behaviors from members of

the public (Lersch & Mieczkowski, 2000). In his own submission, Punch (2009) identifies organizational factor as the main foundation for police misconduct. Also, Reiss (1971) observes that police officers typically do not arrest their colleagues that are involved in unethical conducts. Moreover, police officers engaging in professional misconduct are unlikely feel remorseful if they are aware that they would continue to enjoy their departments' support regardless of their victims' complaints (Chappell & Piquero, 2004).

Theoretical Background

Differential association theory (DAT) and situational choice theory (SCT) were adopted as the conceptual framework for this study. DAT was employed to explicate the values, definitions and motivations underlying the decision of police officials to engage in unethical conduct while SCT was adopted to explain the situations and contexts encouraging police misconduct. DAT was first developed in 1939 and was further expanded in 1947. Edwin Sutherland was the major proponent of DAT which posits that the social environment where individuals found themselves plays a crucial role in their involvement in criminal behaviors as the techniques for perpetrating crimes and the definitions (i.e., motives, drives, values, rationalizations etc.) supporting such illegal acts are frequently learned through the processes of associating and communicating with other people (Vold & Bernard, 1985; Williams & McShane, 1999). Another key proposition of DAT is that individuals' propensity towards law violation is not a product of their social or psychological conditions they are experiencing. Rather it is an outcome of the way they defined those conditions. Thus, the theory argues that people have the tendency to break the law when the definitions favorable to law violation outweigh the definitions that are unfavorable to law violation. Police personnel involved in professional misconduct are likely to have learned and imbibed the values and definitions supporting such unethical conducts through excessive associations, communications, and contacts with their colleagues who are already engaging in behaviors that violate the normative expectations of their law enforcement agency.

Situational choice theory sees the situation as being central to the decision of the individual when engaging in rational calculation about whether or not to carry out a specific criminal act (Murray & Topalli, 2014). The theory views criminal behavior as the specific outcome of the choices and decisions that are made within the context of situational constraints and opportunities (Murray & Topalli, 2014). Therefore, the decision of an individual to engage in a criminal act is frequently influenced by the available opportunities, risks, and benefits that are associated with certain types of crime which together constitute the situation (Clarke & Cornish, 1983). Furthermore, SCT opines that the interaction between the motivation and the associated opportunity (financial reward, knowledge of the necessary skills and techniques needed for crime commission, and understanding of the risks and strategies for avoiding detection) typically culminate into criminal acts (Murray & Topalli, 2014). Another key tenet of SCT is that the modification of the features of a given social situation can prove to be highly effective in reducing the probability of occurrence of a given criminal act. Policing profession presents ample opportunity within a legitimate social context for some personnel of the Nigeria Police Force willing to engage in conducts that negate the ethics of the policing profession with minimal risk and/or with little chances of being detected and exposed.

Methodology

The descriptive research design was employed in this research. Data were strategically collected through the content analysis of incidents of police professional misconduct which occurred in Nigeria between 2008 and 2018 which were reported in the online versions of three purposively selected first generation national newspapers. The adoption of this approach was considered apt for this study because police organizations and police officials are typically unforthcoming in providing information considered to have the tendency to expose their wrongdoings (Reiss, 1971; Fishman, 1978). This situation is particularly true for the Nigeria Police Force, the organization from which it is usually very difficult to access *sensitive* and *vital* information. Specifically, three newspapers, namely The Guardian, The Punch, and Vanguard were purposively selected for this research. The selection of these news outlets was informed by the fact that they are among the first-generation (oldest) national newspapers in Nigeria which make their news coverage to be more comprehensive and broader in scope than regional and local newspapers. More importantly, unlike some other national newspapers, all the three selected newspaper outlets have their own individual dedicated online search dialogue box where current and archived news reports on different topics could be virtually sourced and retrieved. Similarly, the justification for the selection of the 2008-2018 timeframe was that online newspaper archiving of cases of police misconduct started gaining momentum in 2008. Data harvesting spanned a period of 10 months, starting in February 2018 and ending in January, 2019. The procedure for the collection of data essentially involved searching for news reports of cases relating to police misconduct in the search dialogue box provided on the websites of each of the newspapers covered. Some of the searched keywords included: 'police officers dismissed for misconduct'; 'Nigeria Police Force sacked its officers for misconduct'; 'police officers convicted for misconduct', 'police corruption in Nigeria', 'police killings in Nigeria', 'police brutality in Nigeria', 'police harassment in Nigeria' amongst others. Relevant news reports on the subject matter collated from each of the selected news outlets were individually sorted and arranged along yearly basis. Then, the contents of incidents in each of the covered cases of police professional misconduct were carefully read, compared, sieved (so as to avoid the tendency for repetition), analysed, interpreted and discussed. Moreover, to avoid duplication, only one source was taken in all the cases in which a particular incident was seen to have been reported by all the selected news outlets. Thereafter, the relevant data that were harvested were carefully sorted and assembled based on the identified sub-themes of the research. At the analysis stage, the descriptive statistics including charts, frequency distribution, and line graph were essentially deployed.

Results and Discussion

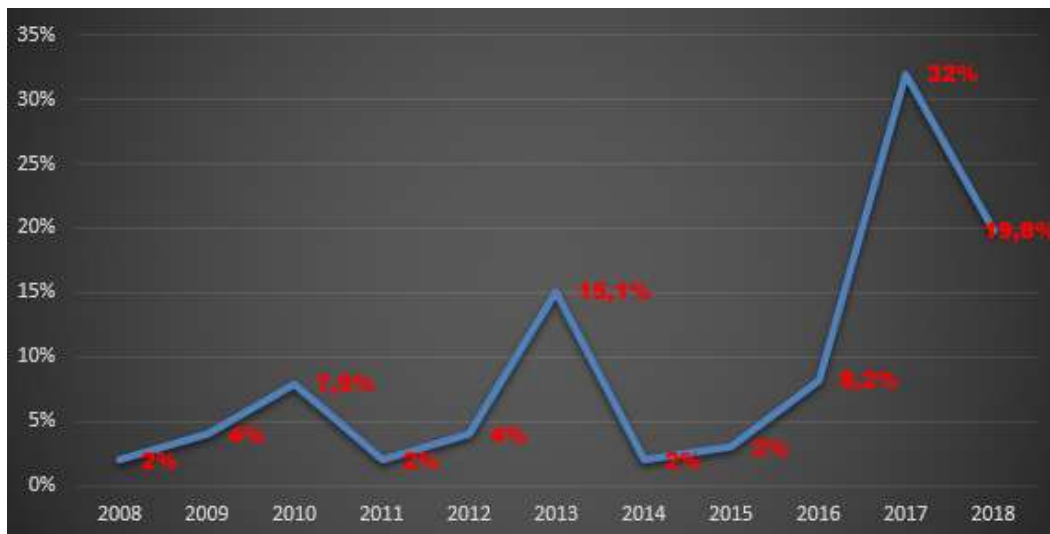
A total of 137 cases of police professional misconduct in Nigeria that were reported in the three news outlets between 2008 and 2018 were carefully reviewed. Consequently, this section presents and discusses the data analysed along the major sub-themes of the study.

Yearly Trend of Police Professional Misconduct in Nigeria between 2008 and 2018

Analysis of the yearly trend of police professional misconduct in Nigeria reported between 2008 and 2018 was conducted as a way of gauging the magnitude and direction of the problem.

Figure 1

Yearly Trend of Police Professional Misconduct in Nigeria (2008-2018)

Note. Created by the author.

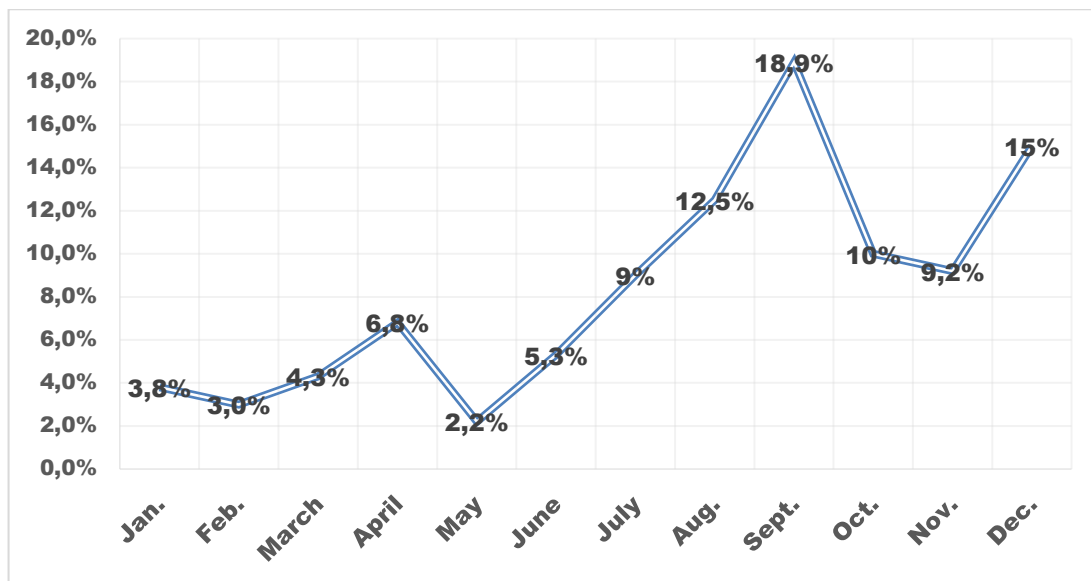
It is evident from figure 1 that different cases of police professional misconduct were annually recorded in Nigeria between 2008 and 2018 with varying frequency and intensity. The graph indicated that the highest percentage of incidents (32%) was recorded in 2017, followed by 2018 which accounted for 19.8%. Also, a considerable proportion of the cases (15.1%) happened in 2013. The breakdown for the remaining years considered were: 2016 (8.2%); 2010 (7.9%); 2009 (4%); 2012 (4%); 2015 (3%); 2008 (2%) and 2011 (2%). Furthermore, the high percentages of cases recorded in 2017 (32%) and 2018 (19.8%) could be explained as resulting from the operations and activities of officers serving in the Special Anti-Robbery Squad (SARS) that were widely accused of engaging in different forms of human rights violations bordering on extra-judicial killing, extortion, engaging in unlawful stop and search, conducting indiscriminate raiding and arresting of citizens amongst others in these periods (Olawoyin, 2018; Ogundipe, 2018; Onyekwena, 2018, Ojedokun, Ogunleye & Aderinto, 2021). Similarly, a substantial proportion (15.1%) of the incidents of police professional misconduct reported in 2013 could be attributed to the clashes that occurred in this period between the police and some members of some opposition political parties during the time of electioneering campaigns preceding the 2015 general elections (Adebowale, 2013; Onoyume, 2013). This finding is in line with the observation of Akinlabi (2017b) that policing operations in Nigeria have been frequently characterized with personnel misuse of power. Equally, SCT views situational constraints and opportunities as central in the decision and choices of criminals (Murray & Topalli 2014).

Analysis of the Reported Cases of Police Professional Misconduct in Nigeria by Month (2008-2018)

To further generate information on the patterns of police professional misconduct in Nigeria that were reported within the timeframe considered, the monthly distribution of the recorded cases was also analysed. Figure 2 contains the output of the analysis.

Figure 2

Monthly Distribution of the Reported Cases of Police Professional Misconduct in Nigeria (2008-2018)

Note. Created by the author.

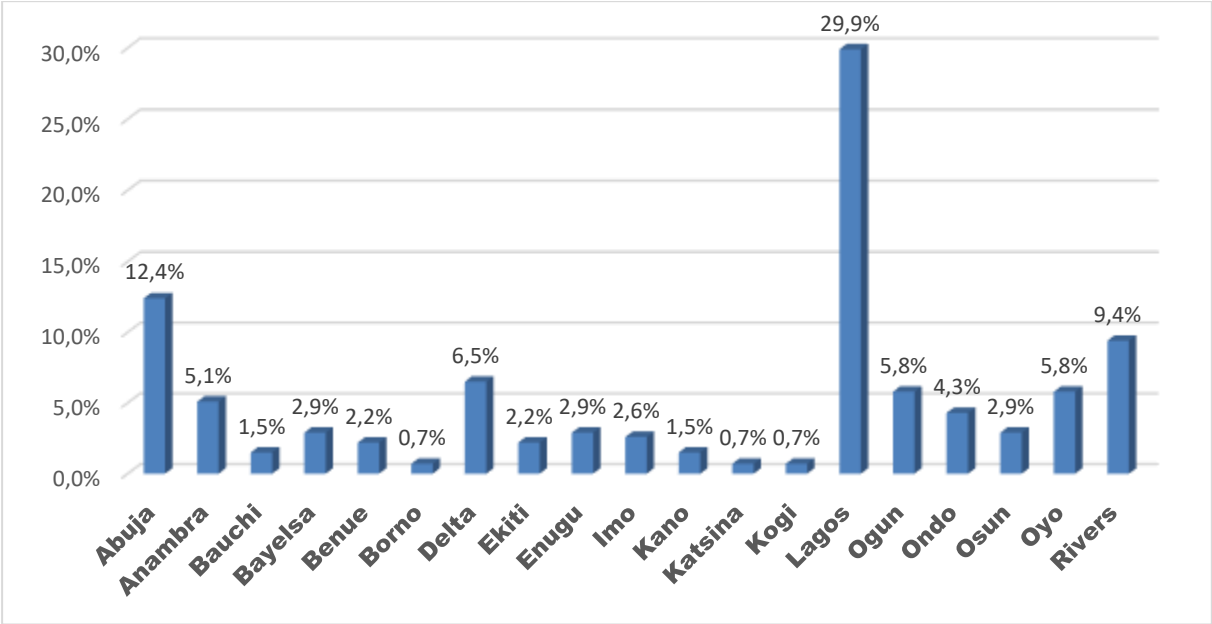
Findings revealed that most of the incidents of police professional misconduct (18.9%) which occurred within the period reviewed were recorded in September, followed by August which accounted for 12.5%. Also, 15% of the incidents took place in December. The months of November and July equally accounted for substantial proportions of the cases with 9.2% and 9% respectively. The distribution for the outstanding months were April (6.8%); June (5.3%); March (4.3%); January (3.8%); and February (3.0%). The month of May had the least share (2.2%) of the recorded incidents. It is clear from this result that the occurrence of police professional misconduct in Nigeria is not time-bound as it occurs all year round. Nonetheless, its frequency of occurrence gained more momentum towards the end of the year, from August to December. This observed pattern of occurrence can be attributed to the frenzy that normally characterised the Nigerian socio-economic space in the last few months of the year as people prepare for the Christmas season and the arrival of the New Year. Typically, in the last few months ending the year (August to December), many people in Nigeria usually engage in different licit and illicit activities in a bid to generate more income before the New Year. Also, many Nigerians usually embark on long-distance trips to reunite and celebrate the yuletide season with their loved ones. Therefore, the rise in the socio-economic activities often recorded in this period as compared to the previous months is likely to increase police-citizens' encounters. Consequently, suitable social contexts are presented in this situation for police officials to engage in more acts of professional misconduct. This finding supports the position of Moran (2005) that certain situations and contexts often orchestrate incidence of police corruption. Equally, it validates a key tenet of DAT which states that the learning of the drives, motives and techniques play crucial role in the occurrence of criminal behaviors.

Analysis of Reported Cases of Police Professional Misconduct in Nigeria by State (2008-2018)

The generated data were also analysed on the basis of all the States in Nigeria including the Federal Capital Territory (FCT) to determine the patterns of concentration and distribution of the incidents.

Figure 3

Occurrence of Police Professional Misconduct in Nigeria by State (2008-2018)

Note.Created by the author.

Analysis in figure 3 showed that 19 out of the 36 States and the Federal Capital Territory (Abuja) witnessed different cases of police professional misconduct between 2008 and 2018. A further breakdown of the patterns of occurrence indicated that the lion shares of the incidents (29.9%) was recorded in Lagos State, while the FCT Abuja also accounted for 12.4%. Equally, 9.4% of the incidents of police professional misconduct happened in Rivers State, while 6.5% of the cases were recorded in Delta State. Moreover, Ogun State and Oyo State individually accounted for 5.8%, while Anambra State witnessed 5.1% of the incidents. All the remaining States recorded less than 5% of cases bordering on police professional misconduct within the period under review. It can be gleaned from this result that though police professional misconduct is an issue that is generally widespread in Nigeria, its intensity and frequency often vary considerably across the geopolitical zones. This finding is also in line with one of the core arguments of DAT which states that the frequency, duration, priority, and intensity of crime vary significantly during individuals’ interactions. Specifically, the South-Western States of Ekiti, Ogun, Lagos, Ondo, and Osun were the most affected, followed by the States in the South-South zones (Bayelsa, Delta, and Rivers). The South-Eastern States of Anambra, Enugu, and Imo were also considerably affected. Apart from the FCT Abuja, incidence of police professional misconduct was generally low in Northern Nigeria between 2008 and 2018. This identified discrepancy in the pattern of occurrence may either be due to the fact that there is a variation in the willingness of the residents of these regions to tolerate police professional misconduct which ultimately had an implication for their dispositions towards seeking redress and the demand for police accountability. This position is in tandem with the observation of

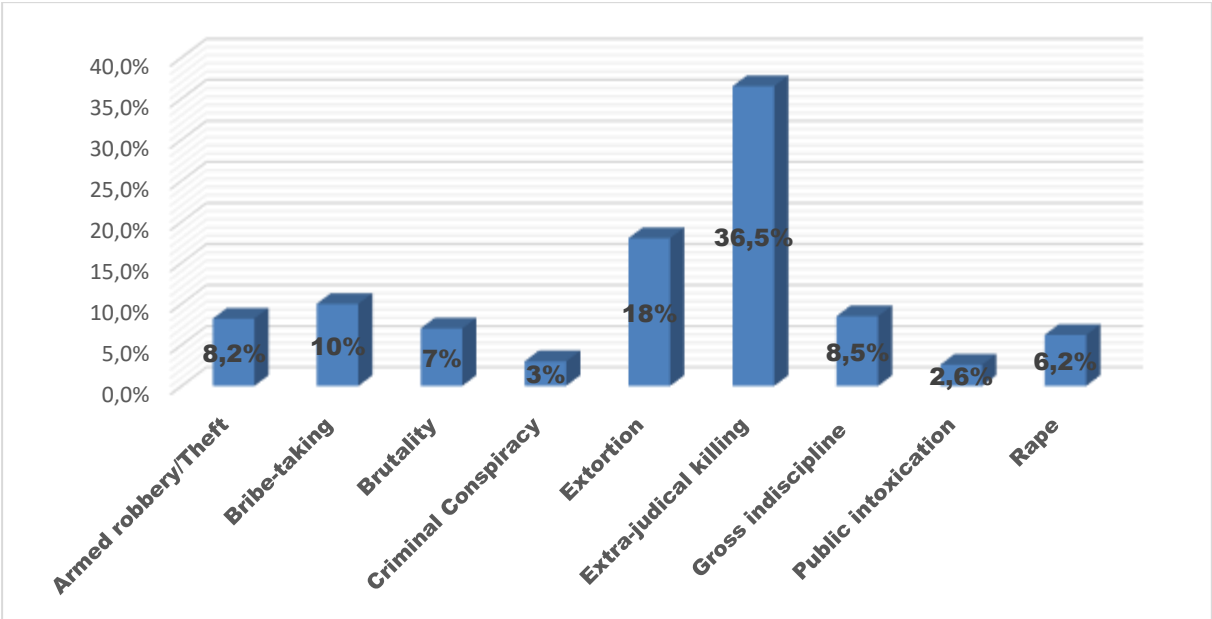
Lersch and Mieczkowski (2000) that police agencies that prioritize cordial police-public relations are likely to receive more complaints bordering on officers' unethical behaviors from members of the public.

Types of Police Professional Misconduct Recorded in Nigeria between 2008 and 2018

To ascertain the nature and gravity of unethical conducts involving police personnel, the analysis of the types of police professional misconduct in Nigeria that were reported between 2008 and 2018 was conducted. The analysis is presented in figure 4.

Figure 4

Types of Reported Cases of Police Professional Misconduct in Nigeria (2008 and 2018)

Note.Created by the author.

It is clear from figure 4 that extra-judicial killing was the police professional misconduct that was mostly recorded (36.5%) in Nigeria between 2008 and 2018. Equally, bribery/extortion also had a significant percentage (18%) followed by gross indiscipline (8.5%). The other forms of police professional misconduct recorded within the period reviewed were armed robbery/theft (8.2%); brutality (7%); rape (6.2%); criminal conspiracy (3%); and public intoxication (2.6%). It is clear from this finding that the professional misconduct which police officials in Nigeria committed within the period considered involved simple and serious offences that were financial and non-financial in nature. Also, most of these cases of professional misconduct involved the use of violence on victims. This finding supports the proposition of SCT that peoples' criminal propensity is often influenced by their perceived opportunities, risks and the expected benefits that are associated with their intended actions. Also, this result is in tandem with the observation of Stinson *et al.* (2016) that police misconduct are typically sex-driven crimes, economic crimes, and crimes bordering on excessive use of force. Equally, the fact that extra-judicial killing (36.5%) and bribery/extortion (18%) were more recorded within the timeline does not necessarily mean that they are more common than other forms of police professional misconduct. Rather, their high percentages could be due to the fact that they are the types that are more easily detected. For instance, extra-judicial killing by police officials is a gruesome act that is less likely to be tolerated and more likely to be reported than the others when detected. In June 2005, the Nigeria Police Force was enmeshed

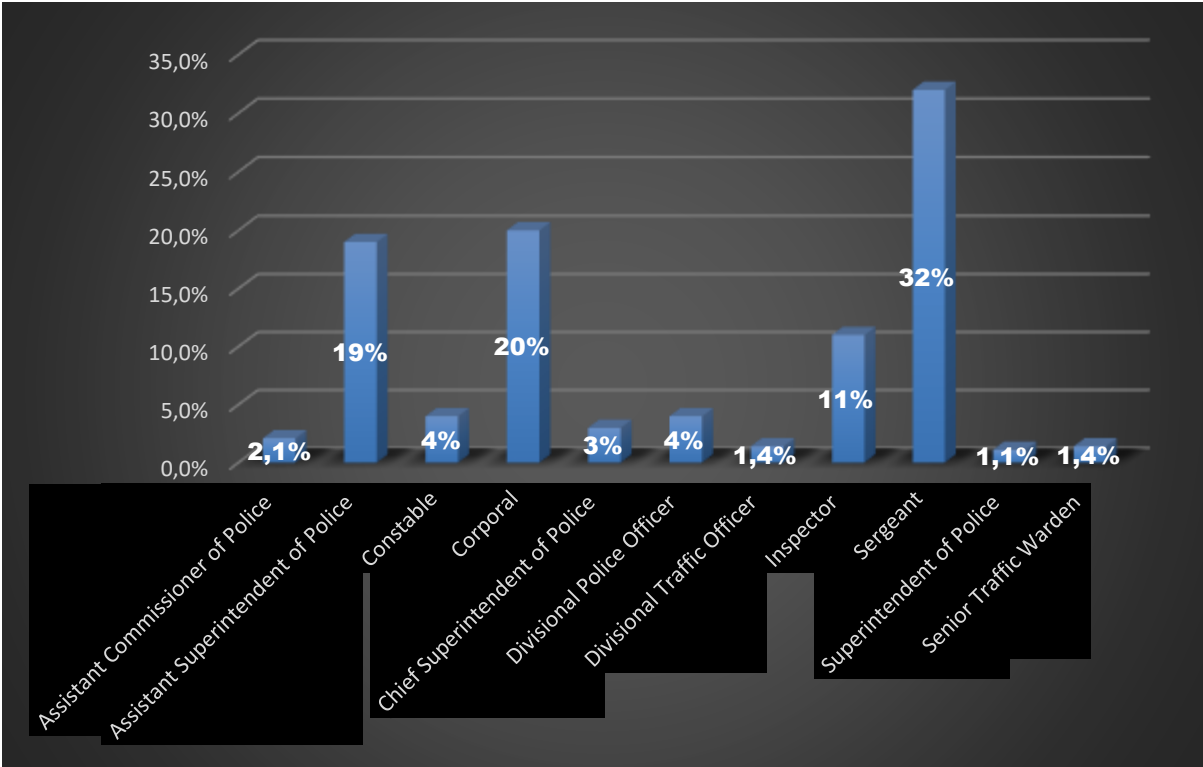
in a public scandal when six of its personnel were accused of extra-judicially executing six Igbo traders at the Apo Village in Abuja (Adesomoju, 2017, Network on Police Reform Network, 2010). Similarly, three policemen serving at the Ijanikin Division in Lagos State were dismissed from the Nigeria Police Force for robbing a businessman in December 2018 (The Punch, 2018). Furthermore, cases of bribery/extortion involving police personnel are more easily detected since they are openly and indiscreetly perpetrated on the major intercity and intracity highways in Nigeria (Ojedokun & Adeyaju, 2019; Marenin & Reisig, 1995).

Ranks of Police Officers Accused of Engaging in Professional Misconduct in Nigeria (2008 and 2018)

Analysis was conducted on the ranks of police officials accused of engaging in professional misconduct to determine the intensity and extent of the problem.

Figure 5

Rank of Police Officers Accused of Engaging in Professional Misconduct in Nigeria (2008 and 2018)

Note.Created by the author.

The output yielded by the analysis showed that professional misconduct is fairly common within the Nigeria Police Force as both low-ranking and high-ranking officials engaged in different unprofessional conducts. Police officers belonging to the rank of Sergeant perpetrated the highest share (32%) of the recorded professional misconduct between 2008 and 2018; and this was followed by officers who were in the category of Corporal that accounted for 20%. Furthermore, police personnel occupying the position of Assistant Superintendent of Police (ASP) committed 19% of the acts qualifying as professional misconduct followed by those in the grade of Inspector with 11%. The cadre of other officers accused of engaging in professional misconduct were Divisional Police Officer (4%); Commissioner of Police (3%); Assistant Commissioner of Police (2.1%); Divisional Traffic Officer (1.4%); Senior Traffic

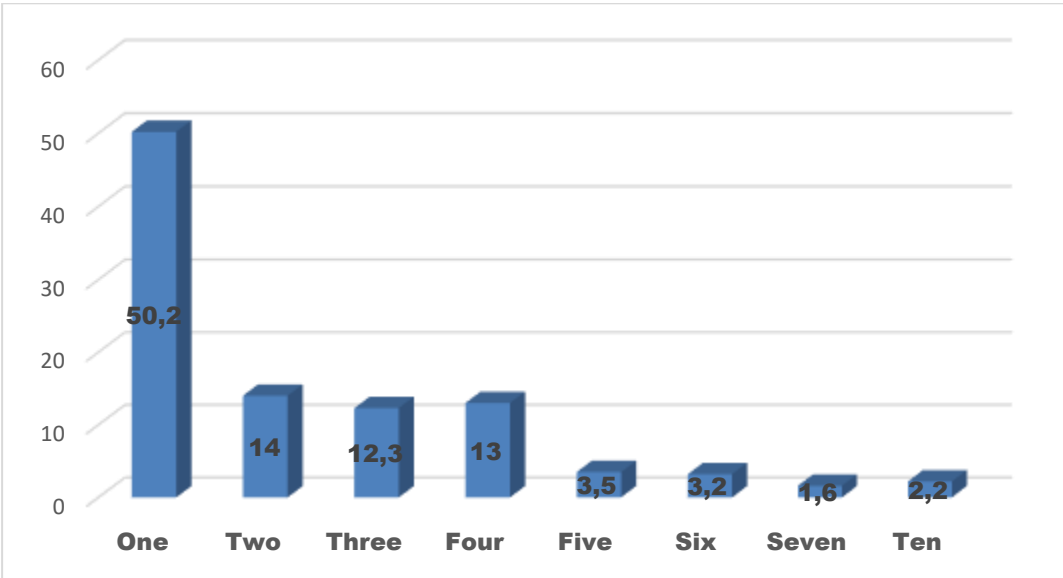
Warden (1.4%); and Superintendent of Police (1.1%). This finding clearly points out that acts constituting professional misconduct are common among personnel of the law enforcement agency and usually involves both high-ranking and low-ranking police officials. In 2005, a sitting Inspector General of Police was jailed for six months after being forced to resign and then prosecuted for engaging in embezzlement, bribe taking, and money laundering (Human Rights Watch, 2010). Also, in December 1986, a Police Chief Superintendent, George Iyamu was among a gang of notorious armed robbers that was arrested and publicly executed for terrorising Benin City and its environs (Marenin, 1987; Nigerian Monitor, 2015). The implication of this finding is that it may be difficult for the Nigeria Police Force to adequately instil professionalism and principle of ethical conduct among some of its personnel because low-ranking officers are likely to be imbibing the deviant values learnt from some of their superior officers. This result also validates the submission of DAT which opines that criminals learn their illegal behaviour in the course of communicating and interacting with people in their social environment. Moreover, it does not only buttress the submission of Punch (2009) that acts constituting police deviance is rampant throughout police departments, it equally corroborates the assertion of Mastrofski (2004) that police leaderships usually find it very difficult to correct and adequately address acts of misconduct among their officers.

Distribution of Police Officers Involved in Professional Misconduct in Nigeria by Number (2008-2018)

Information was sought on the number of police officers involved in each of the recorded cases between 2008 and 2018 as a way of gaining further insights into the patterns of occurrence of the problem.

Figure 6

Police Officers Involved in Professional Misconduct by Number (2008-2018)

Note.Created by the author.

The results of the analysis in figure 6 depicts that in cases where only one police officer engaged in professional misconduct constituted more than half (50.2%); and this was followed by the incidents where two officials (14%) committed the acts amounting to professional misconduct. Furthermore, 13% of the cases involved four personnel, while 12.3% consisted of three officials. The distribution of the remaining defaulting officers based on their numbers were five (3.5%); six (3.2); seven (1.6%) and ten (2.2%). The implication of this finding is that the smaller

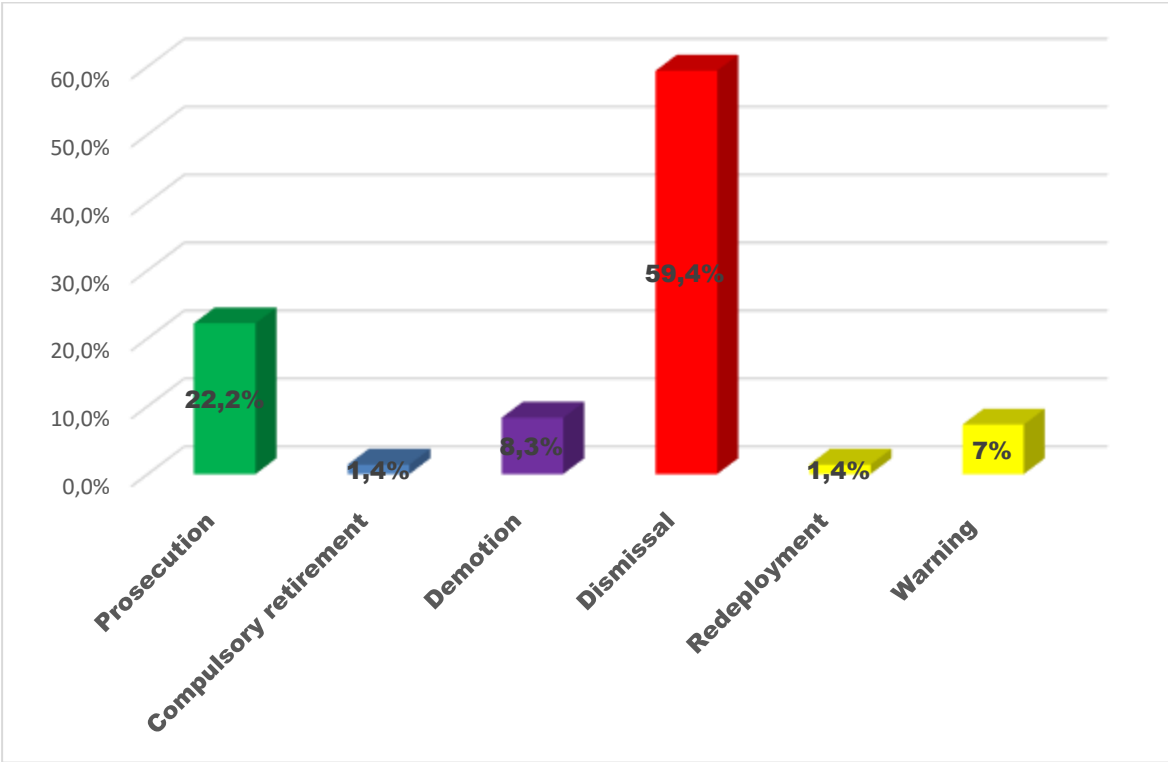
the number of personnel involved in an operation, the higher the tendency for engaging in acts constituting professional misconduct. Also, incidents of police professional misconduct involving more than five officers are more likely to involve a whole police station. Thus, professional misconduct involving police officials can either be perpetrated individually or as a group. Similarly, Mastrofski (2004) has observed that police crimes frequently do go unreported and are often less noticed by police leaderships. The implication of this finding is that police misconduct is a reflection of the rotten apple and the rotten system characterizing policing profession (Punch, 2003).

Punishments Meted-Out to Police Officers Involved in Professional Misconduct in Nigeria (2008-2018)

Punishment represents a technology of power that is usually deployed to ensure conformity and compliance from members of a group (Melossi & Pavarini, 1981; Obioha, 2002). Therefore, the types of punishment meted-out to erring officials was investigated as a way of generating information on how the Nigeria Police Force handles cases of police professional misconduct, and the willingness of the organization to sanction their unethical conducts.

Figure 7

Punishments Meted-Out to Police Officers Involved in Professional Misconduct (2008-2018)

Note.Created by the author.

It is clear from the distribution in figure 7 that the Nigeria Police Force employed six major forms of sanctions to discipline its personnel involved in professional misconduct. The breakdown of the analysis indicated that close to 60% of the officers involved were dismissed from the police service, while 22.2% were prosecuted. Apart from these, 8.3% of police officials found culpable of professional misconduct were demoted to lower ranks, while 7% were warned. Furthermore, the remainder of this group of officers were either compulsorily

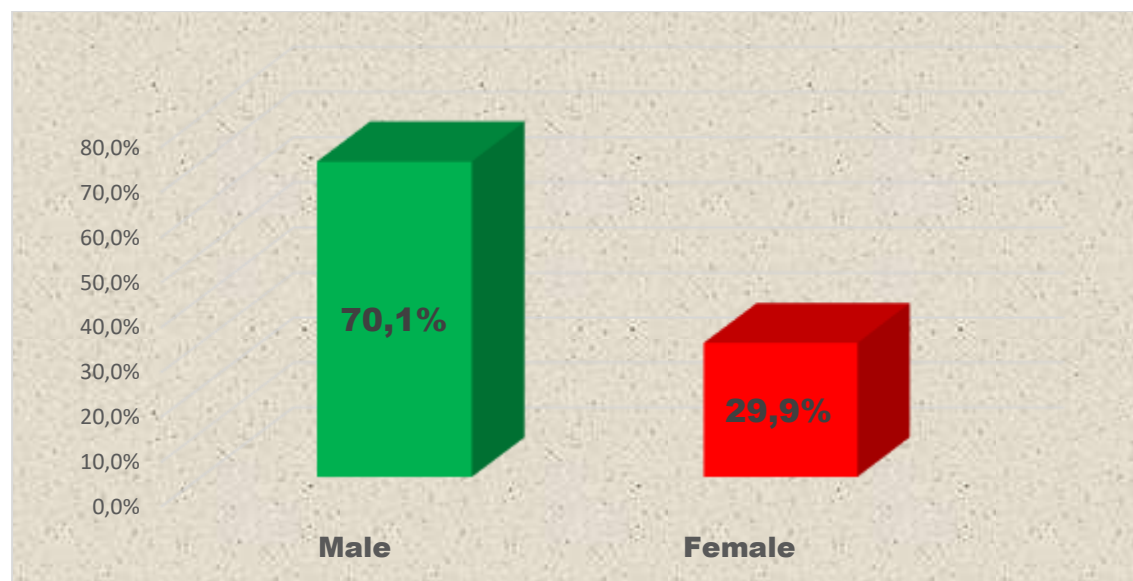
retired (1.4%) or redeployed (1.4%). It can be inferred from this result that the Nigeria Police Force is making effort to uphold the virtues of integrity and professionalism among its officers by putting in place different internal and external sanctions that are geared towards curbing professional misconduct. Although most of the punishments that were meted-out to erring police officials within the timeline considered were essentially internal in the form of dismissal, demotion, official reprimand, compulsory retirement, and redeployment, yet, a substantial proportion of the cases were externally handled through legal prosecution in the court of law. Generally, the nature and characteristics of a case determined the type of sanction that is attached to it. This observation agrees with the position of Ojedokun (2010) that police officials found guilty of engaging in professional misconduct are usually subjected to disciplinary actions that commensurate to the offences committed and on the basis of the rank to which they belonged. Furthermore, SCT opines that the modification of the spatial feature of a given environment is key to the reduction of a criminal activity.

Sex of Victims of Police Professional Misconduct in Nigeria (2008-2018)

Sex is among the most important determinants in the risk of exposure to criminal victimization (Siegel, 2012; Brown, Esbensen & Geis, 2010). Thus, it was considered germane to investigate the sex of victims of police professional misconduct in Nigeria in cases that were reported between 2008 and 2018.

Figure 8

Sex of Victims of Police Professional Misconduct in Nigeria (2008-2018)

Note.Created by the author.

It can be gleaned from the output of the analysis in figure 8 that more males (70.1%) were reported as victims of police professional misconduct than females (29.9%) in Nigeria between 2008 and 2018. The huge discrepancy that was recorded as regards the sex distribution of victims could either be due to the fact that males were more determined and willing to seek redress against police professional misconduct by bringing their victimization experience(s) to the attention of the police authority or the difference could have been influenced by the fact that police officers were more cautious and civil in their interactions with female citizens than males. DAT states that the processes of association and communication are key platforms through which people learn criminal behaviors. Lersch (1998) has equally argued that the fact

that the complaint processes and procedures for seeking redress against police misconduct are often complex can discourage victims from seeking redress.

Conclusion

This study focused on trends and patterns cases of police professional misconduct which occurred in Nigeria between 2008 and 2018. In all, 137 incidents including simple and serious offences that were financial and non-financial in nature were recorded within the period considered. Also, the act of professional misconduct involving police personnel were annually recorded with varying degree of intensity and frequency. The highest percentage (32%) was recorded in 2017. Both high-ranking and low-ranking police officials engaged in professional misconduct between 2008 and 2018.

Professional misconduct involving police officers has consistently put the Nigeria Police Force in a bad light and has negatively impacted its public image. Thus, to reverse this trend, the law enforcement agency needs to incorporate body-worn cameras into the professional kits of its officers. The adoption and utilisation of this technological apparatus is capable of engendering positive work ethics among police officials by ensuring that their operations and dealings with members of the public are in compliance with their organization's prescribed standard of code of conduct for personnel. This recommendation can go a long way in reducing incidents of bribery/public extortion, excessive use of force, acts of brutality, public intoxication, extrajudicial killings involving police officers. Similarly, the Nigeria Police Force and the Police Service Commission should encourage citizens and victims of police professional misconduct to seek redress by constantly engaging in public sensitization on the available official channels and procedural steps that can be taken to formally lodge complaints against perceived injustice and high-handedness suffered in the hands of law enforcement officers. This step can prove to be very useful in addressing professional misconduct involving police officials because citizens' intentional demand for police accountability is capable of discouraging police officers from engaging in them.

References

- Adebowale, S. (2013, November 16). Anambra poll: SSS blocks El-Rufai from leaving hotel, APC alleges bias. *Eagle Online*. Retrieved from <https://theeagleonline.com.ng/anambra-poll-sss-blocks-el-rufai-from-leaving-hotel-apc-alleges-bias/>
- Adejoro, L. (2023, April 22). Police dismiss 18 officers in three months. *Punch*.
- Adesomoju, A. (2017, March 9). Apo six: Court sentences two ex-policemen to death. *The Punch*. Retrieved from <https://punchng.com/breaking-court-sentences-two-police-officers-to-death-over-apo-six-killings/>
- Agbiboa, D. (2015). Policing is not work: It is stealing by force: Corrupt policing and related abuses in everyday Nigeria. *Africa Today*, 62(0), 94-126.
- Akinlabi, O. (2017a). Young people, procedural justice and police legitimacy in Nigeria. *Policing and Society*, 27(4): 419-438.
- Akinlabi, O. (2017b) Do the police really protect and serve the public? Police deviance and public cynicism towards the law in Nigeria. *Criminology & Criminal Justice*, 17(2), 158-174.
- Alemika, E. E. O. (2010). *History, context and crises of the police in Nigeria: Repositioning the Nigeria Police to meet the challenges of policing a democratic society in the twenty-first century and beyond*. Paper presented at the biennial retreat of the Nigeria Police Service Commission. Uyo, Akwa Ibom, Nigeria.
- Aremu, A., Francis, P., & Les, J. (2011) The moderating effect of emotional intelligence on the reduction of corruption in the Nigerian police. *Police Practice and Research: An International Journal*, 12(3), 195-208.
- Banjo, T. (2015, March 7). The true story of one of Nigeria's most notorious armed robbers, Lawrence Anini". *Nigerian Monitor*. Retrieved from: <http://www.nigerianmonitor.com/photos-the-true-story-of-one-of-nigerias-notorious-armed-robbers-lawrence-anini/>
- Bayley, D. (2002). Law enforcement and the rule of law: Is there a tradeoff? *Criminology & Public Policy*, 2(1), 133-154.
- Brown S., Finn-Aaage, E., & Gilbert, G. (2010). *Criminology: Explaining crime and its context*. New Jersey: Mathew Bender & Company, Inc.
- Chappell, A., & Piquero, A. (2004). Applying social learning theory to police misconduct. *Deviant Behavior*, 25(2), 89-108.
- Collins, A. (1998). *Shielded from justice: Police brutality and accountability in the United States*. New York: Human Rights Watch.
- Cornish, D. B., & Clarke, R. V. (1987). Understanding crime displacement: An application of rational choice theory. *Criminology*, 25(4), 933-948.
- Donner, C., & Jennings, W. (2014). Low self-control and police deviance: Applying Gottfredson and Hirschi's general theory to officer misconduct. *Police Quarterly*, 17(3), 203-225.

- Fishman, J. (1978). *Measuring police corruption*. New York: John Jay College of Criminal Justice, Criminal Justice Center.
- Her Majesty's Inspectorate of Constabulary (HMIC). (1999). *Police integrity: Securing and maintaining public confidence*. London: Home Office.
- Hills, A. (2008). The dialectic of police reform in Nigeria. *The Journal of Modern African Studies*, 46(2), 215-234.
- Human Rights Watch. (2010). *Everyone's in on the game*. Human Rights Watch.
- Igbinovia, P. (1985). Police misconduct in Nigeria. *Police Study: International Review of Police Development*, 8, 111-122.
- International Association of Chiefs of Police. (2011). *Addressing sexual offenses and misconduct by law enforcement: Executive guide*. Alexandria, VA: International Association of Chiefs of Police.
- Klockars, C., Kutnjak, S., & Haberfield, M. (2006). *Enhancing police integrity*. New York: Springer.
- Lynch, G. W., & Diamond, E. (1983). Police misconduct. In: S. H. Kadish (Ed.), *Encyclopaedia of crime and justice* (pp.1160-1166). New York, NY: The Free Press.
- MacPherson, C. (1999). *The Stephen Lawrence inquiry*. London: Stationery Office.
- . Marenin, O. (1987). The Anini saga: Armed robbery and the reproduction of ideology in Nigeria. *The Journal of Modern African Studies*, 25(2): 259-281.
- Marenin, O., & Reisig, M. (1995). A general theory of crime and patterns of crime in Nigeria: An exploration of methodological assumptions. *Journal of Criminal Justice* 23(6): 501-508.
- Mastrofski, S. (2004). Controlling street-level police discretion. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 593, 100–118.
- Melossi, D., & Pavarini, M. (1981). *The prison and the factory: Origins of the system*. Basingstoke: Macmillan.
- Moran, J. (2005). 'Blue walls', 'grey walls' and 'cleanups': Issues in the control of police corruption in England and Wales. *Crime Law and Social Change*, 43, 57-79.
- Michelle, L. (1998). Police misconduct and malpractice: A critical analysis of citizens' complaints. *Policing* 21, 80–94.
- Michelle, L., & Mieczkowski, T. (2000). An examination of the convergence and divergence of internal and external allegations of misconduct filed against police officers. *Policing* 23, 54–68.
- Moran, J. (2005). 'Blue walls', 'grey walls' and 'cleanups': Issues in the control of police corruption in England and Wales. *Crime Law and Social Change* 43, 57-79.
- Murray, A. J., and Topalli, V., 2014. Delinquency and drift theory. In M. Miller (Ed.), *The encyclopaedia of theoretical criminology* (pp. 244-267). Australia: John Wiley & Sons.
- Network on Police Reform (NOPRIN). (2010). *Criminal force: Torture, abuse, and extrajudicial killings by the Nigeria Police Force*. Open Society Justice Initiative.

- Obioha, E. (2002). Punishment in society. In U. C. Isiugo-Abanihe, A. N. Isamah, & J. O. Adesina (Eds.), *Currents and Perspectives in Sociology* (pp. 367-379). Lagos: Malthouse Press Limited.
- Ogundipe, S. (2018, June 10). #EndSARS: Nigerians resume campaign to shut down brutal police squad. *Premium Times*. Retrieved from https://www.google.com/amp/www.premiumtimesng.com/news/headlines/271802-endsars-nigerians-resume-campaign-to-shutdown-brutal-police-squad.html%3famp_markup=1
- Ojedokun, O. (2010). Effort-reward imbalance and attitude towards unethical work behavior among police personnel: Emotional intelligence as a moderator." *Ife Psychologia* 18(1), 137-155.
- Ojedokun, U. A., & Adeyanju, O. E. (2019). Sociocultural determinants of policewomen-taxi drivers' interactions on the major highways in Ibadan, Nigeria. *Women & Criminal Justice*, 29, 87-97.
- Ojedokun U. A., Ogunleye, Y. O., & Aderinto, A. A. (2021). Mass mobilization for police accountability: The case of #EndSARS protest. *Policing: A Journal of Policy and Practice* 15(3): 1894-1903.
- Ojedokun, U. A., & Badmus, T. M. (2022). Knowledge and willingness of University of Ibadan graduate students regarding seeking redress against police misconduct in Nigeria. *Afrika Focus* 35(1), 66-89.
- Olawoyin, O. (2018, April 10). Bribe-seeking SARS officers force Nigerian writer to hide in bank toilet. *Premium Times*, April 10. Retrieved from: https://www.google.com/amp/s/www.premiumtimesng.com/news/headlines/264515-bribe-seeking-sars-officers-force-nigeria-writer-to-hide-in-bank-toilet.html%3famp_markup=1
- Oluwaniyi, O. (2011). Police and the institution of corruption in Nigeria. *Policing & Society*, 21(1), 67-83.
- Onyekwena, C. (2018, July 14). Police brutality: Will more artistes take a stand with Ruggedman and Vector? *The Guardian*. Retrieved from: <https://www.google.com/amp/s/guardian.ng/life/music/police-brutality--will-more-artistes-take-a-stand-with-ruggedman-and-vector/amp>
- Onyeozili, E. (2005). Obstacles to effective policing in Nigeria. *African Journal of Criminology and Justice Studies*, 1(1), 32-54.
- Onyume. J. (2013, June 16) Alleged police harassment of supporters worries Amaechi. *Vanguard*. Retrieved from: <https://www.vanguardngr.com/2013/06/alleged-police-harassment-of-supporters-worries-amaechi/>
- Pino, N., & Johnson, M. (2011). Police deviance and community relations in Trinidad and Tobago. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 34(3), 454-478.
- Porter, L., & Warrender, C. (2009). A multivariate model of police deviance: Examining the nature of corruption, crime and misconduct. *Policing and Society* 19(1): 79-99.

- Prenzler, T., & Lewis, C. (2005). Performance indicators for police oversight. *Australian Journal of Public Administration*, 64(2), 77-83.
- Punch, M. (2003). Rotten orchards: 'pestilence', police misconduct and system failure. *Policing and Society*, 13(2), 171–196.
- Punch, M. (2009). *Police corruption: Preventing misconduct and maintaining integrity*. Boca Raton, FL: CRC Press, Taylor & Francis Group.
- Reiss, A. (1971). *The police and the public*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Rowe, M. (2009). Notes on a scandal: The official enquiry into deviance and corruption in New Zealand police. *The Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 42(1), 123-138.
- Sahara Reporters. (2022, October 4). Nigeria Police Service Commission sacks 7 policemen, demotes 10 over gross misconduct. *Sahara Reporters*,
- Siegel, L. (2012). *Criminology: theories, patterns and typologies*. Wadsworth Cengage Learning.
- Skolnick, J., & Fyfe, J. (1993). *Above the law: Police and the excessive use of force*. New York, NY: Free Press.
- Son, S., & Rome, D. (2004). The prevalence and visibility of police misconduct: A survey of citizens and police officers. *Justice Quarterly* 7(2), 179–204.
- Stinson, M., Liederbach, J., Lab, S. P., & Brewer, S. (2016). *Police integrity lost: A study of Law Enforcement Officers Arrested*. US Department of Justice.
- Tamuno, T. (1970). *The police in modern Nigeria, 1861-1965*. Ibadan: Ibadan University Press.
- The Cable (2019, April 9). Nine senior police officers sacked over 'misconduct'. *The Cable*,
- The Punch. (2018, December 30). Three Lagos policemen dismissed for robbing businessman. *The Punch*. Retrieved from: <https://punchng.com/three-policemen-dismissed-for-robbing-businessman/>
- Udosen, A. M., Etiuma, A. U., Ugare, G. A., & Bassey, O. O. (2006). Gunshot injuries in Calabar, Nigeria: An indication of increasing societal violence and police brutality. *African Health Sciences*, 6(3), 170-172.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2006). The integrity and accountability of the police: Criminal justice assessment toolkit. *United Nations Office of Drugs and Crime (UNODC)*, Vienna International Center, Vienna, Austria.
- Vold, G., & Bernard, T. (1986). *Theoretical criminology*. New York: Oxford University Press.
- Williams F and McShane M (1999) *Criminological theory*. New Jersey: Prentice Hall.
- Yeadon, K. (2006). Catching up on corruption in New South Wales. *Proceedings of the 2nd national conference of parliamentary oversight committee of anti-corruption/crimebodies*, 22-23 February, 2006. Sydney: Parliament of New South Wales 13-28.

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

Conflict of interests/ Çıkar Çatışması

The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The authors declared that this study has received no financial support.

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Author Contributions/ Yazar Katkıları

The draft process of the manuscript/ Taslağın Hazırlanma Süreci U.A:O./C.E.D./I.G.U.. Data Collection/ Veri Toplama U.A:O./C.E.D./I.G.U..Writing The Manuscript/ Makalenin Yazılması U.A:O./C.E.D./I.G.U.Submit, Revision and Resubmit Process /Başvuru, Düzeltme ve Yeniden Başvuru Süreci U.A:O./C.E.D./I.G.U.

JATSS, 2023 ; 5(2), 217-233

First Submission:04.01.2023

Revised Submission After Review:26.06.2023

Accepted For Publication: 29.06.2023

Available Online Since:30.06.2023

Research Article

**Social and Economic Determinants of Business Risk-Taking Propensity Among
Entrepreneurs of Small and Medium Scale Enterprises in Akoko Region, Ondo State,
Nigeria**

Samuel Ayodeji Omolawal^a

Abstract

This study investigated social and economic determinants of business risk-taking propensity among Entrepreneurs of Small and Medium scale Enterprises (SMEs) in Akoko Region, Ondo State. It utilised descriptive research design. Study population comprised SMEs entrepreneurs in the four local governments making up the study location. Collection of primary data was done using Questionnaire administered on randomly selected 241 respondents and 8 in-depth interviews. Quantitative data were analysed with descriptive statistics involving T-test of independent measures while qualitative data were content analysed. Younger entrepreneurs expressed higher levels of risk-taking propensity than their older counterparts [$t(241) = 4.47$; $p < .05$]; Male entrepreneurs expressed higher degree of risk-taking propensity than their female counterparts [$t(241) = 1.577$; $p < .05$]; highly experienced entrepreneurs expressed lower level of risk-taking propensity than their less experienced counterparts [$t(241) = 3.02$; $p < .05$]. However, there was no significant influence of education [$t(241) = 1.099$; $p < .05$]; and religious leaning [$t(241) = 1.062$; $p < .05$] on risk-taking propensity among entrepreneurs. Also, financial capital [$\beta = .091$, $t = 1.385$], stability of electricity [$\beta = .020$, $t = .329$], business location [$\beta = .191$, $t = 2.418$], customer base [$\beta = .041$; $t = .642$], and market competition [$\beta = -.146$], were low predictors of risk-taking propensity. SMEs entrepreneurs are enjoined to master their entrepreneurial domain, the knowledge of which will enhance their risk-taking propensity.

Keywords: entrepreneurs, risk-taking propensity, small and medium scale enterprises, Akoko Region

JEL Codes: D81, D91, L26

^a PhD., University of Ibadan, Faculty of the Social Sciences, Department of Sociology, Ibadan/Nigeria, shomolawal@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8023-5306> (Corresponding Author)

JATSS, 2023; 5(2),217-233

İlk Başyuru: 04.01.2023

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı: 26.06.2023

Yayın İçin Kabul Tarihi: 29.06.2023

Online Yayın Tarihi: 30.06.2023

Araştırma Makalesi

**Akoko Bölgesi, Ondo Eyaleti, Nijerya'daki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin
Girişimcileri Arasında Ticari Risk Alma Eğiliminin Sosyal ve Ekonomik Belirleyicileri**

Samuel Ayodeji Omolawal^a

Öz

Bu çalışma, Ondo Eyaleti, Akoko Bölgesi'ndeki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'ler) Girişimcileri arasında iş riski alma eğiliminin sosyal belirleyicilerini araştırdı. Betimsel araştırma tasarımı kullanılmıştır. Çalışma popülasyonu, çalışma yerini oluşturan dört yerel yönetimdeki KOBİ girişimcilerinden oluşmaktadır. Birincil verilerin toplanması, rastgele seçilen 241 katılımcıya uygulanan Anket ve 8 derinlemesine görüşme kullanılarak yapıldı. Nicel veriler, bağımsız ölçümlerin t-testini içeren betimsel istatistiklerle, nitel veriler ise içerik analiziyle analiz edilmiştir. Daha genç girişimciler, daha yaşlı meslektaşlarına göre daha yüksek düzeyde risk alma eğilimi ifade ettiler [t (241) =4.47; p<.05]; Erkek girişimciler, kadın meslektaşlarına göre daha yüksek derecede risk alma eğilimi ifade ettiler [t (241) =1.577; p<.05]; oldukça deneyimli girişimciler, daha az deneyimli meslektaşlarına göre daha düşük düzeyde risk alma eğilimi ifade ettiler [t (241) =3.02; p<.05]. Ancak, eğitimin anlamlı bir etkisi yoktu [t (241) =1.099; p<.05]; ve dini eğilim [t (241) =1.062; p<.05] girişimciler arasında risk alma eğilimi üzerine. Ayrıca finansal sermaye [$\beta = .091$, t=1.385], elektrik istikrarı [$\beta = .020$, t=.329], iş yeri [$\beta = .191$, t=2.418], müşteri tabanı [$\beta = .041$]; t=.642] ve piyasa rekabeti [$\beta = -.146$], risk alma eğiliminin önemli yordayıcılarıydı. KOBİ'lerin girişimcilerine, bilgisi risk alma eğilimlerini artıracak olan girişimcilik alanlarında uzmanlaşmaları emredilir.

Anahtar Kelimeler: girişimciler, risk alma eğilimi, küçük ve orta ölçekli girişimler, Akoko Bölgesi

JEL Kodlar:D81, D91, L26

^a PhD., University of Ibadan, Faculty of the Social Sciences, Department of Sociology, Ibadan/Nigeria, shomolawal@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8023-5306> (Sorumlu Yazar)

Introduction

The significance of Small and Medium Scale Enterprises (SMEs) in any economy cannot be over-emphasised, and they have variously been described as the ‘engine growth’ of the economy. This assertion arises from the fact that most nations of the world who have paid attention to the SMEs sub-sector and ensured its vibrancy have been able to significantly reduce poverty and unemployment, and consequently improved the standard of living, reduced rate of crime, increase in per capita income as well as accelerated growth in their Gross Domestic Product (GDP) among other effects. Historically, SMEs have enhanced job creation. Also, in addition to provision of job opportunities, SMEs have also assisted in curtailing migration from rural to urban locations and local resource utilisation. In the process of producing intermediary products used by large scale companies, SMEs contribute to the strengthening of linkages and integration in industrial sector (Onyeonoru, Okunola & Omolawal, 2019, Abodunde, 2020). There is a general agreement that if all relevant stakeholders show serious commitment to SME sub-sector, national economies will undoubtedly witness sound transformation and prosperity. This therefore suggests that an effective and vibrant SME sub-sector has the capability to generate multi-faceted benefits for all actors including the stakeholders, employers, employees, customers, and nations as a whole.

Despite their characteristics and the attendant challenges, literature has shown that SMEs, globally regarded as the engine room and centre of attraction for any nation’s economic development, growth and prosperity have not performed well in many African countries, and in Nigeria in particular (Fatai, 2018). The reasons for the poor performance have been explained from different perspectives, depending on each analysts. Factors responsible for the poor performance can be categorised into financial, infrastructural, forces of the market, economic policies, employee-centred and so on.

Apart from the various factors that have been identified as affecting the viability and sustainability of SMEs, scholars have also argued that the success or failure of SMEs depends, to a great extent, on the entrepreneurship of the business owners in terms of knowledge, skill, attitude and disposition, general competence, business acumen, foresight, willingness and ability to take business risks (Adeniyi, 2019). The role and importance of entrepreneurship as a vital factor in the success and sustenance of SMEs and for general economic development are beginning to receive greater and greater attention, and more widely acknowledged. According to Audretsch, Carree, Van Stel & Thurik, (2002). entrepreneurship is a significant source of innovation, creation of job and growth, and that it is not easy to capture the concept of entrepreneurship because there is no definition that is generally accepted, but because it is, most times, associated with the idea of innovation and creation of something new, it is often treated as being equivalent to new business creation, and consequently, business ownership. Not only are SMEs entrepreneurs facing increasing and dynamic competitive pressures and changing and expanding consumer needs, but they are also introducing different economic activities to satisfy consumers.

To further promote interests, education and competences in management of SMEs, in Nigeria, the federal government has mandated all tertiary institutions to introduce entrepreneurship or entrepreneurial studies in their curricula. Many institutions have gone a step further to introduce Centres for Entrepreneurial studies in their institutions where entrepreneurial education is provided for their students. The philosophy behind this is to equip students with entrepreneurial education which will ultimately ignite their interests and enhance their desire to go into SMEs after graduation and to reduce the search for employments in the formal sector which are not forth coming. Various loan facilities and empowerment

programmes have further been introduced by the governments at various levels to provide take-off grants for interested individuals and to expand existing businesses. (Adeniyi, 2019). However, despite the available facilities, there is the question relating to the extent at which individuals are capable or willing to take risks to dabble into business ventures or expand existing ones in an unstable economic environment. Available statistics in Nigeria has shown that not many SMEs have succeeded in graduating into large firms despite the increasing number of SMEs and entrepreneurial education. This phenomenon is probably due to the low level and interests among entrepreneurs to take risks to embark on new SMEs, diversify and/or expand their businesses due to uncertainties and challenges associated with larger firms.

Taking business risks is an essential part of entrepreneurship. Business venture operators must know when to take a particular action such as seeking loans, expanding, diversifying and how to judge the possible accruable benefits of taking risks. Entrepreneurs also need to have a risk-taking sense and ability, because lack of these is capable of killing a business. But at the same time, they need to balance the impulse; because poor or inadequate risk-taking can threaten businesses, their owner's credits, and finances and possibly the personal lives of such owners. Willingness to take risks has several advantages including gaining a competitive edge over others, moving a business forward, securing the reputation of having good business acumen among others. Entrepreneurs with knowledgeable risk-taking spirit will likely see opportunities and potentialities which others don't see and may be able to identify trends far ahead before the market becomes saturated. On the other hand, reckless, impulsive and careless business risk takers may lose their investment and the trust of their workers and customers. They may also over-estimate their businesses' potential for profitability, thereby resulting in failure and losses.

Risk-taking propensity is a major determinant and ingredient of entrepreneurial activities and has implications for the success of such activities. According to Begley (2005) propensity to take risks is the willingness to take moderate risks. It can be effectively conceptualised as an individual's orientation and ability to take chances in any decision-making scenario. The assumption in this analysis is that individuals have different risk-taking propensities; while some may be high risk takers, some may be low risk takers. Furthermore, risk-taking propensity differs from one business venture to another business venture, and from individuals to individuals; although it is obvious that without it, entrepreneurship may not likely be as dynamic, interesting and challenging as it is today. In general, propensity to take risks has implications for the profitability, growth, and survival of SMEs. Undoubtedly, behaviours of entrepreneurs against risks are influenced by many demographic factors including income group, ages, sex, profession, experience and other socio-economic factors such as capital, market competition, business location, electricity supply among others which may differ from society to society (Sproten, et.al, 2010; Linan, et al, 2011; Aladejebi, 2018). These factors provide unpredictability and dynamics that influence the outcome of business decision makings.

Most studies on SMEs have focused on infrastructural, financial, and economic factors affecting SMEs in Nigeria with little or no attention paid to factors surrounding the entrepreneurs themselves as human beings in terms of their competences, skills, and knowledge. Worse still, the psychological dispositions of entrepreneurs in terms of their attitude to, ability and willingness to take risks to start up a business or to expand existing ones or diversify, have received little or no attention. Also, most studies relating to the competence and attitude of entrepreneurs have been conducted in big cities like Ibadan, Lagos, Port-Harcourt, while less urban areas like Akoko region seem to have been neglected. It is against this backdrop that this study was designed to investigate the Social and Economic determinants of

administration of questionnaire while 8 entrepreneurs (2 from each local government area) were involved in the qualitative aspect, using in-depth interviews (IDI). The study sample was selected from the lists of registered SMEs obtained from each of the four local government areas covered. The SMEs were listed and serially numbered. For the first stage, using simple balloting system, odd number was picked. For the second stage, balloting system was used to select all SMEs whose serial numbers were odd. Hence, the final sample size was drawn from each local government area. A total of 252 copies of the study questionnaire was retrieved, out of which 241 that were duly completed, were analysed for the study. A pre-test was conducted in a nearby local government area which has similar socio-cultural practices with the selected four local governments areas, and findings from the pre-test were used to validate the final instruments used for the study. The Statistical Package of Social Sciences (SPSS) was the tool adopted to analyse the primary data collected with the aid of a structured questionnaire using table, frequency, percentage while T-test of independent measures was carried out to analyse differences in socio-economic variables in relation to risk taking propensity; qualitative data were content analysed. Ethics Committee approval was not obtained because the study was conducted before 2020, however every effort was made to respect ethical issues and standards needed to protect the safety of the study respondents and the information they provided.

Results and Discussions

Brief Social and demographic characteristics of Respondents

On the age of the respondents, majority (38.9%) were between the age ranges of 20-30 years followed by 25.9% who were within 30-40 years. This is an indication of the fact majority of the respondents were within the active working population and it could also be an indication of positive results on the empowerment programmes targeted to promote entrepreneurship among youths, especially school leavers, rather than waiting so long for formal employments which are not forthcoming in the labour market. A total of 79.4% of the respondents were male compared to the female counterparts. On marital status, 53.1% representing the majority were married, while 46.1% were within 1-5 years of entrepreneurship. This aligns with the age distribution of the respondents. A look at the educational status of the respondents revealed that 55.5% had formal education of ordinary national diploma and above, suggesting that they were very literate, and this is capable of promoting their business engagements. On religious leaning, majority of the respondents (56%) practised Christianity while 44% practised Islam.

Demographic Determinants of Business Risk-Taking

This study focussed on five major socio-demographic characteristics namely age, sex, educational qualifications, religious leaning and entrepreneurship experience of the respondents. These factors were identified from literature as indicated in the introduction of this paper. The results are presented thus:

Age

The age of respondents was dichotomised into two groups namely older entrepreneurs (above 40 years) and younger entrepreneurs (40 years and below). T-test of independent measures was used to compare the risk-taking propensity between both groups. Results from the findings are shown in the table below:

Table 1*Influence of age on propensity to take business risks*

Variable	Age	N	Mean	Std Deviation	Df	T	P
Risk Taking Propensity	Older	93	32.1862	3.39771	241	4.47	.032
	Younger	150	35.5231	3.44113			

Source. Field Survey

The table above shows that there was a significant influence of age on risk-taking propensity among entrepreneurs [$t(241) = 4.47; p < .05$]. From the table, older entrepreneurs expressed lower level of risk-taking propensity with a mean of 32.18 than their younger counterparts with a mean of 35.52. Thus, younger entrepreneurs may be higher risk takers than their older colleagues. The plausibility of this result may lie in the fact that older entrepreneurs may have more business experiences of setbacks or failure resulting from high risk-taking than the younger ones who may have less experience in that regard.

Sociological and anthropological scholars have theorised about how variables of life cycle, such as age, reproductive potentials etc, affect risky choices. Generally, these theoretical views argue that ability to take risks is associated with the reproductive capacity, which more often, is less intense for older men than women or younger adults, thus suggesting therefore that aging should be closely related to reduced risk taking. Reduction in some age related basic cognitive abilities (e.g., working memory) is capable of leading to some changes in the risky choices on strategy choice and applications) in diverse ways. From the main findings of this study, it could be concluded that relative risk taking is higher in younger people and may likely decrease as people grow in age, other variables being constant (Kermit (2008; Spröten, 2010).

Sex

The study also evaluated the propensity of male and female entrepreneurs to take business risks, using T-test of independent measures to compare the risk-taking propensity between both groups. Results are found in the table below:

Table 2*Influence of sex on propensity to take business risks*

Variable	Sex	N	Mean	Std Deviation	Df	T	P
Risk Taking Propensity	Male	193	38.0756	3.87339	241	1.577	.000
	Female	50	31.6529	3.91828			

Source. Field Survey

Table 2 above shows that there was a significant influence of sex on risk-taking propensity among entrepreneurs [$t(241) = 1.577; p < .05$]. This means that male entrepreneurs expressed higher levels of risk-taking propensity with a mean of 38.07 than their female

counterparts with a mean of 31.65. The results imply that male entrepreneurs are higher risk takers than female entrepreneurs. It is worthy of note that some researchers have found women having a lower degree of confidence in their natural ability to make business decisions and in outcomes of their financial decision making. In support, findings from the studies conducted by Wagner, (2007) and Gupta et al., (2009) indicate that females have lower risk-taking proclivity and preferences and a higher level of anxiety in financial decision making than their male counterparts and consequently, stronger intention consulting financial advisors. Other scholars have argued that differences in gender behaviour and attitudes towards risk vary according to behavioural contexts such as choice of leisure, financial decisions among others. However, findings from the present study are in contrast with the studies of other scholars who revealed that there is no significant difference between female and male decision-making abilities and leadership abilities (Yordanova, 2010). In summary, it should be noted that differences in gender risk behaviour and decisions are context depended and domain specific, and this may account for the contradictory results in the findings of various studies. It may therefore be safe to conclude that women show lower preference for risk than men especially in decisions on business outfits.

Educational Qualifications

The educational qualification of respondents was grouped into highly educated entrepreneurs (with tertiary education) and less educated entrepreneurs (without tertiary education). T-test of independent measures was used to compare the risk-taking propensity between the two groups. The table below shows the results:

Table 3

Influence of educational qualification on risk-taking propensity

Variable	Education	N	Mean	Std Deviation	Df	T	P
Risk Taking Propensity	High	135	34.9829	3.97442	241	1.099	.079
	Low	108	35.1943	3.93771			

Source.Field Survey

The table shows that there was no significant influence of education on risk-taking propensity among entrepreneurs [t (241) =1.099; p<.05], suggesting that both highly educated, and less educated entrepreneurs do not differ significantly in terms of their level of risk-taking propensity. This implies that level of education of entrepreneurs is not a significant determinant of entrepreneurs' propensity to take risks. The plausibility of this result may lie in the fact that while the process of risk-taking may be influenced by one's level of education, the decision to take a business is not dependent on one's level of education. Traditionally, higher education plays an important role in the determination of an individual's career patterns and ladder in the formal sector, and to a particular professional orientation. In other studies, Linan, Juan & Jose (2011) found similar results in their research on the effects of education on business ownership and risk taking; They used a nation-wide longitudinal sample of women to examine the contexts of job entering, staying and re-entering by level of educational attainment, and they established that the level of education has positive effect on the possibility of survival after entering into self-employment as well as the ability to take business risks does not increase with rising levels of educational achievements. The authors however cautioned that less educated business

owners have a higher possibility of facing financial or human capital constraints capable of limiting their business goals attainment Aladejebi (2018)

Furthermore, it has been generally argued by scholars that in small and medium business enterprises, the entrepreneurs play the three roles of being the founder of the business, the owner as well as the manager. Consequently, the skills, knowledge and education of these individuals are central and vital to the profitability and survival of their businesses. In the contemporary society, new business ventures are no more the options for the lower educational and social achievers but are an importance career option and pathways for the literate groups of society. Based on improved educational opportunities across the globe, future SMEs operators may likely be younger in age, but with stronger educational qualifications and lower working experience.

Religious orientation

Table 4

Influence of Religious orientation on propensity to take risks

Variable	Religion	N	Mean	Std Deviation	Df	T	P
Risk-Taking Propensity	Christianity	137	35.8467	3.96253	241	1.062	.074
	Islam	106	36.0720	3.89964			

Source. Field Survey

Table 4 above shows that there was no significant influence of religious leaning on risk-taking propensity among entrepreneurs [$t(241) = 1.062$; $p < .05$] in the study location. This suggests that both Christian and Muslim entrepreneurs do not differ significantly in terms of their level of risk-taking propensity, meaning that the religious orientation of entrepreneurs is not related to whether they will or are able to take risks concerning the issue of entrepreneurship. This finding is however a follow up from previous findings which show that religiosity is a determinant of job performance among employees in the informal sector suggesting that the more religious a worker is, the better his performance at work. This is because religious contents underscore behaviours that are appreciated at work which is referred to as organisation citizenship behaviour (Othman & Harriri, 2012; Omolawal & Akinwunmi, 2020).

Entrepreneurship Experience

The entrepreneurship experience of respondents was divided into two groups comprising of highly experienced entrepreneurs (5 years and above) and less experienced entrepreneurs (5 years and below). T-test of independent measures was used to compare the risk-taking propensity between both groups. Results are presented thus:

Table 5*Influence of entrepreneurship experience on ability to take business risks*

Variable	Age	N	Mean	Std Deviation	Df	T	P
Risk Taking Propensity	High	105	34.7209	3.87339	241	3.02	.001
	Low	138	37.8264	3.91828			

Source.Field Survey

The table shows that there was a significant influence of entrepreneurship experience on risk-taking propensity among entrepreneurs [t (241) =3.02; p<.05]. This therefore indicates that highly experienced entrepreneurs expressed lower level of risk-taking propensity with a mean of 34.72 than their less experienced entrepreneurs with a mean of 37.82. This implies that more entrepreneurship experience led to less involvement in risk business ventures and vice versa. As earlier reiterated, experienced entrepreneurs may have more experience of business setbacks resulting from higher risk-taking than their less experienced counterparts who may have had less experience in that regard. Moreover, entrepreneurs who have been in business for a longer time may have attained a reasonable level of success and financial stability which reduces desperations and less involvement in risky ventures.

Experience could have positive as well as negative influence on business entrepreneurs. This is because work experience is capable of helping the managers/owners avoid potential problems or to more easily solve or resolve problems encountered. Experience can also enhance the degree of business owners' creative ability and adaptability by luring them to adopt solutions that have been previously tried and tested (Burger, O'Neill & Mahadea 2005). It could therefore be concluded that work experience is very vital to SMEs and will enhance not just their profitability and growth, but as well as their survival in the economy

Socio-Economic Determinants of Business Risk-Taking

The selected socio-economic determinants used in this section were identified from literature as indicated in the introductory section for his paper. The influence of socio-economic factors on risk-taking propensity among the study respondents was analysed using multiple regression analysis, and the results are hereby presented:

Table 6*Contribution of socio-economic factors to risk-taking propensity*

Predictor	(β)	t-value	Sig	R	R ²	F	P
Financial Capital	.091	1.385	<.05				
Access to loans	.044	.669	>.05				
Electricity Stability	.020	.329	<.05				
Alternative Income Source	.018	.303	>.05				
Business Location	.191	2.418	<.05				
Market Trends	.892	1.121	>.05	0.086	0.027	.518	<.05
Risk Reward Ratio	.016	.206	>.05				
Customer Base	.041	.642	<.05				
Market Competition	-.009	-.146	<.05				
Political Climate	.060	.932	>.05				

Source. Field Survey

Results from the regression analysis show that, with the calculated value, [$F=.518$, $R^2 = .027$, $P<.05$], most of the selected socio-economic factors had a weak joint contribution on risk-taking propensity. The table further shows that out of the selected factors, four (financial capital [$\beta = .091$, $t=1.385$; $P<.05$], stability of electricity [$\beta = .020$, $t=.329$; $P<.05$], customer base [$\beta = .041$; $t=.642$; $P<.05$], and market competition [$\beta = -.146$; $P<.05$]) despite being weak, still emerged as stronger predictors of risk-taking propensity than the others, while business location ($[\beta = .191$, $t=2.418$; $P<.05]$) has a strong significant effect as perceived by entrepreneurs. These results show relatively weak explanatory power as determinants of risk-taking propensity. However, despite their weak influence, the dynamics involved in these selected factors still contribute to the degree of risk-taking propensity that local entrepreneurs will likely exhibit, because the qualitative aspects of the study strongly supported them as will be presented shortly.

The relationship between financial capital on one hand, and risk-taking propensity and decision-making, on the other hand, stems from the fact that all business ventures are risks in themselves because they are started on various forms of financial capital which may either yield positive investments (gains) or poor returns (losses). Therefore, the initial decision to start up a business is laden with risks. Thus, the dynamics amidst the financial capital such as the amount, source, interest rates, expected returns etc jointly influence the degree of risks that an entrepreneur may be willing to take in starting up a business. Participants in the qualitative aspect of the study buttress the importance of financial capital as a major determinant of risk-taking propensity among entrepreneurs. To them, it is necessary to have adequate financial capital for establishment of new ventures or for expansion of existing ones; more importantly, the decision on what to do with the money and ability to even channel the money to a lucrative venture is paramount. They explained further that proper planning for the utilisation of the available funds is very necessary so that optimal results can be gotten from the investment. A female participant in Akoko North LGA explained as follows:

Going into business is not just what you wake up and do. It requires serious thoughts and consideration. Even when you have your capital, you want to do some analysis on what your money will do for you and how you will make your money work for you. (IDI/Female/58 years)

Another participant has this to say:

Money is the foundation for business. You must have it, you must plan on it, and you must shine your eyes on what to do with it. Don't think of business if money is not there. Capital is not negotiable, and it requires proper management (IDI/Male/46 years)

The result above finds support with studies by Burger et. al., (2005). They argue that when risky situations occur, individuals make choices on the courses of action that align with certain norms, or which have previously been successful. This therefore suggests that since norms and past experiences of entrepreneurs differ from those of non-entrepreneurs, their choice of actions in risky situations will automatically be different, and this has implications for the outcomes of their investments.

Stability of electricity also emerged as a significant determinant of risk-taking due to its value as a recurrent cost in most small and medium sized enterprises, in many societies especially less developed countries like Nigeria. Majority of the entrepreneurs surveyed in this study depended on the supply of electricity for some part or entire aspects of their business ventures. Unfortunately, the epileptic power supply experienced in Akoko region highlighted the reason for its consideration when making risky strategic plans for business entry and expansions. For instance, marketers of non-perishable goods need regular supply of electricity to effectively conduct their business. Restaurants, hospitality industry, frozen and fresh food suppliers and many other sub-sectors depend to a great extent on power supply and are therefore limited in their activities if power supply is irregular and epileptic. The above finding was buttressed by IDI participants as follows:

Poor power supply stands as a cog in the wheel of business development in Nigeria. Akoko area is worse with several days without light. When they bring, it is hardly more than half current. How can business flourish under this condition? (IDI/Female/44 years)

Another participant expressed himself as follows:

Relying only on NEPA (public power supply) for business in Akoko amounts to suicide. The area is totally neglected. I cannot think of a time we have light for two consecutive days. If you want to do business in Akoko, look for something that will not depend on electricity. Generator has become our saviour even though petrol is costly. What can we do? (IDI/Male/62 years)

Therefore, venturing into business or expanding existing ones must be thought through with various options or alternatives for power supply which unfortunately add more cost to the cost of doing business. Conforming to this result and in summarising the scenario, Adeniyi (2019) opined that electricity supply still remains a major recurrent capital for the Nigerian informal sector.

The study established that the location of a business is also key to the nature of risks that an entrepreneur is willing to take for business entry, expansion, or growth. The feasibility of a business is a function of its location. This finding is further confirmed by participants during IDI session. To them, a good business should be located at a proximal distance to its consumers as well as its sources of resources. This is expressed in their words thus: "Akoko is

somehow neglected. No infrastructure and this is what is discouraging people from going into business and what is also driving people to relocate to other areas where the location is better for business. (IDI/Male/48 years)”

People need to study and understand their location before starting a business. The location of business should consider many factors such as government presence, availability of resources and so on. If all these are not available, the business will suffer. (IDI/Male/34 years)

The above quotes underscore the importance of location as a major determinant of the risks to be taken to site a business venture. Unfortunately, business locations are not under human control, especially in highly developed and densely populated business areas. Thus, in most cases, entrepreneurs opt to control the nature of business that would suit a location. This adds to the dimensions of risky decision-making in business expansion or growth among entrepreneurs. The availability of a good business location may prompt higher risk-taking propensity and vice versa and the location of a business determines the best services the business has to offer (Akinbole, Ogunnaike & Amaihian, (2015)

The study also established that customer base is an important factor in starting an entrepreneurial venture. The customer base of an entrepreneur determines the weight of demand for goods and services. Since supply is dependent on demand, then it suffices to acknowledge the fact that the quantity of goods and services provided would depend on the customer base of an entrepreneur. This was further confirmed by study participants in the qualitative aspect. Here are their words:

A business without customers is useless. People first need to check if there are people to be targeted as customers to be snatched for their patronage. Big business outfits carry out market studies to identify potential customers, secure and keep them, otherwise it may affect their productivity. (IDI/Female/46 years)

Another participant opined as follows: “I was taught in school that customers are always right. In doing this business, I make sure I sustain the patronage from my customers. I make their satisfaction my concern so I can keep them. (IDI/Male/39 years)”

It is therefore necessary to identify potential customers before starting or expanding a business. For instance, a food vendor selling food varieties close to a market may choose to expand and provide more of a particular variety at a particular time of the day and provide less of another food variety for half the day depending on which varieties is demanded more or less. This highlights the influence of demand and supply forces in business services and risk-taking ventures.

Market competition is also another strong factor affecting the risk-taking propensity of entrepreneurs in the study location. Akoko region generally is not known as a high business region in view of the limited infrastructure and lack of governmental attention among other factors. Individual entrepreneurs running business in the region therefore are faced with a lot of challenges. Beyond these challenges are the facts that the size of the market is small, and the diversity of business ventures is limited. Also, there are fewer opportunities for movement of products and services to other regions for fear of competition. This therefore poses stiff competition among producers and service providers who decide to remain and operate within the region. This has the tendency to affect the risk-taking propensity of people who will prefer to tread on familiar and known terrains rather than venturing into completely new areas.

During the qualitative aspect of the study, some participants also identified poor insurance system in Nigeria as a major factor affecting the propensity of people to take risks

concerning starting a business or going into expansion. The situation is seen as better in urban areas where the insurance companies are located. It is easier for businesses there, unlike the less urban areas like the Akoko region. The contribution of insurance to public and private organizations especially to the survival and success of small businesses has been identified in advanced nations. According to Brainard (2008), insurance transfers risk, thereby eliminating the possibility of misfortune. It also supplements the efforts of banks and other financial institutions and stakeholders in an effective combination of activities than would be undertaken if there are no risk management instruments like insurance. Majority of SME operators do not adopt insurance as a risk- management strategy. Jadi, Manab, & Ahmad (2014) argue that majority of SMEs lack awareness of insurance policies. In another study, Adeniyi (2019) also argues that most of the SMEs in Nigeria have no insurance policies to cover their businesses, and the knowledge on insurance and its significance is very low in the country. In the same vein, Panigrahi (2012) puts the situation in a more apt way when he argues that risk management practices are weak and poor in less developed societies where the small businesses operate as a result of lack of risk expertise and understanding of the subject matter. The present study, therefore, finds support with the findings of Sajuyigbe (2016) and Chodokufa & Chilya (2017) that there is a strong relationship between the adoption of insurance policies and SMEs' growth. This implies that if SMEs adopt insurance policies and the insurance providers play their own roles, the SME sector will continue to wax stronger and people will be more willing to take risks concerning establishment and expansion of small and medium scale businesses ventures in Akoko region of Ondo state, and Nigeria in general.

Conclusion

Risk-taking is a necessary feature of entrepreneurship, either at the initial level of commencement or during an expansion or diversification of already existing business venture. Risk-taking propensity differs from individual people and their business outfits to others, and without it, entrepreneurship would not likely be as interesting, fascinating and dynamic as it is, in the current business world. This study has been able to reveal some factors (social and economic) which predict the propensity level of entrepreneurs in matters of risk-taking. Age, sex, and experience were seen as having a strong influence on risk-taking propensity, while educational status and religious leaning had no strong influence. Furthermore, though the quantitative aspect of the study established that the selected socio-economic determinants had relatively low explanatory power as determinants, but findings from the qualitative part strongly believed that the factors are very important determinants for entrepreneurs to consider in taking business risks. Propensity to rake risks therefore depends on the decision makers' perception of the various demographic, social and economic determinants in their environment and a further consideration as to whether the environment is being controlled externally or internally, being optimistic or pessimistic, or being a matter of self-confidence. But one big question that needs to be answered is, is it possible to teach entrepreneurial courage? It is possible to upskill people on their ability to calculate risks but almost impossible to train them to be more willing to take risks. It is therefore recommended that people should understand their business terrains very well before taking any risks, this is because risk-taking proclivity is domain related. In other words, existing and potential business entrepreneurs should take feasibility study as a major issue of concern when deciding to start up or expanding a business undertaking with a view to identifying the various and social and economic factors capable of affecting the outcomes of their ventures.

References

- Abodunde, S.M. (2020). Strategic Management and Small and Medium Enterprises Performance: Evidence from Lagos State, Nigeria. *SOCSCIENCE Journal*. 7: 1-10
- Adeniyi, S. (2019). *Managing Businesses in Nigeria: Issues at Stake*. Lagos: Bolax Publishers
- Akinbola, O.A., Ogunnaike, O.O., & Amaihian, A.B. (2015). Influence of Contextual Factors on Entrepreneurial Intention of University Students: The Nigerian Experience. *Journal of South African Business Research*, 5:1-13
- Aladejebi, O. (2018). Effect of Entrepreneurship Education on the Entrepreneurial Intentions among Tertiary Institutions Students in Nigeria. *Journal of Small Business and Entrepreneurship Development* 5 (2): 1-14
- Audretsch, D.B., Carree, M.A., Stel, A.J, & Thurik, A.R. (2002). Impeded Industrial Structuring: The Growth Penalty. *Kyklos*. 55 (1): 81-97
- Begley, T.M. (2005). Using Founder Status, age of firm and company growth rate as the basis for distinguishing entrepreneurs from managers of small business. *Journal of Business venturing* 10 (3): 249-263
- Brainard, L. (2006). What is the role of insurance in economic development? The World Bank Working Paper Series No 018
- Burger, L., O'Neill, C. & Mahadea, D. (2005). The Impact of Previous Knowledge and Experience on the Entrepreneurial Attitudes of Grade 12 Learners. *South African Journal of Education*. 25 (2): 89-94.
- Chodokufa, K & Chiliya, N. (2014). The Relationship between SMEs and Insurance providers in Nelson Mandela Metropolitan Area, South Africa. *Mediterranean Journal of Social Sciences*. 5(14); 84-97.
- Fatai, A. (2018). Small and Medium Scale Enterprises in Nigeria: The Problems and Prospect. *Mimeograph*. Lagos State University.
- Gupta, Vishal K. et.al. (2009). The Role of Gender Stereotypes in Perception of Entrepreneurs and Intention to become an entrepreneur. *Entrepreneurship: Theory and Practice*. 33 (2): 397-417
- Jadi, D., Manab, N., & Ahmad, S. (2014). Insurance as A Risk Transfer Mechanism in Small and Medium Enterprises (SMEs). Conference paper.
- Kermit, W. (2008). Entrepreneurial Intention Research: Implications for entrepreneurship education. *Journal of Entrepreneurship Education*. 11:87-98
- Linan, F., Juan, C.R. & Jose, M.R. (2011). Factors affecting entrepreneurship Intention Level: A Role of Education. *International Entrepreneurship and Management Journal*. 7 (2): 195-218.
- Omolawal, S.A & Akinwunmi, O.G. (2020). Personal Factors and Job Performance among Employees of Foreign Cuisine Restaurants in Ibadan Metropolis, Oyo State, Nigeria. *International Journal of Philosophy and Social-Psychological Sciences*. 6 (1) 6-18

- Onyeonoru, I.P, Okunola, A.R & Omolawal, S.A. (2019). Types of Corruption in Small and Micro Enterprises (SMEs) in Ibadan, Nigeria. *The Nigerian Journal of Sociology and Anthropology*. 17(2): 126-139
- Othman, R., & Hariri, H. (2012). Conceptualizing religiosity influence on whistleblowing intentions. *British Journal of Economics, Finance and Management Sciences*, 6 (1), 62-92.
- Panigrahi, A.K. (2012). Risk management in micro, small and medium Enterprises (MSMEs) in India: A critical appraisal. *Asia Pacific Journal of Marketing & Management Review*. 1(4):59-72
- Sajuyigbe, A.S. (2016). Human Resource Management Practices and their Influence on Organizational Performance: An Analysis of the Situation in the Nigerian Insurance Industry. *IIARD International Journal of Economics and Business Management (IJEEM)*. 2(2), 13-21.
- Sproten, A. et al. (2010). Aging and Decision Making: How aging affects decision under Uncertainty. Working Papers, University of Heidelberg.
- Wagner, Joachim. (2007). What a Difference a Y makes- Female and Male Nascent Entrepreneurs in Germany. *Small Business Economics*. 28 (1):1-21
- Yordanova, D.I & Maria-Antonia, T. (2010). Gender Differences in Entrepreneurial Intentions: Evidence from Bulgaria. *Journal of Developmental Entrepreneurship*. 15(3):245-261.

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

Conflict of interests/ Çıkar Çatışması

The author have no conflict of interest to declare.

Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The author declared that this study has received no financial support.

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir

.

Ethical Committee Approvals/Etik Kurul Raporları

Evrak Kayıt Tarihi: 15.06.2021

Protokol No: 81646

Tarih: 08.10.2021

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	BAP Projesi-Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Sosyal Bilimler
BAŞLIK:	Gençlerin Gönüllülük Faaliyetlerine İlişkin Tutumlarının Sosyolojik Bir Analizi: İzmir Gençlik Merkezleri Örneği
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. Fuat GÜLLÜPINAR
TEZ YAZARI:	Elif Nur BAYRAM
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu
 Prof. Dr. Saime ÖNCE (Başkan-İkt. ve İdari Bil. Fak.)	
 Prof. Dr. M. Erkan ÖYÜMEZ (Başkan Yardımcısı-İkt. ve İdari Bil. Fak.)	 Prof. Dr. Fatime GÜNEŞ (Edebiyat Fak.)
 Prof. Dr. Yıldız UZUNER (Eğitim Fak.)	 Prof. Dr. İbrahim Cemil ULUKAN (Açıköğretim Fak.)
 Prof. Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)	 Prof. Dr. Erkan YÜKSEL (İletişim Bil. Fak.)

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

04.11.2020

Beykent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü (Türkçe) Öğretim Elemanı Arş.Gör. Erdal BAYRAKTAR "Pandemi ile Mücadelede Yapabilirlikler ve İnsan Hakları Temelli Yerel Kamu Politikaları: İstanbul Alan Araştırması Projesi" başlıklı çalışma önerisini sunmak üzere anket ve mülakat çalışmalarının uygunluğu, Beykent Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler için Yayın Etiği Kurulu tarafından değerlendirilmiş ve onaylanmıştır.

Sosyal ve Beşeri Bilimler İçin Yayın Etiği Kurul Üyeleri

BAŞKAN
Prof.Dr. Akile Reşide GÜRSOY

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr. Cevat GERNİ

ÜYE
Prof.Esin SARIOĞLU

ÜYE
Prof.Dr. Ali Vahit TURHAN

ÜYE
Prof.Dr. Nihat KÜÇÜKSAVAŞ

ÜYE
Prof.Dr. Selahattin SARI

ÜYE
Prof.Dr. Tekin MEMİŞ

ÜYE
Prof.Dr. Oğuz MAKAL

ÜYE
Prof.Dr. Özgür Ömer ERSİN

Beykent Üniversitesi İletişim Hattı: 444 1997 - 0850 340 34 34 - www.beykent.edu.tr

Ayazağa Mahallesi Yerleşkesi: Ayazağa Mahallesi Hadim Kuru Yolu Cad. No: 19, Sarıyer 34396 İstanbul / Faks: (0212) 289 64 90
Beykent Sitesi: Cumhuriyet Mah. Gürpınar Yolu Cad. No: 3/A, Beykent Siteferi, Büyüçekmece 34500 İstanbul / Faks: (0212) 867 55 68
Sirasevililer Cad. No: 65, Taksim, Beyoğlu 34437 İstanbul / Faks: (0212) 243 02 78 info@beykent.edu.tr